Dzisiaj 32 strony

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 193

Poznań, sobota dnia 26 kwietnia 1930

Rok XXV

NA OTWARCIE TARGÓW POZNAŃSKICH

Jutro nastąpi uroczyste otwarcie Targów Poznańskich. Przywykliśmy już do tego, by witać je z uczuciem radosnem jako widomy znak prężności gospodarczej naszego kraju w ogólności, a szczególnie jako dowód nieustającej energji i inicjatywy naszego miasta, stolicy zachodniej dzielnicy Polski. W roku bieżącym witamy Targi Poznańskie z tem większą radością, że odbywać się one będą po dwuletniej przerwie, a wiadomo, że chętnie wraca się do starych znajomych, których dawno nie oglądaliśmy i których zalety cenimy. W ubiegłym roku Targi nie odbyły się z powodu urządzenia Powszechnej Wystawy Krajowej. Złożyły one dowód wielkiej abnegacji, ustępując miejsca tej wielkiej manifestacji twórczości narodowej, co więcej, przygotowały znakomicie grunt pod to wielkie powodzenie, jakiem słusznie cieszyła się P. W. K. wśród miljonów zwiedzających ją Polaków i cudzoziemców z wszystkich stron świata. Gdyby nie istniały bowiem przystosowane doskonale do celów wystawowych liczne i obszerne zabudowania targowe, gdyby nie była się już ugruntowała opinja o solidności poczynań Poznania na terenie targów i wystaw, o ileż oporniej byłyby postępowały prace nad montowaniem Powszechnej Wystawy Krajowej!

Echa popularnej „Pewuki" plączą się do niniejszych uwag nie przypadkowo. Związek między nią a Targami Poznańskiemi jest bowiem wyraźny i ścisły. Nie opiera on się wprawdzie na założeniu ideowem, bowiem cele obydwu instytucyj są różne, wyraża się raczej ubocznie w sposób zarówno korzystny jak ujemny, przyczem niewątpliwie na dłuższą metę korzyści przeważają. Powszechna Wystawa Krajowa odniosła niespodziewany wprost sukces, przedstawiła w świetle rewalacyjnem nietylko wysiłek całej Polski niepodległej nad dźwiganiem wszystkich dziedzin życia gospodarczego i kulturalnego kraju, ale i zdolności organizacyjne, rządność, niespożytą energję i inicjatywę miasta Poznania. Wprawdzie zgodzić się trzeba, że nie są to korzyści doraźne i dające się ściśle obliczyć, niemniej jednak stanowią one cenny dorobek miasta Poznania, który prędzej czy później odbije się bardzo dodatnio na rozwoju Targów Poznańskich.

Dzięki P. W. K. tereny targowe zostały znacznie rozszerzone, rozbudowane i upiększone. Kompleks gmachów między ul. Bukowską a ul. Marszałka Focha stanowi prawdziwą ozdobę miasta, jest doskonale przystosowany do celów targowych i pomieścić może tysiące stoisk. Na długi szereg lat potrzeby budowlane Targów, względnie popyt za metrażem ze strony wystawców mają zapewnione zaspokojenie, co jest niewątpliwą i bezpośrednią zasługą P. W. K.

Jednak Targi bieżące znajdują się w cieniu zeszłorocznej imprezy wystawowej, która skutecznie wydrenowała zasoby przemysłu przeznaczone na cele propagandowe. Należy pamiętać dalej o Międzynarodowej Wystawie Komunikacyjnej w lecie rb., która również wywiera ujemny wpływ na działalność akwizycyjną Targów. Dwie te imprezy wystawowe na przestrzeni jednego roku nakładają na osłabiony kryzysem gospodarczym nasz przemysł bardzo dotkliwe ciężary, nic więc dziwnego, że udział jego w obecnych Targach wypada słabiej, niż w inne lata.

Nasz przemysł, podobnie jak całe nasze życie gospodarcze, cierpi na dotkliwy brak kapitału, pracuje bez poważniejszych rezerw, popada zatem przy najlżejszem nawet pogorszeniu się sytuacji w poważne trudności finansowe, a cóż dopiero przy tak powszechnej derucie, jakiej jesteśmy świadkami od długich miesięcy. Zatem w chwili, gdy wobec zwężenia się stanu zamówień, wobec zmniejszonego popytu na produkcję przemysłową należy ożywić akcję w kierunku zdobywania nowych kół nabywców, przemysłowcy nasi często uchylają się od udziału w Targach, które właśnie stwarzają możność nawiązania nowych stosunków, poprostu dlatego, że nie stać ich na koszty związane z wysyłką eksponatów, utrzymaniem swojego zastępcy, z opłatą za stoisko, urządzeniem go etc.

Przemysł nasz zdaje sobie zresztą sprawę z faktu znacznego osłabienia siły nabywczej społeczeństwa, nie może zatem liczyć na wielkie zamówienia, jakkolwiek może odebrać klientelę swej konkurencji nie reprezentowanej na Targach. W chwili obecnej w tem tylko poszczególny wystawca może upatrywać swój interes. Należy sobie zdać sprawę, że jeśli chodzi o rynek krajowy, Targi mogą dokonać obecnie tylko pewnego przesunięcia w obiegu towarów, nie mogą natomiast przyczynić się do zwiększenia się ogólnej kwoty obrotów, bo naturalną ich granicą jest siła finansowa rynku polskiego przy wprost nikłej marży rezerw.

* * *

Targi tegoroczne nie mogą zatem spodziewać się szczególnie obfitych plonów, ciąży nad niemi bowiem zmora kryzysu gospodarczego. Jednakże byłoby błędem, gdybyśmy na tej podstawie mieli poddawać się jakiemuś pesymizmowi co do przyszłości tej instytucji, która od lat dziesięciu dobrze służy interesom gospodarczym kraju i sprawie zbliżenia nas do dalekich rynków zagranicznych.

Przejściowe niepowodzenia nie mogą zaciemnić faktu, że w procesie naturalnego doboru, jaki dokonywa się wśród licznych jeszcze imprez targowych w świecie, Targi Poznańskie wysuwają się na jedno z czołowych miejsc, że wykazują stały rozwój i cieszą się coraz większem zaufaniem i uznaniem szerokich sfer gospodarczych i oficjalnych w kraju i zagranicą. Mimo wszystko, Targi Poznańskie nie są objęte tym rzekomo powszechnym „zmierzchem targów".

Co upoważnia nas do wysuwania takiego twierdzenia? — Przedewszystkiem analiza dotychczasowego rozwoju Targów. Nie jest tutaj miejsce na szczegółowe badanie elementów, które składają się na dotychczasowe powodzenie tej instytucji. Wskażemy tylko na jedno charakterystyczne zjawisko, świadczące o zrozumieniu celowości uczestniczenia w Targach Poznańskich: jest niem stosunkowo wysoki procent wystawców uczestniczących przez kilka lat zrzędu w Targach. O popularności Targów świadczą też cyfry z ostatnich kampanij targowych: w 1925 r. było wystawców 920, w 1926 r. — 1.400, w 1927 r. — 1.450, w 1928 r. — 1.620. W roku bieżącym podobno cyfra ta obniżyła się o 20 proc., ale równocześnie należy stawić sobie pytanie, w jakim stosunku obniżyło się ogólne tempo życia gospodarczego w porównaniu ze stanem z 1928 r.?

Inne jednak jeszcze względy napawają nas otuchą co do przyszłości Targów Poznańskich i co do celowości ich istnienia. Są to rozważania gospodarcze, opierające egzystencję Targów na rozwoju życia gospodarczego Polski. Kraj nasz posiada liczne bogactwa naturalne, wyzyskane zaledwie w ułamku swej siły potencjalnej. Nieustanny silny przyrost ludności zmusza nas do przyspieszenia tempa eksploatacji naszych zasobów naturalnych. Również położenie geograficzne sprzyja naszemu rozwojowi gospodarczemu. Brak nam wprawdzie kapitałów, jesteśmy jeszcze słabo zorganizowani, marnotrawimy więc wiele wysiłków, mimo to jednak widoczny jest powolny lecz stały postęp w metodach naszego gospodarowania.

Znaczniejszemu napływowi kapitałów zagranicznych przeszkadza niewyjaśniona sytuacja wewnętrzno - polityczna, wieczna groźba nagłego wmieszania się w normalny rozwój wypadków czynnika nieobliczalnego, a jednak prawie wszechwładnego w obecnym układzie stosunków. Brak stałości w wytycznych naszej polityki wewnętrznej, podważanie praworządności, gesty autokratyczne, wszystkie te objawy patologiczne, które cechują nasze życie polityczne, odstraszają kapitalistów zagranicznych od lokat w Polsce.

Wiara w zdrowie moralne narodu każe nam jednak żywić przekonanie, że ten stan rzeczy ustąpi normalnym stosunkom. Gdy w parze z uspokojeniem i uzdrowieniem sytuacji wewnętrzno - politycznej pójdzie i naprawa wadliwej polityki podatkowej państwa i samorządów, nie należy wątpić, że nastąpi odrodzenie zaufania do naszej zdolności rządzenia się zagranicą i w kraju samym, że zwiększony potok kredytów zagranicznych i oszczędności krajowych spowoduje niezwykle bujny rozrost wszystkich dziedzin życia gospodarczego w Polsce.

Targi Poznańskie, jako najpoważniejsza instytucja tego rodzaju, będą miały wówczas zadanie miernika tego rozrostu gospodarczego. Będzie można przez pryzmat Targów kontrolować dokładnie rozmiary postępu dokonanego, badać możliwości uzupełniania naszej budowy gospodarczej, aby uzyskać całość harmonijną.

Objętość naszego handlu zagranicznego jest wciąż jeszcze niesłychanie skromna. Targi Poznańskie od naszej ściany zachodniej, a Lwowskie od strony wschodniej, będą miały zadanie promieniowania daleko poza granice Polski, torowania nowych dróg eksportowi polskiemu, a równocześnie ściągać będą wystawców zagranicznych, dla których rozszerzający się rynek polski będzie stanowił ponętny przedmiot zabiegów.

Wierzymy w rozkwit gospodarczy kraju, który jako organizm młody, niewyczerpany, pozbawiony wszelkich cech dokadentyzmu zapisać się musi mocno i dodatnio w księdze przyszłości. Stan tworzenia nowych placówek pracy wytwórczej najlepiej sprzyja istnieniu Targów, o których los możemy być spokojni.

Tym akcentem optymizmu i ufności zamykamy nasze uwagi, życząc Targom Poznańskim w przeddzień otwarcia poraz dziewiąty ich podwoi, by godnie i z powodzeniem spełniały swą misję.

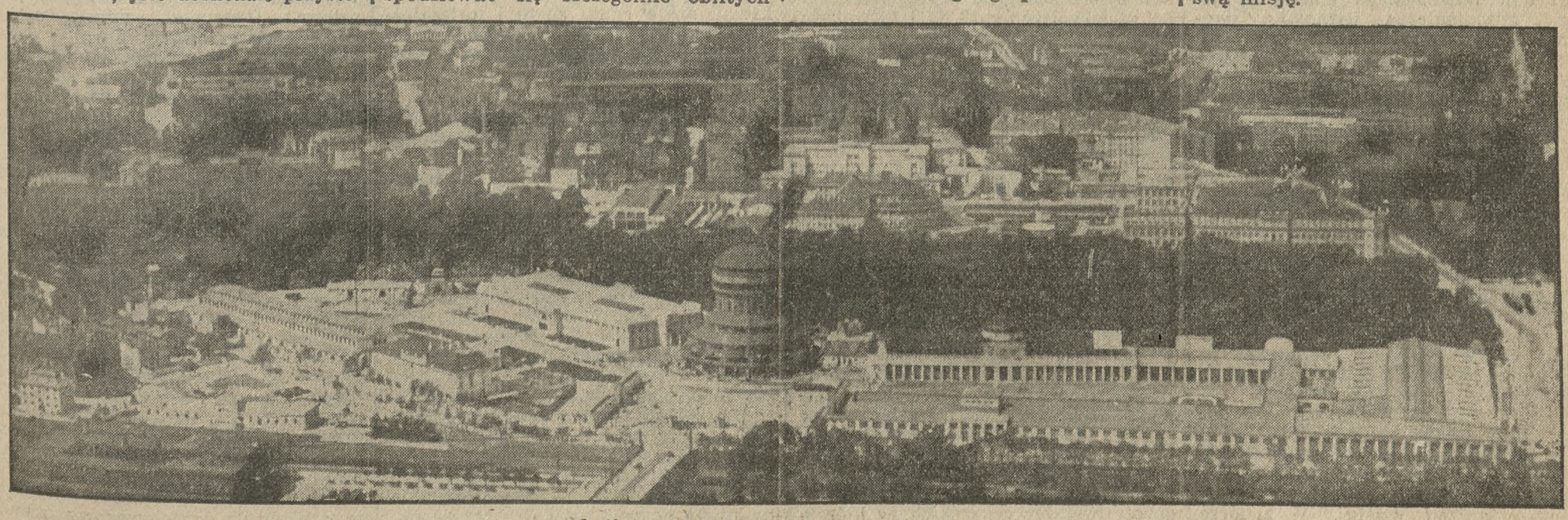

Ogólny widok terenów targowych.

Zadania Targów Poznańskich

Prezes Izby przemysłowo - handlowej w Poznaniu p. Seweryn Samulski nadesłał nam na naszą prośbę następujące uwagi o roli i zadaniach Targów Poznańskich:

Po olbrzymim pokazie narodowego dorobku jakim była Powszechna Wystawa Krajowa w r. 1929 powróciliśmy do szarego życia codziennego. Wystawa dała szeroki pogląd na stan kulturalny i gospodarczy całego kraju. Miljony zwiedzających miały sposobność przekonać się o nadzwyczajnym postępie naszej gospodarki krajowej na wszystkich polach i o wielkim poziomie rolnictwa i przemysłu, które nietylko wystarczają na potrzeby kraju, lecz dysponują pewną nadprodukcją służącą celom eksportowym t. j. wymianie produktów z innemi krajami. Zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej umocniło niewątpliwie w całym narodzie wiarę w własne siły i pobudziło jego energję i twórczość do dalszych zadań w dziedzinie samowystarczalności.

Powracamy więc po tej świątecznej imprezie do codziennych zadań gospodarczych, do produkcji, do pobudzenia konsumcji, eksportu i innych zagadnień zbytu towarów, które znajdują wyraz na Targach Poznańskich jako ośrodku skupiającym u siebie producentów i cały świat pośredniczący, jakim jest kupiectwo. Targi odgrywają rolę generalnego pośrednika między fabrykami a zastępcami konsumentów i wobec tego winny w sobie gromadzić wszystkie produkty artykułów szerokiej potrzeby codziennej. Tam muszą się znaleźć wszystkie nowości produkującego przemysłu, wszystkie świeże pomysły w modach i wszelkich sezonowych artykułach. Tam musi mieć kupiec sposobność dokonania najlepszego wyboru między licznemi fabrykatami, porównania jakości towarów i warunków oraz możność odpowiedniego zaopatrzenia swojego składu na cały sezon lub na cały rok.

Gdyby nie było takiej generalnej sposobności zetknięcia się fabrykanta z kupcem, byłoby to bezwarunkowo wielką luką, którą wypełniać musiałoby kupiectwo objeżdżaniem niezliczonych fabryk, a przemysł wysyłaniem armji komiwojażerów, co naturalnie pociąga za sobą niepomiernie większe koszty, niż zgromadzenie tych wszystkich sposobności na jednem miejscu. Stwierdzić zatem należy, że Targi są niezbędnie potrzebne, jako miejsce dokonywania interesów między wytwórcą a kupcem, a po drugie, że są nieodzownym instrumentem propagandy i reklamy dla rodzimego przemysłu.

Aby zadaniom tym sprostać, muszą Targi skupiać w sobie jak najwięcej producentów tysiącznych artykułów codziennej potrzeby w gospodarstwie domowem i zawodowem, a następnie przyciągać do siebie jak najszersze koła kupiectwa. Tym zadaniom najlepiej odpowiadają dzisiaj Targi Poznańskie, które jako pionier na tem polu, przez kilkuletnią intensywną pracę w tym kierunku, wyrobiły sobie zasłużoną reputację i rozgłos.

Poza zadaniem rozdziału produkcji wewnątrz kraju, podjęły się Targi Poznańskie misji pośrednictwa między przemysłem krajowym a kupcem zagranicznym. Przez zainteresowanie zagranicy Targami Poznańskiemi rośnie z roku na rok liczba gości zagranicznych, zwłaszcza kupiectwa zagranicznego, dla którego Targi są jedyną sposobnością przeglądu tych towarów i tych źródeł, których oni specjalnie poszukują. Pod tym względem Targi Poznańskie mogą się wykazać pewnemi sukcesami, wykonując pracę pionierską na rzecz eksportu polskiego.

Od kilku lat Targi Poznańskie przestały być reprezentantem wyłącznie towaru krajowego. Przekształciły się w Targi Międzynarodowe, wskutek czego widzimy na nich poważny już napływ produkcji zagranicznej zwłaszcza przemysłowej. Mimo, że to nie leży w interesie przemysłu krajowego, pogodzić się należy z tym stanem rzeczy, gdyż Polska konsumuje wiele artykułów zagranicznych, których się w Polsce nie produkuje. W braku targu międzynarodowego, który daje możność wystawiania przemysłowi zagranicznemu, kupiectwo polskie zmuszone było wyjeżdżać zagranicę, aby tam żmudne odbywać podróże w poszukiwaniu źródeł zakupu. Z dwojga złego lepsze jest to, że kupiectwo nasze będzie miało sposobność zaopatrzenia się na Targach Poznańskich w to, co koniecznie z zagranicy sprowadzać musi. Rzeczą społeczeństwa będzie, aby się nie zaopatrywać w takie towary, które się w Polsce produkuje w dostatecznej ilości i w dobrym wyborze.

Mimo, że obecne warunki gospodarcze nie mogą wróżyć w tym roku Poznańskim Targom wielkich i doraźnych sukcesów, nie należy i nie można w tej pracy ustawać. Jest to praca programowa, obliczona na długi szereg lat, regulująca wymianę towarów w dobrych i złych czasach, rozbudowująca nasze warsztaty i wprowadzająca pewną ciągłość w polski program gospodarczy. I dlatego Targi Poznańskie winny się cieszyć poparciem całego społeczeństwa i opieką zarówno miasta Pozania, jak miarodajnych czynników rządowych.

Przemysł i handel w Poznaniu w latach powojennych

Demobilizacja — Gospodarcze scalenie się dzielnic — Stosunki z Niemcami — Inflacja — Nowe przemysły — O celowości uprzemysławiania Poznania — Historja handlu — Praca dla przyszłych pokoleń

(Z okazji dziesięciolecia istnienia Targów Poznańskich)

Dzieła demobilizacji, zniesienia gospodarki wojennej i przejścia do wolnego handlu większością artykułów pierwszej potrzeby, jak również dzieła unarodowienia życia gospodarczego dokonała Wielkopolska samodzielnie w latach 1919—1921. W trzechleciu tem Wielkopolska stanowiła jeszcze autonomiczną jednostkę państwową i posiadała ściśle kontrolowane granice. Były niemi z jednej strony linja demarkacyjna, dzieląca Wielkopolskę od Niemiec, z drugiej zaś strony granica gospodarcza pokrywająca się z dawnym kordonem niemiecko-rosyjskim.

Nasze stosunki gospodarcze z zagranicą były początkowo bardzo luźne i niestałe. Niemcy stosowały bojkot wobec importu z Wielkopolski, importu zresztą ograniczonego licznemi zakazami wywozu. Stosunki z innemi państwami trzeba było dopiero nawiązywać, co szło opornie, wobec tego, że warunki życia gospodarczego były jeszcze niejasne i niepewne.

Dzieło unifikacji państwa polskiego pod względem gospodarczym nastręczało poważne trudności, podział polityczny Polski był bowiem równocześnie podziałem organizmu gospodarczego, chociaż niewątpliwie podówczas nieporównanie mniej rozwiniętego, aniżeli dzisiaj. W zaborze pruskim przemysł wskutek rozbiorów stracił swe rynki zbytu, będąc równocześnie narażony, podobnie jak przemysł Galicji, na konkurencję przemysłu zakrajowego, dającą się z biegiem czasu coraz silniej odczuwać w miarę doskonalenia środków komunikacyjnych. Za dawnych polskich czasów było inaczej, bo podług wiadomości zachowanych z 16, 17 i 18 stulecia, istniały w Wielkopolsce, rozproszone po całym kraju, liczne ogniska przemysłowe, jak sukiennictwo, papiernie, huty szklane, t. zw. hamernie żelazne, produkujące żelazo ze znajdywanych w Wielkopolsce rud darniowych itd.

Zabory musiały dostosować się do nowych warunków i do pewnego stopnia wejść w organizmy gospodarcze państw zaborczych. Jeżeli za kryterjum łączności gospodarczej danego terytorjum przyjmiemy istnienie ruchu ludzi, towarów i kapitałów, możemy stwierdzić, że każdy z zaborów na inny sposób uzależniony był od życia gospodarczego państw zaborczych. Tak np. w Wielkopolsce zależność od Rzeszy Niemieckiej spowodowała niedorozwój przemysłowy i zależność od rynku kredytowego niemieckiego (której jednak przeciwstawić należy samopomoc kredytową polskiego społeczeństwa). Olbrzymi rozwój gospodarczy Niemiec cesarskich, w którym partycypowała również i produkcja rolnicza, wychodził niewątpliwie na korzyść rolnictwa wielkopolskiego, zarazem jednak absorbował w znacznej części przyrost ludności, wywołując ruch tej ludności w kierunku ośrodków przemysłowych.

Przewrót polityczny pociągnął za sobą oczywiście i przewrót w dziedzinie gospodarczej. Istniejąca w latach 1919—1921 granica gospodarcza pomiędzy Wielkopolską a pozostałemi ziemiami Rzeczypospolitej nie pozwalała na automatyczne wyrównywanie nierówności w podaży i popycie poszczególnych ziem; utrudniała wprawdzie w początkach gospodarcze zespolenie dzielnic a temsamem dostosowanie produkcji do potrzeb całości, jednak granica gospodarcza była koniecznością przejściową. Wywóz do innych dzielnic podlegał reglamentacji, jednak stopniowo granice rozluźniały się, poznawano się wzajemnie, zawiązywano nowe nici pomiędzy sobą. W tym względzie podnieść należy, że Polska Zachodnia najrychlej potrafiła znaleźć się w nowem położeniu, potrafiła z korzyścią dla całości dostosować się do nowych warunków gospodarczych i wystąpić jako odbiorca w zakresie tych artykułów, które były przedmiotem produkcji innych dzielnic, w szczególności byłego zaboru rosyjskiego. Da się to powiedzieć zwłaszcza w zakresie przemysłu tekstylnego, co sama Łódź z uznaniem podkreśla. Z drugiej strony produkcja Wielkopolski zarówno rolna, jak przemysłowa, mająca niezniszczone wojną warsztaty pracy, wykazywała nadzwyczaj silne zainteresowanie dla wywozu do innych dzielnic oraz niezwykle intensywne tendencje rozwojowe, dochodząc szybko do produkcji przedwojennej, a nawet ją przewyższając. W procesie gospodarczego scalenia się dzielnicy naszej z resztą kraju — Targi Poznańskie odegrały wybitną rolę, stanowiąc płaszczyznę zetknięcia się producentów i kupców wszystkich dzielnic.

* * *

Zespolenie się Wielkopolski z resztą państwa i emancypacja Wielkopolski z pod gospodarczej kurateli Rzeszy nie byłyby się dokonały tak łatwo, gdyby nie pomoc — mimowolna oczywiście — ze strony Niemiec. Bojkot towarów polskich w pierwszych latach naszej niepodległości — zakazy wywozu do Polski — oto środki, których nam Niemcy użyczyły dla podcięcia wiążących nas z niemi stosunków. Później, gdy z dniem 1 października 1924 Polska uchyliła system reglamentacyjny i ochrona krajowej wytwórczości była poważnie zagrożona, nie trwało długo, że Niemcy ponownie postarały się o skuteczną zaporę przeciwko napływowi artykułów niemieckich do Polski, wywołując zatarg celny w połowie r. 1925, na skutek którego wprowadzony został bezwzględny zakaz przywozu szeregu artykułów z Niemiec. W związku z załamaniem się kursu złotego poddany został reglamentacji i przywóz z innych krajów. Mimo, że nie była przewidziana jako środek protekcyjny, reglamentacja przywozu w skutkach swych okazała się dodatnią dla rozwoju rodzimej wytwórczości, chroniąc ją przy wydatnej pomocy polityki celnej.

Wojna celna z Niemcami, poza omówionym efektem chronienia młodego naszego przemysłu przed możną konkurencją, miała jeszcze i ten bardzo dla nas pożądany rezultat, że wymagając największego wysiłku, nauczyła nas większej obrotności, nie pozwalając nam iść po linji najmniejszego oporu, jaką stanowi eksport do Niemiec; kazała nam wyszukiwać nowe rynki zbytu i uniezależniać się stopniowo od niebezpiecznego partnera i to ze skutkiem doskonałym.

* * *

Gorączka inflacyjna, wywołująca specyficzną psychozę spekulacyjną, odbiła się w pewnych wypadkach ujemnie na początkach akcji uprzemysławiania kraju. Dużo energji poszło na marne. Jednakże trudności poinflacyjne, zmiatając z widowni nowopowstałe na gruncie spekulacyjnym przedsiębiorstwa, stanowiły zarazem ciężki egzamin wytrzymałości dla placówek, wprawdzie młodych, lecz opierających się na solidnych podstawach. Po zdaniu tego egzaminu, młode firmy poznańskie posiadły prawo do życia. Gdy obecnie po dziesięciu latach pracy w nowych warunkach patrzy się na dzieła dokonane przez koła gospodarcze naszego miasta, jest się zaskoczonym wielkością i różnorodnością twórczości Poznania na niwie gospodarczej. Twórczość nasza jest najlepszą legitymacją do prawa samodzielnego bytu, w którym dajemy sobie doskonale radę. Świadczy o tem suche, lakoniczne wyliczenie tych działów produkcji, które powstały w Poznaniu w ciągu dziesięciolecia (pomijamy oczywiście te działy, które po krótkiem uruchomieniu zmarły):

W przemyśle mineralnym powstały: wytwórnie wyrobów artystycznych (wyroby marmurowe, płaskorzeźby, galanterja), szlifiernie szkła, fabryki luster, wytwórnie płyt cementowych i kafli do pieców; fabryka szkła laboratoryjnego, ampułek, buteleczek próbnych etc. stroju choinkowego oraz wełny szklanej i wyrobów z wełny szklanej;

w przemyśle metalowym i maszynowym: fabryka parowozów, lokomobil, pługów, kultywatorów dla pługów parowych, fabryki maszyn i aparatów dla gorzelni, cukrowni, młynów, piekarni, fabryki maszyn chłodniczych, armatur, dzwonów, kas pancernych, wytwórnie karoseryj i części automobilowych, rowerów, łóżek metalowych i materacy, narzędzi stalowych, odlewów metalowych, lin stalowych, siatek drucianych, wodo- i gazomierzy, szpilek, wyrobów blaszanych, urządzeń kuchennych, godeł emaljowanych, okuć do mebli itp., galanterji metalowej, odlewnie wyrobów artystycznych;

w przemyśle drzewnym: fabryki zapałek, fornierów, parkietów, mebli biurowych, przyrządów sportowych, ram, listew, stocznia łodzi;

w przemyśle papierniczo-graficznym: fabryki papieru, kartonów, wytwórnie zeszytów, ksiąg handlowych, kopert, torebek, notesów itp., zakłady chemigraficzne;

w przemyśle włókienniczo-konfekcyjnym: fabryki konfekcji męskiej i damskiej, wytwórnie bielizny, czapek, kapeluszy, krawatów, szelek, getrów, pończoch, dywanów, chodników, kilimów, wyrobów dzianych, kołder, pralnia wełny, fabryka sukna;

w przemyśle spożywczym: nowe fabryki czekolady, cukrów, konserw owocowych i warzywnych, keksów i wafli, fabryki szampana, przypraw stołowych, kawy słodowej i cykorji, wytwórnia pieczarek;

w przemyśle skórzanym i przetworów zwierzęcych: fabryki obuwia, guzików, galanterji skórzanej, szczotek, pędzli, cat-gutu, strun, zakłady wyprawiania i farbowania skór futrzanych, przetwórnie padliny;

w przemyśle chemicznym: nowe fabryki wyrobów perfumeryjnych, kosmetycznych i mydlarskich, nowe chemiczne pralnie i farbiarnie, fabryki wyrobów farmaceutycznych, elementów, bateryj, akumulatorów, kwasu węglowego, tlenu, surofosfatu, wyrobów celuloidowych, pokostów, lakierów i farb, ekstraktów i olejków eterycznych, płyt fotograficznych, taśmy do maszyn do pisania;

nadto: fabryki fortepjanów, organów, instrumentów muzycznych, radjosprzętu, wyrobów galalitowych, wytwórnie filmów kinematograficznych.

Oto lista przemysłów nowopowstałych po wojnie w Poznaniu. Są to przedsiębiorstwa młode, zahartowane w walce z trudnościami najróżniejszego rodzaju: jeśli brak im jeszcze niejednego do doskonałości, to jednak, wraz z polepszeniem się sytuacji gospodarczej całego państwa, stabilizować się będą i podstawy tych nowych przemysłów poznańskich powstałych w najcięższych, jakie sobie wyobrazić można, warunkach.

* * *

Na tem miejscu należy stawić pytanie, czy akcja uprzemysłowienia Poznania jest akcją zdrową, słuszną, celową? Odpowiedź winna wypaść twierdząco, tendencja bowiem uprzemysłowienia Wielkopolski zbiega się z dążnością, gospodarczo i społecznie najzupełniej zdrową, stworzenia samowystarczalności poszczególnych regjonów Polski przynajmniej pod względem równowagi między przyrostem ludności a środkami zarobkowania. Gdyby nastąpiło w Polsce całkowite zespolenie organizmu gospodarczego (idealne z punktu widzenia teorji ekonomicznej) wytworzyłyby się terytorja silnie uprzemysłowione, skupiające najwyższą intensywność życia gospodarczego, pochłaniające przyrost ludności terytorjów innych, przyciągające kapitały, koncentrujące wytwórczość najważniejszych artykułów przemysłowych i terytorja o charakterze rolniczym, oddające ludność i kapitały, będące do pewnego stopnia biernemi. Do roli ośrodków przemysłowych predestynowane są bądź ze względu na warunki naturalne bądź ze względu na dotychczasowy rozwój Górny Śląsk wraz z okolicznemi za-

głębiami, okręg łódzki i warszawski. Jednak ten ideał zespolenia i podziału ról między poszczególne terytorja nie byłby pod każdym względem pożądany.

Być może, że scentralizowanie ciężkiego przemysłu w kilku ośrodkach jest racjonalne, jednak względy ekonomiczne przemawiające za ześrodkowaniem całego wogóle przemysłu w ośrodkach uprzemysłowionych nie wytrzymują krytyki z punktu widzenia społecznego. Mianowicie kategorjom gospodarczym należy przeciwstawić momenty inne, o charakterze pozagospodarczym, mogące jednak w dalszej konsekwencji oddziaływać i na sam rozwój gospodarczy. Z chwilą ziszczenia się ideału według prawideł teorji zespolonego organizmu gospodarczego Rzeczypospolitej, powstałby ostry przedział między wytwórczością przemysłową i skupiającą się wkoło niej organizacją pośrednictwa i kredytu, a wytwórczością przeważnie rolniczą. Ten przedział mógłby być podłożem nieuzasadnionego antagonizmu między interesami tych wielkich gałęzi produkcji. Wielkie ośrodki przemysłowe z natury rzeczy uniezależniają się w pewnej mierze od życia reszty kraju, wytwarzają jednostronne kręgi interesów i sobie tylko właściwe prądy klasowe i społeczne. Taka organizacja życia gospodarczego prowadzić musi do zaostrzenia się tych cech gospodarki kapitalistycznej, które sprawiają, że zanikają w życiu gospodarczem elementy osobiste, a zyskuje przewagę bezosobowy i bezprzedmiotowy kapitał, szukający tylko pieniężnego zysku. Poziom kulturalny terytorjów przeważnie rolniczych ulec musiałby obniżeniu, jedynie bowiem tylko życie miejskie i przemysłowe dopełniać może życie wiejskie przy wytwarzaniu wartości kulturalnych. Otóż dla wszystkich powyżej przedstawionych względów, jesteśmy zdania, że mechanicznemu i niwelującemu ideałowi zespolenia państwa w dziedzinie gospodarczej przeciwstawić należy ideał równomiernego rozwoju zarówno ekonomicznego, jak i społecznego poszczególnych regjonów.

* * *

Zaletą struktury gospodarczej Poznania jest harmonijny rozwój wszystkich gałęzi wytwórczości. Mówiliśmy o intensywnej działalności kół przemysłowych naszego miasta. Przejdźmy zkolei do wykazania podstępów ziszczonych w ubiegłem dziesięcioleciu przez kupiectwo miejscowe, którego pracę w ciągu ubiegłego dziesięciolecia śmiało możnaby nazwać syzyfową, gdyby nie perspektywa lepszego jutra, wywalczonego, dodajmy, zbiorowym wysiłkiem zorganizowanego handlu. Warto na tem miejscu nakreślić kilka szkiców dla zobrazowania, jak ciernistą drogę ma poza sobą kupiectwo poznańskie.

W ciągu 6-ciu lat gospodarki przymusowej prawie każdy kupiec był półurzędowym rozdzielcą towarów sekwestrowanych. Na kupcu ciążył obowiązek oddzielania klienteli skromnemi racjami towarów podlegających reglamentacji. Sklepy kupieckie dzieliły się na magazyny towarów i na sortownię i pakownię znaczków różnokolorowych. Źle działo się kupcowi, którego bilans znaczkowy kolidował z bilansem urzędu rozdzielczego.

Po zniesieniu gospodarki przymusowej i przejściu do wolnego handlu nadszedł okres bodajże gorszy jeszcze, okres inflacji. . Inflacja oszczędziła właścicieli kapitałów stałych, jak ziemian, właścicieli nieruchomości itp. Natomiast kupiec, którego własność stanowią towary, czyli wartości płynne, stracił na inflacji poważną część swej substancji majątkowej. Większość kupiectwa nie nadążała za spadkiem cen, sprzedając towar po cenie niższej od ceny zakupu nowej partji; zasada „ceny odkupu" ustaliła się zapóźno, pod koniec okresu inflacyjnego, gdy już straty były nie do powetowania.

Nastąpił wreszcie tak pożądany okres stabilizacji. I znowu powtórzyło się zjawisko podobne do dobrze z czasów inflacyjnych znanego: zobowiązania kupca wobec przemysłu wyrażone były w walucie trwałej; wierzytelności zaś kupca wobec konsumenta brzmiały w złotych.

Pauperyzacja całego społeczeństwa, wynikająca ze strat wojennych i inflacyjnych odbiła się na całem kupiectwie: wskutek zmniejszenia się siły kupna ludności — zwężyły się obroty, wzrosły koszty utrzymania składów. W czasie inflacji utrwalił się wśród szerokich kół nieprzychylny pogląd na rolę handlu w procesie wytwórczym. Z przykrością przychodzi nam stwierdzić, że z poglądem tym

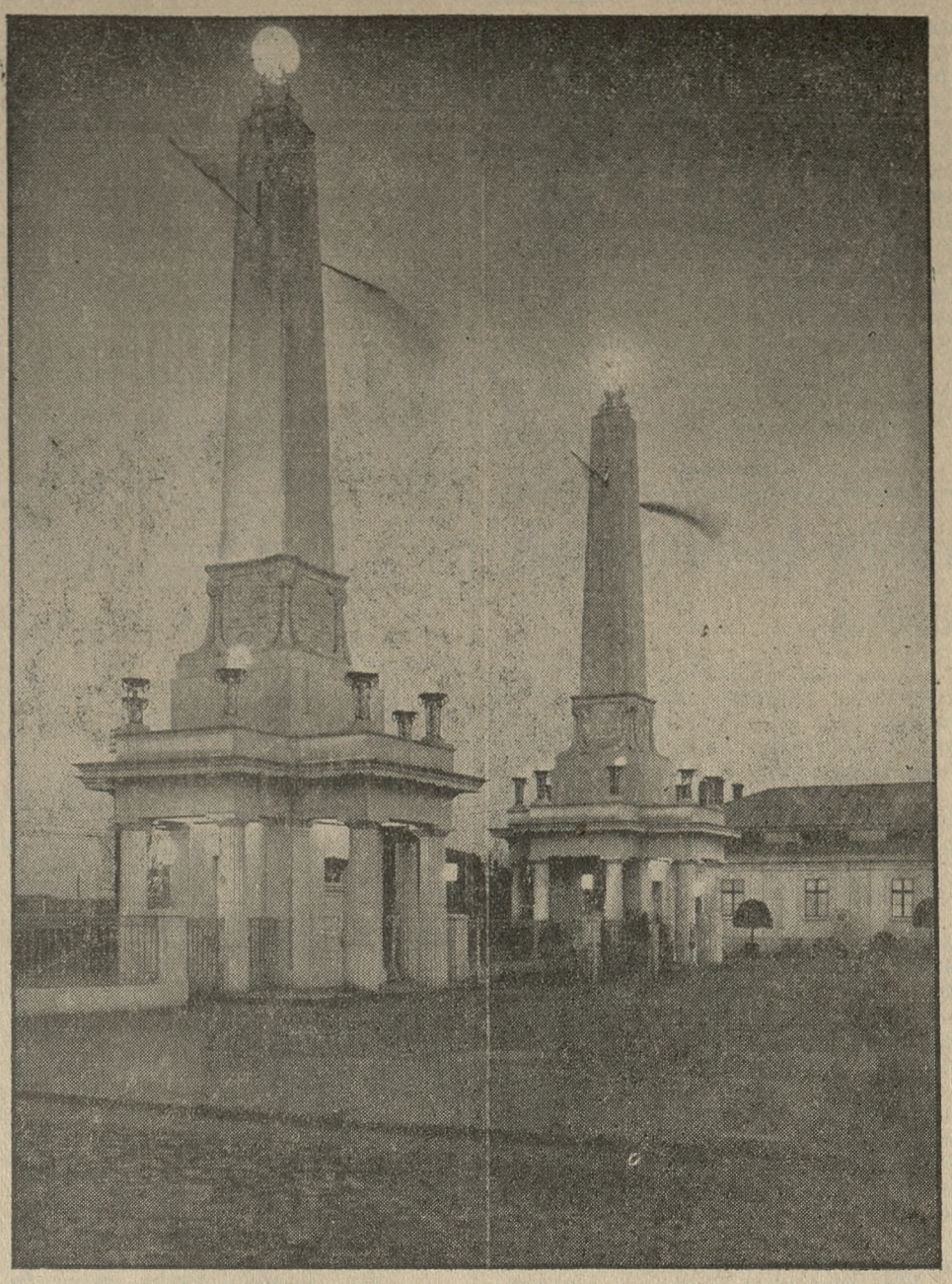

Pilony świetlne przy głównem wejściu.

nieraz solidaryzowała się polityka skarbowa i finansowa rządu. Nie posiadając kapitału obrotowego, — ten bowiem padł pastwą inflacji, — kupiec ujrzał się zmuszonym do finansowania spożycia t. j. do kredytowania swemu odbiorcy, nie będącemu w stanie zapłacić gotówką pełnej ceny kupna. Pomijamy okres następujący po załamania się kursu złotego (2-ga połowa roku 1925). Nadchodzi wreszcie czas ostatecznego utrwalenia się waluty złotowej. W wolnem, lecz zato trwałem tempie, zaczyna się odradzać normalne życie gospodarcze, jakkolwiek przytłumione w chwili obecnej ciężkim kryzysem, odczuwanym szczególnie silnie przez handel bezpośrednio dotkniętyzmniejszoną siłą kupna społeczeństwa. Jeszcze konieczne są sprzedaże na raty, lecz finansowanie konsumcji dokonywa się w ramach centralnej organizacji, opartej na wzorach zagranicznych. Zamierzeniom monopolistycznym syndykatów i karteli — przeciwstawia się kupiectwo zjednoczone. Dalszym wpływem dążności kupiectwa do zespolenia się, są oparte na podłożu spółdzielczem hurtownie związkowe, których misją jest ujęcie handlu morskiego w polskie ręce. Jeszcze niema w Polsce, tak jak w państwach zachodu, wielkiego handlu, lecz już szkolą się jego kadry w powstałych przed trzema laty: wyższej szkole handlowej i liceum handlowem. Jeszcze nie wszędzie zrozumiano znaczenia dla państwa silnego handlu — lecz są związki gospodarcze, świetnie zorganizowane, aktywne i świadome swego celu, które wywalczą powszechne zrozumienie dla zadań handlu.

Droga odbyta przez kupiectwo poznańskie w ciągu dziesięciu lat jest ciernistą; jednak zawiodła ona kupiectwo na grunt stały, na którym budować można gmach silny: gmach wielkiego handlu polskiego, tego najważniejszego czynnika ekspansji gospodarczej narodu.

* * *

Dobiegamy do kresu naszych wywodów. Dziesięć lat życia gospodarczego to długa droga napiętrzona trudnościami, jakich miasto nasze bodajże nigdy nie znało w dawniejszej swej przeszłości. Ale trudności naszego życia gospodarczego wskazały nam nowe kierunki i nowe możliwości, które w łatwiejszych warunkach pozostałyby niedostrzeżone i niewyzyskane. Nadto: w szczególnie trudnych warunkach materjał lichy i odpadkowy musi zniszczeć szybko i doszczętnie. To wszystko zaś, co przetrwa i ostoi się po najcięższych warunkach, co stoczy zwycięską walkę z naporem trudności, nie ugnie się i nie załamie — zdobywa równocześnie moc i hart trwania w przyszłości, w warunkach nowych i nieznanych.

Tadeusz Kołodziej.

Targi Poznańskie a propaganda wyrobów krajowych

Otwierające swe podwoje tegoroczne Targi Poznańskie nasuwają cały szereg refleksyj i wskazań gospodarczych. Nic dziwnego, jest to bowiem zbiorowy wysiłek sfer gospodarczych, wysiłek który w roku bieżącym, w roku depresji gospodarczej, szczególnie wiele kosztuje, a mimo to jest podejmowany, co świadczy o zdolności i mocy żywotnej naszego życia gospodarczego, pragnącego zadokumentować swą dążność do postępu. Bo tylko tem tłumaczyć należy branie udziału przez szereg przedsiębiorstw w Targach, kiedy ogólna konjunktura skłania raczej do biernego wyczekiwania, niż do czynnych wystąpień, związanych nieraz ze znacznemi kosztami, a z małemi widokami na doraźne korzyści, o które w czasie depresji gospodarczej szczególnie chodzi, gdyż w ten sposób otrzymuje się ożywczy zastrzyk, konieczny do przetrwania ciężkich chwil.

Ten wysiłek targowy biorących udział w nim przedsiębiorstw krajowych nie może iść na marne i napewno nie pójdzie, o ile nasze sfery gospodarcze i społeczeństwo wogóle zechcą wykonać swój obowiązek, który na nich w związku z obecnemi Targami Poznańskiemi ciąży. Obowiązek ten łatwy jest do wykonania, chodzi bowiem o to, aby obecne Targi były możliwie przez najszersze sfery społeczeństwa zwiedzane. Podkreślić tylko musimy, że zwiedzanie Targów winno się odbywać pod pewnym, określonym punktem widzenia, a wtedy wysiłki targowe nie pójdą na marne.

Z jakąż to myślą należy zwiedzać Targi Poznańskie w roku bieżącym? Otóż jedyną wskazówką, jaką w tym względzie pragnęlibyśmy służyć, jest to, aby każdy zwiedzający Targi obecne miał na myśli przysłużenie się idei popierania krajowej wytwórczości w zakresie sobie dostępnym. Odbywające się Targi Poznańskie winny być rewją patrjotyzmu gospodarczego, gdyż jest to najbardziej sprzyjająca okazja ku temu, której cały rok oczekiwać trzeba.

Zwiedzając Targi Poznańskie pod kątem widzenia popierania wytwórczości krajowej, każdy w zależności od zawodu winien sobie ułożyć odpowiedni plan zwiedzania. A więc kupców powinien interesować postęp w zakresie produkcji towarów krajowych zarówno pod względem jakościowym, jak ilościowym i cen, przyczem należy sobie skrzętnie czynić notatki informacyjne, które w praktyce przydać się mogą. Kupiec handlujący towarami zagranicznemi, winien dokładnie zbadać, czy niema w Polsce artykułów odpowiednich, któreby warto zaprowadzić u siebie obok zagranicznych, by z czasem całkowicie przejść na polskie fabrykaty. Podkreślić tutaj trzeba, że przystępować do badania krajowej wytwórczości należy bez zgóry powziętego uprzedzenia, które powoduje, że ma się tendencję do badania powierzchownego, na pierwszy rzut oka. Tej metody należy unikać, jeżeli się chce być bezstronnym, ponieważ każdy towar wymaga głębszego zastanowienia, opartego na wyczerpujących informacjach. Dlatego też każdy kupiec, przeniknięty rzeczywiście patrjotyzmem gospodarczym, nadarzającą się okazję zbadania towarów krajowych na Targach potraktuje zupełnie poważnie bez uszczuplenia w czemkolwiek swoim ambicjom i przekonaniom dotychczasowym.

Przemysłowiec i rzemieślnik zwiedzając Targi Poznańskie interesować się winien krajowemi maszynami i narzędziami, instalacjami, materjałami pomocniczemi oraz surowcami, potrzebnemi do fabrykacji w jego branży. Jak cennych informacyj będzie mógł zasięgnąć o postępie fabrykacji różnych materjałów pomocniczych, które sprowadzał dotąd z zagranicy, a które obecnie wytwarza się w kraju! Właśnie w dziedzinie materjałów pomocniczych przemysłowiec często grzeszy przeciwko idei popierania własnej wytwórczości, gdyż zamało zwraca uwagi na postęp z tego zakresu w produkcji krajowej, która w różnych działach zwłaszcza w czasie wojny celnej z Niemcami bardzo u nas się rozwinęła. Przemysłowiec powinien przytem pamiętać, że żądając od społeczeństwa popierania jego wyrobów, sam obowiązany jest zaopatrywać się w kraju w możliwie najszerszym zakresie materjałów, potrzebnych mu przy fabrykacji.

Zwiedzający Targ rolnik będzie się interesować krajowemi maszynami i narzędziami rolniczemi oraz nasiennictwem i nawozami sztucznemi. Ponieważ rolnicy często mają zapatrywania zbyt konserwatywne na rolę nowych wynalazków w dziedzinie gospodarstwa rolnego, przeto zwiedzanie pokazów nowych urządzeń rolnych, produkowanych w kraju, winno się przyczynić do pogłębiania zapatrywań rolników, że krajowa wytwórczość przemysłowa dąży do ulepszenia metody pracy na roli.

Określając w sposób powyższy stosunek sfer gospodarczych do zagadnienia popierania krajowej wytwórczości w związku z mającemi się odbyć Targami Poznańskiemi, podkreślić należy, że szczególnie ważną rolę przypisać trzeba sferom kupieckim, które gremjalnie zwiedzać winny Targi, mogące im dać wiele praktycznych wskazówek co do swojskiej wytwórczości, której są rozdzielcami w kraju oraz której wywóz zagraniczny forsować winny.

Poza kołami zawodowemi korzyści z Targu wynieść mogą również szerokie sfery publiczności — konsumentów. Jak wiadomo, każdy z publiczności, szczególnie płeć nadobna, ma określone upodobania w tej lub innej dziedzinie zakupów. Dobrzeby było, aby każdy zechciał ze szczególną pilnością i dokładnością zwiedzić na Targach dział, który go najbardziej interesuje, zwracając głównie uwagę na to, który towar jest pochodzenia krajowego i jakiemi cechami się odznacza, aby potem, zakupując u kupca, wiedzieć, czego żądać i ewtl. odrazu się zorjentować w razie, gdyby proponowano nabyć towar pochodzenia zagranicznego. Naoczne przekonanie się publiczności, co można dostać z zakresu wyrobów krajowych, odgrywa wielką rolę w wyrabianiu praktycznego zmysłu zakupu, co w konsekwencji wpływa na zajęcie czyn-

nego stanowiska w sprawie propagandy wyrobów swojskich. Uświadomiony konsument przy zakupie towaru zawsze odważnie stawiać będzie pytanie: „Czy to towar krajowy?“ Do wyrobienia tej odwagi spożywcy przyczynić się mogą wszelkiego rodzaju pokazy towarów, a więc przedewszystkiem Targi Poznańskie, które winny być zwiedzane przez najszersze sfery społeczeństwa.

Na zakończenie uwag niniejszych w sprawie roli Targów Poznańskich w dziedzinie propagandy wyrobów krajowych należy zanaczyć, aby tegoroczni wystawcy na Targach doskonale odpowiedzieć mogli ciężącemu na nich zadaniu należytego informowania o towarach krajowych, czyniąc w ten sposób na ich rzecz intensywną propagandę wśród zwiedzającej publiczności. Nie naley skąpić wysiłków pod względem przedstawienia zalet wystawianych towarów, podkreślając za każdym razem krajowe ich pochodzenie. Wystawca, który intensywnie wykorzysta Targi pod tym względem, będzie mógł sobie powiedzieć, że uczynił maximum tego, co mógł zdziałać w obecnych warunkach konjunkturalnych, z nadzieją, że wysiłki nie pójdą na marne, jak wogóle wszelkiego rodzaju umiejętnie prowadzona propaganda przemysłowo - handlowa w końcu przynieść musi korzystne wyniki.

St. Cz.

O racjonalizację obrotów towarowych z zagranicą

Zagadnienie bilansu handlowego w odrodzonej Polsce — jako zazębiające się o problemy bilansu płatniczego, waluty, obiegu pieniężnego, kapitalizacji i uprzemysłowienia — posiada znaczenie pierwszorzędne. Zagadnienia tego niepodobna omawiać w oderwaniu od wspomnianych powyżej kwestyj, a w ścisłej z niemi łączności:

1. Szczególnie w Polsce nabiera bilans handlowy dominującego znaczenia z powodu ogromnego wpływu pozycji wywozu wzgl. przywozu w bilansie płatniczym kraju. W zestawieniu urzędowem za r. 1926 w rozchodach wynosi przywóz 62 proc., a w dochodach wywóz 57 proc. ogólnych sum bilansu płatniczego.

Zjawisko stałej nadwyżki przywozu nad wywozem*) zrodziło właśnie z powodu chronicznego charakteru deficytu bilansu handlowego — powszechne przekonanie o konieczności aktywizacji tegoż bilansu. Nawet zwolennicy klasycznych poglądów Ricarda, Taussiga i innych o samouzdrawiającej automatyce praw ekonomicznych w zakresie wyrównywania się bilansu handlowego i płatniczego — pod presją rzeczywistości uznali potrzebę interwencji przeciw długotrwającej i znacznej bierności bilansu handlowego.

Jeśli zważyć, jak powszechnem w świecie jest hasło aktywizacji bilansu — nie można się dziwić, że i Polska nie chce, bo nie może pozostawić bilansu handlowego swemu losowi. Polska przeludniona, pozbawiona innych poważniejszych dochodów zagranicznych (prócz nieznacznych przesyłek emigranckich), bez zapewnionego dopływu dogodnych, a znacznych lokat zagranicznych, uległaby bardzo szybko w międzynarodowem współzawodnictwie.

Zdawałoby się, że na stale ujemny bilans handlowy może sobie pozwolić takie państwo, jak Zjednoczone Królestwo Brytyjskie, które procentami od kapitałów swoich, umieszczonych zagranicą itp. dochodami, pokrywa wysoki poziom potrzeb indywidualnych, importując najważniejsze artykuły. Aleć i W. Brytanja zrywa stopniowo z wolnym handlem, utrzymuje zakaz przywozu barwników, premjuje produkcję węgla i cukru, udziela państwowych gwarancyj dla kredytów eksportowych i propaguje jakość swych wyrobów.

Jeszcze jaskrawszy przykład aktywizowania bilansów handlowych państw o wysokich nadwyżkach bilansów płatniczych — dają nam Stany Zjednoczone Ameryki. Najpotężniejszy wierzyciel świata nie powinien, zdawałoby się, troszczyć się o bilans handlowy. Tymczasem jesteśmy świadkami niesłychanej zabiegliwości yankesów o dodatnie saldo bilansu; cel ten uświęca środki takie, jak podwyższanie murów celnych należących do najwyższych w świecie, uzależnianie udzielenia pożyczki od zobowiązania się kredytobiorcy do kupowania wyrobów amerykańskich, zrzeszanie się przemysłów w celach ekspansji poza granice państwa, wyróżnianie tego rodzaju zrzeszeń przez państwo i udzielanie im pomocy itd. itd. A wszystko to dzieje się dla wartościowej poprawy bilansu handlowego. Za tą troską o aktywność bilansu inne kryją się kłopoty: przedewszystkiem chęć utrzymania obiegu pieniężnego na poziomie, umożliwiającym sprawny tok produkcji, dającej chleba licznym, a coraz liczniejszym rzeszom roboczym, którym zapewnić należy odpowiedni standart życiowy, pod grozą pomniejszenia dochodu społecznego i osłabienia tempa kapitalizacji.

2. Wspomnieliśmy o teorjach o automatycznem działaniu bilansu płatniczego w kierunku równowagi. Działanie to, jak sobie przypominamy, ma się przejawiać następująco:

W wypadku nadwyżki przywozu nad wywozem: wówczas wchodzi z kraju pieniądz, co wywołuje zniżkę cen, która ma za natychmiastowy skutek zahamowanie przywozu i pobudzenie zakupów w kraju z zagranicy t. j. wywóz.

W wypadku nadwyżki wywozu nad przywozem: w takim razie powstaje zalew pieniądzem, co wywołuje zwyżkę cen, która ma za skutek natychmiastowe wstrzymanie zakupów zagranicą, t. j. wywozu, a pobudza przeciwnie krajowców do zakupów zagranicą, t. j. do przywozu.

Nas interesuje wypadek pierwszy, nadwyżki przywozu nad wywozem, niestety bowiem nie jesteśmy ofiarami aktywności, a deficytowości bilansu. Otóż, jak widzimy, pierwszym skutkiem ujemnego kształtowania się bilansu handlowego jest odpływ pieniądza (dewiz i złota) z kraju, następnie skurczenie obiegu pieniężnego i drożenie kredytu, a co za tem idzie, redukcja wytwórczości. Tak jest w warunkach normalnych, w których dla aktywizacji bilansu wystarczą restrykcje kredytowe, zaprowadzone zwłaszcza przez instytucję emisyjną. W naszych warunkach tego rodzaju posunięcia deflacyjne byłyby nie tylko niecelowe, lecz wręcz niebezpieczne, jak to stwierdza wybitny znawca przedmiotu, p. dr. Młynarski, mówiąc („Rolnictwo“ R. I. Nr. 1) że:

„teorja deflacji kredytowej, jako środka regulującego skalę wymiany towarowej z zagranicą, jest teorją słuszną tylko dla pewnych okoliczności, normalnych w znaczeniu przedwojennem — gdy stopa dyskontowa banku biletowego panuje nad stopą rynku prywatnego i gdy kraj znajduje się w stanie względnej równowagi między siłami spożycia i tempem produkcji, a zwłaszcza gdy tempo produkcji wyprzedza tempo spożycia. U nas jest przeciwnie. W tych warunkach trzymanie się doktryny deflacyjnej byłoby dowodem braku zrozumienia właściwego jej sensu. Dopóki tempo naszej produkcji conajmniej nie dociągnie do poziomu nowego, bardziej niż dawniej normalnego spożycia, deflacja kredytowa byłaby zabójczym paljatywem. Zastosowanie jej musiałoby doprowadzić naprzód do zredukowania wytwórczości, przez to do ponownej fali bezrobocia, następnie dopiero do cofania się pojemności rynku wewnętrznego. Byłaby to polityka ratowania bilansu za cenę kryzysu gospodarczego i spychania kraju z powrotem w pauperyzację“.

Wypowiadając się przeciwko interwencjonizmowi za pomocą restrykcyj kredytowych, dr. Młynarski uznaje konieczność wielkiej i twórczej pracy nad sanacją naszego obrotu towarowego z zagranicą.

3. Praca ta jest niezbędna nietylko dla celów defensywnych, lecz i ofensywnych, t. j. dla celów poprawy naszego rynku pieniężnego i stopnia zatrudnienia rąk roboczych.

Profesor Krzyżanowski przyznaje („Bierny bilans handlowy“ str. 96), że poprawa bilansu handlowego zmniejsza odpływ walut i dewiz, a temsamem obniża wysokość stopy procentowej.

Istotnie, jak długo nasz bilans handlowy będzie wykazywać duże i ciągłe deficyty, nie można oczekiwać, że uda się obniżyć stopę procentową do poziomu współmiernego z ceną kredytu w innych państwach. Przy odpływie dewiz, spowodowanym deficytem bilansu handlowego, niemożliwą jest wyższa skala kapitalizacji i niemożliwą jest ekspansja kredytowa Banku Polskiego. W tych warunkach odbudowa, zniszczonych przez wojnę i inflację, kapitałów obrotowych nie będzie się należycie rozwijać, a gospodarstwo społeczne będzie nadal cierpieć na brak kredytu; nie odzyskamy zdolności konkurencyjnej, zwężonej stale różnicą zachodzącą między wysoką stopą procentową rynku polskiego a niskiemi stopami procentowemi rynków zachodnich; opóźni się moment zdrodzenia się własnego rynku kapitałowego, w pełnem słowa tego znaczeniu; wreszcie utrzyma się poziom dochodu społecznego na obecnym niesłychanie niskim jej stanie.

4. Jak stwierdza p. Paweł Michalski (P. i H. — 1929 r. str. 110) dochód społeczny na głowę w r. 1926 wynosił w Polsce 666 zł, we Włoszech 1.233, we Francji 1.878, w Niemczech 1.943, w Anglji 3.682. Tak szczupły dochód społeczny uniemożliwia państwu polskiemu należyte spełnianie olbrzymich zadań inwestycyjnych, jakich ze względów cywilizacyjnych podjąć się należy, oraz uniemożliwia należyte gromadzenie się oszczędności (Wystarczy zacytować według „Wirtschaft u. Statistik“ (luty 1930) różnicę między rocznym przyrostem oszczędności w Niemczech — 1 i pół miljarda marek — a w Polsce 90 miljonów zł).

Jeśli nadto wziąć pod uwagę niezwykle silny przyrost naturalny ludności polskiej, który w ciągu roku 1928 wyniósł, według danych Gł. U. St., 411.601 głów i wyprzedził znacznie przyrost w innych państwach (Polska — na 1.000 mieszkańców — 15,9 rodzin, Włochy — 10,5, Niemcy — 7,0) okaże się niezbędnem takie nastawienie polityki gospodarczej państwa, które zapewniłoby produktywne zatrudn. coraz większej liczby ludności. To zaś da się osiągnąć używając słów p. dr. R. Battaglii:

„po części (w mniejszym stopniu) przez realizowanie samowystarczalności o tyle, o ile zasada ta nie wchodzi w konflikt z koniecznością sprowadzania pewnych surowców i środków pomocniczych, nie dających się zastąpić krajowemi — oraz o ile zbyt daleko posunięte jej stosowanie nie powodowałoby specjalnie kurczenia się niezbędnego eksportu, a to wskutek retorsji ze strony państw obcych“.

„Wszelako możność zatrudnienia produktywnego większej liczby ludności w kraju zależy przedewszystkiem od zwiększania prężności eksportowej...“

Sądzimy, że z powyższych cytat i uwag naszych wynika jasno konieczność aktywizowania bilansu handlowego, racjonalizowania bilansu po obydwu jego stronach i we wszystkich jego szczegółach. Jak już na wstępie rzekliśmy: zagadnienie bilansu zazębia się o najżywotniejsze kwestje naszej polityki gospodarczej i w dużej mierze rozwiązanie jego przyczyniłoby się do pomyślnego załatwienia problemów takich, jak zagadnień przeludnienia, podniesienia dochodu społecznego, kapitalizacji, wzmożenia rozmiarów produkcji itd.

Świadomość doniosłości bilansu handlowego dla życia gospodarczego Polski winna być źródłem poczynań, zmierzających ku racjonalizacji naszego obrotu towarowego z zagranicą.

*) Deficyt w bilansie handlowym r. 1924 wynosił 365 milj. zł, r. 1925 567 milj., 1927 — 377 milj., r. 1928 — 854 milj., r. 1929 — 297 milj. Tylko r. 1926 zamknięto saldem dodatniem w wysokości 707 miljonów złotych.

Stan gwarancji kredytów eksportowych w krajach zachodnio-europejskich

W momencie, kiedy dojrzewa u nas wreszcie projekt specjalnej ustawy o Funduszu Eksportowym warto bodaj w krótkich zarysach zapoznać się z systemem gwarancji kredytów eksportowych, jaki przyjął się w krajach zachodnio-europejskich.

I tak: w Anglji system gwarancji kredytów eksportowych został wprowadzony ustawą z r. 1920, znowelizowaną następnie w r. 1926. Na mocy ustaw tych został powołany do życia przez ministerstwo przemysłu specjalny organ do kierowania akcją popierania eksportu w drodze gwarantowania operacyjek sportowych p. n. Departamentu Gwarancyj Kredytowych (Export Credit Guarantee Departiment). Departament ten został udotowany sumą 40 miljonów Ł. Gwarancje udzielane są przez Departament na weksle wystawione przez zagranicznego importera z tytułu eksportowanych towarów całkowicie lub w dużej części wyrobionych w Anglji i polegają na zobowiązaniu się Departamentu, że w terminie płatności weksle będą uregulowane.

Udzielane przez Departament gwarancje są trzech rodzajów:

1) za eksportera wobec banku finansującego. W tym wypadku gwarancja służąca do ułatwienia uzyskania na dogodnych warunkach dyskonta ma charakter finansowy i nie zwalnia eksportera od odpowiedzialności wobec Departamentu;

2) wobec eksportera i wówczas eksporter zwolniony jest od odpowiedzialności w razie niewypłacalności importera;

3) zobowiązanie częściowo uzyskuje gwarancję finansową, pozostała zaś część podlega ubezpieczeniu w towarzystwie ubezpieczeniowem.

Specjalny rodzaj gwarancji stosowany przez Departament t. zw. „floating contract“ polega na ustaleniu z eksporterem pewnej listy importerów zagranicznych i przyjęciu przez Departament gwarancji za zobowiązania zaciągane w ciągu pewnego okresu czasu przez tych importerów wobec krajowego eksportera. Stroną dodatnią tego systemu jest szybkość załatwiania formalności związanych z udzielaniem gwarancji, gdyż Departament w danym wypadku nie zasięga już w poszczególnych wypadkach informacyj o danym importerze.

Poza gwarancjami udzielanemi przez rząd eksporterzy angielscy korzystają z ubezpieczenia operacyj eksportowych, dokonywanych przez trzy prywatne przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe, przyczem towarzystwa te przyjmują odpowiedzialność do 60 proc. sumy tranzakcyjnej. W ciągu 1928 r. towarzystwa ubezpieczyły towarów na sumę około 4 milj. Ł.

Należy zauważyć, że gwarancje nie obejmują zupełnie eksportu do Rosji. W ostatnich czasach poruszona została w Anglji sprawa gwarantowania operacyj eksportowych, dokonywanych z Rosją, dotychczas jednakże sprawa ta nie została rozwiązana.

W ciągu r. 1928 eksport towarowy w Anglji wyniósł sumę około 843 milj. Ł., wobec tego zaś, że fundusz gwarancyjny stanowi kwotę 40 milj. Ł., około 2 proc. eksportowanych towarów korzysta z gwarancji państwowej.

W Niemczech są trzy systemy gwarancji kredytów eksportowych:

1) plan „A“ zwany planem państwowym lub berlińskim, 2) plan „B“ zwany systemem hamburskim, 3) plan „C“ obejmujący ubezpieczenia kredytu dla handlu z Rosją.

W myśl planu A na mocy ustawy z roku 1926 powołany został specjalny organ wykonawczy dla ubezpieczeń kredytu przy Towarzystwie „Hermes“, lecz administracyjnie i finansowo będący odrębną zupełnie jednostką. Rząd Rzeszy przeznaczył na ten cel 10 milj. mk. Według umowy państwo niemieckie objęło całe ryzyko t. zw. katastrofy i połowę ryzyka normalnego.

W ryzyku eksporter przyjmuje udział w wysokości 1/3, pozostałe 2/3 ryzyka przejmują: towarzystwo i państwo.

Plan „B“ wprowadzony w życie w 1926 r., na mocy którego z ubezpieczenia korzysta instytucja finansująca tranzakcję eksportową, jest to więc gwarancja finansowa. Ubezpieczeniu podlega maksymalnie 2/3 sumy fakturowej, pozostałą kwotę ryzyka ponosi bank przy t. zw. ryzyku normalnem, natomiast stratę wynikłą na tle ryzyka katastrofy pokrywa państwo niemieckie, zaangażowane w hamburskiej instytucji do wysokości 5. milj. mk.

Plan „C“ obejmuje kredyty eksportowe, zaciągnięte w związku z eksportem towarów do Rosji. Wobec nieunormowanych stosunków politycznych i skoncentrowania całego handlu w ręku państwa, ryzyko w tranzakcjach z Sowietami wynosi 100 proc. i dlatego też operacje te muszą być wyłączone z innych ubezpieczeń kredytu, opartych na kalkulacji ryzyka normalnego.

Według planu „C“ rząd Rzeszy i rządy poszczególnych państw związkowych niemieckich przyjmują poręke w ogólnej wysokości 300 milj. mk.

W poszczególnych wypadkach gwarancja obejmuje 60 proc. wartości towaru, przyczem na rząd Rzeszy przypada 35 proc., a 25 proc. na rząd zainteresowanego państwa związkowego. Pozo-

stałe 40 proc. stanowi ryzyko eksportera.

Ogólna suma eksportowanych z Niemiec towarów w 1928 r. wyniosła około 11.789 milj. mk. Gwarancjami zaś objęty został eksport w sumie około 200 milj. mk., ubezpieczono zaś towarów na sumę 69 milj. mk., razem więc kredyty eksportowe zostały gwarantowane względnie ubezpieczone na sumę 269 milj. mk., co stanowi nieco więcej niż 2 proc. eksportowanych towarów.

We Francji sprawa gwarancji kredytów eksportowych została uregulowana ustawą z dnia 10 lipca 1928 r., na mocy której państwo ma prawo udzielania gwarancyj, wynikających z tytułu tranzakcyj eksportowych, dokonywanych przez firmy francuskie, o ile kontrakt został zawarty z administracjami publicznemi lub towarzystwami zagranicznemi, pełniącemi funkcje urzędów publicznych w państwach, które zawarły z Francją traktaty, koncesje lub układy ekonomiczne, lub o ile eksport ten nosi charakter interesu narodowego. Gwarancja państwowa obejmuje tam najwyżej 60 proc. umowy tranzakcyjnej.

Akcją całą kieruje komisja kredytu asekuracyjnego, ustanowiona przy ministerjum handlu.

Dla pokrycia odszkodowania, które wypłacone jest w razie nieudania się interesu, utworzony został we Francji fundusz ze składek wpłaconych przez członków. Państwo dopłaca jedynie w wypadku niewystarczalności tego funduszu. W tym celu corocznie specjalne prawo finansowe określa wysokość nowych zobowiązań, jakie będą mogły być powzięte przez państwo.

Gwarancje są udzielane jedynie Francuzom na towary pochodzenia francuskiego, przyczem eksporter musi zaangażować się sam w wysokości 20 proc. eksportowanego towaru. Gwarancje obejmują tranzakcje, których wykonanie przewiduje się w przeciągu najwyżej 6-ciu lat, przyczem walutą wymaganą w kontraktach może być bądźto frank francuski, bądźto obca waluta złota.

W roku 1928 Francja eksportowała towarów swoich na sumę około 51 miljardów fr. franc. W tymże okresie z gwarancji państwowej korzystali eksporterzy na sumę około 100 milj. fr. fr. Jak wynika z tego tylko minimalny procent eksportowanych towarów korzystał z gwarancji państwowej. G.

Analiza jednego miesiąca

Mimo ciężkiego położenia kraju, przemysł i handel polski zdołał nie tylko wejść na rynki zagraniczne, lecz ponadto utrzymuje się na nich, rozszerzając z miesiąca na miesiąc zasięg swej ekspansji. Wyniki dotychczasowe pozwalają przypuszczać, że zdolność eksportowa w Polsce niewątpliwie istnieje, nie mniej, z racji na zawarty traktat z Niemcami, trzeba zwrócić pewną uwagę na nasz dotychczasowy import.

Kwestja absolutnej samowystarczalności gospodarczej musi stać oczywiście pod dużym znakiem zapytania. O wiele ważniejsza, i o wiele realniejsza jest kwestja współzależności, z którą trzeba się poważnie liczyć. Z tego względu, biorąc w dodatku pod uwagę polityczne momenty niektórych umów gospodarczych, można usunąć z pod krytyki import do Polski towarów, może nie koniecznie pierwszej potrzeby, lecz w Polsce nie produkowanych z powodów klimatycznych czy innych. Wystarczy zająć się temi, które Polska produkuje niedostatecznie.

Zasadniczo Europa daje nam pokaźną nadwyżkę. Miesiąc grudzień 1929 roku wykazuje kwotę 77¾ miljona złotych. Tę sumę jednak ścina niedobór, nadwyżki importu z trzech Ameryk, Afryki i Australji, wynoszące 32¼ miljona złotych, redukując nasz zysk do 45½ milj. zł. Istota zatem analizy polega na tem, czy to, co sprowadzamy z zaoceanu, lecz ze strefy umiarkowanej, faktycznie przewyższa surowcem czy wykonaniem nasze wyroby, bo tylko to może tłumaczyć import tych artykułów.

Przy tym przeglądzie uderza nas stosunkowo duża ilość sprowadzonych surowców, pochodzenia zwierzęcego, skór bydlęcych i skór futrzanych na sumę 2⅘ milj. zł i surowca papierniczego na sumę 3 milj zł. Należy podkreślić, że nie są to sumy obrotu, lecz saldo ujemne, mające oznaczać, jakoby w Polsce odpowiednio gatunkowo surowca nie można było dostać. Małą, ale wymowną pozycję zajmują rośliny lecznicze. W ciągu jednego tylko miesiąca niedobór wyniósł przeszło 100 tys. zł, a jednocześnie hurtownie uskarżają się na brak zaofiarowania surowca na rynku krajowym. To już jest sytuacja poprostu śmieszna, gdyż hodowla roślin leczniczych, jak i jedwabników, na całym świecie jest typu indywidualnego i zajmują się tem tysiące rodzin w swoich lilipucich nieraz ogródkach, co im przynosi pokaźny dochód, na brak którego tak się wszyscy przecież uskarżamy.

Podstawową pozycję naszego importu stanowią materjały włókniste. Częściowo jest ona usprawiedliwiona, ale tylko częściowo. Na 11 miljonów złotych, za które sprowadziliśmy wełny niepranej, tylko 5 milj. przypada na Australję. Reszta, w tem 3 milj. Niemcy, na kraje o naszym klimacie. To samo dot. wełny pranej (Francja 1.6 milj., Niemcy 1 milj.), wełny czesanej niebarwionej (Francja 720 tys. Niemcy 409, Anglja 304, Czechy 281). Razem stanowi to istotnie zbędny import na sumę najmniej 7½ miljona złotych.

Naturalnie, że nie można z tego tytułu żywić pretensji do przemysłu, że sprowadza potrzebny mu do produkcji surowiec. Wina obciąża w tym i wielu innych wypadkach rolnictwo, które z uporem, godnym naprawdę lepszej sprawy, trzyma się kurczowo produkcji ziarna, nie umiejąc w porę przerzucić się na produkcję intratną.

Do tej należy między innemi produkcja lnu. W wielu wypadkach zastąpić on może bawełnę, której, oczywiście u siebie plantować nie możemy. Ale nie ulega wątpliwości, że suma importu wynosząca prawie 19 mil. zł miesięcznie, w czem Stany Zjednoczone dominują sumą 15 miljonów, dałaby się kapitalnie zmniejszyć, gdyby i na produkcję, i na oczyszczanie lnu zwrócić większą uwagę. Są to dwa procesy sprzągnięte ze sobą nierozdzielnie, jak burak z cukrownią a kartofel z krochmalnią. Len oczyszczony może ponadto liczyć z powodzeniem na eksport, skoro i tak wywozimy słomę lnianą i len surowy za przeszło półtora miljona złotych miesięcznie.

W ten sposób import, który naprawdę można uważać za zbędny, dochodzi do 16 miljonów, to jest połowy niedoboru zaoceanicznego. Nie poruszamy tu kwestji wyrobów ceramicznych, przyrządów elektrotechnicznych, samochodów, a wreszcie książek, czasopism i pomocy naukowych, gdyż to wymaga dużych kapitałów inwestycyjnych i pewności zbytu. W dobie, gdy rolnictwo przechodzi nietylko kryzys konjunkturowy, lecz i przemiany strukturalne, baczne wejrzenie na drogi wyjścia z zastoju staje się nakazem chwili. Wyciągnięcie konsekwencji z sytuacji należy do organizacyj rolniczych.

Tadeusz Kozłowski.

Polska wystawa w Belgji

Organizacja polskiego działu na Wystawie Międzynarodowej w Leodjum dobiega już końca. Lista wystawców została już zamknięta i pozwala wyrobić sobie już dziś w przybliżeniu pogląd na wystawę polską.

Pawilon polski znajdujący się od dwóch miesięcy w budowie wznosi się już na terenach wystawy i jest w zupełności przygotowany na przyjęcie eksponatów. Położenie pawilonu jest bardzo dogodne, widoczne i piękne. Znajduje się on na terenie t. zw. północnym na prawym brzegu rzeki Mozy. W sąsiedztwie Polski postawiły swoje pawilony: Francja, Italja, Czechosłowacja, Holandja, Egipt, Japonja i inne kraje. Na tym samym terenie znajdują się olbrzymie pawilony ogólne przemysłu włókienniczego, metalowego, maszynowego oraz pałac reprezentacyjny. Przed pawilonem bije wielka fontanna.

Wnętrze pawilonu polskiego zaprojektowane przez artystów pp. Czernego i Grabowskiego utrzymane będzie w nowoczesnej szlachetnej formie i kolorystyce opartej na zasadniczym tonie srebra.

Poszczególne działy wystawiające będą przedstawiały się bardzo okazale.

Dział ogólny przedstawi na tle emblematów państwowych i popiersi dostojników Rzeczypospolitej wszystkie najważniejsze polskie zagadnienia ogólne w 45 artystycznych obrazach, mapach i wykresach.

Dział przemysłowy podzielony jest na grupy, z których każda w skrócie przedstawi najciekawsze dla zagranicy zagadnienia oraz produkty. Poszczególne przemysły będą reprezentowane: górnictwo i hutnictwo przez Górnośląski Związek Przemysłowców Górniczo-Hutniczych; przemysł naftowy przez Krajowe Towarzystwo Naftowe; przemysł chemiczny przez Związek Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej; przemysł szklany przez Związek Hut Szklanych w Polsce; przemysł włókienniczy przez Związek Przemysłu Włókienniczego Rzeczypospolitej Polskiej; przemysł drzewny przez Radę Naczelną Związków Drzewnych oraz przez Związek Fabrykantów Fornierów i Dykt; przemysł cukrowniczy przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego; przemysł krochmalniczy przez Spółkę Producentów Krochmalu; przemysł spirytusowy przez Zachodnio-Polskie Zjednoczenie Spirytusowe.

Z poszczególnych firm biorących indywidualnie udział w tej wystawie wymienić należy m. in.: Warszawska S. A. Budowy Parowozów; Belgijska S. A. Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztyftów i Gwoździ; S. A. Rudzki i Ska; Fraget; Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce S. A. w Chrzanowie; S. A. Drzewiecki i Jeziorański — Warszawa; Bracia Jenike — Warszawa; S. A. „Węgierska Górka"; S. A. H. Cegielski — Poznań; Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie; Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu; 9 hut szklanych; „Stradom"; Fabryka Filców Landau i Weile; Société Fermière de la Czenstochovienne; Mirkowska Fabryka Papieru i inne.

Dział rolniczy zobrazuje rolnictwo polskie w trzech zasadniczych zagadnieniach:

1) produkcja roślinna, w której znajdą szczególne uwzględnienie sprawy doświadczalnictwa, odmiany i kwalifikacje ziemiopłodów, produkcja roślin przemysłowych itp.;

2) produkcja zwierzęca wykaże swój stan i rozwój w dziale hodowli koni, bydła i trzody chlewnej, wartość i rozwój eksportu, rozwój eksportu bekonów, produkcję i eksport masła i jaj;

3) leśnictwo urządzone zostanie przez departament leśnictwa ministerjum rolnictwa.

Z instytucyj i przedsiębiorstw biorących udział w tym dziale należy wymienić: wydział nasienny Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Związek Gospodarczy Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu, Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie, Małopolski Związek Mleczarski w Krakowie, Sandomiersko - Wielkopolska Hodowla Nasion w Antoninie, A. Dobrzański — Kraków i inne.

Szczególnie interesującą ozdobą pawilonu polskiego będzie dział przemysłu ludowego zorganizowany przez Reprezentację Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego oraz turystyki, w którym referat turystyczny ministerjum robót publicznych rozwinie szeroką propagandę turystyczną i krajoznawczą.

Rozmieszczenie eksponatów

na IX. Targach Poznańskich

Hala Centralna, I. skrzydło

Przemysł zabawkarski, galanterja metalowa, kwiaty sztuczne itp.

Hala Centralna, I skrzydło

Przemysł papierniczy, papier wszelkiego rodzaju, przybory szkolne, biurowe i rysunkowe, maszyny do pisania, powielacze, maszyny drukarskie i t. p.

Hala Centralna, II. skrzydło

Przemysł spożywczy i chemiczny, wyroby farmaceutyczne, kosmetyczne, perfumeryjne, tłuszcze techniczne, oleje, smary, farby, nawozy sztuczne, pasty wszelkiego rodzaju, proszki i mydła, perfumy, pudry itp. Artykuły spożywcze, wina, wódki, likiery, cukry, czekolady, mąki odżywcze, musztardy, konserwy itp.

Hala Centralna, III. skrzydło

Państwowy Monopol Spirytusowy i Tytoniowy.

Hala Włókiennicza

Przemysł tekstylny, konfekcyjny, kuśnierski, bielizna, trykotaże, pasmanterja, krawaty, skarpetki, dywany, galanterja skórzana, przemysł garbarski, szewski i rymarski.

Pawilon Zagraniczny

Kolektywny udział Francji, Jugosławji, Finlandji, Brazylji, Italji, Chili itp.

Hala Centralna, III. skrzydło

Szkło, porcelana, fajans, naczynia kuchenne.

Hala Centralna, IV. skrzydło

Szkło, porcelana, fajans, ceramika szlachetna i budowlana.

Elektrotechnika

Wyroby elektrotechniczne wszelkiego rodzaju, lampy elektryczne, tablice rozdzielcze, abażury, baterje, akumulatory, radjo i przybory, oraz maszyny młyńskie, maszyny do obróbki drzewa i wszelkiego rodzaju maszyny w ruchu.

Teren Otwarty

Maszyny i narzędzia rolnicze wszelkiego rodzaju, lokomotywy, walce szosowe, młocarnie, pługi parowe, traktory, lokomobile, siewniki, frezarki, motory ropne itp.

Pałac Targowy, parter

Przemysł metalowy, sprzęty i naczynia kuchenne i gospodarskie, emaljowane, aluminjowe itp. okucia budowlane, pompy, wagi oraz wszelkiego rodzaju wyroby metalowe, jak również meble, wozy i powozy.

Pałac Targowy, piętro

Meble wszelkiego rodzaju, parkiety, pianina, fisharmonje, oraz wystawa złotniczo-jubilerska.

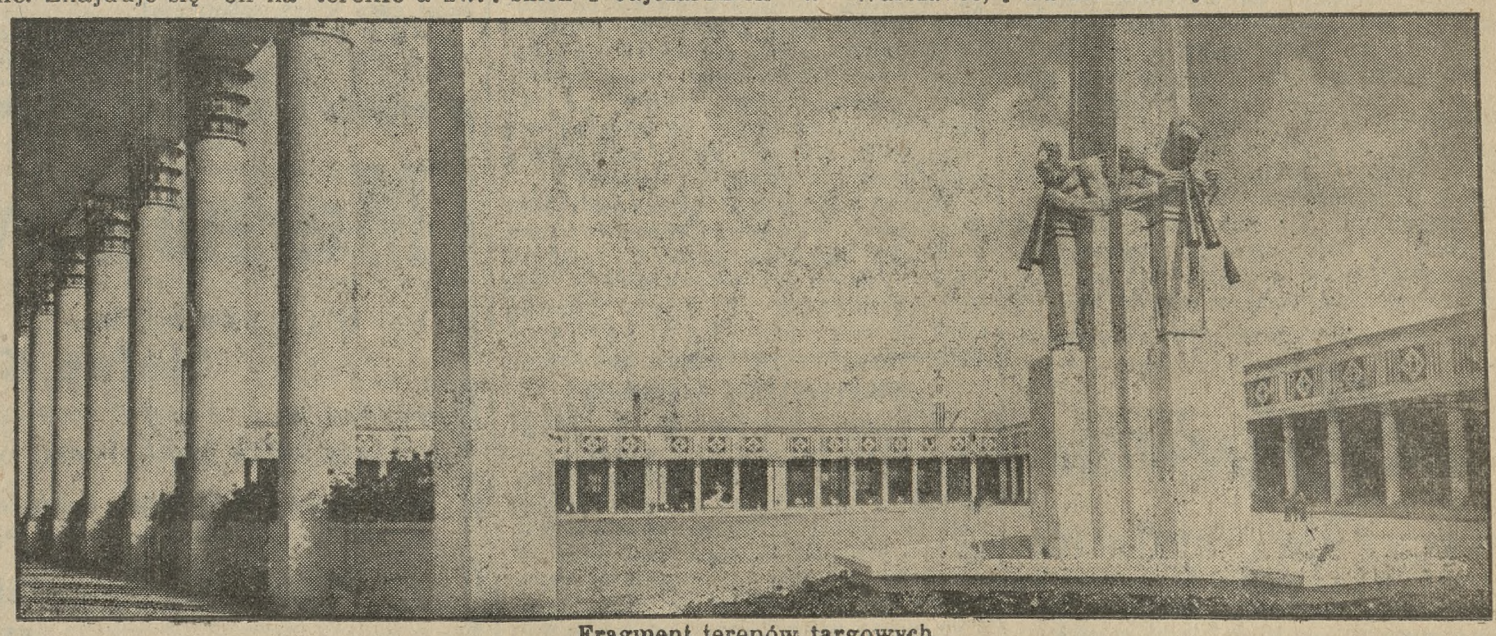

Fragment terenów targowych.

Niebezpieczna propaganda

W „Myśli Narodowej“ (nr. 10 — 13) poruszył p. Hajewicz rewelacyjną wprost sprawę propagandy pacyfizmu w wychowaniu. Zna on ją gruntownie, śledzi ją na terenie europejskim, to też uwagi jego na ten temat nie powinny przebrzmieć bez echa; winno je poznać przedewszystkiem nauczycielstwo, a także i szerszy ogół. Tem to łatwiejsze, że artykuły te wyszły w osobnej odbitce: „Propaganda pacyfizmu w wychowaniu“ — Księgarnia Polska — Warszawa.

W osobliwej bowiem żyjemy chwili. Żyjemy w okresie potępienia wszelkiej wojny... Hasła braterstwa, miłości rozbrzmiewają na wszystkich międzynarodowych zjazdach; nawet wtedy, kiedy ktoś mówi o konieczności zajęcia cudzej ziemi, wystarczy, gdy doda „drogą pokojową“ by wszyscy z całą powagą słuchali, a nawet podziwiali pacyfizm mówiącego. Żyjemy w okresie likwidacji wojny, a właściwie likwidacji wszelkich gwarancyj pokoju, kiedy konferencje „rozbrojeniowe“ są środkami nowych powikłań, a wszystko pod hasłem braterstwa ludów, ogólnoludzkiej miłości itd.

Ale cała ta mozolna praca nie będzie miała widoków powodzenia i trwałości, o ile nie przejdzie ona w krew i kości młodych pokoleń. I dlatego ta jakaś „siła wyższa“, poruszająca wszystkiemi konferencjami i ligami, powołała do życia cały szereg międzynarodowych organizacyj o celach naukowych, wychowawczych, zawodowych (Wszechświatowa Federacja Stow. Pedagog., Liga Nowego Wychowania, Międzynarod. Federacja Naucz. Szkół Powszechnych itd.), które na swych corocznych zjazdach naczelne i honorowe miejsce oddają zagadnieniom pacyfizmu, aby „spacyfikowawszy“ nauczyciela, pacyfikować później całe młode pokolenia młodzieży.

W pierwszym rzędzie przyprawić trzeba odpowiednio naukę historji, na nią też przedewszystkiem zwrócono uwagę. Pisała o tem p. I. Moszczeńska nie wiedząc o tem, że myśli te zakiełkowały już w Polsce. W styczniu zeszłego roku w „Myśli Narodowej“ wspomniano o niejakim p. Gomule ze Związku Pol. Naucz. Szkół Powszechnych, który z dumą pacyfistycznie zaczął nauczać w szkole powszechnej historji Polski. Oto według p. G. „olbrzymie państwo Chrobrego... pod koniec epoki piastowskiej za Kazimierza Wielkiego cofa swe granice na wschodzie, zachodzie, północy i południu?(!). Bolesław Krzywousty napatrzywszy się na straszny obraz wojen, dzieli państwo na cztery części i rozdaje je synom, aby ich w ten sposób uchronić od barbarzyńskiej walki.... epoka jagiellońska.... szlachta zastrzega sobie w prawach, że obowiązana jest tylko do walki wewnątrz państwa...“

Biedne te dzieci polskie ,którym urok pacyfizmu odkrywa p. Gomuła w najczarniejszych kartach dziejów Polski.

Ale ten „urok“ sięgnął i wyżej. Jest w Warszawie p. A. Pohoska, nauczycielka gimnazjum, wykładająca również w uniwersyt. warszawskim dydaktykę i metodykę historji, i autorka jedynego obszerniejszego dzieła w tym zakresie („Dydaktyka historji“). Pozatem jedna z głównych działaczek „sanacyjnego“ „Zrębu“.

Podajemy za p. Hajewiczem kilka „złotych“ myśli autorki, przeznaczonych dla przyszłych nauczycieli historji. Oto one: ...„Należy wysunąć na plan pierwszy inne cele, a przywiązanie do ojczyzny powstaje samo“. „Nie można twierdzić, że czynnik patrjotyczny... jest zasadniczo szkodliwy, ale musi on się zjawić jako akompanjament celów innych, a nie jako cel główny“. A te inne cele według p. P.? „Powyższe określenia łączą się już z innemi celami utylitarnemi, któreby można określić: celami ponadnarodowemi — supranationale, ludzkiemi — humanitarnemi. W ostatnich czasach rozlega się coraz częściej głos za tem, aby nauczyciel historji stawał się „konsulem ludzkości w swoim kraju“.

P. Pohoska występuje przeciw tendencjom nacjonalistycznm, na stronie zaś 58 powiada: „najświeższą tendencją w nauczaniu historji — a zarazem może i najszlachetniejszą, jest propaganda idei pokojowych i humanitarnych“.

Oto „piękna“ rola polskiego nauczyciela historji. Każdy zdrowo myślący człowiek powiedziałby, że nauczyciel historji przedewszystkiem powołany jest do budzenia uczuć patrjotycznych nawet przy tych momentach dziejów, kiedy ojczyzna była biedna i słaba. Uczyć powinien, czem narody wzrastają, a czem giną. Uczyć zrozumienia teraźniejszości, przez poznanie przeszłości, budowania przyszłości w coraz bardziej skomplikowanych warunkach dzisiejszego życia międzynarodowego. Pacyfistka p. Pohoska, uczenica prof. Handelsmana, przyznaje wprawdzie, że patrjotyzm nie jest szkodliwy, ale lepiej niech historyk będzie „konsulem ludzkości“ i niech propaguje to, co... będzie dobre dla innych przedewszystkiem.

Zestawmy te myśli z uwagami Niemca, dr. Reimana, który wydał referat o niemieckich podręcznikach historji jako odpowiedź i obronę przeciw zarzutom, że te podręczniki przeniknięte są „duchem pruskim“. Tem ostrzej wtedy napiętnować trzeba ten owczy, bezmyślny pęd za modą i nowością u nas.

Otóż, jak wygląda według dr. Reimana niemiecki ideał wychowawczy: „Chcemy wychować Niemców — to jest główne zadanie“. A jak to pogodzić z dążeniami ogólnoludzkiemi? — Bardzo prosto: „Prawdziwa miłość ojczyzny, jest właściwą drogą do ludzkości.... tylko ten jest prawdziwym kosmopolitą, kto żyje własnem, odrębnem życiem...“

Nawiasem mówiąc, tę głęboką prawdę wypowiedzieli już dawno u nas Sienkiewicz i Kasprowicz w haśle „Przez naród — do ludzkości“.

Dalej mówi dr. R.: „Niemiec domaga się szacunku dla swych zapatrywań, kultury, potrzeb życiowych i wie, że ten szacunek zyska, gdy będzie moralnie silny, nie będzie gonił za obstrukcyjnym pacyfizmem, który go rozbroi i usunie jako czynnik polityczny... W szkole niemieckiej uczy się, że naród niemiecki żyje obecnie „w hańbie i kajdanach“..., że „szczególnie na wschodzie podeptano zasadę Wilsona samostanowienia narodów, że niemożliwe do utrzymania granice pokoju przemocy muszą być na drodze układów w niedalekiej przyszłości w duchu sprawiedliwości zmienione...“ Liga Narodów jest „narzędziem w rękach Francji... i trudno żądać od silnego, by on ze względu na jakąś polityczną ideologję rezygnował... z politycznego wyzyskania danej sytuacji...“

Głównem zadaniem Niemców na terenie Ligi Narodów — tak uczy się w szkole — jest „zjednoczenie wszystkich Niemców osiadłych na zwartem terytorjum w jednem, wielkiem państwie narodowem...“

Garść tych cytat chyba wystarczy. Pamiętajmy pozatem, że mówi się to do pacyfistów całego świata w obronie przed „posądzeniami“ o nacjonalizm w szkole. Jak wobec tych wynurzeń obrony musi wyglądać prawdziwa treść podręczników, a zwłaszcza duch w tej szkole panujący? To pewne, że w niej nauczyciel historji nie jest tym bezpłciowym „konsulem ludzkości“ jakiego do szkół polskich chciałaby wprowadzić p. Pohoska.

I jeszcze jedno. W tych wszystkich „międzynarodówkach“ wychowawczych i naukowych, Niemcy odgrywają wybitną rolę. Na wszelkich zjazdach najsilniejsze i najgłówniejsze tony pacyfizmu z ich ust właśnie wychodzą i z ust Żydów czy też kryptożydów. Zrozumiemy wtedy, że ten pacyfizm, to produkt na eksport, dla tumanienia słabych głów, rozbrajania moralnego i usypiania czujności.

Brońmy się przed nim, jeśli nam życie miłe. Nas pacyfizmu uczyć nie trzeba, bo jego istotną treść, niefałszowaną, dawno już stosowaliśmy. Ale tego dzisiejszego, który jest trucizną nam nie potrzeba. Nauczyciel.

Longines

PRECYZYJNY ZEGAREK
światowej marki do nabycia
w pierwszorzędnych magazynach
zegarmistrzowskich i jubilerskich.
dw 8358

Murzyni także protestują

Bloemfontein, 26. 4. (PAT). Na odbytym tu ostatnio kongresie krajowców postanowiono, iż dzień 31 maja będzie obchodzony przez wszystkie szczepy rasy Bantou w Afryce Południowej, jako dzień modlitwy i żałoby, na znak protestu przeciwko polityce ucisku, stosowanej przez europejczyków wobec rasy Bantou od czasu unji 1910 r.

Zawiadamiamy

naszych Klientów i Zastępców, że wdrożone przed miesiącem przeciw Ludowemu Bankowi Spółdzielczemu i Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu we Lwowie postępowanie — spowodowane anonimowem z zawiści konkurencyjnej pochodzącem, doniesieniem — zostało zastanowione.

W krótki czas po faktach opisanych w Komunikacie Wydziału Śledczego w prasie Prokuratura Okręgowa we Lwowie po uprzedniej przeprowadzonej ścisłej kontroli przez Władze Skarbowe i wyczerpującem zbadaniu całokształtu sprawy, umorzyła postanowieniem z dnia 23 kwietnia 1930, lcz. V. Ds 291/30 postępowanie karne przeciw naszym Członkom Zarządów i Bankowi a to dla braku znamion jakiegokolwiek karygodnego działania.

Stwierdzamy, że wszystkie sprzedane na raty papiery wartościowe tj. dolarówki i premjówki **znajdują się w naszem posiadaniu** i zostaną wydane P. T. Nabywcom **bezwłocznie** po spłaceniu przez nich ceny nabycia w umówionym lub wcześniejszym czasokresie.

Wszelkie rozsiewane przeciw nam pogłoski mające niewątpliwie swe źródło w zawiści konkurencyjnej, są nieprawdziwe, a osoby rozgłaszające je pociągniemy do odpowiedzialności karno - sądowej.

Lwów, 26 kwietnia 1930.

Polski Bank Spółdzielczy z o. o. we Lwowie
Ludowy Bank Spółdzielczy z o. o. we Lwowie

(—) Teodor Onyszków, (—) Władysław Herman, (—) Z. Brill, (—) Edmund Onyszków.

Pw 11 044-72,69

Przeciw oszczerczej kampanji godzącej w Tow. Czytelni Ludowych

Od dyrektora Towarzystwa Czytelni Ludowych ks. Antoniego Ludwiczaka otrzymujemy następujące pismo:

„Poznań, 26 kwietnia.

„Szanowna Redakcjo!

„Od szeregu dni Towarzystwo Czytelni Ludowych jest przedmiotem napaści „Gazety Zachodniej“, zawierających cały szereg oszczerstw. Ponieważ oszczerstwa te godzą w dobro instytucji, zwołuję w przyszłym tygodniu radę główną T. C. L., a ponieważ oszczerstwa te równocześnie ubliżają czci kierownictwa T. C. L., oddaję sprawę do sądu.

„Szanownej Redakcji podaję to do wiadomości z uprzejmą prośbą o ogłoszenie niniejszego listu w poczytnem Jej piśmie.

„Łączę wyrazy prawdziwego szacunku

X. Antoni Ludwiczak.

Socjaliści rządowi za kontrolą nad produkcją

„Przedświt“, organ p. Moraczewskiego, ogłasza znowu odezwę z okazji 1 maja. Wśród postulatów rewolucyjnych znajduje się też hasło „kontroli nad produkcją“.

„Te hasła — czytamy w odezwie, — jako najpilniejsze, bo dotyczące nażywotniejszych spraw robotniczych i państwowych, wysuwamy w roku bieżącym na czoło postulatów klasowego ruchu zawodowego.

„Niechaj w imię tych haseł zgrupuje się w dniu 1 Maja pod naszemi sztandarami cała klasa robotnicza!

„Niech staną fabryki i zakłady! Niech lud pracujący wylegnie na ulicę i manifestuje w imię wysuniętych przez nas postulatów, stanowiących dalszy etap na drodze ku socjalizmowi.

„Niech „co złe — w gruzy się rozleci“!

„Ujawnijmy gotowość chwycenia „młotów w dłoń“!!

„Niech żyje 1 Maj! Niech żyje świadomość i solidarność klasy robotniczej! Niech żyje polski, odrodzony klasowy ruch zawodowy!“

Klasowe i socjalistyczne te hasła głoszone są przez podpory obozu majowego, którym zresztą urzędowa Polska Agencja Telegraficzna, podlegająca bezpośrednio prezydjum Rady Ministrów, zrobiła znaną reklamę, ogłaszając rewolucyjne odezwy „Przedświtu“.

Z Piszczan

W sprawie uzdrawiających kąpieli mułowych przeciw reumatyzmowi, ischias, podagrze, jak również co do specjalnych zniżek dla Polski, udziela inform. ustn.: **Biuro Piszczany, Poznań,** Masztalarska 7. Telefon 18-95. Tw 1424

Jak to było w Zawierciu?

W związku z zajściem w Zawierciu, gdzie z powodu demonstracyj bezrobotnych doszło do krwawych zaburzeń, pisze „Robotnik“:

„Potwierdza się, że to działacze z B. B. S. podburzali tłum bezrobotnych do demolowania magistratu, że następnie ciż sami B. B. S-owcy stanęli po stronie policji przeciw tłumowi, że ci sami B. B. S-owcy strzelali w tłum, zabijając m. in. jednego ze swych ludzi, którego się później wyparli. B. B. S-owcy ci spełnili więc „wszechstronnie“ rolę prowokatorów, plamiąc się krwią i zdradą. Opis nasz zgadza się z informacją „sanacyjnej“ „Iskry“, wedle której rany zabitych pochodzą z rewolwerów; a nie z karabinów: B. B. S-owcy strzelali właśnie z rewolwerów. Jakże sobie wytłumaczyć, że zamiast winowajców aresztuje się ludzi niewinnych, że za prowokację i zbrodnię B. B. S-owców wywiera się zemstę na ich ofiarach?!“

B. B. S-owcy to rządowi socjaliści p. Moraczewskiego.

Katolicyzm w Indjach

Citta del Vaticano, 26. 4. (PAT). Stolica Apostolska śledzi baczne ruch niepodległościowy, rozpoczęty w Indjach przez Gandhiego, zwłaszcza w związku z tem, co dotyczy kościoła katolickiego. Sfery watykańskie, doskonale poinformowane o sytuacji, obawiają się, że wszelkie zmiany dotychczasowego ustroju w Indjach mogą odbić się ujemnie na obecnych prawach społecznych katolików. Tych ostatnich niewielu jest w Indjach, lecz mogą oni być zagrożeni w swej wierze przez rozpowszechnianie zasad moralnych i społecznych przeciwnych zasadom religji katolickiej. Nie chodzi tu o przeciwstawienie się odruchowi niepodległościowemu, gdyż kościół katolicki nie sprzeciwia się zrealizowaniu aspiracyj wolnościowych narodów, ale jedynie o możliwe zapobieżenie niebezpieczeństwu, wypływającemu z pewnych tendencyj tego odruchu.

Emisja monet w państwie papieskiem

Rzym, 26. 4. (PAT). „Popolo di Roma“ donosi: Jeżeli uzyskane przez nas wiadomości są ścisłe, to państwo papieskie przystąpi do emisji monet już w początku drugiego semestru bieżącego roku. Papież Pius XI. dotychczas skrupulatnie, po zawarciu paktów Laterańskich z Włochami, akcentował wszystkie oznaki suwerenności Stolicy Apostolskiej, a do takich należy i emisja monet.

Marnotrawcy Miłości

Pod tym tytułem napisał

Stefan Kiedrzyński

ceniony autor licznych powieści nowy utwór literacki, przedstawiający walkę dwóch rywali o miłość i rękę ukochanej kobiety.

Wielkopolska Księgarnia Nakładowa Karola Rzepeckiego Sp. z o. o. w Poznaniu.

Do nabycia we wszystkich lepszych Księgarniach.

zw 23186/7

Wystawa gdańska w Wiedniu

Wiedeń, 26. 4. (PAT.) Wczoraj otwarta została w sali Sejmu austrjackiego wystawa gdańska, zorganizowana przez niemiecki instytut propagandy Gdańska. Na otwarcie przyjechał prezydent senatu m. Gdańska dr. Sahm i sen. Kurowski. Pierwszy przemówił konsul Wanner, który wskazał na symboliczne znaczenie wystawy, jako syntezy trzech (?) państw niemieckich: Niemiec, Austrji i Gdańska. Prezydent Sahm zaznaczył, że Gdańsk przez wystawę chce zaznaczyć silną wolę do utrzymania kultury niemieckiej na wschodzie.

Warszawa, 26. 4. Tel. wł.) „Kurjer Warszawski" donosi z Wiednia: Bojkotowana przez wiedeński korpus dyplomatyczny wystawa gdańska, otwarta w piątek w obecności prezydenta Sahma, zwróciła uwagę miejscowych kół politycznych. Na otwarcie nie przybył żaden reprezentant austrjackiego ministerjum spraw zagranicznych. Należy podkreślić poprawne zachowanie się rządu Schobera w stosunku do wystawy gdańskiej i do prezydenta gdańskiego z tego powodu, że przybył on do Wiednia w charakterze prywatnym i że Schober uzależnił przyjęcie jego od tego, czy go urzędowo przedstawi poseł polski w Wiedniu.

W przeciwieństwie do poprawnego zachowania się kół rządowych należy stwierdzić, że b. kanclerz austrjacki Streruwitz stanął na czele kampanji antypolskiej, prowadzonej nie bez przyczynienia się wiedeńskiego poselstwa niemieckiego a mające ostrze kierowane przeciwko Polsce. B. kanclerz Streruwitz deklarował się wyraźnie jako bojowy Wszechniemiec tak w prasie jak i w przemówieniach, atakując obecne granice polskie.

Postępowanie Streruwitza jako nielicujące się z jego dawnem stanowiskiem, będzie miało swoje konsekwencje dyplomatyczne i polityczne.

Dalsza podwyżka ceł w Niemczech

Gwarancja dla Rumunji — Sowiety protestują

Berlin, 26. 4. (PAT). Według informacyj prasy niemieckiej minister rolnictwa Schiele, korzystając z przysługujących mu w programie agrarnym pełnomocnictw na ostatniem posiedzeniu gabinetu Rzeszy przed świętami wielkanocnemi zgłosił szereg daleko idących postulatów w sprawie podwyżki stawek celnych oraz ceny świadectw przywozowych. Wniosek ministra o podwyżkę stawki cła na pszenicę i jęczmień browarniany został już przez gabinet uchwalony i ogłoszony.

Min. Schiele m. innemi domaga się podwyższenia ceny świadectw przywozowych na żyto i owies z 6 na 9 mk, na jęczmień browarniany i pastewny z 6,50 na 9 mk. Cena świadectw przywozowych na przemiał ustalona ma być w wysokości obowiązującej w tym samym czasie stawki celnej na zboże. Cena świadectw przywozowych na trzodę w stanie żywym i bitym również w wysokości stawki celnej na te produkty. Poza tem minister Schiele żąda wprowadzenia świadectw przywozowych na bydło rogate i owce w stanie żywym i bitym oraz na krochmal. Stawka celna na krochmal podwyższona ma być z 4 mk na 15 mk. Decyzję w sprawie tych nowych postulatów ministra Schielego powziąć ma gabinet w najbliższych dniach.

Celem uniknięcia ewentualnych trudności, jakie przyjęcie programu Schielego wywołać mogłyby w rokowaniach handlowych z Rumunją gabinet Reszy — jak zapewniają dzienniki — zaproponować miał rządowi rumuńskiemu przyjęcie gwarancji, iż niemieckie organizacje handlu zbożem przy poparciu finansowem rządu zakupią 100 000 tonn kukurydzy i 300 000 tonn jęczmienia w Rumunji.

Berlin, 26. 4. (PAT) Oficjalny organ sowieckiego przedstawicielstwa handlowego w Berlinie ogłasza ostry protest przeciwko niemieckiej polityce celnej, zwłaszcza zaś przeciwko stosowaniu przez rząd niemiecki systemu ceł ruchomych. System ten — oświadcza organ sowiecki — sprowadza chaos w stosunki gospodarcze między Sowietami a Niemcami. Twierdzenie to ilustruje organ przedstawicielstwa sowieckiego przykładami z dziedziny eksportu jaj, oświadczając, że importerzy niemieccy nie chcą przyjmować towaru rosyjskiego w obawie przed „niespodziankami celnemi". Polemizując z wywodami organu przedstawicielstwa sowieckiego, „Deutsche Tageszeitung" oświadcza, że dotychczasowe transakcje handlowe z Rosją sowiecką okazały się tak ryzykownemi dla strony niemieckiej, iż prostest moskiewski uważać można za zwykłą próbę wymuszenia, do której Niemcy nie mogą przywiązywać większej wagi.

Tarcia wśród nacjonalistów niemieckich

Zwycięstwo Hugenberga

Berlin, 26. 4. (PAT.) Wczoraj rozpoczęły się w Reichstagu obrady zarządu głównego partji niemiecko-narodowej. W obradach bierze udział przeszło 100 czołowych przedstawicieli obu kierunków partji. Zebranie zagaił przewodniczący partji poseł Hugenberg. W dyskusji przemawiali hr. Westarp i poseł Walraff z odłamu radykalnego, grupującego się około osoby Hugenberga. Zgłoszono wniosek, domagający się wykluczenia z partji tych posłów, którzy w Reichstagu głosowali za programem finansowym rządu. Drugi wniosek, kompromisowy, poparty przez przedstawicieli Landbundu, żądał w przyszłości pozostawienia poszczególnym członkom frakcji niemiecko-narodowej swobody głosowania w parlamencie. Przedstawiciele Landbundu żądali odroczenia decyzji w sprawie przyszłego kursu polityki partyjnej do chwili, kiedy gabinet Brueninga poweźmie ostateczne uchwały w sprawie nowego programu agrarnego.

Berlin, 26. 4. (PAT). Zarząd naczelny patrji niemiecko - narodowej przyjął większością 4/5 członków rezolucję, w której wyraża przewodniczącemu Hugenbergowi i prezesowi frakcji w Reichstagu Oberfohrenowi podziękowanie za ich stanowisko, zgodne z zasadami programu niemiecko-narodowego, wzywając jednocześnie obu, aby nie zrezygnowali z zajmowanych godności. Zarząd wyraża ubolewanie, że część frakcji niemiecko-narodowej głosowała w Reichstagu za programem finansowym rządu.

„Stoimy w opozycji — oświadcza rezolucja — do gabinetu Brueninga, który utworzony został bez udziału i wbrew woli partji niemiecko-narodowej w tym celu jedynie, aby wypełnić zobowiązania wynikające z traktatu pokojowego i prowadzenia polityki umów handlowych.

Gandhi zaostrza taktykę

Bulsar, 26. 4. (PAT.) Gandhi przedstawił nowy plan kampanji nieposłuszeństwa cywilnego, obejmujący m. in. zajęcie w ciągu kilku dni rządowych składów soli.

Jak było naprawdę w Siemianowicach

Katowice, 26. 4. (PAT.) W dniu 24 bm. odbywało się w Siemianowicach Śląskich przedstawienie niemieckiej trupy teatralnej. Po rozpoczęciu przedstawienia zjawiło się na podwórzu 4 nietrzeźwych mężczyzn, którzy usiłowali wejść na salę, czemu pełniący na miejscu służbę dwaj policjanci przeszkodzili. Pijani opuścili podwórze i wyszli na ulicę. Spokój na sali podczas przedstawienia nie został zakłócony, ani też nie doszło przed salą do żadnych awantur. Publiczność i artyści nienapastowani przez nikogo, rozeszli się do domu.

Alarmujące wiadomości, podane przez prasę niemiecką, jakoby 20—30 umundurowanych „powstańców" usiłowało wedrzeć się na salę, oraz jakoby dla ich uspokojenia policja musiała dobyć szabel, nie są zgodne z prawdą.

Francja obniża podatki

Paryż, 26. 4. (PAT.) Na dzisiejszem nocnem posiedzeniu Izba uchwaliła jednomyślnie 460 głosami z wyjątkiem głosów socjalistów, którzy powstrzymali się od głosowania, zniżki podatkowe, obejmujące ogółem miljard 500 miljonów fr. na r. 1930 i miljard 800 milj. fr. na r. 1931. Ogółem zniżki podatkowe uchwalone od grudnia ub. r. obejmują około 6 miljardów fr.

Prezydent Rzeczypospolitej w Łodzi

Łódź, 26. 4. (Tel. wł.). Wczoraj Prezydent Rzeczyplitej był uroczyście przyjmowany przez przedstawicieli władz i społeczeństwa w Łodzi. Prezydent zwiedził dokładnie szpital okręgowego związku Kas chorych, obliczony na 350 łóżek i urządzony według najnowszych wzorów.

Dnia 27 b. m. Prezydent Rzeczypospolitej z małżonką udaje się samochodem ze Spały do Częstochowy, celem zwiedzenia klasztoru Jasnogórskiego.

Pielgrzymka do Kartaginy

Katowice, 26. 4. (PAT). Wczoraj o godz. 9 wieczorem odjechała pielgrzymka polska na kongres eucharystyczny do Kartaginy, licząca około 100 osób, w tem znaczna liczba duchowieństwa z wszystkich stron Polski z biskupem sandomierskim Kubickim, który wieczorem odprawił w kościele Najświętszej Marji Panny nabożeństwo na intencję pielgrzymki. Z pielgrzymką spotka się w Rzymie w dniu 2 maja kardynał Hlond oraz kilku polskich biskupów.

Zuchwała kradzież

Katowice, 26. 4. (PAT.) Niewyśledzeni sprawcy dokonali włamania do mieszkania Teodora Felkela. Łupem włamywaczy stała się kasetka żelazna, zawierająca większej wartości biżuterję, 6.000 zł gotówką, książeczka Kasy Oszczędnościowej na 13 tysięcy zł oraz kilka listów hipotecznych, z których jeden opiewał na 45 tysięcy złotych. W toku śledztwa znaleziono w lesie pod Muchowcem rozbitą kasetkę z papierami, jednak opróżnioną z gotówki i biżuterji.

Jak za smutnych czasów dekretu prasowego

Z polecenia prokuratury toruńskiej zajęty został ostatni numer „Słowa Pomorskiego" za dwie sprawy: za list posła Libermana do ministra sprawiedliwości Cara, jak wiadomo w Warszawie zwolniony z konfiskaty, oraz za przedruk artykułu warszawskiej „Myśli Niepodległej".

W Toruniu jak gdyby trwały nadal stosunki z czasów dekretu prasowego....

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 26 kwietnia 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. h.; b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w. h.); c) jęczmienia 673 gr. (114,1 f. w. h.); d) owsa 480,5 gr. (80,1 f. w. h.).

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	22,00— 22,50
Usposobienie słabsze.	
Pszenica	41,50— 42,50
Usposobienie mocne.	
Jęczmień przemiałowy	23,00— 23,50
Jęczmień browarowy	23,50— 25,50
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,75— 20,75
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia wł. work. według urzędowo ustalonego typu (70%)	36,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	63,00— 67,00
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	12,50— 13,50
Otręby pszenne	15,00— 16,00
Wyka latowa	27,00— 29,00
Peluszka	23,00— 25,00
Groch polny	26,00— 29,00
Groch Victoria	31,00— 36,00
Groch Folgera	26,00— 29,00
Łubin niebieski	21,00— 23,00
Łubin żółty	23,00— 25,00
Seradela	24,00— 28,00
Koniczyna czerwona	150,00—170,00
Koniczyna biała	200,00—240,00
Koniczyna szwedzka	170,00—200,00
Koniczyna żółta odtłuszcz.	120,00—135,00
Koniczyna żółta w łuskach	55,00— 60,00
Przelot	100,00—120,00
Inkarnatka	200,00—220,00
Tymoteusz	42,00— 50,00
Rajgras angielski	130,00—150,00
Tatarka	25,00— 27,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Uwaga: Na rynku zbożowym sytuacja naogół spokojna.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8.89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.89 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,55 do 212,85 zł, gotówką 212,15 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,11 do 173,37 zł, gotówką 172,77 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 26 kwietnia 1930.

Przebieg dzisiejszej giełdy nie wyróżniał się od dni ubiegłych i był również spokojny.

Z pap. procent. płacono za 5 proc. poż. konwers. 55,50—55 proc. i za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 45 proc., natomiast oddawano 6 proc. listy żytnie po 21,50 (za 1 ctr. mtr.). Poza tem były w zaofiarowaniu 8 proc. listy dolarowe Pozn. Ziemstwa Kredyt. po 95 proc. i premj. dolarowe po 74,—, które jednakże nie znalazły nabywców.

Akcje bankowe bez obrotów i bez notowania, zaś z akcyj przemysłowych doszło do kursu tylko Herzfeldem, za który płacono 29—28,—. Poza tem poszukiwano Cegielskiego po 46,25 oraz Centr. Rolników po 90,— bez notowania. Poza tem ofiarowano Kantorowicza po 60,— i R. Maya po 71,—.

Ceduła urzędowa z dnia 26 kwietnia 1930 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 55,50—55% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 45% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 21,50 O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)

Herzfeld-Viktorius I—II em. zł. 29—28,— P.

Tendencja: Spokojna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 26. 4. 1930.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjed. tr.: 8,89 sp.: 8,91 kup.: 8,87

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Gdańsk	173,41	173,84	172,98
Holandja	359,00	359,90	358,10
Londyn	43,35½	43,46	43,25
Nowy Jork	8,90,5	8,92,5	8,88,5
Paryż	34,98½	35,07	34,90
Praga	26,41½	26,48	26,35
Szwajcarja	172,88	173,31	172,45
Wiedeń	125,72	126,03	125,41
Włochy	46,74½	46,86	46,63

Tendencja słabsza.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż. inwest.	121,00
5% poż. premj. dol.	75,00
5% poż. konw.	55,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—118,00
Bank Polski	172,50—172,75
Bank Zachodni	0,00— 80,00
Częstocice	0,00— 28,00
W. T. F. Cukru	30,50— 31,00
Firley	0,00— 34,00
W. T. Węgla	0,00— 47,50
Cegielski	0,00— 47,00
Modrzejów	0,00— 9,50
Parowozy	0,00— 20,50
Starachowice	18,75— 19,00
Haberbusch	0,00—108,00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 26 kwietnia 1930.

Pszenica march. od st. załad. 76-77 kg przeciętn. jakości	277,00—280,00
Tendencja słabsza.	
Żyto march. od stacji załad.	160,00—163,00
Tendencja słaba, koniec mocniejszy.	
Owies march. do stacji załad.	162,00—178,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień browarowy	192,00—203,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	177,00—190,00
Tendencja słabsza.	
Mąka pszenna	30,75—38,75
Tendencja stała.	
Mąka żytnia	23,75—26,50
Tendencja stała.	
Ospa pszenna	09,50—10,50
Tendencja słaba.	
Ospa żytnia	10,25—10,75
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	24,50—30,00
Groch dr. jadalny	20,00—23,00
Groch pastewny	18,00—19,00
Peluszka	17,00—19,00
Bób polny	15,50—17,00
Wyka	19,00—22,50
Łubin niebieski	15,00—16,00
Łubin żółty	20,00—22,50
Seradela nowa	31,00—33,50
Makuch rzepakowy	13,25—14,50
Makuch lniany	18,50—19,00
Wytłoki suche	08,40—08,80
Płatki ziemniaczane	15,50—16,20
Płatki ziemniaczane później zaofiarowane.	15,50
Śrót Soya	14,75—15,50

Ogólna tendencja słaba.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 26. 4. 1930.

Wypłaty na Warszawę	46,825—47,025
Noty wielkie	46,675—47,075

Stronnictwa wobec wyborów

Jakkolwiek od znanej zapowiedzi p. Sławka prawdopodobieństwo rychłego rozwiązania obecnego Sejmu i nowych wyborów znacznie zmalało, to jednak sztaby kierownicze stronnictw politycznych na wszelki wypadek czynią przygotowania i obliczają szanse wyborcze zarówno własne jak i przeciwników.

„Sanacja" ma bardzo rzadką minę. Wprawdzie powtarza ciągle w kółko, że większość narodu jest za Piłsudskim, że opozycja nie ma oparcia w społeczeństwie, ale jakoś ani rusz nie chce wypróbować tej swojej „przewagi". A przecież najbliższe wybory będą faktycznie tem, czego niby życzy sobie „sanacja", a mianowicie plebiscytem: za czy przeciw Piłsudskiemu. Kierownictwo partji rządowej może temu faktycznemu stanowi rzeczy nadać nawet odpowiednią formę, stawiając kandydaturę p. Piłsudskiego na czele swych list we wszystkich okręgach.

Naprawdę to p. Sławek — jak to mówią — „wpakował" i siebie i swoje stronnictwo. Nowy szef organizacyjny B. B. p. Świtalski powrócił z podróży, tym razem po Polsce, i przywiózł nie wesołe horoskopy. Przeto wbrew zapowiedziom p. Sławka przeważa w obozie rządowym opinja, aby zaczekać na poprawę sytuacji gospodarczej. Żeby zaś to czekanie jakoś upozorować, przypomniano sobie nagle ułomności obecnej ordynacji wyborczej i rozmaici kombinatorzy rządowi suszą sobie głowy nad wyszukaniem takiego sposobu, któryby mógł rządowi zapewnić zwycięstwo, co jest trudem równie beznadziejnym, jak rozwiązywanie kwadratury koła lub konstruowanie perpetuum mobile.

Do pewnego stopnia na rękę obozowi rządowemu jest brak zapału do nowych wyborów także i ze strony lewicy. — Szczególnie P. P. S., która w r. 1928 powiększyła swój stan posiadania o 60 procent nowych mandatów przez nieoczekiwany sukces w okręgach wiejskich, wie, że drugi raz ta sztuka jej się nie uda, jak to wynika choćby z wyborów uzupełniających w Sandomierskiem, gdzie socjaliści stracili przeszło połowę głosów i w miejsce poprzednich dwóch uzyskali z trudem jeden mandat. Pogrom Kas Chorych, dokonany przez p. Prystora, osłabił P. P. S. także po miastach i to na korzyść B. B. S.

Stronnictwa chłopskie możeby i nie miały nic przeciwko wyborom, ale obawiają się oszustw, których najłatwiej można dopuszczać się na wsi, zwłaszcza tam, gdzie lud jest ciemny i politycznie niewyrobiony. Ta właśnie obawa skłoniła te stronnictwa do zawarcia porozumienia, którego głównym celem jest wzajemna pomoc wobec ewentualnych nadużyć wyborczych.

N. P. R. jako stronnictwo lokalne, działające wyłącznie niemal na terenie zachodniej Polski trzyma się mniej więcej na swych pozycjach i zapewne ani nie wzdycha do wyborów, ani się ich nie boi.

Bardzo źle wygląda Chrześcijańska Demokracja. Po wyborach komunalnych w Wielkopolsce i na Pomorzu znikła nadzieja sojuszu wyborczego z N. P. R. P. Witos dotąd nie może przeżałować „dwudziestki piątki" z r. 1928, a zawarty ostatnio blok chłopski był ostatnim gwoździem do jej trumny. Z czem przyjdą chadecy sami do wyborców? Z jakim plonem z obecnego Sejmu?

Pozostaje Korfanty, który na Śląsku broni się i — obroni. Ale Korfanty to jest — Korfanty, a nie Ch. D., od której pod względem organizacyjnym zupełnie się uniezależnił.

Wśród mniejszości narodowych zamięszanie. Żydzi i Niemcy nie chcą wyborów, nie tyle bojąc się o swoje mandaty, ile drżąc o losy „sanacji", z którą im jest bardzo dobrze. Żydzi prowadząc gorączkową agitację na rzecz ugody między lewicową opozycją a rządem, zaś swoim sojusznikom z bloku mniejszości, Ukraińcom, grożą, że bloku przy następnych wyborach nie wznowią, ponieważ Ukraińcy przez organizowanie chłopskich współdzielni uprawiają — antysemityzm gospodarczy.

Tędy, przez prasę żydowską, a nie w buńczucznych pokrzykiwaniach organów „sanacyjnych" wydobywa się prawdziwy głos obozu rządowego. Pan Sławek chciał nastraszyć wyborami opozycję, a nastraszył naprawdę — swoje brygady.

A my? Trudno pisać samym o sobie, lepiej polegać na przeciwnikach, którzy pustych komplementów nie mają powodu nam prawić. A ci oceniają nasze szanse wysoko. Dość powiedzieć, że głównym argumentem, wysuwanym przez Żydów za ugodą lewicy z „sanacją", jest... obawa przed zwycięstwem przy wyborach „endecji".

Może ci Żydzi nie tak bardzo się mylą. My sami nie widzimy wprawdzie w tych wyborach rozwiązania wszelkich trudności. Uznając je jednak za pożyteczny i potrzebny etap w podjętym pochodzie ku innej, silnej i narodowej Polsce, jesteśmy może jedynymi — bez żadnych zastrzeżeń — zwolennikami ... programu p. Sławka. My — chcemy wyborów.

M. K.

Pw 10344

Victor Hugo o Napoleonie Małym

II.

Dlatego, że wam wolno jeść i pić, że na Boże Ciało mogą wyjść procesje, że urzędnik i robotnik zarabiają swoje grosze, że urządza się świetne parady wojskowe, że wydaje się setki tysięcy franków na szerzenie chwały pana Bonapartego, że w teatrach macie przedstawienia, że wszystko dzieje się na rozkaz, zapomina się, że ten rząd oparty jest na trupach tych, co bronili państwa i prawa.

Ci, ludzie, ten złoczyńca i jego wspólnicy, mają władzę olbrzymią, absolutną, niezrównaną, bezgraniczną. Posługują się nią, by się tylko bawić i wzbogacać. Podwajają sobie i podwyższają pensje. Szastają miljonami ze skarbu państwa dla zaspokojenia własnych ambicyj. Wydają wspaniałe bankiety, urządzają iluminacje. To nic, że kosztuje to miljony, że kraj cały ugina się pod ciężarem podatków. Przemoc triumfuje!

Najciekawsze to to, że chcą, by ich... szanowano! Generał chce być czcigodnym, a minister... poświęconym! Pod temi rządami kapralskiemi, gdy konstytucja jest złożona w depozycie, wszystko idzie wojskowym trybem. Lubicie wszak wojsko? Wszędzie więc macie pułkowników — nawet na miejscu burmistrzów i najwyższych urzędników państwowych.

Może już wkrótce wojskowi będą cenzorami? Wszędzie soldateska, wszędzie hipokryzja. O biedna moja Francjo! jakiegoś doczekała rządu!

W języku pana Bonapartego i jego kliki walka o wolność słowa i myśli, walka o praworządność, o czystość rąk i sumienia, o godność narodu, o szacunek dla jego przedstawicieli w parlamencie, walka o przestrzeganie zasad konstytucji, ta walka nazywa się demagogją!

Przewartościowano wszystkie wartości!

Ci, co zgwałcili konstytucję, są zbawcami kraju, ci co jej bronili, zostali ukarani. Sprawiedliwość stała się chimerą, prawo jest poto, aby je łamać bezkarnie. Pan Bonaparte rządzi, przenosi, więzi, konfiskuje, pokrywa wszystko swoim autorytetem, ułaskawia, darowuje z tych czy innych przyczyn życie swoim przeciwnikom politycznym, jest panem życia i śmierci.

Zaciężył na całej współczesnej epoce, legł jak straszliwy koszmar. Trzeba będzie długiego, szeregu lat znojnej pracy, pokoleń, aby usunąć to olbrzymie, zło, jakie wyrządził społeczeństwu, aby zatrzeć te wszystkie krzywdy moralne.

Przekreślił słowa: wolność, równość, braterstwo. Nie jesteście wolni, bo wam mówić i pisać nie wolno! Nie jesteście braćmi, bo kryć się musicie jedni przed drugimi ze swojemi poglądami, bo od nich zależy wasz byt materjalny, a może i życie! Chapeaux bas, gdy pan Bonaparte przemawia! gdy lży bezkarnie naród! Słuchajcie! patrzcie! podziwiajcie! On wszystko może! On może jutro swego konia mianować ministrem! wszak już tylu osłów mianował!

Wszystko obraca się dokoła tego człowieka. Człowieka fatalnego, który szuka za wszelką cenę popularności. Człowieka w imię którego dzieją się wszystkie nieprawości, zbrodnie gwałty, od którego kaprysu zależy życie najlepszych, najzasłużeńszych synów ojczyzny. Ten człowiek ma znużone ruchy, patrzy posępnie zpod nachmurzonego czoła i idzie ciężkim krokiem wśród rzeczy okropnych, jak straszliwy lunatyk. To nie dyktator, lecz despota, który sam nie wie, czego chce i dokąd prowadzi swój naród.

Dwóch ludzi idzie ulicą. Rozmawiają o jakimś złoczyńcy: „To jest człowiek nieszczęśliwy, ale bandyta niepoczytalny i niebezpieczny". Podchodzi do nich policjant, który usłyszał te słowa: „Panowie mówili o panu prezydencie Bonaparte, aresztuję panów".

Oczy wszystkich są zwrócone na pałac elizejski, w którym pod strażą swoich pretorjanów mieszka pan Bonaparte. Stamtąd wychodzą wszystkie pułapki, niespodzianki i zbrodnie. Ten pałac urąga godności narodu, sprawiedliwości i prawu! Jest hańbą i przekleństwem Francji.

Ale o czem myśli Francja? Czy zdaje sobie sprawę ze swojej krzywdy, ze swego upodlenia?

Trzeba wziąć naród za rękę, wstrząsnąć nim. Trzeba wołać gromkim głosem, by go poruszyć, by go obudzić. To nic, że wszędzie dziś po szkołach, po chatach i urzędach wiszą portrety pana Bonapartego! Trzeba zdjąć z przed oczu wszystkich „radosny" upiór urojonej rzeczywistości! Trzeba wyjaśnić wreszcie tę sytuację, która jest olbrzymiem i tragicznem qui-pro-quo!

Naród nasz jest dobry i szlachetny. On zrozumie, że teraz nad krajem zaciężyła zbrodnia, korupcja i nieprawości. Że dziś prześladowana jest wolność, honor, inteligencja i prawo!

Och, zbudź się sumienie!

Prześladowani nie skarżcie się! Wy macie nieskalaną cześć, wy jesteście czyści i prawi, wy macie jasne czoła!

Chcecie sądzić pana Bonapartego? Patrzcie na jego władzę, a potem na jego czyny! Co on może zrobić? Wszystko! Co zrobił? Nic! Z tą władzą, jaką on ma, człowiek genjalny zmieniłby cały kraj, podniósłby go i dźwignął. Nie przekreśliłby tem swojej zbrodni wobec państwa, ale byłby ją osłonił, zatuszował. Mógł podnieść stan moralny i materjalny kraju. Na miejsce złamanego prawa mógł dać lepsze. Ale on tego nie zrobił.

Dorzucił kilka nowych zbrodni do swojej pierwszej i w tem jedynie był logiczny. Poza temi zbrodniami niczego nie dokonał. Wszechmoc zupełna, a inicjatywa żadna. Wziął Francję, zdobył ją i nie wie, co z nią robić.

Sfery gospodarcze przeciw antyparlamentarnej polityce rządu

„Przegląd Gospodarczy" organ Centr. zw. polskiego przemysłu, górnictwa, handlu, finansów, którego czołowi przedstawiciele należą do Klubu B. B. i współpracują z rządem, zamieścił w ostatnim numerze artykuł p. t. „Przegląd sytuacji", zasługujący na uwagę szerszej opinji. Pismo fachowo - gospodarcze, które konsekwentnie akcentuje sympatje dla obecnego systemu rządzenia, ocenia z ekonomicznego punktu widzenia ciążący nad krajem brak właściwego ustosunkowania pomiędzy naczelnemi władzami państwowemi, stwierdzając, że powoduje on stan chronicznej niepewności, będący przeszkodą dla prawidłowego rozwoju ekonomicznego kraju. „Przegląd gospodarczy" wypowiada przekonanie, że:

„...sytuacja polityczna, w jakiej się dziś Polska znalazła, a przedewszystkiem brak już nie żadnej harmonji, ale elementarnych podstaw współpracy, pomiędzy rządem a parlamentem, jest dzisiaj największem utrudnieniem dla nieodzownej pracy nad regeneracją ekonomiczną kraju. Chodzi przytem w równej mierze o te imponderabilja, streszczające się w ogólnem pojęciu braku zaufania — ze strony kraju i zagranicy — co do kierunku, w jakim potoczą się u nas dalsze wydarzenia, jak też o szereg konkretnych spraw, które dziś, wobec pośpiesznego zamknięcia sesji izb, pozostały całkowicie w zawieszeniu."

„Przegląd Gospodarczy" stwierdza, że do spraw, które pozostają w zawieszeniu wskutek antysejmowej polityki rządu, należą nietylko ratyfikacje umów handlowych, lecz również sprawy podatkowe i sprawy celne, szczególnie aktualne dla naszego rolnictwa, szczególnie wobec podwyżki ceł w Niemczech.

Znamienny jest zwłaszcza nacisk, położony przez sfery gospodarcze na brak zaufania „co do kierunku, w jakim potoczą się u nas dalsze wydarzenia". Nareszcie więc również kierownicze koła gospodarcze, sympatyzujące z „sanacją", doszły do przekonania, że nie może być naprawy położenia gospodarczego w kraju, który od czterech lat przechodzi kryzys polityczny i któremu zapowiadają co chwila coraz to inne tajemnicze niespodzianki polityczne.

Powiat obornicki przed wyborami

Oborniki, 25 kwietnia 1930.

Dzisiaj odbyło się tutaj zebranie Wydziału Wykonawczego Komitetu Wyborczego Stronnictwa Narodowego na powiat obornicki. W obecności kilkunastu członków, pod przewodnictwem prezesa Komitetu i wiceprezesów pp. St. Ulatowskiego, Antoniny Krzemieniewskiej i Kośmickiego, ułożono plan kampanji wyborczej na cały powiat i czas trwania kampanji do wyborów uzupełniających, mających się odbyć 1 czerwca b. r.

Wieczorem odbyło się posiedzenie miejscowego Komitetu Wyborczego dla m. Obornik z udziałem p. posła Karola Rzepeckiego, który wygłosił sprawozdanie poselskie i omówił szczegóły agitacji wyborczej. Obecnych było przeszło 30 członków Komitetu.

Nasze listy z Hiszpanji

Profesor Uniwersytetu Poznańskiego, dr. Michał Sobeski, wyjechał w podróż naukową do Hiszpanji i, opuszczając Poznań, przyrzekł nam pamiętać o „Kurjerze Poznańskim", którego jest stałym współpracownikiem w Dziale Kultury i Sztuki.

Właśnie nadesłał nam nasz świetny estetyk pierwsze wrażenia z podróży do Hiszpanji, które u czytelników naszych odnowią wspomnienie listów z Włoch, w swoim czasie przez dr. Sobeskiego pisanych, a budzących tyle zainteresowania dzięki żywości spostrzeżeń, ubranych we właściwą naszemu znamienitemu styliście lekką formę feljetonu.

Listy te będziemy zamieszczali w niedzielnych porannych wydaniach. Pierwszy ukaże się jutro, dnia 27 kwietnia.

JUŻ
SĄ W POZNANIU
NAJWYTWORNIEJSZE PERFUMY ŚWIATA
ROYAL CINQ
ROYAL VINGT-DEUX
ROYAL SPORT
ROYAL GARDENIA
VENDÔME
PARIS
22, RUE DE LA CHAUSSEE d'ANTIN.
Wszystkie wyroby Vendôme t. j. perfumy, pudry, róże, pomadki do ust oraz mydła toaletowe posiada na składzie:
Perfumerja J. DOMICZ
POZNAN, pl. Wolności 7.
pw 10340

Pw 10343

Piłsudski opiekunem Żydów

Paryż, 26. 4. (PAT.) W „L'Oeuvre" Henry Barde przeprowadza paralelę między zachowaniem się wobec Żydów w Italji, a stosunkiem do nich w obecnej Polsce. Stwierdza on, że o ile w Italji Mussoliniego rozwija się silnie antysemityzm, cicho popierany przez rząd, o tyle w Polsce za Piłsudskiego zauważyć się daje powrót do dawnych wysoce tolerancyjnych tradycyj. Autor artykułu przypomina przy tej sposobności, że Francja liberalna kochała właśnie Polskę za to, że była ona odwieczną nosicielką idei postępu i szlachetnej tolerancji. Dziś to samo uczucie ogarnia Francję wobec Polski, i mylnie sądzą niektórzy z Polaków, że Francja lubi ich jedynie dlatego, że widzi w nich narzędzie przeciwko Sowietom. Uczucia Francji sięgają głębiej. Kocha ona Polskę za to, że widzi w niej szermierza wolności. Wierzy, że zapoczątkowana po wypadkach majowych polityka tolerancyjna marszałka Piłsudskiego wobec Żydów utrzyma się nadal, i że nigdy już w Polsce nie będzie antysemityzmu.

Takiej liberalnej, wiernej swym tradycjom Polsce, oddał niedawno hołd Żyd polski, znany malarz Artur Szyk, dając główne miejsce w wystawie swych obrazów statutowi kaliskiemu, iluminowanemu przezeń z pietyzmem. Henry Barde przytacza główne ustępy wzmiankowanego statutu, zaznaczając, że Polska nadała zupełną wolność handlu Żydom narówni z chrześcijanami w epoce, kiedy we wszystkich innych krajach europejskich nie wolno im było zajmować się niczem innem, jak lichwą i handlem starzyzną. Hołd Szyka — pisze Henry Barde — ma większe znaczenie, niż wszystkie udoskonalenia, jakie faszyzm osiągnął na drodze swego rozwoju gospodarczego.

Od redakcji: Czy to nie wzruszające? Dziwimy się tylko, że p. Barde nie wyraża nadziei, że system dzisiejszy przekształci rychło Polskę — w Judeopolskę.

Dr. Hermes o podwyżce ceł i traktacie handlowym z Polską

Berlin, 26. 4. (PAT). W Kolonji obradowała komisja rolna nadreńskiej partji centrowej. Przewodniczący niemieckich związków chłopskich poseł centrowy do Reichstagu dr. Hermes wygłosił referat o nowym programie agrarnym rządu Rzeszy. Uchwały konferencji rozejmu celnego — oświadczył dr. Hermes — nie doprowadziły do wyników konkretnych, wobec czego Niemcy, o ile nie chcą osłabić dotychczasowej pozycji, muszą prowadzić ostrożniejszą politykę gospodarczą.

Przechodząc do sprawy traktatu handlowego polsko - niemieckiego, mówca zaznaczył, że Polska nie jest państwem sezonowem, lecz czynnikiem realnym. Rokowania z Polską muszą być prowadzone na zasadzie celowej ochrony interesów żywotnych gospodarstwa niemieckiego, nie zaś ograniczać się tylko do ochrony interesów rolnictwa. Klauzula największego uprzywilejowania, na której jest oparty traktat handlowy polsko-niemiecki, nie uwzględnia — zdaniem dr. Hermesa — dostatecznie interesów strony mieckiej. Niemcy muszą zwrócić baczną uwagę, aby rynki Rzeszy nie ucierpiały wskutek nieuregulowanego wwozu z Polski.

Mówca wypowiada się zasadniczo przeciwko zawieraniu traktatu handlowego za wszelką cenę, wychodząc z założenia, że Niemcy nie są w sytuacji, któraby zmuszała do przyjmowania każdego traktatu bez różnicy.

Niemieckie cła agrarne mają tylko umożliwić i poprzeć akcję samopomocy ze strony niemieckich kół rolniczych. Frakcja centrowa już dawniej wypowiedziała się przeciwko stabilizacji agrarnych stawek celnych, żądając udzielenia rządowi pełnomocnictw w dziedzinie regulowania ceł zbożowych. Żądanie to nie uzyskało jednak aprobaty w gabinecie kanclerza Müllera. Nigdy jeszcze polityka agrarna stronnictwa centrowego nie była tak silną, jak dziś, kiedy program agrarny min. Schielego oparty został na fundamentach, stworzonych przy współdziałaniu przedstawicieli centrum w rządzie.

Jak to nazwać?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Warszawa, 25 kwietnia.

Od sześciu tygodni, t. j. od imienin Piłsudskiego wychodzi w Warszawie mały, drobny tygodnik, szeroko reklamowany i wpychany, gdzie można. Nosi tytuł: „Nowa Kadrowa". Nie warto go wziąć do ręki, bo nie wiele da czytelnikowi. Charakterystyczne jest jednak, jak oświetla ten tygodniczek sytuację i jakie wysuwa postulaty. Zpośród liberyjnych organów jest to najbardziej zuchwałe i cyniczne pismo. Wystarczy zacytować kilka cytat:

„Dalsze istnienie Sejmu musimy uważać jako faktyczne bezprawie. Rozpisywanie nowych wyborów byłoby przedłużaniem, ze szkodą państwa i narodu, tego nieznośnego dla wszystkich obywateli dobrej woli stanu rzeczy. Kraj chce spokoju. Spokój może być osiągnięty tylko drogą ostatecznego skrystalizowania i ujęcia w formę konstytucji nowego stanu prawnego, nowego ustroju Polski.

„Społeczeństwo nie chce i nie może chcieć nowych wyborów."

Zatem czegoż ma żądać społeczeństwo? Jakież hasła wysuwa „Nowa Kadrowa"?

„Żądamy:

„1. zlikwidowania obecnego stanu bezprawia, jakiem jest sejmowładztwo, t. j. zniesienia Sejmu i Senatu na mocy dekretu Prezydenta i marszałka J. Piłsudskiego;

„2. powołania do życia, na mocy takiegoż dekretu Rady Narodowej z mandatem opracowania tez zasadniczych, mających być podstawą nowego ustroju, nowej konstytucji odrodzonego narodu polskiego.

„Wolę swą naród musi wyrazić drogą zorganizowania olbrzymiego ruchu petycyjnego, drogą spontanicznego plebiscytu narodu."

Organizatorzy tej imprezy nawołują do zbierania petycyj. Najkapitalniejsze są pomysły co do składu owej projektowanej Rady Narodowej. Oto, jak ją pojmują:

„Rada Narodowa winna się składać: 1. z mandatarjuszów Prezydenta Rzplitej i marszałka Piłsudskiego oraz delegatów; 2. związków zawodowych i pracowników; 3. zrzeszeń pracodawców oraz poważniejszych instytucyj społecznych; 4. związków byłych kombatantów, tudzież 5. przedstawicieli województw, indywidualnie wybranych przez ludność.

„Rada Narodowa musi być — konkludują — ciałem poważnem i spoistem o wysokim autorytecie moralnym."

Dość cytatów. Dodajmy jeszcze, że powtarzane są w „Nowej Kadrowej" owe ogłoszenia i ulotki, które były rozrzucane w mieście przeciwko Sejmowi.

Osobliwe to pisemko, które swoją krzykliwością przekracza o wiele najbardziej fantastyczne wystąpienia pos. Cata-Mackiewicza, nie zostało ani razu skonfiskowane, jakkolwiek wyraźnie nawołuje do zamachu stanu i do oktrojowania nowego ustroju. Nie zostało skonfiskowane, jakkolwiek w sposób wysoce agresywny podkopuje autorytet Sejmu, chociaż wszystkie ustawy prasowe, a nawet słynny dekret prasowy, brał tę instytucję w swoją obronę.

Jest to pismo wydawane przez organizację nową: Ligę Mocarstwową Polski, a jego biura mieszczą się w — gmachu rządowym, i to w gmachu — głównej komendy policji!... Wystarczy!...

Szowinizm antypolski w Prusach Wschodnich

„Gazeta Olsztyńska" donosi o zorganizowanej akcji szowinistycznej bojówek niemieckich przeciw Polakom w powiecie olsztyńskim. A więc, jak podaje „Gazeta Olsztyńska", w Gryźlinach zebrała się wieczorem młodzież na lekcję śpiewu polskiego. Lekcje te odbywały się z braku lokalu publicznego (żaden karczmarz bowiem z obawy przed Heimatdienstem nie odda sali na lekcję śpiewu ani na zebranie dla Polaków) w domu gospodarza, p. Barcza. Około godz. 10 wieczorem wtargnęła do lokalu banda młodzieży niemieckiej. Młodzież polska zakończyła śpiew i bawiła się w gry towarzyskie. Ponieważ przybysze zachowywali się prowokacyjnie, p. Lubomirski, dyrygent chóru, zakończył lekcję i prosił wszystkich by się rozeszli do domów. Ledwie zaczęła się młodzież rozchodzić, rzucono kawał drewna w drzwi pokoju mieszkalnego gospodarza. Banda stanęła teraz na podwórzu i zaczęła kamieniami bombardować dom.

Ponieważ banda zaczęła niszczyć sprzęty gospodarskie i w bestjalski sposób znęcać się nad psem, uwiązanym na podwórzu, gospodarz p. Barcz chwycił za fuzję i dał strzał na postrach. Bandyci jednak na odgłos strzału ani myśleli pójść do domu. Teraz gospodarz chwycił po raz drugi za fuzję i wypalił ładunek śrutu między szturmujących. Ponieważ na dworze było ciemno, nie udało się stwierdzić, jakie były skutki drugiego strzału. Strzał jednak spowodował, że bandyci wynieśli się z podwórza.

Świeży ten napad, w związku z łobuzerskiemi burdami młodzieży, usidlonej propagandą „Heimatdienstu", w licznych innych wioskach, jak w Różnowie, Biskupcu, Podstolinie, Pluskach, Lesznie a ostatnio w Nowej Kaletce, rzuca ponure światło na położenie mniejszości polskiej w Niemczech. Objawiają się w całej jaskrawości skutki propagandy „Heimatdienstu".

Przytoczone tu fakty dowodzą, iż tak często podnoszona przez niemiecką prasę głośna wrzawa w kwestji rzekomych krzywd, które się dzieją mniejszości niemieckiej na ziemiach Rzeczypospolitej, jest wybiegiem taktycznym, mającym na celu zamaskowanie naganki antypolskiej w Niemczech.

Anglo-egipska konferencja w Londynie

W Londynie toczyły się narady między rządem angielskim a reprezentantami panującej dzisiaj w Egipcie partji Wafd na temat układu, regulującego ostatecznie zawikłane stosunki anglo-egipskie.

Egipt nie należy, podobnie jak Indje, do kolonij angielskich, nie jest również angielskiem dominjum, lecz samodzielnem państwem, przyczem samodzielność jego proklamowaną została przez Anglję w roku 1922. Z jakiego zatem tytułu sprawuje Anglja tam faktyczną władzę, której ograniczenie jest właściwym tematem obecnych narad? Podstawy prawnej władza angielska w Egipcie nie posiada, jest nibyto mandatarjuszem komitetu europejskich wierzycieli (dług ottomański), broni interesów Europejczyków, mieszkających w Egipcie, przed władzami tureckiemi, i sprawuje kontrolę nad kanałem Suezkim, ale te właśnie funkcje są dla Anglji bardzo niewygodne, gdyż umożliwiają innym państwom ingerencję w stosunki egipskie, są motywem wpływów obcych mocarstw w kraju, który Anglja de facto uważa jako swoje terytorjum. I dlatego tak chętnie zgodził się Lloyd George na proklamowanie „niepodległości" Egiptu i dlatego tak chętnie Mac Donald zrzeka się wszelkich przywilejów prawnych dla Europejczyków, byleby tylko wyrugować stamtąd wpływy konkurujących z Anglją mocarstw.

Widzimy, iż stosunki są rzeczywiście bardzo zawikłane, a jednak jest to błahostką w porównaniu z sprzecznościami, jakie kryje w sobie problem sudański. Sudan jest prowincją egipską. W roku 1924, po zamordowaniu angielskiego gubernatora, rząd angielski usunął Egipcjan i sam objął całkowitą władzę nad tem terytorjum, sprawując ją aż po dzień dzisiejszy. Anglja bynajmniej nie kwestjonuje praw Egiptu do Sudanu, nie ma jednak bynajmniej zamiaru wycofać stamtąd swoich pułków i oddać Egipcjanom administracji cywilnej. Podstaw prawnych cała ta sprawa nie ma żadnych, wszystko polega nibyto na „umowach" z „niepodległem" państwem egipskiem. Anglja nie reprezentuje w Egipcie żadnej idei kolonizacyjnej, jak czyni to np. w odniesieniu do kolonji indyjskich. Podkreśla ona, iż chodzi jej tylko o zabezpieczenie swobodnej drogi do Indyj. W Indjach prowadzi Anglja politykę wielkich reform społecznych, zapewnia licznym szczepom „pax britannica", chce je wychować na dominjum angielskie, natomiast Egiptowi przyznała odrazu „niepodległość", stąd też pozycja angielska w Egipcie jest bardzo trudna.

Sudan i kanał Suezki, oto treść problemu egipskiego. Egipt nie może żyć bez Sudanu. Ale też w Sudanie są największe plantacje bawełny, założone przez angielskich kapitalistów celem zaopatrzenia w surowiec wielkiego przemysłu bawełnianego w Anglji i Anglja nie zechce wypuścić z rąk kontroli nad tym cennym surowcem. Z powodu niemożności porozumienia się właśnie w sprawie sudańskiej, konferencja została na pewien czas odroczona.

Wysokie odznaczenie

Rektora Uniwersytetu Lubelskiego

Jego Świątobliwość Pius XI mianował ks. dr. Józefa Kruszyńskiego, Prałata Domowego J. Św., kanonika Bazyliki katedralnej w Włocławku i rektora Kat. Uniwersytetu Lubelskiego, Protonotarjuszem Apostolskim ad iustar participantium. Inwestycja odbyła się w katedrze włocławskiej w Wielką Niedzielę, dnia 20 kwietnia. Brewe papieskie odczytał ze stopni ołtarza ks. St. Wejsa, inwestycji zaś dokonał w sposób uroczysty J. E. ks. biskup Karol Radoński. Następnego dnia ks. infułat Kruszyński celebrował pontyfikalną mszę św. w Katedrze.

Ks. prof. Kruszyński ur. w r. 1877 w powiecie piotrkowskim rozpoczął po ukończeniu gimnazjum studja teologiczne w seminarjum włocławskiem. Rychło zaczął się specjalizować w biblistyce i językach wschodnich.

Dalsze studja zaprowadziły go do Petersburga, Londynu, Beyrutu. Jako profesor duchownego seminarjum we Włocławku pracuje nadal naukowo, ogłaszając wyniki swej pracy w czasopismach naukowych i książkach.

Z bogatego dorobku naukowego wymieniamy chociażby: „Księgę Psalmów Dawidowych", „Pobyt Izraelitów w Egipcie w świetle archeologji", „Studja nad porównawczą historją religji".

Obecnie jest następcą w rektoracie Uniwersytetu Lubelskiego po śp. ks. Radziszewskim i O. Jacku Woronieckim.

Podnieść należy, że ks. infułat Kruszyński nie zasklepiał się nigdy w ciasnem kole najbliższych obowiązków. Przeciwnie jako kapłan i obywatel sięgał wybitną i ofiarną pracą poza naukową pracownię i chętnie stawał wszędzie, gdzie się mógł przyczynić do podniesienia chwały bożej i dobra narodu.

To też wiadomość o zaszczytnej nominacji odbije się żywem echem w całym kraju, szczególnie jednak napełni słuszną dumą uniwersytet lubelski, któremu czcigodny nominat służy z tak serdecznem oddaniem, oraz diecezję włocławską, której Pasterz niewątpliwie przyczynił się do odznaczenia wybitnego kapłana.

Ad multos faustosque annos!

P. Boncour o konferencji morskiej i rozbrojeniu

Paryż, 26. 4. (Tel. wł.). „Journal" ogłosił wywiad z Pawłem Boncour na temat wyników konferencji morskiej i sprawy rozbrojenia. Zdaniem Boncoura — tylko Anglja, St. Zjednoczone i Japonja osiągnęły pozytywny rezultat, natomiast kontyngent europejski przedstawia się w stosunku do idei rozbrojenia bardzo niewyraźnie. Nic dziwnego, że Stany Zejdnoczone wobec tego nie chcą z Europą paktować i wydatniej ją wspomagać. W Europie jasne stanowisko w sprawie rozbrojenia zajęły tylko: Francja, Polska, państwa Małej Ententy, państwa bałtyckie prócz Litwy, Hiszpanja i Grecja. Genewski protokół z 1924 r. jest ich hasłem.

Jeżeli Liga Narodów nie zdobędzie się na szybkie i stanowcze uregulowanie sprawy rozbrojenia i sytuacja niejasna potrwa dłużej — to wyzyskają to Niemcy, które spróbują odegrać się i zrzucić nałożone im przez traktat wersalski ograniczenia w zakresie zbrojeń, posługując się argumentem, że zalecone przez traktat ograniczenie zbrojeń innych państw nie nastąpiło.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Jubileuszowy bieg „Kurjera Poznańskiego"

Jutro wszyscy na boisko „Sokoła" — Oto hasło dnia! — Ułatwienia komunikacyjne — Nagrody wystawione są w oknie naszego wydawnictwa

Jutro w niedzielę w południe niewątpliwie cały Poznań zgromadzi się na boisku „Sokoła" przy drodze Dębińskiej, aby ujrzeć atrakcję wiosennego sezonu lekkoatletycznego: dziesiąty bieg na przełaj „Kurjera Poznańskiego", w którym startują czołowi długodystansowcy Polski z doskonałym i bezapelacyjnym zwycięzcą wszystkich tegorocznych biegów Kusocińskim z „Warszawianki" na czele. Dyrekcja tramwajów miejskich uruchamia na linji 3 wozy z przyczepkami oraz dodatkowe autobusy z Łazarza i Jeżyc. Wozy i autobusy na boisko „Sokoła" będą miały specjalne plakaty.

Program tegorocznej imprezy będzie niezwykle urozmaicony. Więc poza główną konkurencją, której przebieg w jednej czwartej będzie można obserwować na boisku, z tego około 400 mtr. finiszu i o którego fragmentach walki na trasie publiczność będzie informowana za pomocą megafonów — zapowiedziane przed biegiem i po nim, ciekawe bardzo mecze hazeny, tak młodej lecz już tak popularnej gałęzi sportu. W czasie gdy zawodnicy będą na trasie zobaczymy dwa emocjujące biegi rozstawne, jeden pań, drugi panów, do których stają najlepsze zespoły klubów poznańskich.

Piękne nagrody dla 20 pierwszych zawodników w biegu wystawione są w oknie naszego wydawnictwa (pierwsze na prawo od bramy przy ul. św. Marcina 70). Zaznaczyć należy, że dodatkowo fundowała jako nagrodę przechodnią piękny puhar dla pierwszego zawodnika swej organizacji K. S. „Warta". Nie mogliśmy niestety wystawić naszego puharu wędrownego, którego dotychczas „Warszawianka" nie przysłała. Zdobył go jak wiadomo w ubiegłym roku Petkiewicz i przypuszczać należy że sam go przywiezie. Jeżeli sam nie stanie to dostarczą puhar inni zawodnicy „Warszawianki" zgłoszeni do biegu, którzy przybywają razem z drużyną piłkarską, walczącą jutro o godz. 16 z mistrzem ligi „Wartą".

Nagroda wędrowna Związku Młodzieży Polskiej (puhar) rozgrywana będzie corocznie podczas biegu na przełaj „Kurjera Poznańskiego" i otrzymuje ją członek „S. M. P." który — jako pierwszy z zawodników Zw. Młodzieży Polskiej w Poznaniu przybędzie do mety. O nagrodę mogą się ubiegać tylko ci, którzy należą conajmniej 3 miesiące do Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Przy zwrocie puharu na miesiąc przed terminem biegu „Kurjera Poznańskiego" dany zawodnik otrzymuje dyplom pamiątkowy. Po trzykrotnem niekoniecznie kolejnem zgłoszeniu przechodzi nagroda na własność zawodnika.

Podobny regulamin obowiązuje przy zdobyciu puharu wędrownego K. S. „Warta".

Dla wygody publiczności już od godz. 11 otwarte będzie osiem kas. Zaleca się jednakże przychodzić jaknajwcześniej aby uniknąć natłoku. Od godziny jedenastej toczyć się będzie również mecz w hazeny.

Festival moniuszkowski

Uroczyste przedstawienia w Operze

Festiwal moniuszkowski rozpoczynający się w Teatrze Wielkim w niedzielę uroczystem przedstawieniem „Halki" pod batutą dyr. Wojciechowskiego wywołał powszechne zainteresowanie w kulturalnych sferach naszego miasta. — Sumiennie przygotowane próby zespołowe i orkiestrowe przyczynią się do nowego ujęcia pięknych oper Moniuszki, z których aż pięć, w czterech wieczorach wchodzi w skład cyklu festiwalowego. Jak wiadomo zakończy się festiwal premjerą „Flisa", z którego próby również dobiegają końca.

Miłośnicy muzyki moniuszkowskiej będą mieli rzadką sposobność usłyszenia pewnych nieznanych fragmentów ze „Strasznego Dworu", które specjalnie wystudjowano na przedstawienie festiwalowe. Kto zaś będzie chciał porównywać style oper Moniuszki znajdzie po temu szczególnie rzadką sposobność. — Przypominamy, że kolejność przedstawień jest następująca: w niedzielę „Halka", we wtorek „Straszny Dwór", w środę „Hrabina" i w sobotę „Verbum nobile' wraz z premjerą „Flisa". Każde przedstawienie poprzedzi okolicznościowa fanfara na motywach z oper Moniuszki, która na wewnątrz też sygnalizować będzie rozpoczęcie spektaklu festiwalowego.

Jak się dowiadujemy zaprosiła dyrekcja znakomitego muzykologa prof. Łucjana Kamieńskiego, aby wygłosił prelekcję o Moniuszce przed rozpoczęciem niedzielnego pierwszego przedstawienia festiwalowego.

Wróg ludzkości

Przed jutrzejszym sejmikiem przeciwalkoholowym"

„Knajpa", oto tytuł dramatu w 3-ch aktach Zenona Parvi'ego, który z okazji II. sejmiku przeciwalkoholowego wystawi w niedzielę o godz. 19,30 Teatr Artystyczny „Minjatury" w sali Domu Katolickiego na Śródce. Dramat Parvi'ego jedyny utwór tego rodzaju o wysokiej wartości artystycznej w literaturze naszej, jest tem oryginalny, że przedstawia losy rodziny pijackiej nie robotniczej, lecz właśnie inteligentnej. Przyjęło się bowiem mniemanie, jakoby alkoholizm tylko rodziny robotnicze, nieoświecone, doprowadzał do ruiny, rodziny zaś inteligentów oszczędzał i że z tego powodu należałoby przedewszystkiem dbać o podniesienie oświaty warstwy robotniczej. Tymczasem nietylko w dramacie Parvi'ego, ale i w życiu często patrzymy na katastrofy, spowodowane alkoholizmem właśnie w rodzinach inteligentnych.

Społeczeństwo nasze zwłaszcza wielkopolskie, tak dalekie od wszelakiego radykalizmu i skrajności w walce z alkoholizmem, musi się jednak chwycić środków tak radykalnych, jakiemi operuje abstynencja. Tylko środkami radykalnemi przecież pozbyło się społeczeństwo wielkopolskie innej plagi: żydowskiej. Utwierdzi je w tem przekonaniu dramat Parvi'ego, aczkolwiek daleki od jakiejkolwiek tendencji ubocznej.

Na sejmik zapowiedzieli swój przyjazd J. E. ks. biskup Wetmański z Płocka, dr. Hercod, dyrektor Międzynarodowego Biura dla walki z alkoholizmem z Lozanny, red. Jan Szymański, przedstawiciel Ministerjum Spr. Wewnętrznych, delegaci Księży Biskupów: ze Lwowa ks. dr. Ciemniewski, z Rzeszowa, diec. przemyskiej ks. kanonik Cząstka, z Łomży ks. Krajewski, ponadto ks. Kankiewicz z Warszawy, 14 działaczy abstynenckich ze Śląska i wielu innych. Zainteresowanie dla Sejmiku jest wyjątkowo wielkie ze względu na obchód 25-lecia Katolickiego Związku Abstynentów.

Ciekawa premjera

Występy Junoszy - Stępowskiego w doskonałej sztuce „Melo" Bernsteina

Publiczność poznańską czeka nielada atrakcja teatralna, podwójna poniekąd, gdyż już sam fakt występów gościnnych Junoszy - Stępowskiego wywołuje zawsze ogromne zainteresowanie, a w dodatku ujrzymy znakomitego artystę w jednej z jego kapitalnych kreacyj i w niezmiernie ciekawej komedji, która cieszyła się dużem powodzeniem. Oto kilka wyjątków z prasy stołecznej.

„Bernstein, biegły znawca sceny i widowni — pisze p. W. F. w „Gazecie Warszawskiej" — specjalista od wysokich napięć, zdaje sobie sprawę, jak nikt inny, co na kiedy przyrządzić i jak przyrządzić".

„Otrzymujemy dzieło sztuki — stwierdza p. Grzymała Siedlecki — sporne nieraz w szczegółach doraźnego wrażenia, ale przejrzyste w całości, niczem nie drażniące naszego smaku i pomylone w pionie myślowym".

„Ten „Melodramat" jest dramatem pogoni za radością życia — zaznacza p. Miłaszewski. — Można w nim spostrzec odwieczne prawdy Eklezjasty o marności szczęścia ziemskiego".

Zwyrodniała szajka

Epilog ohydnej napaści i znęcania się nad policjantem

Dnia 31 grudnia w wieczór sylwestrowy ulice Poznania były formalnie zatłoczone, a przeważał element podejrzany, głównie wyrostki uzbrojone w laski, bykowce i t. p., przyczem dla dodania sobie animuszu raczono się obficie wódką. Awanturnicy poczęli prowokować przechodniów i organa bezpieczeństwa, jak gdyby szukając okazji do bójek. Ul. Rybaki przechodził właśnie służbowo urzędnik śledczy z VI komisarjatu Kazimierz Wittig i natknął się na grupę wyrostków, z których jeden uderzył go bykowcem a inni poczęli dusić. Wittig jednak wyrwał się, odskoczył, dobył rewolweru i skierował go na napastników, przyczem gwizdkiem dawał sygnały. Gdy awanturnicy nie ustępowali, Wittig strzelił na postrach, a gdy i to nie pomogło — ranił jednego z bandytów, niejakiego Stefana Judka. — Fakt ten zdezorjentował awanturników, ale gdy Wittig chciał jednego aresztować — nagle otoczyli go i obili w straszliwy sposób, przyczem wyrwano mu broń. Wittig wyrwał się i umknął na ul. Strzelecką, gdzie go dopędzono i znowu w bestjalski wprost sposób zbrodniarze znęcali się nad swą ofiarą. Brocząc krwią, dowlókł się na pl. Świętokrzyski, a za nim ciągnął tłum szumowin, który na ul. Wrocławskiej raz jeszcze masakrował nieszczęsnego. — Tu wreszcie nadeszła pomoc i ciężko rannego zaniesiono do szpitala. Wittig dzięki troskliwej opiece po długiej chorobie wyleczył się.

Wszczęte dochodzenia wkrótce ujawniły sprawców; specjalnem okrucieństwem odznaczał się niejaki Stanisław Grabarz, a pomagali mu: Józef Czajka, Sylwester Matecki, Stefan Gostyński, Feliks Majchrzak, Franciszek Bruchniewicz i Stefan Judek. Wszyscy oni stanęli przed sądem, przyczem Judek obecnie odpowiadał jako żołnierz. Starali się wykręcić, lecz trybunał po przesłuchaniu licznych świadków skazał Grabarza na rok ciężkiego więzienia, Mateckiego, Gostyńskiego i Majchrzaka każdego na 8 miesięcy ciężkiego więzienia. Bruchniewicz, Czajka i Judek otrzymali karę więzienia po 4 miesiące każdy. (z)

KALENDARZYK

Sobota, 26 kwietnia 1930.

Słońce: wschód 4,33; — zachód 19,09; — długość dnia 14 godz. 36 min.

Księżyc: wschód 4,03; — zachód 16,25; — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 15 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 24 st. C., najniższa + 13 st. Cels.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj + 0,84 m, dziś + 0,78 m.

Kal. rz.-kat.: Klet i Marcellin; — jutro Teofil.

Kal. słow.: Septimir; jutro Bogufał.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ul. Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, St. Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72 nar. ul. Niegolewskich.

Wilda: Apteka „Fortuna", ul. Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach apteki tam się znajdujące.

OSOBISTE

— * **Profesor Uniwersytetu Poznańskiego dr. Paweł Gantkowski** został mianowany członkiem honorowym Polskiego Tow. Balneologicznego w Krakowie, które 12 i 13 bm. urządziło na 25 rocznicę swego istnienia kongres naukowy balneologów polskich. Jeden z programowych wykładów wygłosił prof. Gantkowski, który oprócz higjeny wykłada na Uniwersytecie Poznańskim balneologję i klimatologję.

— * **Ślub.** Dziś w sobotę o godz. 12 odbył się w kościele OO. Franciszkanów w Poznaniu ślub p. Marji Kolbuszewskiej, córki b. wiceprezesa Wielkopolskiej Izby Skarbowej w Poznaniu z dr. med. p. Józefem Dziurzyńskim, synem dyrektora Gazowni miejskiej w Poznaniu.

— * **Ślub.** W dniu 21 bm. odbył się w Kolegjacie Farnej w Kole ślub profesora Miejskiej Szkoły Handlowej w Poznaniu, p. Grzegorza Szamowskiego z p. Ireną Pertkiewiczówną, córką właściciela składu aptecznego.

Bóle w żołądku, ściskanie w dołku, obstrukcję, gnicie w kiszkach, gorycz w ustach, złe trawienie, bóle głowy, obłożony język, bladą cerę, łatwo usunąć stosując często wodę gorzką **Franciszka Józefa** i biorąc wieczorem przed udaniem się na spoczynek pełną szklankę takowej. Specjaliści chorób narządów trawienia bardzo zalecają wodę **Franciszka Józefa,** jako jeden z najskuteczniejszych środków domowych. Żądać w aptek. i drog. nw 10 548

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Walne zebranie Okręgu Wielkopolskiego Polskiego Czerwonego Krzyża** odbędzie się dnia 5 maja br. o godz. 3 popołudniu w sali Hotelu Rzymskiego, Al. Marcinkowskiego 22. I ptr., o czem niniejszem zawiadamia się oddziały miejscowe Polskiego Czerwonego Krzyża.

— * **Z Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie w poniedziałek, dnia 28 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym. Na porządku obrad referat ks. prałata J. Prądzyńskiego „O masonerji" oraz inne ważne sprawy. O liczny udział uprasza Zarząd.

— * **Pozn. Okręg Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej** wzywa wszystkie stowarzyszenia S. M. P. do wydelegowania swych przedstawicieli na zjazd manifestacyjny młodzieży katolickiej w sprawie trzeźwości, który odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 17 w sali Starostwa Krajowego przy Al. Marcinkowskiego 20.

— * **Zebranie ogólne Zw. Faszystów Polskich** odbędzie się we wtorek, dnia 29 bm. o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65. Na porządku obrad sprawy organizacyjne oraz ciekawy referat. Przybycie członków obowiązkowe; goście mile widziani.

— * **Ze Zw. Zaw. Pracowników Bankowych.** Dnia 29 bm. o godz. 19 odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie członków w lokalu własnym Al. Marcinkowskiego 24 w sprawie funduszu im. śp. Leonarda Przewoskiego.

— * **Zjednoczenie Fabrykantów Wyrobów Cukierniczych i Przetworów Owocowych.** Walne zebranie odbędzie się dnia 5 maja o godz. 16 w lokalu „Belweder" przy ul. Marsz. Focha. M. in. wybór zarządu.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Herbatka Polskiego Białego Krzyża.** Dnia 26 bm. o godz. 19 odbędzie się w kasynie sztabu D. O. K. VII., plac Działowy 2, staraniem Polskiego Białego Krzyża herbatka z tańcami. Zaproszenia można otrzymać u kpt. Kwiatkowskiego w referacie wyszkolenia D. O. K. VII. Wstęp 2 zł. Bilet akademicki 1 zł.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Bank Polski — Oddział w Poznaniu** podaje do wiadomości, że w porze letniej od 1 maja do 30 września br., kasy banku czynne będą od godz. 8 do 13 a w soboty od 8 do 12.

— * **Bilety okręgowe kolejowe.** Z dn. 1 maja br. wprowadza się bilety okręgowe 15-dniowe, ważne na pociągi mieszane, osobowe i pospieszne, w obrębie wszystkich okręgów dyrekcyjnych. Ceny tych biletów wynoszą 325 zł — na I klasę, 195 zł na II klasę i 130 zł na III klasę. Zamawianie tych biletów należy uskutecznić na przepisanych formularzach, które nabyć można w odnośnej kasie osob., dołączając jedną fotografję na jasnem tle, formatu 5 razy 4,5 cm, z własnoręcznym podpisem. Bilety te można nabywać na głównym dworcu w Poznaniu przy okienkach kasowych nr. 17, 18 lub 19 o każdej porze. Również podaje się do wiadomości, że bilety okręgowe miesięczne, półroczne i roczne wydawane dotychczas w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, będzie się obecnie sprzedawać w biurze kierownika kasy biletowej na głównym dworcu w Poznaniu codziennie od godz. 8 do 16 w sposób dotychczas praktykowany. Bliższych informacyj można zasięgnąć w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, pokój 133.

— * **Bezpłatne szczepienie ochronne przeciw ospie** odbywać się będzie na obszarze miasta Poznania w czasie od 12 do 24 maja br. Szczepieniu podlegają wszystkie dzieci, urodzone w roku 1929 oraz siedmioletnie, urodzone w roku 1923. Zwraca się uwagę na to, że w myśl polskiej ustawy o szczepieniu z dnia 19. 7. 1919 r. szczepieniu powtórnemu podlegają nie dzieci dwunastoletnie, jak dawniej, lecz 7-mio letnie. Do szczepienia zarówno pierwszego jak i powtórnego winne się stawić również te dzieci, które urodziły się przed rokiem 1929 wzgl. 1923, o ile dotychczas nie zostały poddane szczepieniu pierwszemu wzgl. drugiemu lub u których szczepienia te były ujemne. Miejsce i czas szczepienia jest opublikowany plakatami i w Orędowniku Urzędowym stoł. m. Po-

znania, ponadto rodzice wzgl. opiekunowie dzieci otrzymają osobne zawezwania. Kto jednakowoż przypadkowo został pominięty i zawezwania nie otrzymał, winien mimo to dzieci do szczepienia przedstawić. O ile szczepienie wykonano prywatnie, należy przedstawić władzy policyjnej (w Poznaniu w komisarjacie policyjnym) pisemne dowody w terminie do 1 listopada br.

— * **Pielgrzymka do Kcyni.** Towarzystwo „Pielgrzym" pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu urządza pielgrzymkę do Kcyni na odpust Znalezienia św. Krzyża. Wyjazd z głównego dworca w sobotę, dn. 3 maja br. o godz. 7,35; przyjazd do Poznania tego samego dnia o godz. 22,13. Cena biletu w obie strony dla członków III kl. 10,50 zł, II kl. 15,50 zł; dla niecłonków III kl. 11 zł, II kl. 16 zł. Zapisy przyjmuje się w biurze przy ul. św. Józefa 5 ptr.

— * **Ruch na naszych szlakach powietrznych.** 100-procentowo bezpiecznie i z wysoką regularnością obsługiwane nasze szlaki powietrzne zdobywają sobie coraz większe ilości pasażerów, poczty i towarów. W ubiegłym miesiącu w 435 lotach normalnych i dodatkowych samoloty przewiozły: 811 pasażerów, 2 806 ks. poczty (tj. około 200 000 listów) i 48,5 ton frachtów (gazet 2 027 kg., towarów 40 733 kg., bagaży 5 712 kg.). Samoloty kursują codziennie z wyjątkiem niedziel, na linjach Warszawa — Katowice — Kraków, Warszawa — Lwów, Warszawa — Bydgoszcz—Gdańsk, Warszawa — Poznań, Katowice — Wiedeń, przelatując poszczególne przestrzenie w ciągu 2—3 godzin.

— * **Tow. Ornitologiczne** urządza dnia 11 maja wycieczkę autobusową do Pudliszek pod Gostyniem, celem zwiedzenia wielkiej hodowli drobiu i zakładów przemysłowych. Opłata przejazdu wynosi 10 zł od osoby. Zgłoszenia członków oraz niecłonków wraz z opłatą przyjmuje skarbnik p. P. Sterczała, Mickiewicza 33 do dn. 3 maja br. najpóźniej.

— * **Zarząd Tow. Opieki nad Zwierzętami** komunikuje, że składki wpłacać można na konto Towarzystwa w Banku Kratochwill-Pernaczyński, Poznań, plac Wolności 18, lub też u skarbnika ul. 27-go Grudnia 19 w biurze Wielkopolskiego Związku Myśliwych w godzinach od 8,30 do 14-tej.

— * **Ruch telefoniczny między Polską i Norwegją.** Od 1 maja br. wprowadza się ruch telefoniczny między Poznaniem, Białymstokiem, Bielskiem, Bydgoszczą, Gdynią, Katowicami, Krakowem, Łodzią, Lwowem, Warszawą i Wilnem a wszystkiemi urzędami Norwegji, leżącemi w I, II i III strefie. Opłata za trzyminutową rozmowę zwykłą wynosi: 13 fr. 80 cent., o ile dany urząd norweski leży w obrębie pierwszej strefy a 15 fr. w drugiej i trzeciej strefie. Powyższe należności przelicza się na obiegowe złote polskie według ekwiwalentu, obowiązującego w odnośnym dniu dla złotego polskiego i franka złotego. (Obecnie 1 fr. — 1,80 zł). W ruchu telefonicznym między Polską i Norwegją są dopuszczone państwowe i prywatne rozmowy zwykłe i pilne, wezwania do rozmównicy, uprzedzenie o rozmowie, rozmowy abonamentowe w godzinach słabego ruchu, rozmowy na oznaczoną zgóry godzinę, oraz żądania wyjaśnień w myśl zasad obowiązujących w ruchu telefonicznym z Niemcami. Bliższych informacyj udziela Urząd Telegraficzny w Poznaniu przy ul. Pocztowej 6 (Nr. tel. 5707 i 5709).

— * **Polskie Tow. Krajoznawcze — Touring-Club w Poznaniu** urządza dnia 27 kwietnia b. r. wycieczkę z Jastrzębska (stacja za Nowym Tomyślem) przez Boruję i Kuźnicę do Wolsztyna. Odjazd (gł. dworzec) do Jastrzębska o godz. 7,40; powrót do Poznania o godz. 21,01. Pieszej drogi około 27 klm. Okolica po części pagórkowata, lasy, jeziora, rzeka. Prowiant należy zabrać.

— * **Z Tow. Młodych Przemysłowców.** Skarbnik „Funduszu Zapomogowego" St. Maliński, podaje członkom do wiadomości, iż inkasenci rozpoczynają składkowanie na nową serję 35 tj. od 171 do 175 wypadku. Składki uiszczać można także na zebraniu lub u skarbnika przy ul. św. Wojciecha 2 a. Obecny wypadek 172. — Ostateczny termin zgłoszeń na karty zniżkowe do Zoologu upływa z dniem 15 maja br. Zgłoszenia przyjmuje każdego czasu u siebie lub na zebraniu skarbnik.

— * **Koło Śpiewackie Polskie.** Lekcje odbywają się regularnie w poniedziałki i czwartki w sali ćwiczeń przy św. Marcinie. Dla pań o godz. 19,30, dla panów o godz. 21. Ze względu na zbliżające się zawody śpiewacze, w których bierzymy udział, uprasza się członków o regularne i sumienne uczęszczanie na próby.

— * **Państwowa Szkoła Handlowa i Przemysłowa Żeńska** w Poznaniu, ulica Marsz. Focha 2 podaje rodzicom i wychowawcom do wiadomości, że przyjmuje zgłoszenia na nowy rok szkolny przez miesiąc maj i to na oddziały handlowe, gospodarcze, krawieczyzny, bieliźniarstwa i haftów. Egzamin wstępny odbędzie się w miesiącu czerwcu. Termin zostanie jeszcze ogłoszony. Bliższe informacje w sekretarjacie pomiędzy godz. 10 a 11.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Z Korporacji Przemysłu Elektrotechnicznego.** Dnia 17 bm. odbył się egzamin dla uczni, którzy ukończyli naukę w zawodzie elektrotechnicznym. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył p. inż. Kaz. Gertig. Ławnikami z ramienia pracodawców byli pp. inż. Buławski, Chempiński, Jobczyński i Waligórski. — Ławnikami z ramienia elektromonterów byli pp. Tomaszewski i Matz. Egzamin zdali pp. Edward Napierała (z odznaczeniem), Stanisław Roszkiewicz, Bronisław Nowak, Józef Czerniak, Michał Józefowicz, Sylwester Węcłaś, Jan Nowak, Stefan Weimann, Stanisław Wiśniewski, Antoni Podkowski, Roman Żok, Maksymiljan Janicki, Bolesław Krzemieniewski, Henryk Lange i Jan Zbierski. Jeden kandydat egzaminu nie zdał.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Pożar w koszarach.** Dnia 26 bm. o godz. 1,20 przy ul. Grunwaldzkiej w koszarach 15 płk. ułanów wybuchł pożar, przyczem spalił się chlew, w którym mieścił się warsztat stolarski i wozownia. Pożar został prawdopodobnie podłożony. (z.)

— * **Wozem w okno wystawowe** wjechał dnia 25 bm. woźnica Józef Małecki przy skręcie ul. Zamkowej i Rynkowej, wskutek czego stłuczoną została szyba i koń nieco okaleczony. Małecki tłumaczy się, że pękły mu lejce i nie mógł koniem kierować. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** P. Kolka Ludwik, zamieszkały w Golęcinie (baon lotniczy) doniósł, że skradziono mu rower marki „Dürkopp" nr. 057 487 nr. rej. 5927, czarno lakierowany, z kierownicą wygiętą w dół, wart. 300 zł. — P. Palowmarowi Mieczysławowi z Lasku pow. Poznań skradziono z przed gmachu Kasy Chorych rower męski, wart. 350 zł. — P. Drzażdżyńskiemu z Brzezia pow. Środa skradziono rower, nr. rej. 4067, marki „Wanderer", wart. 280 zł, który pozostawił bez nadzoru na ul. Zamkowej. — P. Wesołowskiej Jadwidze, ul. Rybaki 16, skradziono z mieszkania parę pończoch, zegarek damski złoty z opaską, pierścionek złoty z brylantem. — P. Świderskiemu Dominikowi, pl. Wolności 5, skradziono płaszcz i kapelusz. — Ponadto doniesiono policji o 3 drobnych kradzieżach. (z.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Zasądzenie zawadjaki.** W sądzie okręgowym rozpatrywano sprawę ślusarzy Stanisława Kaźmierczaka i Sylwestra Kulisiewicza oraz garncarza Antoniego Palacza. Zarzuca się im, że dnia 28 lutego ub. roku napadli na Piechotę i zadali mu ciężki uraz cielesny. Prokurator Hejmowski żądał dla Kaźmierczaka rok i jeden miesiąc więzienia. Trybunał zasądził go na 3 miesiące więzienia, a pozostałych uwolnił od winy i kary. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Aresztowanie urzędników w Śmiglu.** Jak już donosiliśmy w kasie komunalnej w Śmiglu dokonano kradzieży. Zamek kasy pozostał nienaruszony. Zrabowanie około 50 tys. złotych (w gotówce 18 tys. zł w papierach wartościowych około 30 tys.), wywołało w mieście zrozumiałą sensację. W wyniku dochodzeń aresztowano dwu urzędników Pow. Kasy Komunalnej w Śmiglu, Stanisława Gabryelskiego i Franciszka Moszka. (k.)

— * **Pożar w Lasku.** Onegdaj wybuchł pożar na strychu domu mieszkalnego p. Wacława Roszaka w Lasku w powiecie poznańskim. Ogień nie przybrał większych rozmiarów, gdyż został ugaszony przez mieszkańców wsi. Spalił się jednak dach słomiany. Przyczyną pożaru była prawdopodobnie wadliwa budowa komina. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Rogoźno.** (Święconka dla bezrobotnych.) Tow. Kupców w Rogoźnie urządziło dla najbiedniejszych rodzin „święconkę". Obdarzono 50 rodzin oraz 40 starców i kalek. Każda rodzina otrzymała dary w naturze i zasiłek pieniężny.

— (Ostatnia przysługa.) W pierwsze święto Wielkiejnocy odbył się pogrzeb śp. Hieronima Urbańskiego, syna znanego, poważanego wśród społeczeństwa rektora p. Urbańskiego. Kondukt pogrzebowy prowadził ks. dziekan Pomorski w asyście księży. (ske.)

— * **Szamotuły.** (Poradnia Przeciwgruźlicza.) W celu zwalczania gruźlicy otwarto z dniem 1 bm. w budynku Pow. Kasy Chorych poradnię przeciwgruźliczą. Porad udziela bezpłatnie lekarz powiatowy w środy od godz. 16 do 17.

— (Rada miejska.) Na posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 18 bm. przyjęto do wiadomości zatwierdzenie dodatkowego budżetu za rok 1929-1930 oraz powzięto odpowiednią uchwałę uzupełniającą wymaganą przez województwo. Przyjęto również do wiadomości wynik lustracji, przeprowadzonej przez lekarza powiatowego w Miejskim Zakładzie Chorych. — W sprawie sprzedaży Miejskiego Zakładu Chorych tutejszemu Wydziałowi Powiatowemu ustaliła Rada miejska po obszernej dyskusji cenę objektu wraz z całkowitem urządzeniem na 150 tys. zł. — Na delegata na ogólny zjazd Zw. Miast Polskich do Warszawy wybrano p. burmistrza Schollа. — Koszty za pomiar miasta, w wysokości 11 tys. zł, uchwalono pokryć z budżetu administracyjnego na rok 1930-1931. Wniosek miejscowego Tow. Właśc. Nieruchomości o zniesienie Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu, odroczono do następnego posiedzenia. (o.)

— * **Międzychód n. Wartą.** (Otwarcie Domu Zdrowia.) W tych dniach został otwarty Dom Zdrowia Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu na sezon letni. Napływ kuracjuszy jest narazie mały. W maju należy się spodziewać większego, a zapewne i ruch w mieście będzie tak ożywiony jak ubiegłe lata. W roku bieżącym koncertować będzie w niedziele i święta na rynku i w parku miejskim orkiestra miejska pod batutą kapelmistrza Guzińskiego.

— (Popisy konne.) W drugie święto Wielkiejnocy odbyły się w godzinach popołudniowych na stadjonie sportowym popisy konne I. szwadronu 7. pułku strzelców konnych, stacjonowanego w Zbąszyniu. Licznie zgromadzona publiczność z miasta i okolicy, hucznie oklaskiwała zawody kawalerzystów, które wypadły bardzo dobrze. Wieczorem urządzono na cześć sprawnych żołnierzy zabawę taneczną. (mr.)

Kominiarz przez drogę —

dla auta podobno zła wróżba lecz jeszcze większa spotka Pana tragedja, jeżeli szofer pański nie zapoznawać się będzie z treścią ilustrowanego tygodnika „Samochód" — Poznań, św. Marcin 70.

SPORT

O puhar Davisa

Niemcy — Anglja. W dokończeniu gry pojedyńczej Prenn (N) pokonał w drugim dniu spotkania Anglja i Niemcy Anglika Lee 6:4, 7:9, 6:3, 6:2. W grze podwójnej zdecydowane i łatwe zwycięstwo odniosła para angielska Gregory i Collins, która pokonała Niemców Kleinschroth i Dessart 6:2, 6:4, 6:3. Po drugim dniu Niemcy prowadzą 2:1. (radjo)

Piłka nożna

Mecz „Warszawianka" — „Warta" zapowiada się bardzo ciekawie i rozpoczyna się w niedzielę o godz. 16. Sędziuje p. Brzeziński. Przedsprzedaż w firmie Camera i w sekretarjacie klubu.

Ping-Pong

Drugi drużynowy turniej o nagrodę wędrowną firmy „Camera" organizowany przez Pozn. Okręg S. M. P. rozpocznie się dnia 3 maja br. Zgłoszenia drużyn (po 5 zawodników) wraz z wpisowem 5 zł. od drużyny, przyjmuje się do dnia 28 bm. między godz. 12—13 w sekretarjacie Okręgu, plac Nowomiejski nr. 5. Tamże udziela się bliższych informacyj.

Różne

Trzeci doroczny marsz naokoło miasta Poznania organizowany przez Pozn. Okr. S. M. P., który odbędzie się dnia 4 maja br. wywołał jak to było do przewidzenia olbrzymie zainteresowanie. Zgłosiło się już około 100 zawodników, a dalsze złoszenia wciąż jeszcze napływają. Start i meta na boisku „Sokoła", początek o godz. 14. Podczas marszu odbywać się będą rozmaite popisy sportowe, których program poda się później. Zgłoszenia wraz z wpisowem 3 zł. od drużyny) przyjmuje się jeszcze do dnia 28 kwietnia od godz. 12 — 13 w sekretarjacie Okręgu, plac Nowomiejski nr. 5.

Tennis

Warmiński — Tłoczyński, mecz klasyfikacyjny odbędzie się w niedzielę o godz. 15.30 na koratach „AZS" przy ul. Noskowskiego 4.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w sobotę opera Donizetti'ego „Faworyta". W niedzielę o godz. 15 dana będzie po cenach zniżonych operetka Nedbala „Polska krew" z pp. Fontanówną i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Eichstaedt; wieczorem otwarcie festivalu Moniuszkowskiego; dana będzie pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Halka" z pp.: Bojar-Przemieniecką, Majchrzakówną, Majem, Perkowiczem i Zatheyem. W poniedziałek, 28 bm. „Hrabina Marica" z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Leszczyński. We wtorek pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Straszny dwór" z pp. Fedyczkowską, Marynowicz, Szafrańską, Karską, Drabikiem, Gruszczyńskim, Karpackim, Romanowiczem, Urbanowiczem i Wawrzynieckim.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś doskonała komedja Mikołaja Jewreinowa p. t. „Teatr wieczystej wojny". Jutro popołudniu po cenach zniżonych wypełniająca stale teatr do ostatnich miejsc propagandowa komedja Józefa Rączkowskiego pt. „Nad polskiem morzem"; wieczorem arcykomiczne widowisko krotochwilne p. t. „Przygody dobrego wojaka Szwejka", na którem publiczność stale zapełnia widownię po brzegi, bawiąc się doskonale.

Premjera głośnej już nowości Zofji Nałkowskiej „Dom kobiet" wejdzie na repertuar w środę; całość pieczołowicie przygotowała p. Wysocka. W sztuce grają same tylko kobiety, których role obsadzone są czołowemi siłami naszego zespołu.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w sobotę pierwszy występ naszego znakomitego gościa Junoszy - Stępowskiego w jego mistrzowskiej kreacji barona Würtza w wesołej komedji Verneuill'a „Azais". Baron Würtz, rozśmieszający do łez i podziwiany parokrotnie przez licznych wielbicieli Junoszy - Stępowskiego, to jedna z najświetniejszych i najbardziej skończonych postaci tego wielkiego artysty. Publiczność ogromnie zainteresowała się występami znakomitego gościa.

Premjera „Melo" z Junoszą - Stępowskim. We wtorek premjera głośnej u nas i zagranicą sztuki Bernsteina p. tyt. „Melo", w której Junosza - Stępowski kreować będzie najnowszą swą rolę muzyka Piotra. Krytyka uznaje zgodnie, że „Melo", ostatnie i najdojrzalsze dzieło Bernsteina, jest niewątpliwie najlepszą sztuką obecnego sezonu w Paryżu, a prasa warszawska podkreśla ostatni wyraz techniki aktorskiej w mistrzowskiej grze Junoszy - Stępowskiego

Bronisław Wolfstal — Zdzisław Jahnke na VI. koncercie symfonicznym Filharmonji Poznańskiej.

Sfery muzyczne naszego miasta przyjęły z wielkiem zadowoleniem wiadomość o występie znakomitego kapelmistrza Bronisława Wolfstala ze Lwowa, który dyrygować będzie niedzielnym koncertem Filharmonji Poznańskiej. Rzeczpospolita pisze o koncercie symfonicznym w Warszawie, którym dyrygował p. Wolfstal: „W programie złożonym z dzieł Beethovena, Straussa i Morawskiego, **wykazał p. Wolfstal swój wybitny talent dyrygując z finezją i polotem, frazując śpiewnie, rzeźbiąc precyzyjnie i delikatnie zarazem szczegóły... w Straussowskim „Sowiżdżale" ujawniło się całe wirtuozostwo tego znakomitego dyrygenta. Umie p. Wolfstal tchnąć w orkiestrę życie gorące jak umie też wywołać nastroje ponurej szarzyzny jakiej wymaga np. utwór Morawskiego.**

Solistą koncertu będzie **znakomity nasz skrzypek - wirtuoz Zdzisław Jahnke, znany tak u nas jak i zagranicą jako głęboki muzyk o świetnej precyzyjnej technice.**

W programie Wagner „Śpiewacy Norymberscy", Czajkowski Koncert skrzypcowy i VI. symfonja (patetyczna). Koncert ten, który odbędzie się **w nadchodzącą niedzielę, dnia 27 b. m., w południe, o godz. 12, w auli uniwersyteckiej,** będzie ostatnim w bieżącym sezonie, to też zarząd Filharmonji dołożył wszelkich starań aby koncert ten pod względem artystycznym wypadł jak najlepiej, do czego przyczynią się: **znakomity dyrygent Bronisław Wolfstal i solista Zdzisław Jahnke.** Bilety do nabycia w składzie cygar Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38, w dzień koncertu od godziny 10 przy kasie. zw 23 072

Teatr Wielki

DZIŚ — „Faworyta" — opera Donizettiego.
Niedziela, 27. 4. po poł. „Polska krew", operetka Nedbala. (Ceny zniżone).
Niedziela, 27. 4. wiecz. „Halka" (otwarcie festivalu Moniuszkowskiego).
Poniedziałek, 28. 4. „Hrabina Marica". operetka Kalmana.
Wtorek, 29. 4. „Straszny dwór", opera Moniuszki.
Środa, 30. 4. „Frasquita", operetka Lehara.
Czwartek, 1. 5. „Hrabina", opera Moniuszki.
Piątek, 2. 5. „Krysia Leśniczanka", op. Jarno.
Sobota, 3. 5. „Verbum nobile i „Flis", op. Moniuszki.
Niedziela, 4. 5. popoł. „Pan Twardowski", balet-op. Różyckiego. (Ceny zniżone).
Niedziela, 4. 5. wieczorem „Favorita". Donizettiego.
Poniedziałek, 5. 5. „Frasquita", opt. Lehara.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIŚ — „Teatr wieczystej wojny".
Niedziela, 27. 4. po południu „Nad polskiem morzem". (Ceny zniżone).
Niedziela, 27. 4. wiecz. „Przygody dobrego wojaka Szwejka".
Poniedziałek, 28. 4. „Teatr wieczystej wojny".
Wtorek, 29. 5. „Przygody dobrego wojaka Szwejka".
Środa, 30. 4. „Dom kobiet" (Premjera).
Czwartek, 1. 5. „Dom kobiet".
Piątek, 2. 5. „Dom kobiet".
Sobota, 3. 5. „Nad polskiem morzem".
Niedziela, 4. 5. popoł. „Teatr wieczystej wojny". (Ceny zniżone).
Niedziela, 4. 5. wiecz. „Przygody dobrego wojaka Szwejka".
Poniedziałek, 5. 5. „Nad polskiem morzem".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Azais" — gościnny występ Junoszy - Stępowskiego.
Niedziela, 27. 4. „Azais". (Gośc. występ Junoszy-Stępowskiego).
Poniedziałek, 28. 5. „Azais". (Gośc. występ p. Junoszy-Stępowskiego).
Wtorek, 29. 5. „Melo". (Premjera. — Gośc. występ p. Junoszy-Stępowskiego).
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

Z PRACY POZNAŃSKIEGO TOW. PRZYJACIÓŁ NAUK

Komisja historyczna P. T. P. N. odbyła w pierwszym kwartale br. kilka posiedzeń, na których referowano zagadnienia z zakresu medjawistyki polskiej. I tak prof. T. Silnicki przedstawił pracę swoją o legacji kardynała Gwidona w r. 1267, odbytym przezeń synodzie wrocławskim i wydanych na nim statutach, zaś dr. K. Górski referował o Wojciechu z Żychlina traktując temat swój jako przyczynek do dziejów kancelarji w XV. w. Prof. K. Tymieniecki przedstawił dalszy ciąg swej pracy poświęconej kmieciowi wielkopolskiemu w wiekach średnich w oparciu o zapiski sądowe. Tym razem mówił prof. Tymieniecki o układzie ziemskim i wolności osobistej.

Referat prof. Silnickiego zwrócił uwagę na rolę legatów i prowincyj legacyjnych jako jednego ze składników hierarchji kościelnej w średniowieczu i ustęp z dziejów organizacji Kościoła. Zapomocą legatów stolica apostolska miała lepszy wgląd w stosunki miejscowe, lepiej mogła przeprowadzać swą politykę unifikacyjną. Do prowincji legacyjnej legata Gwidona należały obok Polski, Danja i Szwecja i trzy prowincje kościelne niemieckie. Do Polski przybył z Magdeburga, w Polsce zaś zatrzymał się we Wrocławiu. Prof. Silnicki poddał szczegółowemu rozbiorowi statuty opublikowane na synodzie i zestawił je z poprzednio wydanemi statutami magdeburskiemi wykazując jednak stosunkowo niewiele zapożyczeń. Obok nich bowiem w statutach polskich spotykamy szereg ustępów mających wprowadzić na grunt polski zasady kościelnego ius commune, a także powtórzenia niektórych dawniejszych postanowień synodalnych polskich. Statuty zajmują się też regulacją kwestji żydowskiej, niewątpliwie w związku ze statutem kaliskim Bolesława Pobożnego z r. 1264.

— Dr. Górski wyszedłszy od zagadnień paleografji, stwierdził brak indywidualizacji pisma w Polsce w XV. w., tak, że trudno na podstawie ręki indentyfikować pisarzy. Przechodząc do osoby Wojciecha z Żychlina, najpierw notarjusza, a potem podkanclerzego Kazimierza Jagiellończyka wskazał na jego czynną rolę w kancelarji, na jego bliski związek z królem. Wojciech należy do „iuniores" wielkopolskich, popierających politykę króla w przeciwieństwie do możnowładztwa małopolskiego. Następnie omówił rewizję dokumentów przeprowadzaną na Rusi przez Wojciecha od r. 1469 począwszy. Chodziło tu o zbadanie stanu posiadania majętności dla wykrycia ew. nieprawidłowości.

Prof. Tymieniecki w dawniejszych swoich pracach zajmował się bliżej kmieciem mazowieckim XV. w. Obecnie przeszedł do stosunków wielkopolskich, dając pogląd na układ ziemski tj. na ogół obowiązków kmiecia wobec pana i na wiążącą się z tem kwestję wolności osobistej. Prof. Tymieniecki wskazał, że w XV. w. wieśniak przed opuszczeniem gruntu musi dopełnić warunków układu ziemskiego tj. dopełnić zobowiązań wobec pana. Obok tego poczyna się — choć nie z reguły — pojawiać i zasada pozostawienia następcy. Referent omówił też instytucję rękojemstwa tj. gwarancji dawnej za zobowiązania kmiecia przez trzecią osobę. — Jest to druga część studjum. Pierwsza mówiła o uposażeniu i ciężarach, trzecia przedyskutuje zagadnienie sądownictwa.

Wspomnieć należy też o wydawnictwach Komisji. Otóż ukończył się druk pięciu tomów Korespondencji ks. Józefa z Francją wydanej przez prof. Skałkowskiego. Brane jest pod uwagę wydanie korespondencji ks. Józefa z Austrją. W druku 2-gi tom Aktów radzieckich poznańskich (dyr. Kaczmarczyk), a z prac praca dra Koczego o Handlu Poznania do poł. XVI. w. (ok. 23 ark. druku). Po pracy dra Koczego ukaże się praca dr. Dembińskiej o Wpływie kultury polskiej na Wołyń w XVI. wieku. (zw).

Książki nadesłane

Mjr. J. Nowak: „9 p. a. p." Warszawa 1929. Wojsk. Inst. Nauk. - Wyd.

Por. J. Erlich: „19 p. a. p." Warszawa 1929. Wojsk. Inst. Nauk. - Wyd.

NASZE OKO I JEGO FIGLE

Wojna i urbanistyka. — Jak patrzymy i co widzimy? — Nie to, co jest, ale to co było pomyślane. — Na poziomkach. — Czerwień i błękit. — Nogi muszą się zwężać. — Co to jest architektura? — Kobieta ma zawsze rację. — Prawo Zoellnera, irradjacja i kapelusz. — Wesoła Wenecjanka i smutny filozof.

Zniszczenie północnej Francji wywołało po wojnie konieczność odbudowy całych departamentów kraju i wystawienia, w przeciągu kilku lat, setek tysięcy domostw ugrupowanych w miasta i wsie. Wprawdzie chodziło o konstrukcję masową, seryjną. Ale dało to asumpt do powstania specjalnego ruchu estetycznego, oraz do rozwoju modernistycznej teoretyki architektury. Głoszą ją przedewszystkiem dwaj znakomici architekci, Le Corbusier i Mallet - Stevens. Ten ruch w którym obok Francuzów główną rolę odgrywają Holendrzy (von Doesburg) znalazł swój wyraz i w polskiej literaturze naukowej, w świeżo wydanej książce p. L. Niemojewskiego: „Architektura i złudzenia optyczne"*)

Czy widzimy przedmioty w tych kształtach i proporcjach jakie one mają w rzeczywistości? Nie, ponieważ oko, wskutek swej budowy, popełnia pewne określone pomyłki w odbieraniu wrażeń odnośnie do kształtu, barwy, waloru, kierunku linji. Omyłki te są nieodłączne od obrazu tworzącego się w naszej świadomości, czyli od t. zw. spostrzeżenia. Dlatego musi się z niemi liczyć architekt, ustalając kształty materjalne.

Oto sumarycznie ujęta, główna treść książki. Podzielona ona jest na rozdziały odpowiadające trzem rodzajom przestrzeni określonym przez H. Poincaré'go. Oko operuje dwuwymiarową (t. j. płaską jak malowidło) „przestrzenią wzrokową". Wskutek konwergencji gałek ocznych i doświadczeń dokonywanych od pierwszych tygodni życia, umysł spostrzega obraz w „przestrzeni wyobrażeniowej" która jest już trójwymiarową. Ale o nieuniknionych zniekształceniach tego obrazu musi pamiętać architekt tworzący przedmiot w rzeczywistości materjalnej, czyli w „przestrzeni geometrycznej". Musi o nich pamiętać, gdyż celem jego jest wywołanie u widza spostrzeżenia rzeczy nie takiej, jaka jest, ale t a k i e j j a k ą b y ł a p o m y ś l a n a. Albowiem dzieło plastyczne, malarskie, rzeźbiarskie czy architektoniczne, chociaż stanowi formę samą w sobie, to jednak spełnia tylko rolę ogniwa wiążącego dwa intellekty: twórcy i obserwatora.

A teraz jakież są te zniekształcenia. Jakież figle wyprawia nasze oko, w najlepszej wierze wybrzuszając to, co jest proste, nie rozróżniając między dłuższem a krótszem, cieńszem a grubszem, głębszem a płytszem, różowszem a zieleńszem? Fenomeny te są ogólnie znane, zestawienie ich jednak i naukowe omówienie przez p. Niemojewskiego czyta się z większem zainteresowaniem niż Bourget'owskie rozwinięcia psychologiczne faktów, zaczerpniętych z kroniki towarzyskiej lub sądowej.

Zbieramy wieczorem poziomki. Z zapadaniem zmroku przestajemy je widzieć, podczas gdy rozróżniamy jeszcze ciągle zielone listki. To zjawisko Purkinjego. Czerwień ginie w cieniu. Stąd wskazówka, że trzeba jej używać w polichromji do tych motywów, które wystawione są na największe światło, jak to czynili Grecy. A ponieważ błękit zachowuje się wprost odwrotnie, greckie płaskorzeźby umieszczone w cieniu, np. pod portykiem, mają za tło kolor niebieski, który rozprasza cienie przypadkowe.

Mamy w polu widzenia różne linje proste. Wskutek sferycznej budowy siatkówki, oko widzi jednak naprawdę tylko dwie linje proste: linję horyzontu i prostopadłą do niej, przechodzącą przez t. zw. punkt oczny. Wszystkie inne odginają się końcami na zewnątrz od tych osi. Wskutek tego n. p. linja architrawu, o ile jest rzeczywiście zbudowany pod sznur, wyda się zaklęśniętą w środku. Wrażenie to spotęguje się jeszcze na mocy t. zw. złudzenia Heringa, jeśli nad architrawem znajduje się tympanon. Aby usunąć ten niemiły efekt optyczny, Grecy wyginali architraw lekko ku górze. Zauważyli oni również, iż zupełnie prawidłowy walec wyda się zwężony w środku. Zapobiegli temu u kolumny przez t. zw. entazis. Ponieważ przy tem na sitkówce obraz dwóch równoległych pierwszych linij ulega rozszerzeniu w miarę ich przedłużania się ponad, lub popad, horyzont przeciwdziała się temu zwężając kolumnę ku górze. Wiemy teraz dlaczego niefortunna rura kamienna, na której stoi pomnik przy poznańskim kościele Franciszkanów, jeszcze gorzej wygląda z ul. Nowej niż z przed Zamku Przemysława. Wiemy też czemu tak niezgrabnie przedstawiają się nogi u stołów i krzeseł niezwężające się ku dołowi. Stołowa noga jest odwrotnością kolumny, dla oka naszego oddala się od horyzontu w dół i dlatego, w przeciwieństwie do kolumny powinna w zwężaniu ku dołowi szukać poprawki przeciw optycznej deformacji.

Oto parę przykładów złudzeń optycznych i wynikających z nich postulatów. Ale praca p. Niemojewskiego nie zajmuje się niemi wyłącznie. Sprawdziwszy relatywność architektonicznego kształtu, widzi r e l a t y w n o ś ć s a m e j a r c h i t e k t u r y i szuka definicji tej ostatniej. Czy jest ona — jak twierdzi Ruskin — tem „co w budownictwie jest nieużyteczne" a raczej: pozaużyteczne? Architektura może istnieć i poza budownictwem. Pod jej pojęcia podpada np. foremny strzyżony ogród francuski, lub aleja sfinksów w Karnaku. Ostateczną jej definicją, wedle autora, będzie, iż jest to: układ elementów przestrzeni geometrycznej. A jeżeli wrócimy do Poincaré'go i do poezji geometrji, jeśli wystawimy sobie przestrzeń geometryczną czterowymiarową, to może zdołamy sobie wyobrazić czterowymiarową architekturę? Kto wie, czy nie ona przemawia do nas z kształtów okrętu, samochodu aeroplanu, których czynnik architektoniczny tak silnie podkreśla Le Corbusier? Trzy wymiary ich brył, są funkcją czwartego, którym jest ruch. A czy rozdzielając krańcowo architekturę od coraz bardziej utylitarnego budownictwa nie możnaby, idąc za tezą K. Malewicza, wystawić sobie „architektury bezprzedmiotowej", czegoś w rodzaju chemji poza materją?

W tej ontologji architektury możnaby się prawie zgubić. Z radością zetknięcia się z żywym problematem, odnajduję ciekawy szczególik: kwadrat pokreskowany poziomo wydaje się wyższym od takiegoż kwadratu pokreskowanego pionowo. Tymczasem w stroju kobiecym jest przeciwnie. Prążki poprzeczne na bluzce czy pończochach rozszerzają, pionowe — wydłużają. „Rzecz ta nie jest wyjaśniona a jest ciekawa" pisze Witwicki w swej „Psychologji". Dodam, że i wyjaśnienie p. Niemojewskiego, na przykładzie kolumny, nie wydaje mi się wyczerpującem.

Jakiż śliczny przykład racji kobiecej, wyższej nad mędrca szkiełko i oko! I trudno nie pomyśleć, że tak jak chemja organiczna przewyższa nieskończenie bogactwem nieorganiczną (nie mówiąc już zapewne o bezprzedmiotowej), tak niczem są świadomości wszystkich teoretyków greckich czy holenderskich razem wziętych, wobec tej intuitywnej wiedzy, która codziennie przed lustrem modystek rozwiązuje najzawilsze problematy złudzeń optycznych.

Prawo Zöllnera, złudzenia Heringa, zasada irradjacji, jakżeż się to wszystko w niej zastosowuje spuszczeniem wolanta, podniesieniem ronda. przesunięciem kokardki! Tak, ten wdzięczny „układ elementów w przestrzeni geometrycznej" nie zapomina nigdy, że spostrzeżony powinien być tak, jak był pomyślany; nie traci nigdy z oka jakiegoś wymiaru czwartego, nie pozwala o nim nigdy zapomnieć innym.

I jako estetyczny wyraz filozofji — takiej trochę wiosennej filozofji — człowiek, parafrazując w odwrotnym sensie słowa wesołej Wenecjanki do smutnego genewskiego filozofa, mimo woli sobie mówi: „Zanetto, lascia la matematica, e... guarda le donne". „Daj pokój matematyce, Jasieczku, a popatrz na kobiety".

Ludwik Puget

Poznań.

*) Lech Niemojewski. Architektura i złudzenia optyczne. 240 ilustracjami. Warszawa, nakł. Trzaski, Ewerta i Michalskiego.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Studjum o „Panu Balcerze". Znany polonista Wiktor Doda, któremu zawdzięczamy szereg ciekawych uwag o Reymoncie, Sienkiewiczu, wreszcie o polskim formiźmie, napisał studjum o „Panu Balcerze" Konopnickiej. Mickiewiczowski epos szlachecki wyrósł na gruncie charakterystycznego głodu epopei. Gdy na arenę życia wypłynęła sprawa ludowa, marzy o epopei ludowej Sowiński, Wysocki, Wierzbicki, Dzieduszycki. Konopnicka była szermierzem sprawy ludowej, lecz brakło jej zmysłu epickiego, wieś polska barwiła się u niej i grała lirycznie, co sprawiało, że poetka grzęzła ciągle w puchu rozśpiewanej wielomówności. Ale od zarania oddała swą poezję w służbę ludu, więc nie mogła przejść spokojnie obok wielkiej bolączki, jaką się stała sprawa niewczesnej emigracji polskiej do Brazylji, i tak powstał „Pan Balcer". Korzystała z wrażeń Dygasińskiego, zapożyczała u Mickiewicza analogiczne sceny i sytuacje. Przekroczyła jednak zakres odczuwania i poziomu psychiki chłopskiej i zapomina, że opisywać ma ustami chłopa. Wpada w werbalizm, krajobraz polski rysuje ogólnikowo. Brakło jej wogóle zwięzłości epickiej. (T. Gr.)

TEATR

Co grają w Warszawie? Piszą nam z Warszawy: Teatr Polski wystawił słynną staroangielską sztukę Ben Jonsona „Volpone", w modernizacji Stefana Zweiga, pod reżyserją dr. Ryszarda Ordyńskiego. Role główne odegrali pp.: Pancewiczowa, Romanówna, Samborski, Maszyński, Krzewiński, Małkowski i in. (tw)

Nowy dyrektor teatru toruńskiego. Miejski teatr w Toruniu będzie od sezonu prowadzony przez p. Bendę, artystę dramatycznego, który już raz był jego dyrektorem. Rada miejska powzięła już odnośną uchwałę. P. Benda spędził ostatni rok w Paryżu w przedstawieniach polskich jakie urządzają miłośnicy teatru polskiego nad Sekwaną. (tt)

Z teatru lwowskiego. Piszą nam z Lwowa: Teatr Mały wystawił „Pana Topaza", znaną sztukę Pagnola z p. Dobrzańskim w roli tytułowej.

MUZYKA

„Ijola" w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Wróciła na afisz, z którego zbiegiem okoliczności musiała zejść na czas jakiś, opera Piotra Rytla „Ijola", do libretta według dramatu Jerzego Żuławskiego. Piękne to i wysoce interesujące dzieło doczeka się niezawodnie mnóstwa powtórek. Partję tytułową śpiewa p. Czapska, tenorową p. Gruszczyński. (ow)

Dzieła Szymanowskiego w Wiedniu. Ostatniemi czasy na programach wiedeńskich pojawiało się ustawicznie nazwisko Karola Szymanowskiego, który, jak pisze jeden z krytyków „owładnął salami koncertowemi". W tym np. sezonie trzech skrzypków przez trzy dni z rzędu grało na swych koncertach kompozycje Szymanowskiego, niedawno zaś wykonano z wielkim sukcesem trzecią symfonję (ze solem sopranowem). (mp)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Regjonalne muzeum wołyńskie. Przed dwoma laty urządzono w Łucku regjonalną Wystawę Wołyńską. Został po niej inwentarz w postaci szaf i gablot oraz pewna ilość objektów muzealnych; wszystko to złożyło się na początek regjonalnego muzeum, które też zostało otwarte 16 czerwca 1929 roku, w dniu odwiedzin miasta przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Muzeum Wołyńskie na razie mieści się w wynajętym na ten cel prywatnym domu; ma ono gromadzić zbiory przyrodnicze i objektywy, dotyczące kultury Wołynia, a także ma prowadzić pewne badania naukowe. Na razie zbiory nie są obfite, jednak zawierają szereg cennych okazów. W dziale historycznym znajdują się rzadkie druki i rękopisy z XVI, XVII i XVIII wieku; przeważnie są to druki kijowskie i poczajowskie treści religijnej. Dział archeologiczny, zaopatrzony jest w okazy toporków, skrobaczy oraz liczne wióry i okrzeski krzemienne, zebrane z różnych miejscowości Wołynia. W dziale etnograficznym mamy liczny i ciekawy zbiór haftów ludowych, depozyt p. Aleksandra Prusiewicza. Prócz tych działów istnieją niewielkie zbiory numizmatyczne, przemysłu artystycznego, przyrodnicze oraz poważny zbiór fotografij z różnych zabytków architektury, spotykanej na Wołyniu.

Muzeum otwarte jest codziennie a w okresie od września ub. roku do stycznia 250 osób i kilka wycieczek szkolnych oglądało muzealne zbiory. W projekcie pracy tej użytecznej instytucji na 1930 rok wyszczególniła dyrekcja na zebraniu zarządu Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego kilka specjalnych projektów. Najważniejszym z nich jest zbieranie materjałów do publikacji, wiążącej się z rocznicą powstania 1830 roku na Wołyniu. Równocześnie urządzi się w muzeum specjalną wystawę regjonalną druków i pamiątek, związanych z powstaniem listopadowem. (kr. w.)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Otóż i Targi!

Otóż i Targi! Wypadną one w roku bieżącym słabiej, aniżeli w latach poprzednich, aleć jest to zjawisko obserwowane w całej Europie, że w czasie trwania kryzysu udział wystawców bywa mniejszy niż w czasach ożywionej konjunktury. Dochodzi w wypadku targów poznańskich jeden jeszcze motyw, zwężający tegoroczne ramy tej imprezy: jest nim konkurencja międzynarodowej wystawy komunikacji i turystyki, która odebrała targom m. i. tak poważny dział, jakim jest salon automobilowy. Zresztą wszystkie tegoroczne targi wiosenne wypadły słabiej, aniżeli lat poprzednich.

Mimo wszystko, jesteśmy dalecy od „nieurodzaju" targowego z r. 1925. Ówczesny kryzys zdusił ilość wystawców na Targach Poznańskich z 1.850 w r. 1929 na 920, czyli że wówczas połowa wystawców nie dopisała. Obecnie oblicza się ubytek wystawców na mniejwięcej 20 procent w stosunku do ilości z r. 1928, w którym to roku mieliśmy ostatnie Targi w naszem mieście.

Kryzys tegoroczny bynajmniej nie jest słabszy od przesilenia z r. 1925. Jeżeli więc Targi w r. b. lepiej dopisały, niż 5 lat temu, jest to dowód, że kola gospodarcze w międzyczasie nauczyły się lepiej doceniać wartośc i znaczenie imprezy targowej.

Dawniej częściej, niż dzisiaj słyszało się zdanie: — „Panie! Panie! Targi się przeżyły! Były potrzebne zaraz po wojnie, gdy dzielnice się nie znały między sobą. Ale teraz, gdy stosunki handlowe zostały nawiązane, poco nam targi?" — Odpowiadaliśmy wówczas takiemu panu:

— „Czy wie Pan od jak dawna odbywają się rok rocznie targi w Lipsku? Nie wie Pan? — Od r. 1497. Jeżeli przez przeszło 450 lat Lipsk z powodzeniem urządza co roku targi międzynarodowe, to dlaczegożby potępiać Lwów i Poznań, że przyczyniają się do rozwoju życia gospodarczego przez opiekowanie się swojemi targami? Bo targi są dla życia gospodarczego niezbędne, gdyż stanowią jedyną szeroką płaszczyznę zetknięcia między większą ilością producentów i kupców. Każdy więc producent mający do zaprezentowania jakąś nowalję — przedstawia ją przedewszystkiem odbiorcom, t. j. kupcom i konsumentom zwiedzającym targi. Jego zaś konkurent, nawet gdy nie ma nic nowego do pokazania, jednak bierze udział w targach, by nie świecić nieobecnością i nie narazić się na sprawdzenie przysłowia francuskiego „nieobecni nie mają racji". Z drugiej strony dla kupców zwiedzenie targów połączone jest z niewątpliwą korzyścią: zawsze bowiem na targach istnieją dla kupiectwa ciekawe, nowe możliwości zakupów, jak również sposobność do zacieśnienia i lepszego wykorzystania dotychczasowych stosunków handlowych. Poza tem kupiec, który zawsze musi orjentować się w sytuacji, musi iść „między ludzi", a największem zbiorowiskiem kół gospodarczych są właśnie zjazdy podczas targów".

Oto, co zwykliśmy odpowiadać osobom kwestjonującym rację bytu targów. Ponieważ jednak idea targów wśród coraz szerszych kół napotyka na uznanie — na które w całej pełni zasługuje — trzeba aby ogół sfer gospodarczych przyczyniał się do powodzenia targów, m. i. przez urządzanie zjazdów swych właśnie w tygodniu targowym. W roku bieżącym kupiectwo nasze nie zastosowało się do tego, urządzając 3 tygodnie temu zjazd swoich delegatów. W przyszłych latach warto będzie stworzyć tradycję wielkiego zjazdu kół gospodarczych w tygodniu targowym. Wyjdzie to na dobre i kupiectwu i Targom i miastu.

Krótkie informacje gospodarcze

— Ministerjum skarbu poleciło podwładnym sobie instytucjom i przedsiębiorstwom, aby przy zakupywaniu samochodów dla zaspakajanie potrzeb komunikacyjnych, nabywano samochody wyłącznie krajowej produkcji.

— Obiega pogłoska, jakoby ze strony amerykańskiej zwrócono się do Tow. Kredytowego Ziemskiego w Warszawie z propozycją umieszczania na rynku amerykańskim siedmioprocentowych listów zastawnych na sumę dwóch milj. dol.

Tania produkcja — hasłem chwili

Z kół rolniczych otrzymujemy poniższe uwagi:

Niedawno pisaliśmy na tem miejscu o trudnościach, na jakie natrafi towar polski w Niemczech pomimo traktatu. Omówione wtedy trudności natury technicznej, rolniczo - handlowej — nie tracąc nic na swej mocy — schodzą narazie na drugie miejsce. W tym czasie bowiem zdążyli Niemcy przez podniesienie ceł, zanulować tę niemal jedyną dla nas dobrą stronę traktatu — ułatwienie zbytu produktów rolnych. Dla osiągnięcia innych celów otworzyli nam furtkę bardzo pożądaną, ale z całym cynizmem natychmiast po osiągnięciu swych zamierzeń, założyli w tej furtce barjery, częściowo wyższe nawet, niż były dawne, wojenne.

Rolnicy nasi najlepiej zrobią, nie licząc na traktat wcale; nie jest on też dla Polski koniecznością, bez której obejść się nie będzie można. I w czasie wojny celnej idzie do Niemiec poważny procent naszego eksportu. Ilości te były razem wzięte niewielkie, bo wogóle wywoziliśmy za granicę mało — i to był błąd polskiej polityki. Polska, jako kraj wybitnie rolniczy, ma wskazaną drogę rozwoju w pierwszej linji przez eksport płodów rolnych. To jest zasadniczy nakaz, a traktat jest tylko epizodem, ułatwiającym albo nie ułatwiającym naszych starań w tym kierunku. Jeśli tego ułatwienia mieć nie będziemy, to pierwszą konsekwencją musi być: pracę naszą i zabiegi o ekspansję rolniczą zdwoić. Bo na rynki światowe wyjść musimy — od tego zależy gospodarcze stanowisko Polski. Prawdziwą i to wielką przeszkodą, którą tam spotykamy — jest światowa nadprodukcja i ogólna walka o byt, przyczem rządy państw eksportujących bardzo silnie popierają wywóz. Świat zalały wytwory krajów tanio produkujących. Cła zaś, jakiemi skutecznie operują państwa importujące, mają mniejsze znaczenie dla tych, których przyszłość leży w eksporcie.

Wszechstronnie pożądanem i zdrowem zjawiskiem byłoby potanienie produkcji rolnej w Polsce. Odpowiadałoby najlepiej zmniejszonej ogólnie zamożności konsumenta, stwarzając jednocześnie solidne podstawy w walce o rynki zbytu płodów rolnych. Potanienie produkcji byłoby również przystosowaniem się do idącej przez świat rewaloryzacji złota, a przytem prawdziwym postępem ekonomicznym, kulturalnym i społecznym. Rozwiązywałoby zarazem niejedno zagadnienie socjalne znacznie lepiej i gruntowniej, niż przymusowe zarządzenia.

Różnemi sposobami osiągano dawniej potanienie produkcji w rolnictwie: przez zwiększenie wytwórczości, intensywniejsze użycie maszyn, meljoracje itd., wszystko to jednak są sposoby uwarunkowane taniością kredytu i normalnym zbytem, a więc dziś nieaktualne. Analiza obecnego kryzysu rolnego prowadzi do logicznego wniosku, że dziś drogą do potanienia wytwórczości jest zmniejszenie kosztów produkcji. W istniejącej wielkiej dysproporcji cen produktów rolnych i kosztów produkcji — na ceny mniej mamy wpływu, więcej na koszty produkcji. Wprawdzie pojedyńczy rolnik nie ma mocy obniżenia cen środków produkcji: sztucznych nawozów, robocizny, maszyn, meljoracji itp., może jednak zawsze jeszcze zwiększyć swe starania o racjonalne użycie wzmiankowanych, bardzo drogich czynników przez odpowiednie zmiany w płodozmianie, normalną proporcję inwentarza, organizację pracy, osobisty dozór itp. Tu jest szerokie i wdzięczne pole dla indywidualnej działalności każdego poszczególnego rolnika.

Wiadomo n. p., że zwiększanie wydajności roślinnej i zwierzęcej ponad pewne granice, postępuje coraz wolniej i jest przez to coraz droższe. Wobec tego optimum, t. j. warunki, przy których produkcja wypada najtaniej, jest zmienne, zależnie od każdorazowych kosztów produkcji i cen na produkty. Każda zmiana tych czynników wymaga zrewidowania kalkulacji; bezkrytyczne trzymanie się norm ustalonych w odmiennych czasach i warunkach, byłoby błędnem i nieekonomicznem. I tak n. p. do niedawna panowało hasło intensywnego używania sztucznych nawozów i kupnych pasz — dzisiejsze warunki nakazują dążenie do racjonalnej samowystarczalności gospodarstw rolnych.

Gdy rolnik wyczerpie własną inicjatywę ku najoszczędniejszemu zorganizowaniu swego warsztatu, przybywają mu z pomocą jego zrzeszenia i podejmują zabiegi nad temi działami zmniejszenia wydatków, na które można mieć wpływ tylko zbiorowo, a więc: podatki i opłaty, mało elastyczne i nieprzystosowane do zmienionych warunków wsi; udostępnienie kredytu; obniżenie cen na środki produkcji itp. A rozwój działalności stowarzyszeń rolniczych nie jest jeszcze u swego szczytu — mimo ich żywotności mnożą się głosy, wzywające do ciągłego ulepszania form organizacyjnych, które kryją w sobie dużo jeszcze możliwości obrony rolnictwa. Przy sposobności niewątpliwie poruszoną będzie kwestja, gdzie możnaby jeszcze zbliżyć racjonalnie konsumenta do producenta.

W końcu rolnik ma prawo spodziewać się, że jego wysiłki w dobrej sprawie poprze rząd, zainteresowany w tej akcji w najszerszej mierze.

Tanio wyprodukowany towar miałby wszelkie pożądane cechy: obniżyłby w sposób normalny ceny żywności w kraju, a mimo to, wobec zniżonych kosztów produkcji rolnikowi nie umniejszałby jego siły płatności, wreszcie posiadałby wielką siłę ekspansji. Gdybyśmy zdołali łącznym i skoordynowanym wysiłkiem rolnika, jego stowarzyszeń i rządu wybitnie obniżyć koszty produkcji, to obeszlibyśmy się bez traktatów takich, w których za wątpliwe ustępstwa płacić musimy zbyt drogo. Towary nasze przenikałyby z łatwością nietylko przez zachodnią naszą granicę, ale miałyby zapewnioną drogę na inne rynki światowe. Że towar konkurencyjny, czy pod względem jakości czy ceny, przeskoczy wszystkie barjery — powiedzieli to już Niemcy o swoich farbach. O tem samem poucza nas eksport polski, którego znaczny odsetek odbierają Niemcy mimo wszelkich obostrzeń t. zw. wojny celnej.

Wobec tego, że kryzys rolniczy świata ma główną przyczynę w obniżeniu się zdolności konsumcyjnej Europy przy jednoczesnym wzroście produkcji światowej, sposób zażegnania kryzysu przez obniżenie kosztów produkcji byłby dla całego społeczeństwa najlepszy. Hasło oszczędności jest zawsze mniej popularne, jest jednak zadaniem o celach dostatecznie doniosłych, aby się niem więcej niż dotąd zainteresować. starania w tym kierunku są leczeniem zła u źródła, są zatem wysoce racjonalne, a wyniki byłyby wszechstronnie dodatnie.

Z. G.

PRZED TARGAMI POZNAŃSKIEMI

(t) **Pługi parowe na Targach w Poznaniu.** W dziale maszyn rolniczych, który, jak wiadomo, w tym roku będzie przedstawiał się na Targach bogato, zwracać będą na siebie m. in. uwagę pługi parowe, jako rzecz zupełnie nowa i jeszcze nigdzie nie demonstrowana. Pługi te przedstawiają dla gospodarstw szerokie możliwości 100 procentowego wyzyskania swych możliwości. Największą jednak będzie budził ciekawość mały pług parowy, przeznaczony dla użytku średniej własności, która przy jego pomocy może uprawiać swą rolę w sposób wcale nie gorszy, aniżeli wielka własność przy użyciu najnowszych, wielkich parowych pługów.

(t) **Zarząd Izby handlowej w Pile przybywa na Targi.** Dnia 28. bm. przybywa na Targi delegacja Izby handlowej w Pile, w skład której wchodzi cały zarząd Izby z prezesem Pollertem na czele. Delegacji towarzyszyć będzie konsul polski w Pile, dr. Szwarcenberg-Czerny. Poza wymienionymi w skład delegacji wchodzą pp.: wiceprezes Izby Schweriner, Welz, Richstein, Ferchland, Ziebarth, dr. Günther i Toron.

(t) **Chiny, a Targi w Poznaniu.** O stopniu zainteresowania tegorocznemi Targami zagranicą najlepiej świadczy wydanie przez chińskie pismo „Kung Pao" wychodzące w języku chińskim w Harbinie, specjalnego numeru, poświęconego Targom i stosunkom gospodarczym chińsko - polskim.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Zniżki celne dla zagranicznych leczniczych wód mineralnych.** W Dzienniku Ustaw R. P. nr. 28 ogłoszone zostało rozporządzenie min. skarbu wydane w porozumieniu z min. spraw wewnętrznych w sprawie wykazu zagranicznych leczniczych naturalnych wód mineralnych korzystających ze zniżonej stawki celnej. Zgodnie z tem rozporządzeniem ze zbliżonych stawek celnych przewidzianych w uwadze do pozycji 32 taryfy celnej korzystają następujące zagraniczne lecznicze wody mineralne naturalne: Apenta, Contrexeville, Ferencz - József, Herkules, Hunyadi Janos, Igmandi, Karlovy Vary, Kissingen, Levico, Loser (Palma), Marianske Lazne, Mira - Rakocsi, Vichy i Vittel. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem ogłoszenia.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Likwidacja f-y „Carrosin" T. A. fabryka guzików w Poznaniu.** Na odbytem w dniu 24. bm. walnem zgromadzeniu akcjonarjuszy uchwalono likwidację przedsiębiorstwa. Na likwidatorów wybrano pp: dotychczasowego członka rady nadzorczej Wincentego Płonkę i K. Dybickiego. Do rady nadzorczej w miejsce p. Płonki wybrano p. Aleksandra Thomasa. (lk)

(k) **Dotyczy zakupu koni remontowych.** W związku z tegorocznym zakupem koni remontowych uprasza się pp. hodowców, życzących sobie targu na miejscu o składanie zgłoszeń pod adresem: Komisja remontowa Nr. 2 Poznań - Cytadela. Zgłoszający winien podać ilość przygotowanych koni remontowych, jak również stacje załadowania. Termin zgłoszeń ustala się na dzień 1 maja 1930 r. Zgłoszenia napływające po tym terminie nie będą uwzględnione.

(k) **Bilans Banku Polskiego.** Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę kwietnia rb. wykazuje zapas złota 702 milj. 75 tys. zł. t. j. 44 tys. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniędze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 6 milj. 515 tys. zł. do sumy 292 milj. 555 tys. zł. również i niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 2 milj. 863 tys. zł. do sumy 111 milj. 21 tys. zł. Portfel wekslowy spadł o 1 milj. 764 tys. zł. i wynosi 607 milj. 37 tys. zł. Pożyczki zastawowe wzrosły o 817 tys. zł. do 72 milj. 387 tys. zł. Inne aktywa wynoszą 116 milj. 961 tys. zł. zatem o 7 milj. 684 tys. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań wzrosła o 26 milj. zł. (364 milj. 193 tys. zł.) Obieg biletów bankowych zmniejszył się o 29 milj. 319 tys. zł. (1.248 milj. 845 tys. zł.). Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowi zań Banku wyłącznie złotem wynosi 43.53 proc. (13.53 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo - walutowe 61.66 proc. (21.66 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 56.22 proc.

(k) **Pogłoski o przyłączeniu się Gdańska do waluty złotowej.** Prasa niemiecka uporczywie lansuje pogłoski na temat ewentualnego przyłączenia się Gdańska do polskiego układu walutowego. Inicjatywa do tego kroku ma rzekomo wychodzić z kół gdańskich. Życzenie to motywuje się tem, że wobec potężnego wzrostu Gdyni, Gdańsk musi chwycić się innych sposobów, by skutecznie walczyć z konkurencją swego młodszego rywala, przedewszystkiem wyrównując swe wysokie dotąd koszta utrzymania, z poziomem znacznie niższych cen gdyńskich. Da się to dokonać jedynie przez przyjęcie waluty złotowej. Z drugiej strony unja walutowa polsko - gdańska, w wysokim stopniu uprości technikę współżycia gospodarczego portu gdańskiego ze swym „hinterlandem". (j)

(k) **„Targi Śląskie"** W czasie od 17 maja do 3 czerwca rb. odbędzie się na Śląsku „Pierwszy Wiosenny Targ Katowicki". Informacje obecnie zaczerpnięte w Śląskim Towarzystwie Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach (ul. Słowackiego L. 24, tel. 18-68) wskazują, że Targ ten cieszy się wyjątkowem zainteresowaniem wytwórców krajowych, którzy około 95 proc. stoisk będących do ich dyspozycji zamówili Wkrótce lista zgłoszeń zostanie zamkniętą. Fakt ten ma poważne znaczenie gospodarcze, gdyż wykazuje jak żywo terenem Śląska interesuje się wytwórczość krajowa.

Z ZAGRANICY

(z) **Traktat handlowy angielsko - sowiecki.** Podpisany 16 kwietnia układ handlowy sowiecko - angielski jest tylko modus - vivendi, po którym ma być zawarty pełny traktat o handlu i żegludze. Główniejsze postanowienia tego modus - vivendi są następujące. Artykuł pierwszy ustala dwustronną klauzulę największego uprzywilejowania w obrocie towarowym, z pewnemi wyjątkami. Art. 2-gi przewiduje, że rząd sowiecki ma prawo mieć w Wielkiej Brytanji delegację handlową, której członkowie i lokal korzystają z nietykalności dyplomatycznej. Art. 3-i ustala dwustronne traktowanie statków handlowych każdej ze stron narówni z krajowemi i największe uprzywilejowanie w dziedzinie kabotażu. W art. 4-ym Anglja zastrzega sobie możność rozciągnięcia postanowień traktatu i na dominia, a to w drodze wymiany not. Układ będzie obowiązywał od dnia podpisania aż do wejścia w życie właściwego traktatu handlowego, jednak każda ze stron może układ wypowiedzieć i w tym wypadku układ pozostanie w mocy jeszcze przez 6 miesięcy.

Zdzisław Jahnke
znakomity skrzypek - wirtuoz, wystąpi jako solista na koncercie symfonicznym Filharmonji Poznańskiej w niedzielę, dnia 27 b. m. w auli uniwersyteckiej.

Bronisław Wolfstal
sławny dyrygent, b. kapelmistrz opery wiedeńskiej, dyrygować będzie niedzielnym koncertem Filharmonji Poznańskiej.

100-letni jubileusz

Królewsko-Szwedzkiego Yacht-Klubu K. S. S. S.

Latem roku bieżącego królewski szwedzki Yach-Klub obchodzić będzie setną rocznicę swego istnienia. Uroczystości jubileuszowe połączone będą z regatami żeglarskiemi i wyścigami na dystans. Do udziału w zawodach dopuszczone będą żaglówki od 6-metrów wzwyż, zarejestrowane w znanych szwedzkich lub zagranicznych klubach z podziałem na grupy według wielkości wzgl. rodzaju yachtów. Zgłoszone yachty i obsady winny odpowiadać przepisom ustalonym przez specjalny komitet, który opracował również specjalny regulamin i program zawodów jubileuszowych.

Zawody jubileuszowe odbędą się w Sandhamn koło Sztokholmu w czasie od 13 do 20 lipca r. b. podczas t. zw. „Tygodnia europejskiego", który zorganizowano pierwszy raz od r. 1914. Powyższe regaty poprzedzą wyścigi o puhar K. S. S. S. oraz wyścigi na dystans, które się odbędą w czasie od 2 do 13 lipca r. b. W dniu 14 lipca r. b. odbędą się w Stockholmie właściwe uroczystości jubileuszowe w Sali Koncertowej, które zostaną zakończone bankietem, balem jubileuszowym w salach ratusza m. Stockholmu.

Dla zwycięzców w zawodach żeglarskich wyznaczono wiele nagród i premij, a przedewszystkiem „Puhar króla Gustawa V", „Puhar Następcy Tronu", „Puhar szwedzkiego Dnia Narodowego", „Puhar K. S. S. S." i inne nagrody i odznaczenia.

Ze względu na to, że uroczystości i zawody jubileuszowe odbywać się będą podczas wystawy sztockholmskiej 1930, spodziewany jest wielki napływ współzawodników i gości, i dlatego interesującym się tą sprawą zaleca się wcześniejsze zasięgnięcie szczegółowych informacyj i przesłanie zgłoszeń do Komitetu K. S .S. S. w Sztokholmie, Smalandsgatan 10.

Program uroczystości i zawodów jubileuszowych znajduje się do przejrzenia w konsulacie szwedzkim w Poznaniu, św. Marcin 26.

Jeżeli dodamy, że Król.-Szwedzki Yacht Klub znajduje się pod wysokim protektoratem Króla Gustawa V, a prezesem honorwym Klubu jest Następca Tronu Ks. Gustaw Adolf, zaś całość zarządu stanowią najwybitniejsze osobistości w Szwecji, to można bez obawy przewidzieć, że impreza jubileuszowa będzie miała przebieg wspaniały i odbije się głośnem echem w sferach żeglarsko-sportowych całej Europy. Niewątpliwie więc zainteresują się nią i koła sportowe w Polsce i podążą na te uroczystości do Szwecji.

Król.-Szwedzki Yacht Klub posiada ustaloną sławę i tradycję jednego z najlepiej zorganizowanych klubów tego rodzaju w Europie. — Członkami jego są przecież urodzeni marynarze, posiadający wrodzone umiejętności żeglarskie i zażyłość z morzem, a przytem rozporządzający najnowocześniejszemi środkami, urządzeniami i wiedzą. Można się od nich dużo nauczyć i dużo ciekawego zobaczyć i usłyszeć.

Rozwój ludności w Europie

po wojnie światowej.

Bardzo ciekawe wyniki wpływu wojny światowej na kształtowanie się, po jej ukończeniu, rozwoju ludności wykazuje statystyka, opracowana przez Międzynarodowy Instytut Statystyczny przy Lidze Narodów. Stwierdzono mianowicie powszechny, stały i znaczny spadek urodzeń przy jednoczesnem obniżaniu się, co jest bardzo znamienne, cyfry śmiertelności. Jednakże nadwyżka urodzeń nad zgonami, t. j. przyrost naturalny stale maleje i tempo zwiększania się ludności staje się coraz powolniejsze.

W Europie (bez Rosji) liczby urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny wynosiły na 1 000 mieszkańców: w r. 1927 przyrost naturalny 7,6, urodzeń 22,8, zgonów 15,2, w r. 1926 przyrost naturalny 8,7, urodzeń — 23,9, zgonów — 15,2, w r. 1925 — 9,3 — 24,5 —15,2, w r. 1924 — 9,2 — 24,8 — 15,6, w r. 1923 — 9,6 — 25,3 — 15,7, w r. 1922 —9,3 — 25,9 — 16,6, w r. 1921 — 10,3 — 26,8 — 16,5.

Największy spadek liczby urodzeń stwierdzono w Niemczech. W r. 1901 przy ok. 57 miljonach ludności liczba urodzeń wynosiła tam przeszło 2 miljony, w roku 1911 ok. 1 871 000, w r. 1921 ok. 1 560 000 i w r 1927 ok. 1 162 000 przy ok. 64 miljonach ludności.

W Polsce przy 29 997 000 ludności w r. 1927 przyrost naturalny wyniósł 426 272, czyli że przybywa u nas więcej ludności, niż w Niemczech.

Stopień rozwoju ludności w niektórych państwach europejskich obrazują poniżej przytoczone cyfry, podające w odsetkach przyrost lub zmniejszenie ludności w okresie 1920 — 1927 r.: Anglja + 3,3, Irlandja + 4,7, Holandja + 11,1, Niemcy + 7,2. w. m. Gdańsk + 7,8, Szwajcarja + 3,1 Austrja + 2,2 Belgja + 6,2, Francja + 4,6, Italja 5,4, Rosja + 12,5, Polska + 12,5, Litwa + 5,4, Czechosłowacja + 6,1, Węwry + 6,8, Turcja + 5,0, Jugosławja + 9,8.

Jeżeli wyodrębnić Rosję, której cyfry statystyczne nie są pewne, to okaże się, że w powyższym okresie przyrost ludności zmniejszył się o około 0,9 proc. rocznie.

Tis.

Z życia wielorybów

Według sprawozdania naukowej wyprawy „Discovery".

Londyński instytut naukowy ogłosił pierwsze sprawozdanie uczonych, którzy na pokładzie statku „Discovery" odbyli z jego ramienia naukową wyprawę do mórz południowych, celem zbadania tajników, dotąd nie wyjaśnionych, z życia wielorybów. Oto co w tej sprawie donosi z Londynu medjolański „Corriere della Serra":

„Ze względu na olbrzymie rozmiary wielorybów, można było sądzić, że zwierzęta cieszą się długiem życiem. — Tak jednak, jak wykazały istotnie badania, — wcale nie jest. Stanowczego sposobu pozwalającego na ścisłe obliczenie wieku wielorybów, dotychczas nie odkryto. Zestawiając jednak dokładne dane, otrzymane z ostatnich badań na licznych okazach stanu kręgosłupa, kręgów, ilości zanikających żółtych komórek i wyglądu skróry, uczeni, którzy z pokładu „Discovery" przez rok cały przeprowadzali systematyczne i dokładne badania na wielorybach w południowym Atlantyku pomiędzy przylądkiem Horna i Dobrej Nadziei, z całą stanowczością stwierdzili, że tylko nieliczna ilość wielorybów przekracza szósty rok życia.

Ze względu, iż statki rybackie, wyruszające na połów, wyłapują wszystkie bez wyjątku napotykane po drodze potwory, można było, w zbiorowych stacjach rybackich ustalić jakie jest zarybienie w danych okolicach. W Saldnaha Bay (Południ. Afryka) można było podzielić ujęte wieloryby na dwie zupełnie różniące się między sobą grupy: młode, w stosunku 80—90 procent i dorosłe. Zauważono brak zupełny przedstawicieli miary środkowej.

Z Południ. Georgji zarybienie jest bardziej urozmaicone, a dane zebrane przez „Diskovery" pozwoliły po raz pierwszy zdać sobie dokładną sprawę o życiu i przyroście wielorybów. W tej okolicy wieloryby są wędrowne: przy końcu jesieni znikają z mórz Południowej Georgji, przepływają południ. Atlantyk i udają się ku wybrzeżom Afryki. Wracają na zachód na wiosnę. Można było ustalić, że w pobliżu czarnego lądu następuje płodzenie i że młode rodzą się w czasie pobytu w gorących morzach. W tym okresie czasu stare wieloryby nie odżywiają się prawie zupełnie. Na południu natomiast, wieloryby znajdują obfitą żywność, a młode przestają ssać. Wieloryby zatem co roku wykonują duże zmiany — wędrówkę dla rozmnażania się ku Zachodowi na jesień i drugą ku południowi, na wiosnę.

Młode, osiągnąwszy 20 metrów długości, stają się dorosłemi. Rodzi się każdorazowo jedno młode, przy średniej długości 7 metrów. Samica najczęściej miewa młode co dwa lata i noworodka karmi sama, jak wszystkie zwierzęta ssące. Poddane analizie mleko wielorybów wykazało brak cukru i białek, lecz jest zato bogate w tłuszcz i wodę.

S. F.

Zabawna przygoda Amerykanina, spragnionego alkoholu

W hotelach szwajcarskich, zwłaszcza w tych, gdzie Amerykanie lubią stawać, panuje przesadny wprost komfort. Ostatnio zamieszkał w hotelu w Pontresino skromny kupiec z Lescington (Kentucky), zachwycony zbytkiem, panującym w jego pokoju. Zwłaszcza pewna rzecz tajemnicza nie dawała mu spokoju. Do ściany przymocowany był flakon, napełniony po brzegi rozkosznym, różowym likierem. Kupiec był oczarowany przemyślnością Szwajcarów, którzy tak doskonale znali upodobania Amerykan „udręczonych" zakazem wyszynku i brakiem w kraju alkoholu. Napił się też natychmiast nęcącego nektaru. Napój był coprawda ostry i smakował nieco odmiennie niż zwykłe likiery, ale Amerykanin spragniony pił, aż wypił flakon do dna. Następnego dnia zastał flakon świeżo napełniony. Kupiec z Lescington promieniał, mimo, że już poprzedniego wieczoru czuł dziwny niepokój w kiszkach, który nie pozwolił mu spokojnie dospać do rana. Nieczuły na niedyspozycję żołądka, wypił godny łyk piekącego trunku. Niepokój żołądka wzmagał się, lecz Amerykanin, spragniony wódki od tylu lat, nie mógł jej sobie odmówić i spijał dalej zawzięcie ów różany likier. W ciągu ośmiu dni wypróżniał codziennie pełen flakon. Po upływie tego czasu, tak się wzmogły jego bóle żołądkowe, że postanowił coprędzej wracać do domu. I wyjechał.

Właściciel hotelu w Pontresina będzie teraz przynajmniej kilka tygodni łamał sobie głowę nad tem, do czego Amerykanin dzień przy dniu zużywał pełen flakon płynnego mydła. W każdym razie uzna niewątpliwie, że takie przestrzeganie czystości — to conajmniej przesada. Ów rzekomy bowiem różany likier był sobie najpospolitszą choć wytworną różaną wodą mydlaną.

(wk)

I to się zdarzyć może...

Zaganiacz M. z Kowna udał sie ostatnio na jarmark bydlęcy do prowincjonalnego miasteczka. Załatwił kilka drobnych interesów, a wieczorem zabawił się z pewnym oficerem i drugim handlarzem tak wesoło, że nie wiele już wiedział o Bożym świecie.

Ponieważ wszystkie pokoje w oberży były zajęte, zaofiarował gościnny oficer swój pokój, w którym było niestety jedno tylko łóżko.

Handlarz, mimo nadmiernie pochłoniętego alkoholu nie zapomniał, że następnego dnia musi wcześnie wracać do domu, przeto wydał gościnnemu dyspozycję, aby go zbudził wczesnym rankiem.

Handlarz z oficerem wtłoczyli się do jednego łóżka i zasnęli niebawem snem... pijanych.

Punktualnie o godzinie 4 gospodarz zbudził handlarza. Niestety handlarz nie wytrzeźwiał jeszcze dostatecznie, a ponieważ panował półmrok, przez omyłkę ubrał się w mundur oficera, i udał się spokojnie na dworzec. Po drodze dziwił się, czemu wojsko kłania mu się z takiem uszanowaniem, ale ponieważ umysł miał zamroczony, nie mógł dojść przyczyny tego. W poczekalni dworcowej dopiero spojrzał w lustro i zaklął siarczyście: — Co za niemożliwe stosunki panują w tej dziurze! — Powiedziałem przecież hoteliście, wyraźnie, że mnie ma obudzić, a ten osioł zamiast mnie — obudził oficera.

(kw)

„Dziurka w pończosze"

Przed kilku dniami przechodziłem przez Rynek. Zdaleka spostrzegłem mego przyjaciela Iksa. Miły człowiek. Nieco przysadzisty, ale zręczny, prędki, pewien siebie, powiedziałbym — bardzo pewien siebie. W każdym calu mały Napoleon. Ujawniało się to w jego chodzie i ruchach, energja, poczucie godności, wszystko to było w nim, słowem — zdobywca.

Zawołałem na niego. Zbliżył się do mnie wesół i zadowolony. Przywitaliśmy się serdecznie, przyczem spostrzegłem, że mój przyjaciel ma powyżej eleganckiego półbucika dziurkę w jedwabnej skarpetce. Dziureczkę wielkości grochu, przez którą przeświecała biała skóra.

, Zwróciłem Iksowi uwagę na to drobne niedomaganie w jego garderobie.

— Tam do licha! — zawołał — a to przykra historja, bardzo cię przepraszam.

Przebaczyłem z ochotą, choćby dla tego, że taka rzecz może się każdemu przytrafić, ot, nieprzewidziana mała dziurka w pończosze.

Iks pożegnał się czemprędzej i poszedł. Ale jak bardzo zmienił się jego chód. znikła gdzieś energja, znikła pewność siebie i podobieństwo do Napoleona. Szedł krokiem przyspieszonym, zatrwożony, skulony, tuż pod murami domów, prawie jak ktoś, kto ukradł coś i ucieka. Wpadł co tchu do domu, z pewnością, ażeby zmienić skarpetki.

Jakże łatwo pozbawić ludzi pewności siebie — wystarczy jedna maleńka, najmniejsza dziurka w pończosze. — — — (K)

Stałość przekonań

Gdy po wojnie 1870—71 r. i ogłoszeniu we Francji rzeczypospolitej, usiłowano oczyścić francuskie instytucje państwowe z żywiołów monarchistycznych, Gambetta, będący wielkim zwolennikiem muzyki, wziął na siebie zbadanie przekonań członków opery paryskiej, będącą także instytucją państwową.

Zwróciwszy się tedy do pierwszego skrzypka orkiestry operowej, spytał:

Jakie były przekonania pańskie podczas cesarstwa?

— Grałem na skrzypcach — brzmiała odpowiedź.

— A podczas wojny?

— Grałem na skrzypcach.

— A jakie stanowisko zajmuje pan względem rzeczypospolitej?

— W dalszym ciągu grać będę na skrzypcach!

I pozostał na tem stanowisku.

Przez szybkę

Rady podatkowe

Widocznie mam wzbudzającą zaufanie minę, bo ludzie zwracają się często do mnie z prośbą o rady w sprawach nieraz bardzo zawikłanych. Przyznam się państwu, że specjalnością moją są porady w sprawie podatków.

Ludzie zasięgający mojej w tych sprawach pomocy, wychodzą zwykle z twarzami rozjaśnionemi, pełni najlepszych nadziei, z ufnością patrząc w zbliżające się jutro.

Oparte są moje rady na długoletniem doświadczeniu. Patrzę, obserwuję i notuję sobie w pamięci.

— Wyznaczanie podatku jest kwestją przypadku — mówi poeta.

— Ileby taki jegomość mógł mieć dochodu? Nie mam pojęcia — rozmyśla sobie urząd podatkowy.

— Wyznaczmy mu trzy tysiące. Jeśli wniesie przeciw temu protest, to znaczy, że ma akurat tyle. Jeśli nie zaprotestuje, to najlepszy dowód, że zarabia więcej.

A w praktyce wygląda to tak:

Pewien urząd skarbowy ma w swoim rewirze płatnika, o którego dochodach nie ma najmniejszego pojęcia.

— Wyznaczmy mu tysiąc złotych podatku i czekajmy. W oznaczonym terminie płatnik zjawia się w urzędzie i wpłaca tysiąc złotych.

Na drugi dzień dostaje papier: „po przeliczeniu odnośnych, doliczeniu procentów i wliczeniu podatku od dodatku itd. zapłać pan jeszcze pięć tysięcy".

W oznaczonym terminie płatnik zjawia się i płaci pięć tysięcy.

— Widzę, że to ciekawy wypadek — powiada urząd. Dodać mu jeszcze tytułem procentu od dodatku pięćdziesiąt tysięcy złotych. Może zaprotestuje, to się wreszcie dowiemy, od czego on te podatki płaci.

W oznaczonym terminie podatnik wpłaca pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Urząd jest zaskoczony.

— On musi mieć szalone dochody — decydują. Dołożyć mu jeszcze pół miljona.

W oznaczonym terminie przed gmach urzędu zajeżdża kilka samochodów ciężarowych. Podatnik wchodzi do urzędu.

— Moi panowie — powiada — pięć tysięcy zapłaciłem, pięćdziesiąt zapłaciłem, ale pół miljona, to już sobie sami róbcie. Oto są moje maszyny do podrabiania pieniędzy. Nie myślę pracować na urząd podatkowy.

A gdyby zaprotestował przy tysiącu, płaciłby go sobie spokojnie i prowadził swoją fabrykę.

X. Awery.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

Z dawnych wspomnień o nauczaniu religji na obczyźnie

Polki - katoliczki zawsze były wierne kościołowi katolickiemu, czy to w latach chwały naszej drogiej Ojczyzny, — czy też w niewoli. Kiedy cofniemy się myślą do lat niewoli, gdy zaborcy odzierali nas z praw, że z nich nic nie pozostało, tylko jedna wielka krzywda, uprzytomnimy sobie, że najwięcej bolało nas, gdy skierowano atak na szkodę duszy dziecka. Wówczas odczuwałyśmy, jakby krwawiącą ranę, której nawet czas nie mógł zabliźnić.

Trwałyśmy przecież z mocą i wiarą, że Bóg dopomoże, nietylko do przetrwania ciężkich czasów, lecz że da odwagę życia w najgorszych warunkach.

Nadeszła chwila, kiedy chciano nam tę ostatnią pociechę, przywiązanie do kościoła katolickiego, odebrać. Głośny był swego czasu wypadek w jednym z kościołów katolickich w Berlinie, gdzie odmówiono dzieciom polskim udzielenia I. komunji św. Nie jestem zdolna przedstawić tego co działo się w sercach tych rodziców, którzy z takim trudem, po wielu staraniach, osiągnęli to, że dziecko ich mogło się po polsku wyspowiadać i przyszło z gorącem pragnieniem przyjęcie I. komunję św. A kiedy przyklękły, — odepchnięto je od ołtarza i nakazano kościół opuścić. Matki, zdruzgotane żalem, na rozkaz urzędnika niemieckiego, przemocą usunięto z świątyni.

Nie upadły i wtenczas na duchu, porozumiały się z pomocą towarzystw z Poznaniem; przywieziono pokrzywdzone dzieci do Poznania i tu nasi kapłani polscy udzielili im sakramentów św. bardzo uroczyście.

Przytoczę jeszcze dwa przykłady z tych czasów, kiedy uczyłam dzieci religji. W gromadce 17 dzieci, miałam 2 chłopców zupełnie odmiennych od siebie.

Pierwszy, kiedy się wyspowiadał, zbliżył się do mnie nieśmiało i przepraszał, że mnie okłamał, bo to nie jest jego pierwsza spowiedź, gdyż on już poprzednio od pół roku spowiadał się po niemiecku. Na pytanie dlaczego tyle miesięcy przychodził powtórnie na lekcje religji, odpowiedział: „Bo proszę Pani to nie była prawdziwa, ta niemiecka spowiedź, zawsze po spowiedzi miałem niepokój — bo ja tak mówiłem jak zadanie szkolne i zawsze miałem wrażenie, że w konfesjonale siedzi mój nauczyciel niemiecki. Dopiero dziś gdy się po polsku wyspowiadałem czuję się jak nowonarodzony i że mi Bóg odpuścił grzechy, więc proszę się na mnie nie gniewać".

Drugi chłopczyk liczył lat 13, a zachowanie jego przeszkadzało nam często w nauce. Kiedy padło słowo — Bóg — Kościół lub modlitwa — ze strachem patrzał na drzwi. Na pytanie dlaczego to robi, milczał. Dziwny to był typ dziecka, bez przywiązania do rodziców, bez uczucia ciepła serdecznego dla rówieśników i rodzeństwa, zawsze chłodny i milczący, — zdawał się być nienormalny. Kiedy poprosiłam matkę jego, dowiedziałam się, że dziecko ma ojca bezwyznaniowca i bezbożnika, który po wystąpieniu z kościoła nie pozwolił dzieci ochrzić, w szkole zwolnił z godzin religji — słowem zakazał o tem w swojej obecności mówić. Matka, mimo jego zakazu dała dzieci ochrzić i teraz, gdy się dowiedziała, że jest sposobność przysposobienia do sakramentów św., przysłała syna. Odtąd zajęłam się całą duszą biednem dzieckiem, ale mimo, że trzeba było prowdzić je do kościoła, wskazywać że tu na ołtarzu mieszka Bóg ukryty — że to jest źródło wieczystej miłości, że po Bogu najwięcej kochać trzeba rodziców, musiałam prosić o pomoc kapłana.

Gdy nadszedł dzień I. komunji św., po spowiedzi zapytałam się chłopca, jak się obecnie czuje, spojrzał na krzyż przed którym staliśmy i rozpłakał się. Patrzałam na niego zdumiona, że się pierwszy raz tak rozrzewnił — ale pospieszył wytłómaczyć „to łzy radości" — bo przebaczyłem ojcu, a komunję św. przyjmę w intencji uleczenia chorej duszy ojca".

Jeszcze jeden przykład głębokiej wiary, polskiego ojca katolickiego.

W ostatnich latach wojny odebrałam z pola walki pismo następującej treści:

Szanowna Pani!

Jutro wczesnym rankiem pójdę do ataku, jestem przeznaczony na miejsce z którego dotąd prawie niewracano, wyspowiadałem się dziś rano, i w tych ostatnich godzinach życia dziękuję Pani i wszystkim, którzy uczą dzieci polskie, zato że Pani przygotowała moje dzieci do pierwszych sakramentów św. Niech Pani Bóg pobłogosławi! umrę spokojnie bo wierzę, że dzieci mając Boga w sercu nie zginą".

Teodora Pawłowska.

Praca ideowa

Czy praca wynagradzana może być ideową, to zagadnienie z powodu którego słyszy się przerozmaite, sprzeczne odpowiedzi. Chodzi tu najczęściej o pracę kobiet, jako mających więcej wolnego czasu od zajęć domowych, a pracując mniej zawodowo, mogą go poświęcić pracy na polu społecznem, narodowem, charytatywnem, katolickiem.

Mojem zdaniem odpowiedź na to pytanie jest tylko jedna: praca może być zawsze ideową bez względu na to czy jest wynagradzaną, czy nie. Bo chodzi o to w jaki sposób tę pracę wykonujemy. Jeżeli zmuszone warunkami życiowemi, albo nawet powodowane chęcią uzyskania środków materjalnych dla zaspokojenia pewnych potrzeb kulturalnych jak np. kupowanie dobrych książek, studjowanie obcych języków, uczęszczanie do teatru i na koncerta, podróżowanie itp. a skromne nasze dochody na zadowolenie tych potrzeb duchowych nie pozwalają, możemy za swoją pracę społeczną czy charytatywną, otrzymywać wynagrodzenie, co bynajmniej nam ujmy nie przyniesie i nie umniejszy naszych zasług, o ile pracujemy dla sprawy z zapałem, oddając jej rzetelne usługi.

Gdybyśmy wykonywały taką pracę, jedynie z myślą o wynagrodzeniu materjalnem, nie wkładając w nią ani chęci ani dobrej woli aby ta praca przyniosła jak największe korzyści dla organizacji jako takiej i dla jej celów, pracując powiedzmy mechanicznie, wówczas praca taka nie mogłaby się nazywać ideową. Zdaje mi się jednak że na ogół kobiety, nawet pracujące zawodowo w instytucjach społecznych, wkładają w tę swoją pracę wielki zasób zapału i przekonania.

Niewątpliwie że te które ofiarują swoją pomoc bezinteresownie, zasługują w pełni na uznanie, o ile dotrzymają tego czego się podjęły. Niestety jednak utarło się to twierdzenie, że praca bezinteresowna nie jest wydatną. Bo albo zapał początkowy ostygnie, albo inne obowiązki rzeczywiste czy urojone wejdą w drogę do wykonania tego, czegośmy się podjęły.

I to drugie twierdzenie jest fałszywe i niesprawiedliwe, dla tych licznych zastępów pracujących ofiarnie, poświęcających czas i siły, nieraz z uszczerbkiem dla zdrowia, dla celu wzniosłego w pracy katolickiej, narodowej czy społecznej, szczęśliwe że dla dobra sprawy umiłowanej, mogą się oddać bezinteresownie.

Nie należy jednak krzywdzić tych co pragnąc szczerze dołożyć cegiełkę do budowy wspólnego gmachu, pomimo gorącego pragnienia, nie mogą tego robić „bezinteresownie" i nie odmawiamy im „zasługi" pracy ideowej.

Emde.

Z nowych wydawnictw

„Święta Kucharka".

Najnowsza powieść Melcer-Rutkowskiej.

Zapolska ujmowała te rzeczy bardziej na tragiczno, Stekkerowa — czyli Melcer-Rutkowska posiada swój własny, sceptyczny uśmieszek, którym rozwidnia i ubarwia smętne szlaki dulszczyzny. — Współczesna literatura kobieca w Polsce z małemi tylko wyjątkami znajduje się zawsze jeszcze pod silnym wpływem Zapolskiej, — pojedyńcze literatki przetwarzają gotowy schemat na własną modłę, więc i najnowszy zbiór nowel Wandy Stekkerowej p. n. „Święta Kucharka" należy do tego samego cyklu, — jednakże posiada wybitne cechy oryginalne.

Stekkerowa wywraca świat na ręby, zamiast zwykłego, górnego światła, stawia lampę na podłodze i z tragikomicznem zainteresowaniem obserwuje jak teraz wyglądać będą ludzie i rzeczy, a obserwuje świetnie. Nie wchodzi ona w życie kobiece frontowemi drzwiami, po wyłożonych chodnikiem schodach, ale puka od strony kuchni, i to w godzinach niestosownych na wizyty, a także wówczas, gdy państwa niema w domu, — i dlatego wie rzeczy, o których nie wszyscy wiedzą. Naturalizm Zoli, realizm Zapolskiej stanowią przyczynę genetyczną współczesnego pseudo-realizmu, jednakże metoda, którą operuje p. Stekkerowa, odbiega od tego, co rozumieliśmy dotąd przez realizm. Tam ujawniały się przedewszystkiem momenty afektywne, Zola przedstawiał potęgę kosmiczną, Zapolska — jeżeli wolno czynić takie przeskoki — była żywiołowa, zato rodzaj literacki, który reprezentuje Wanda Stekkerowa, opiera swój realizm raczej na pierwiastku intellektualnym. — Jeżeli p. autorka porównuje np. mięso wiszące w jatkach do wina Chianti, to porównanie takie jest nowe i niezwykle trudno suggerować je innym, również wyrozumowanem tylko może być twierdzenie, że młody szczypiorek wygląda jak powiązane za ości pióreczka papuzie. Takie i tysiączne inne przenośne noszą piętno wybitne intellektualnej żonglerki, zadziwiają i interesują, pociągają oryginalnością i stanowią odrębną cechę twórczą.

Z powyższego nie wynika jednak bynajmniej, żeby Stekkerowa nie potrafiła zdobyć się na uczucie, niezbędne w twórczości literackiej, wprost przeciwnie, wątek jest uczuciowy i postacie posiadają stosowne naświetlenie affektywne, i o tych walorach nie wolno zapominać w powodzi szczegółowych opisów, które skupiają na sobie naszą uwagę. Cecha, której autorki polskie nie przejęły po Zapolskiej, to dramatyczność jej wszystkich bez wyjątku utworów. „Święta kucharka", to nie teatr życia, to raczej uszeregowane obok siebie liryczne pastele i martwa natura. Jednakże ten rodzaj twórczości ma olbrzymie zastępy swoich zwolenników, a wśród świata kobiecego posiada tłum entuzjastek, które w lot rozchwytują każdą książkę Melcer-Rutkowskiej.

W szczególności „Święta kucharka" powinna należeć do każdej bibljoteki kobiecej, ponieważ przedstawia ona życie tych kobiet, o których myśli się najmniej ze stanowiska czysto ludzkiego, a od których najwięcej się zależy. Najbardziej fascynuje prawda życiowa, która jest smutna i szara, ale dzięki talentowi autorki naświetlona pogodnie, uśmiechem mądrym, rozumiejącym bardzo wiele rzeczy. MIR.

Ze świata

Bawiący we Florydzie amerykański miljoner John D. Rockefeller, nie ujmując bynajmniej wielkim muzykom świata, — oświadczył, że żaden z nich nie przykuł jego uwagi tak dalece, jak młoda utalentowana pianistka, panna Helena Pugh z Asherville. Trzykrotnie p. Pugh koncertowała w Dayton Beach i Rockefeller tyleż razy był na jej koncercie, nie szczędząc pochwał i chęci słuchania jej gdziekolwiek się spotkają. Najbardziej do gustu przypadło królowi ropy naftowej wykonanie przez pianistkę kołysanki Brahmsa.

* * *

Walki partyjne w Austrji zbrzydły tamtejszym kobietom i postanowiły one stworzyć kobiecą organizację, której celem będzie zwalczać waśnie partyjne i chronić dziatwę szkolną przed zgubnym wpływem polityki. Inicjatorką organizacji jest pani Marja Hainisch, matka byłego prezydenta republiki austrjackiej, od 75 lat niestrudzona bojowniczka o prawa kobiece. Organizacja szybko wzrasta i tuszy sobie wprowadzić do parlamentu kilka kobiet, które będą wypełniać zadania organizacji. (zo)

Uniwersyteckie studja kobiet we Francji.

We Francji, przed laty 30-tu, i 40-tu, we wszystkich szkołach akademickich było tylko 2 proc. zapisanych studentek. W roku 1899 statystyka oficjalna podawała na 17 uniwersytetach i akademjach liczbę 485 studjujących kobiet na sumę ogólną 25 296 studentów. Do r. 1914 wzrost podanej liczby kobiet na uniwersytetach był bardzo nikły. Po roku 1926 następuje radykalna zmiana. Wogóle podwoiła się liczba wszystkich studjujących. — Tak więc na 58 507 zapisanych w uniwersytetach francuskich wypada kobiet 21 proc. Dla roku 1930 niema oficjalnej statystyki, w porównaniu jednak z latami ubiegłemi wynika, że ¼ wszystkich studjujących to kobiety. W poszczególnych uniwersytetach liczba studentek w stosunku do studentów dochodzi połowy, tak np. w Besancon i Aix.

W uniwersytetach katolickich liczba studentek przewyższa niekiedy studentów. W paryskim Institut Catholique na 1021 słuchaczy jest 461 kobiet.

Do rozwoju studjum kobiet we Francji przyczyniły się przedewszystkiem trudne warunki ekonomiczne. Większość studentek francuskich jest przytem skazana przez czas studjów na pracę zarobkową, bardzo nieraz uciążliwą. Ujawniająca się przytem siła woli i powaga przy pracy są dowodem, że dla większości kobiet studjujących we Francji praca i studja uniwersyteckie nie są przejściową modą.

Czy potrzebne jest stronnictwo kobiece?

Kwestją tą zajmuje się w Niemczech Katarzyna Kardorff i dochodzi do przekonania, że stworzenie stronnictwa kobiecego w Niemczech byłoby obecnie przedwczesne. W publikacji swej na powyższy temat skreśla zadania takiego stronnictwa, które musiałoby opierać się na światopoglądzie szczerze religijnym, uwzględniać obowiązki i prawa obywatelskie kobiet, oraz przeprowadzić rewizje wszystkich praw kobiecie przynależnych, a zaniedbanych. Katarzyna Kardorff spodziewa się po takiem stronnictwie kobiecem, odrzucającem wszelką walkę klasową i religijną, że wpłynęłoby dodatnio na życie polityczne wogóle i spowodowałoby nawrót do parlamentaryzmu.

Ponieważ obecnie w Niemczech zaznacza się bardzo silnie dążność do ujmowania polityki ze stanowiska stronnictw, — wobec tego przypuszcza autorka, że i wśród stronnictwa kobiecego zaznaczyłyby się różnice zdań. Jednakże jest wiele punktów stycznych i wiele wspólnej niezałatwionych, które spowodowałyby zespolenie się i współpracę kobiet nawet o różnych poglądach. Wymienia tu Katarzyna Kardorff sprawę rozwodów, co do których jednakże dla katoliczek rozstrzygające musiałyby stać się postanowienia Kościoła.

Uświadamianie Japonek.

Istnieje w Japonji organizacja matek pod nazwą „Narodowe Stowarzyszenie Matek Japonji", która liczy obecnie przeszło 7 000 członkiń i w dalszym ciągu rozwija się zyskując rok rocznie coraz to większą liczbę zrzeszonych.

Organizacja jest wprawdzie podzielona na dysktrykty i urządza stałe zebrania, wychodząc jednak z założenia, że nie wszystkie matki mogą w zebraniach uczestniczyć i że takie zebranie raz w miesiącu nie wyczerpuje spraw matkę obchodzących, każda z członkiń otrzymuje kilkunastostronnicowy miesięcznik. Jest to bezpłatne wydawnictwo redagowane przez lekarzy pedagogów, nauczycieli i matki w języku prostym i dostępnym dla wszystkich sfer.

Jak dochodzenia stwierdziły, miesięczniki te stały się najlepszymi przyjaciołmi matek, które uświadamiają w każdym omal kierunku dotyczącym wychowania dzieci, począwszy od higjeny aż do artystycznego smaku dziecka no i jednocześnie samej matki. Rząd japoński popiera usilnie organizację, wierząc, że jest to właściwy sposób wychowania nowych pokoleń obywateli państwa. (zo)

Kochańska donatorka opery.

Przed czterema laty powstała w Ameryce spółka operowa pod nazwą „American Opera Co.", która podjęła sobie za zadanie występować gościnnie w większych osiedlach Ameryki i w ten sposób szerzyć arcydzieła muzyki operowej wśród tych, dla których znane przedsiębiorstwa operowe w Nowym Jorku (Metropilańska) i w Chicago (Civic) były niedostępne. Impreza pomimo silnego poparcia licznych zwolenników nie mogła się utrzymać finansowo i ostatnio po dwutygodniowym występie przed miesiącem w Nowym Jorku miała się rozwiązać.

Do tej ostateczności jednak nie doszło, a to dzięki naszej rodaczce, światowej gwiaździe operowej, pani Marceli Sembrich-Kochańskiej, której wybitniejsze uczenice występowały w tej operze. Pani Kochańska nietylko pospieszyła z zasiłkiem finansowym, lecz zwróciła się do bogatych sfer o pomoc. Pierwszy odpowiedział na apel dyrektor N. Y. opery Metropolitan, Otto H. Kahn, a za nim posypały się donacje z kas wielu miljonerów.

Dyrektor Opery, Howard Taylor, oświadczył publicznie, że dzięki wspaniałomyślności p. Kochańskiej i jej cnej propagandzie przedsiębiorstwo ma zapewniony byt.

Jak wiadomo, Ameryka mimo swych miljonów posiada tylko dwa przedsiębiorstwa operowe stałe, w Nowym Jorku i w Chicago. Wszelkie zakusy utrzymania opery w innych wielkich miastach, jak Filadelfja, Cleveland, Pittsburg i t. p. kończyły się na bankructwie. Podróżująca więc opera ma być rozwiązaniem problemu dania mieszkańcom tej „innej", duchowej rozrywki. Pani Kochańska przed kilku jeszcze latami święciła triumfy obok Carusa, Scotiego i t. d. na nowojorskiej scenie operowej, obecnie udziela w Nowym Jorku lekcyj śpiewu i wiele z jej uczenic pozyskało już głośne imię. Czołowe kreacje w „American Opera Co." spoczywały również w rękach uczenic p. Kochańskiej. Szkoda tylko, że głośna rodaczka tak mało daje znaku życia o sobie w Polsce. (zo)

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny: Stefan Wyrzykowski.

Rozwój Bratniej Pomocy Studentów Wyższej Szkoły Handlowej

Trzy lata wysiłków — Poszukiwanie właściwych dróg — Pomóż sobie sam... — Piękny dorobek — Rozmach pracy obrazują czynności agend Bratniej Pomocy W. S. H.

Najmłodszą wśród polskich akademickich uczelni jest poznańska Wyższa Szkoła Handlowa, która w przeciągu kilku lat swego istnienia zyskała uznanie starszego społeczeństwa i wielką popularność wśród młodzieży. Do sal wykładowych Wyższej Szkoły Handlowej napływają coraz tłumniej zastępy absolwentów gimnazjów. Zjawisko to ze wszechmiar pożądane, gdyż W. S. H. przygotowuje typ pioniera gospodarczego. Uwzględniając w swoim programie naukowym wszystkie godne uwagi dziedziny życia gospodarczego, zapewnia W. S. H. swoim wychowankom zajęcie poważnych stanowisk w polskim świecie handlowo - przemysłowym.

Dzisiejsze „Życie Młodzieży Akademickiej" poświęca redakcja zobrazowaniu działalności i rozwoju Bratniej Pomocy Studentów W. S. H. w Poznaniu.

* * *

Prawie równocześnie z powołaniem do życia Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu, powstała Bratnia Pomoc Stud. W. S. H., po zwołaniu w tym celu dwóch zebrań w dniach 16 i 20 października 1926. W roku akademickim 1926/27 wybrano najpierw zarząd z kol. Kańczewskim Pawłem na czele, a następnie w dniu 5 czerwca nowy zarząd z kol. Wiśniewskim Stanisławem, jako prezesem.

Mimo niezmiernie trudnych początków, dzięki przychylnemu poparciu władz W. S. H., zarząd w zupełności stanął na wysokości zadania. Wydano obiadów darmowych 470, ulgowych 970, a pożyczek krótkoterminowych udzielono na sumę zł 3.355. Kadencja 1927/28 pod prezesem kol. Wiśniewskim była dalszym ciągiem tego trudnego borykania się. Następny jednak r. 1928/29 w którym na czele zarządu stał kol. Węcławski Jaromir, jest już dużym krokiem naprzód. W tym bowiem roku wprowadzono na W. S. H. opłaty akademickie na rzecz Bratniej Pomocy zł 7 trymestralnie, czyli rocznie zł 21. Umożliwiło to powiększenie funduszu pożyczkowego, do wysokości zł 5.000 — powiększenia ilości obiadów do 2.489, ogólne rozszerzenie ram działalności.

Równolegle do powyższego trzyletniego rozwoju organizacyjnego szło poparcie ze strony starszego społeczeństwa. W roku 1926/27 subwencje wynosiły zł 254, w r. 1927/28 — zł 4.475,43, w r. 1928/29 — zł 6.537. Natomiast żadnego rozwoju nie notuje agenda mieszkaniowa. Od czasu wydzierżawienia przez Bratnią Pomoc w r. 1927 — 17 pokoi od magistratu dla niezamożnych 22 studentów nie uległ ten stan zmianom na lepsze. Tak samo na martwym punkcie stanęły wszelkie starania zarządów Bratniej Pomocy w sprawie opieki nad młodzieżą akademicką W. S. H. ze strony Wojewódzkiego Komitetu do spraw pomocy Młodzieży Akademickiej. Dlatego też zarząd z kol. Węcławskim na czele postanowił wprowadzić politykę akumulacji kapitałów, aby następnemu zarządowi dać możność wykonania tych prac, które są konieczne, a które wymagają większych rezerw jak n. p. kwestja opieki zdrowotnej.

Polityka okazała się właśnie dla obecnego zarządu zbawienna. Bilans otwarcia nie wykazywał żadnych wierzycieli, a kapitał własny wraz z rezerwami wzrósł do zł 20.840,64. Wysokość samych aktywów płynnych, jak gotówka i banki wynosiła zł 4.938,11. Nic dziwnego więc, że koło zamierzenia nowego zarządu było bardzo rozległe! Twarda jednak rzeczywistość obcięła je do rozmiarów mimalnych. Ogólny bowiem kryzys gospodarczy odbija się bolesnem echem na pracy samopomocowej, tak młodej instytucji, jaką jest Bratnia Pomoc W. S. H. Subwencje i dotacje, na których w dużej mierze opiera się budżet Bratniej Pomocy wpływają w niedostatecznej wysokości; nawet opłaty akademickie pobierane od każdego studenta W. S. H. na rzecz Bratniej Pomocy są mniejsze, od sum przewidzianych budżetem. Lecz mimo wszystko świadczenia Bratniej Pomocy nietylko nie zmalały, ale przeciwnie, nawet się zwiększyły. Dzięki intensywnemu poparciu, ze strony dwóch członków honorowych oraz zaufaniu, jakiem się Bratnia Pomoc cieszy wśród banków poznańskich, nie doznała linja jej ciągłego rozwoju żadnych załamań.

Korzystając z życzliwości redakcji „Kurjera Poznańskiego", która w głębokiem zrozumieniu potrzeb młodzieży akademickiej nie odmówiła nam nigdy swego cennego poparcia, podajemy do wiadomości ogółu powyższe sprawozdanie ze skromnych wyników naszej pracy samopomocowej w tem przekonaniu, że przyczyni się to w dużej mierze do zwiększenia kontaktu między młodzieżą akademicką W. S. H. a starszem społeczeństwem.

Ruch w sekretarjacie

kol. Roman Wiśniewski

Członkowie Bratniej Pomocy dzielą się na zwyczajnych i nadzwyczajnych; kartoteka zaś dzieli ich na 1) członków czynnych, 2) zawieszonych w prawach członkowskich za nieopłacenie składek, czy z powodu zaległości, 3) skreślonych z listy członków. Członków czynnych posiada Bratnia Pomoc 770, w tem 22 nadzwyczajnych; członków zawieszonych w prawach 207, a skreślonych 80. Razem więc członków, nie wliczając wykreślonych, posiada Bratnia Pomoc 899. Członków honorowych mamy trzech; wśród nich pp. marszałek Wojciech Trąmpczyński oraz dyr. Izby przem.-handlowej dr. St. Waschko.

Dziennik korespondencyjny wykazuje liczbę bieżącą 902. W roku bieżącym założono kosztem zł 300 kartotekę ewidencji członków. Skompletowanie jej wymaga wprawdzie wiele pracy i czasu lecz w praktyce posiada olbrzymie znaczenie.

Przez ręce skarbnika:

kol. Bogdan Mrówczyński

Na podstawie bilansu na dzień 31 marca 1930, podajemy następujące najważniejsze dane:

Obrót za 1 i 2 trymestr roku akademickiego 1929/30 wynosi zł 87.745,38. W myśl uchwalonego na początku budżetu, wpływy z opłat akademickich wynoszące razem 6.090 zł zostały rozdzielone na fundusz agendy zdrowia, jako poz. bilansowa w kwocie zł zł 3.383,35, oraz na zysk 2.706,65 na pokrycie ogólnych kosztów administracyjnych. Wobec tego znacznego obniżenia wpływów ogólnych zarząd Bratniej Pomocy funduszami zasilał przedewszystkiem agendę pożyczkową, mieszkaniową i zdrowotną, a jedynie w miarę możności kierował fundusze na inwestycje.

Oszczędność w wydatkach inwestycyjnych i administracyjnych była wskazana i z tego względu, że najważniejsza pozycja zysków, a mianowicie zysk z balu w kwocie zł 2.216,27 został przeznaczony na agendę zdrowia, a więc znowu nie wlicza się do wpływów ogólnych. W ten sposób suma zysków wynosi jedynie zł 5.007,52; składają się na nią opłaty akademickie zł 2.706,65, subwencje zł 1.424,35, składki członków zł 625 i inne drobniejsze sumy, tak że ogółem opiera się zysk w 72 proc. na opłatach członków. Jako najważniejsza pozycja strat figuruje rachunek kosztów administracyjnych zł 4.085,95 a następnie dopłata na Ognisko zł 791,84. Jednak mimo znacznego zmniejszenia wpływów zwyczajnych i nadzwyczajnych bilans półroczny kończy się czystym zyskiem w wysokości zł 41,78.

Jeżeli chodzi o całokształt działalności to wydano następujące kwoty: na pożyczki krótkoterminowe po uwzględnieniu zwrotu pożyczek: zł 3.170 — pożyczek długoterminowych: 1) zdrowotne zł 1.427,30, 2) obiady ulgowe zł 2.432,30, a na ruchomości jedynie 535,94. Aktywa płynne, jak kasa, banki, wynoszą zł 1.748,13 co stanowi bardzo nikłą sumę z punktu widzenia minimalnych miesięcznych wydatków w kwocie zł 2.500 — do 3.000.

O dach nad głową

agenda mieszkaniowa: kol. Józef Majewski

Jest to jedna z tych agend, gdzie każdy choćby najmniejszy krok naprzód kosztuje niezmiernie wiele wysiłku. Stan posiadania ilości pokoi wyżej wymieniony pozostał ten sam. Pomimo wielu memorjałów do miarodajnych czynników, czyto w sprawie przyjęcia domu mieszkalnego na własność, czy też w sprawie zużytkowania chociażby małej części pokoi w hotelu „Polonia", sprawa nie zmieniła się na lepsze; jedynie 22 kolegów ma przez Bratnią Pomoc zapewnione tanie mieszkanie, co stanowi zaledwie 2,5 proc. P. dyr. Izby przem. - handlowej dr. Waschko przekazał wprawdzie Bratniej Pomocy 2 pokoje, które Bratnia Pomoc umeblowała kosztem około 800.— zł dla 4 koleżanek lecz niestety, należy stwierdzić z ubolewaniem, że z przyczyn niezależnych od zarządu, zrobiono w tej sprawie mniej niż minimum.

Troska o chleb codzienny

agenda żywnościowa: kol. Edm. Krzyżański

Członkom niezamożnym agenda żywnościowa nie udziela darmowych bonów obiadowych, lecz jedynie bony zniżkowe I. kategorji za które członek płaci 25 gr. oraz II. kategorji za 50 gr. Ponieważ cena normalna obiadów wynosi 1 zł, dopłaca Bratnia Pomoc 75 względnie 50 gr., zapisując tę dopłatę we formie pożyczki długoterminowej (10-cio letniej) na koncie danego członka.

Gdy w ub. latach członków skierowywano do prywatnych jadłodajni, to obecnie dzięki uprzejmości zarządu Bratniej Pomocy U. P. z kol. Nowakiem Józefem na czele, członkowie Bratniej Pomocy W. S. H. uczęszczają do kuchni akademickiej. Świadczenia agendy żywnościowej wzrosły w tym roku dość intensywnie. W ub. roku akademickim wydano 2.489 obiadów przy dopłacie zł 1.385,95; w bieżącej zaś kadencji notujemy: listopad 734 obiadów na zł 496,40, grudzień 575 na zł 346,55, styczeń 653 na zł 441,10, luty 1.064 na zł 582,40, marzec 1.055 na zł 565. Razem w ciągu 5 miesięcy wydano 4.081 obiadów na zł 2.432,30. Przeciętnie korzysta miesięcznie z agendy 38 członków, co stanowi około 5 proc. ogółu czynnych członków.

W zdrowem ciele

agenda zdrowia: kol. Józef Pietrzykowski

Czynności agendy zdrowia z początkiem roku akademickiego ograniczały się do wydawania pożyczek w nagłych wypadkach. — Pozatem skierowano członków do poliklinik. Po kilku konferencjach wstępnych przeprowadzonych przez kol. Moskaua Antoniego z pp. prof. dr. Juraszem, dr. Meissnerem oraz dyr. Okręgowej Kasy Chorych, postanowił zarząd sam przystąpić do organizacji kasy chorych.

W dniu 1 lutego b. r. został uchwalony nowy regulamin agendy zdrowia, a z dn. 15 lutego b. r. rozpoczęto wydawać własne karty porady. Lekarze poznańscy w osobach: pp. dr. Grossmanównej, dr. Paszkowskiego, dr. Szulca, dr. Kwaśniewskiego, dr. Jurasza, dr. Meissnera i dr. Gałdyńskiego w głębokiem zrozumieniu naszej akcji społecznej, chętnie zgodzili się przyjmować naszych członków według najniższej taksy.

Na podstawie materjału statystycznego i doświadczeń do dn. 31 marca b. r. postanowił zarząd te formy organizacji agendy zdrowia rozszerzyć; w tej myśli rozpoczęto w ostatnich dniach pertraktacje ze Związkiem Lekarzy Polski Zachodniej w sprawie zawarcia umowy z wszystkimi lekarzami w Poznaniu. Od dnia 15 lutego br. do dnia 31 marca b. r. wydano 61 kart porady na 115 wizyt. Na zwroty kosztów leczenia oraz lekarstwa wydano zł 410,20 a na pożyczki długoterminowe zdrowotne udzielono 1.427,30 zł z tego na zwalczanie gruźlicy wydano 200.— tytułem zwrotów, oraz 704 zł tytułem pożyczek. Prócz tego przekazano do szpitali poznańskich 5 kolegów. Fundusz pożyczkowy z początkiem roku wynosił zł 2.538,08; po dodaniu zysku z balu wynosi zł 4.754,35. Ponieważ pożyczek zdrowotnych wogóle wydano na sumę zł 2.103,85, pozostaje do dyspozycji agendy zł 2.650,50. Ze względu na szczupłe fundusze nie może niestety Bratnia Pomoc myśleć o wprowadzeniu opieki dentystycznej.

Zarząd Bratniej Pomocy W. S. H. w Poznaniu

stanowią:

prezes — kol. Moskau Antoni
I. wiceprez. — kol. Bidziński Niemir
II. wiceprezes — kol. Mertka Józef
sekr. — kol. Wiśniewski Roman
skarbnik — kol. Mrówczyński Bogdan
kierownik agendy pożyczkowej — kolega Imieliński Stanisław
kier. agendy obiadowej — kol. Krzyżański Edmund.
kier. agendy mieszkaniowej — kol. Majewski Józef.
kier. agendy zdrowia — kol. Pietrykowski Józef
kier. agendy pośrednictwa pracy — kol. Sonnenberg Zygmunt
kier. agendy propagan. i dochod. niest. — kol. Mertka Józef
kier. agendy rozrywkowej — kol. Błatczak Ludwik

Komisja rewizyjna:

przewodniczący — kol. Laubert Stanisław
zastęp. przewodniczącego — kol. Olszewski Kazimierz.

Sekretarjat urzęduje: Piekary 16/17 tel. 26-47 codziennie od godz. 9-tej do 2-giej.

Kredytu potrzebuje wielu

agenda pożyczkowa: kol. St. Imieliński

W ciągu kadencji dotychczasowej, a szczególnie w 2 trymestrze dało się zauważyć bardzo duże ożywienie. I z wniosków na jedno posiedzenie komisji, odbywające się przeciętnie raz na tydzień, wynikała potrzeba pożyczek niekiedy 1.700 zł. Wskutek wielkiego zapotrzebowania uchwałą zarządu została maksymalna kwota pożyczek ze zł 100 obniżona do zł 60.

Przy odbiorze jej petent podpisuje skrypt dłużny, zaopatrzony conajmniej jednym podpisem żyranta. Pożyczek takich udziela się na przeciąg 2 miesięcy z prawem prolongaty na dalsze dwa miesiące. Niezależnie od tego skarbnik ma prawo udzielić pożyczki w każdej chwili do kwoty zł 15 pod zastaw indeksu na przeciąg 15 dni. W razie niezapłacenia pożyczki w oznaczonym czasie ma zarząd prawo wstrzymać wszelkie świadczenia w Bratniej Pomocy.

W ciągu dwóch trymestrów wpłynęło ogółem 168 wniosków na sumę zł 12.515 czyli przeciętnie zł 74.— na osobę. Przyznano natomiast 114 wniosków na sumę zł 5 790,— czyli przeciętnie 52,— zł na osobę. Wniosków o prolongatę wpłynęło 60 z tego uwzględniono 53, odrzucono 7. Obrót ogólny agendy pożyczkowej wynosi 8.990,— zł.

Z organizacyj akademickich

Delegacja studentów poznańskich W. S. H. w Strassburgu.

W czwartek 3 bm. przybyła do Strassburga liczna wycieczka studentek i studentów Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu. Wycieczkę prowadził prof. U. P. Langlade, który w Poznaniu jest duszą koła Romanistów. W celu przyjęcia delegacji utworzył się w Strassburgu specjalny komitet z p. Hugo Haug'iem na czele; w przyjmowaniu wycieczki brali również udział pp. Raczyński i Taljański z konsulatu R. P. w Strassburgu. Podczas obiadu wydanego na cześć wycieczki wygłoszono z obu stron cały szereg toastów, w których podkreślono zażyłe stosunki jakie łączą obydwa zaprzyjaźnione państwa. Następnie zwiedzono port strassburski, szereg wielkich zakładów przemysłowych, Wyższy Instytut Nauk Handlowych, oraz co ciekawsze zabytki miasta. Nakoniec zapowiedziano na rewizytę studentów strassburskich w Poznaniu i w Polsce. (j)

Z powodu braku miejsca odkładamy wydrukowanie referatów o pozostałych agendach Bratniej Pomocy W. S. H. do następnego numeru „Życia Młodzieży Akademickiej".

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

„Zakon Młodej Polski" i „Jungdeutscher Orden"

Nowa organizacja młodzieży „sanacyjnej" — wierną kopją hakatystycznego „Zakonu Młodoniemieckiego"

Otrzymujemy następujące uwagi:

W przedostatnim swym numerze „Ruch Młodych" w artykule p. t. „Podejrzani zakonnicy" omówił nową organizację, powołaną do życia przez czynniki „sanacyjne" na terenie wyższych uczelni celem walki z obozem narodowym — a mianowicie t. zw. Zakon Młodej Polski. Ze swej strony chciałbym do artykułu tego dorzucić parę uwag, sprawa bowiem „Zakonu Młodej Polski" pachnie grubym skandalem.

Organizacja ta do niedawna istniała w formie zakonspirowanej; o istnieniu jej pierwszy doniósł organ Młodzieży Wszechpolskiej „Akademik Polski", ukazujący się w Warszawie. — Niedawno dopiero przedostały się do wiadomości publicznej bliższe szczegóły ustroju organizacyjnego „Zakonu Młodej Polski". I cóż się okazało? Oto wyszło na jaw, że nietylko nazwa, ale i cała struktura organizacyjna tego nowotworu „sanacyjnego", łącznie z nomenklaturą władz i jednostek organizacyjnych, stanowi wierną kopję urządzeń wewnętrznych hakatystycznego „Zakonu Młodoniemieckiego" („Jungdeutscher Orden").

Jak wiadomo, „Jungdeutscher Orden" powstał bezpośrednio po wojnie i skupia dziś szerokie rzesze niemieckiej młodzieży nacjonalistycznej (liczy ponad 600.000 członków). Założyciele „Jungdeutscher Orden" nawiązali do tradycji Zakonu Krzyżackiego, naśladując zarówno jego nazwę (Zakon Krzyżacki zwał się oficjalnie „Deutscher Orden" — po łacinie „Ordo Teutonicus"), jak ustrój i ideologję, wyrażającą się w haśle „Drang nach Osten".

Na czele „Jungdeutscher Orden" stoi — podobnie jak dawniej na czele Zakonu Krzyżackiego — Wielka Kapituła z Wielkim Mistrzem oraz Wielka Rada. Jednostkami organizacyjnemi są komturje (komandorje) z komturami na czele.

A teraz porównajmy to z tem, co wiemy o strukturze organizacyjnej „Zakonu Młodej Polski". I tu także mamy Wielką Kapitułę, Wielkiego Mistrza, Wielką Radę oraz komandorje z komturami. Słowem — niewolnicze naśladownictwo nazwy i ustroju niemieckiej organizacji nacjonalistycznej, która za cel wytknęła sobie kontynuowanie polityki Krzyżackiej!

A nie są to — ze strony „Jungdeutscher Orden" — tylko czcze przechwałki. Członkowie „Jungdo" (tak się w skróceniu organizacja nazywa) prowadzą energiczną akcję przeciwpolską w prowincjach wschodnich Polski (np. na Mazurach i Warmji) — i propagują wśród społeczeństwa niemieckiego politykę „rewanżową" wobec Polski. Wielki Mistrz „Jungdo" Artur Makraun bywa częstym gościem w Paryżu, gdzie próbuje intrygować wśród niektórych polityków francuskich i przekonywać ich o konieczności zwrotu Pomorza Polskiego Niemcom. Organ Zakonu „Der Jungdeutsche" redagowany jest w duchu skrajnie antypolskim. Istnieją poważne poszlaki, że nawet na terenie polskiego Pomorza i Górnego Śląska „Jungdo" prowadzi tajną, krecią robotę.

Wszystko to może mieć swoje uzasadnienie w postulatach nacjonalizmu niemieckiego. Pytamy jednak co za dziwne wpływy i powinowactwa łączą odwetową i antypolską organizację niemiecką z przywódcami naszej młodzieży „sanacyjnej", którzy powołali do życia „Zakon Młodej Polski"? Mamy wrażenie, że w niedopuszczalny sposób zagalopowano się tu w naśladowaniu obcych a wrogich nam wzorów.

Stanisław Kozicki, członek b. Komitetu Narodowego w Paryżu, wygłosił dłuższy referat o stosunkach polsko - niemieckich w związku z tezami głoszonemi przez Popławskiego o konieczności odzyskania ziem zachodnich i dostępu do morza. Charakterystykę i rys zasług Popławskiego podał red. Jan Rembieliński, podkreślając momenty ideowe w Jego działalności.

Na akademję poza liczną publicznością, która szczelnie wypełniła salę, przybyli pp.: brygadjer Mączyński, prof. Gwalbert - Pawlikowski, Jan Rozwadowski, członek dawnego Komitetu Narodowego w Paryżu, Zdzisław Próchniski, M. Demellówna — przewodnicząca Narodowej organizacji Kobiet.

Po akademji rozwinął się wspaniały pochód Młodych, młodzieży akademickiej i korporantów ze sztandarami. Na czele pochodu kroczyły władze Młodych. Pochód skierował się pod dom przy ul. Pełczyńskiej 3, w którym mieszkał Popławski. Po krótkiem przemówieniu dr. Zdzisława Stahla odsłonięto tablicę pamiątkową, wmurowaną w ścianę domu. Na zakończenie manifestacji odśpiewano „Rotę".

W godzinach popołudniowych odbyło się zebranie organizacyjne Młodych, wieczorem zaś miała miejsce odprawa kierowników kół okręgow. Dzielnicy Lwowskiej.

Jeśli policja nie zapewni bezpieczeństwa...

Młodzi O. W. P. na teror odpowiedzą terorem

W Kielcach odbyło się zebranie Młodych O. W. P. Omówiono fakt napadu bojówkarzy strzeleckich na p. Z. Borzęckiego, członka Wydz. Grodzkiego Młodych O. W. P. w Kielcach i uchwalono następującą rezolucję:

„Wobec nieustających, bezkarnych napadów na działaczy Obozu Narodowego, stosowania względem nich terroru i szykan, oraz ostatniej napaści na jednego z członków Młodych Obozu Wielkiej Polski w Kielcach przez bojówkarzy sanacyjnych, oświadczamy, że, nie mając zapewnionego bezpieczeństwa wolności osobistej ze strony organów władzy do tego powołanej, a przedewszystkiem policji, zmuszeni będziemy na wypadek dalszych napaści chwycić się środków samoobrony. Nie złamią nas żadne represje, nie ulękniemy się przemocy w realizowaniu haseł narodowych, a na teror potrafimy odpowiedzieć terorem.

Młodzi O. W. P. w Kielcach".

Uwaga

Wydziały Powiatowe i Placówki Młodych O. W. P.

Nakładem S. A. Drukarnia Polska w Poznaniu, w jej zakładach rotograwurowych, tłoczono w ograniczonej ilości naturalnej wielkości

portrety prezesa Komitetu Narodowego w Paryżu, twórcy Polski Odrodzonej

Romana Dmowskiego

Wzywa się Wydziały Powiatowe oraz Placówki do nadsyłania zamówień na ręce Wydziału Grodzkiego Młodych O. W. P. m. Poznania, św. Marcin 65.

Cena za portret 2 zł.

Robienie „strzelców"

Przyczynek do charakterystyki „rozwoju" kadr strzeleckich w Wielkopolsce.

Jakoś nie udaje się entuzjastom ruchu strzeleckiego przeszczepić go na niwę wielkopolską. Obok Obozu Wielkiej Polski, „Sokoła", Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, — organizacyj, reprezentujących mocno podkreślaną ideologję katolicko - narodową trudno usadowić się „Strzelcowi", którego wielu „wybitnych" kierowników i członków wypoczywa w kryminale za brzydkie sprawki w toku „ożywionej" działalności strzeleckiej.

Mimo wszystko pracuje się drogą urzędową nad tworzeniem „Strzelca". Przykład takiego „robienia" strzelców, cytujemy za gnieźnieńskim „Lechu", który opisuje gorliwą działalność kierownika P. W. na pow. gnieźnieński, p. por. Malinowskiego. Jednem władczem słowem przemienił p. porucznik P. W. na „Strzelcu".

Działo się to w Witkowie...

...Trzeba oddać naprzykład p. por. Malinowskiemu, który od dłuższego już czasu, nie zważając na ciągłe niepowodzenia, chce koniecznie w Witkowie sformować drużynę strzelecką — choćby z oddziałów P. W., na co, ma się rozumieć, obywatelstwo tak łatwo się nie zgodzi.

Nie mogąc dopiąć celu w samem miasteczku, p. por. M. rozwinął swoją działalność na wsiach i chcąc zobrazować wyniki swojej zapobiegliwości urządził w ub. niedzielę (30 marca — dop. red.) w Witkowie jakoweś święto. Co to było, trudno się było dowiedzieć. Jedni twierdzili, że to święto P. W. drudzy, że to zjazd okręgowy Strzelca, inni znowuż, że to obchód imieninowy ku czci bohaterów współczesnej Polski, noszących imię św. Józefa. Zaczynajmy jednak od początku. Rano zaroiło się w Witkowie od młodzieży, ubranej jednakowo w mundurki P. W. i czapki strzeleckie. Nie mogąc się zorjentować co to właściwie jest za organizacja, przystępujemy do pierwszego z brzegu młodzieńca, i pytamy go skąd oni są?

My, panie, z Mielżyna.

A do jakiej organizacji należycie?

Dotąd to należeliśmy do PW., ale teraz p. instruktor przepisał nas do Strzelca.

Ładne, niema co mówić, metody! Młodzieniaszków nie mających pojęcia o Strzelcu i jego ideologji, wciąga się nasamprzód do PW., a potem przy pierwszej lepszej sposobności „przepisuje" się do Strzelca.

O Strzelcu, jego celach i zadaniach, sądzimy, że niema co pisać, bo każdy orjentujący się obywatel ma już dobrze wyrobiony o nim sąd. Chodzi nam tylko o polityczną robotę, uprawianą w Przysposobieniu Wojskowem. Organizację tę jako organizację jedynie wojskowo - wychowawczą i wybitnie apolityczną, popierają wszyscy zdrowo myślący obywatele, ale nikt nie będzie chciał, by młodzież grupująca się w P. W., wciągana była do partyjnych bojówek strzeleckich. A tymczasem jak widzimy, robotę taką uprawia się po okolicznych wsiach, bo drużyny, biorące udział w niedzielnem święcie, ściągnięte były z okolicznych wiosek.

Powyższe jaskrawo oświetla metody, jakiemi posługuje się „sanacja" dla mydlenia oczu społeczeństwu rzekomą popularnością swoich organizacyj. Szkoda jednak i tego nakładu sił! Komenda oficera nie przeobrazi umysłów! Sympatje i zwolenników zyskuje się programową pracą, nie blagą i szybko blaknącą pozłotką.

Święto Młodych we Lwowie

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci Popławskiego

Ostatnia niedziela marca upłynęła we Lwowie pod znakiem Młodych Obozu Wielkiej Polski, którzy oddali hołd pamięci wielkiego myśliciela narodowego Jana Ludwika Popławskiego.

O godz. 9 i pół zrana w kościele św. Mikołaja odbyło się nabożeństwo poczem o godz. 10 i pół akademja ku czci Jana Ludwika Popławskiego, którą zagaił przewodniczący wydziału Młodych Dzielnicy Lwowskiej, dr. Zdzisław Stahl. Następnie senator

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Z Komitetu Dzielnicy Zach.

— **Raporty kwartalne.** Wszystkim wydziałom powiatowym przypomina się obowiązek nadesłania raportu za pierwszy kwartał roku bież. Kilka wydziałów nie uczyniło zadość obowiązkowi, wobec czego wzywa się kierowników do bezzwłocznego przygotowania wspomnianych raportów.

— **Zaopatrzenie członków Ruchu Młodych w legitymacje.** Wszystkie wydziały powiatowe, które nie mają jeszcze legitymacyj dla członków swoich sekcyj, powinny się w najbliższym czasie o nie postarać. Przyczem wydziały powiatowe woj. poznańskiego i łódzkiego zwracać się winny po legitymacje do Poznania, a wydziały powiatowe woj. pomorskiego do Bydgoszczy. Legitymacje są numerowane, należy przeto — po otrzymaniu ich — przesłać dokładny spis wydanych legitymacyj (podając numer leg. i nazwisko) do Komitetu Dzielnicowego, odpis zaś tego spisu należy przechować w aktach wydziału.

— **Hymn Młodych.** Wydziały powiatowe mogą zgłaszać zapotrzebowanie na drukowany na kartkach pocztowych hymn Młodych. Zgłoszenia należy kierować do Poznania z podaniem wielkości zapotrzebowania. Cena kartki wynosi 10 gr.

Z Wielkopolski

— **Placówka Młodych O. W. P. w Pobiedziskach.** Mimo obecności licznych zwolenników naszego ruchu, dotąd nie istniała zorganizowana placówka. Ostatnio — w dn. 13 kwietnia odbyło się zebranie organizacyjne placówki Młodych O. W. P. Na zebranie informacyjne przybyło na zaproszenie 15 osób oraz prezes miejscowego Koła Stronnictwa Narodowego. Referat na temat: czem jest O. W. P. wygłosił delegat Młodych p. Bensch. W rezultacie powstała placówka Ruchu Młodych O. W. P., która organizacyjnie podlega poznańskiemu Wydziałowi Powiatowemu.

— **Przyjęcie nowych członków O. W. P. w Trzemesznie.** Drugą już z rzędu uroczystość dekorowania mieczami Chrobrego swych członków obchodziła miejscowa placówka w ub. niedzielę, 13 kwietnia b. r. Zebranie uroczyste w salce p. Brzóstowskiego zagaił wobec przedstawicieli starszego społeczeństwa i bardzo licznie zgromadzonych Młodych, kierownik placówki p Marjan Winkel, hasłem: „Niech żyje Wielka Polska", poczem po powitaniu gości i odśpiewaniu „Hymnu Młodych" zlecił dalsze prowadzenie zebrania kierownikowi propagandy, p. Stefanowi Jakubowskiemu. Ten, dziękując w imieniu władz obozowych gościom za łaskawe przybycie, — przedstawił w swem przemówieniu cele, do jakich dąży Ruch Młodych Obozu Wielkiej Polski oraz nakreślił typ rycerza Obozu, stwierdzając, że powinny go cechować męstwo, szlachetność i miłość Boga i Ojczyzny. Po przemówieniu odebrał przewodniczący przysięgę od 20 kandydatów i udekorował ich mieczami Chrobrego na rycerzy Obozu Wielkiej Polski. Po akcie dekoracji wygłosił dłuższe przemówienie b. poseł p. Szemborski, życząc miejscowej placówce, jak i całemu Ruchowi Młodych, by skupiał pod swemi sztandarami jaknajliczniejsze szeregi młodzieży. W imieniu gnieźnieńskiej placówki OWP. i Redakcji „Lecha" złożył życzenia współpracownik redakcyjny p. Bogdan Maciejewski, dalej życzyli placówce pomyślnego rozwoju dyr. miejscowego Banku Ludowego p. Zdzisław Dubiński i posiedziciel ziemski p. Roszak. Dziękując za szczere życzenia i zarazem zapewniając, że młode pokolenie nie sprzeniewierzy się wielkiej ideologji Popławskiego, Balickiego i Dmowskiego, lecz w myśl tych zasad będzie budować z całych swych sił Wielką Polskę, — zamknął p. Stefan Jakubowski zebranie hasłem „Niech żyje Wielka Polska!" — „Młodzi czuwajcie!" — poczem odśpiewano „Hymn Młodych" i „Nie rzucim ziemi". (sb)

Z Pomorza

— **Koło pań O. W. P. w Chojnicach.** Z powodu licznego napływu pań do miejscowej sekcji Młodych O. W. P., kierownictwo Wydziału Powiatowego utworzyło odrębne koło żeńskie, w którem zgrupują się panie, zdecydowane pracować według wskazań programowych O. W. P. Na początek istnienia Koło objęło prawie 50 pań.

Z Wydawnictw

— **Awangarda** — miesięcznik Młodych nr. 3—4 (marzec — kwiecień) ukazał się wczoraj w podwójnej objętości, uwzględniając z niezmierną trwałością rozwój spraw, dotyczących młodego pokolenia. Numer rozpoczyna artykuł redakcyjny „Krwią się znaczy nasza droga", nawiązujący do krwawych masakr młodzieży narodowej za odważne manifestowanie swych uczuć i męskie potępienie niemoralności „sanacyjnej". Zewem do pracy ideowej pod sztandarem ruchu Młodych O. W. P. jest art. p. Rysz. Piestrzyńskiego p. t. „O jasne oblicze". P. Stefan Wyrzykowski ujmuje historycznie rozwój „Walki z Młodem pokoleniem", toczonej po maju 1926 r. Książce prof. St. Grabskiego „Państwo narodowe", poświęca dalsze rozważania pod tytułem książki prof. U. P. Zyg. Wojciechowski. Odzwierciedleniem prądów francuskiej myśli politycznej zajmuje się p. T. P. Pełen wiary i entuzjazmu w „Świt" lepszego jutra jest wiersz Bończy. Następuje przegląd polityki wewnętrznej, zagranicznej i życia gospodarczego. W kąciku książek i czasopism znajdujemy ciekawe uwagi na temat „Polski literackiej". Kolejno następują kroniki: Ruch Młodych, W obronie dóbr moralnych, Z dziejów represji i prześladowań, Krwawe wypadki w Poznaniu, Z życia młodzieży akademickiej z kraju i zagranicy itd.

KULTURA FIZYCZNA

Na marginesie „działalności“ P. Z. B.

Nieprzybycie kierowników P. Z. B. nazwaliśmy w naszem sprawozdaniu z zawodów, zbojkotowaniem ich przez dygnitarzy polskiego pięściarstwa i to określenie musimy niestety podtrzymać. Mimowoli cisną się pod pióro myśli, którym daliśmy w ostry sposób wyraz, pisząc po meczu z Niemcami o chaosie organizacyjnym w P. Z. B. Nie chcemy się powtarzać, lecz z całą stanowczością podtrzymywać musimy to wszystko cośmy wówczas nadmienili (w wydaniu z 12 stycznia). Panowie z zarządu P. Z. B. dowiedli swem postępowaniem w ciągu półtora roku, że nie dorośli zupełnie do kierowania związkiem państwowym; skompromitowali się już tylokrotnie w kraju, a nawet i zagranicą.

Mistrzostwa Polski udały się pod każdym względem organizacyjnie, sportowo i widowiskowo. Ich znaczenie oceniły nie tylko okręgi, które dołożyły wszelkich starań, aby godnie zaprezentować się przez swych pięściarzy i przez członków zarządu, nie tylko zawodnicy, którzy walczyli wprost bohatersko i z nadludzkim wysiłkiem woli o zaszczytny tytuł mistrza Polski — lecz również i publiczność, bowiem mimo czterech kolejek walk niemal każdorazowo zapełniała ogromną salę. Zlekceważyły mistrzostwa czynniki, od których tego najmniej należało się spodziewać i do rekordu startujących zawodników, rekordu widzów oraz wpływów kasowych dodać niestety musimy jeszcze jeden rekord —, w ujemnem tego słowa znaczeniu — niedołęstwa zarządu P. Z. B.

Nie było zapewne dotąd mistrzostw związku państwowego w jakimkolwiek kraju i w jakiejkolwiek gałęzi sportu, aby nie stawiły się na nie władze związku w osobach prezesa, wiceprezesa, lub chociażby sekretarza. Zdarzyło się to dopiero teraz i świadczy o tak rażącym braku zainteresowania się pięściarstwem przez władze P. Z. B., że trudno znaleźć odpowiednie określenie na ten „wyczyn“. Zarząd przecież powinien zdawać sobie sprawę, że umiejętności pięściarza nie mierzy się na sekundy czy centymetry, lecz trzeba go widzieć w ringu podczas walki naturalnie o ile się ma jakieś pojęcie o boksie — a gdzież była lepsza okazja do zapoznania się z materjałem zawodniczem organizacji, którą się „kieruje“, jak w czasie tej wspaniałej rewji z przed tygodnia? Przysłano przewodniczącego wydziału sportowego — boć przecież mniej chyba nie było można zrobić i P. Z. B. zapewne się zdaje, że swój obowiązek spełnił, że urobił ręce aż po łokcie dla rozwoju polskiego pięściarstwa!

Inaczej wszyscy sądzili i słuszne były utyskiwania gości z innych okręków, którzy różnie komentowali to postąpienie zarządu, wszyscy jednak zgodnie wyrażali się o niem ujemnie.

Bardzo niepochlebnie o działalności zarządu świadczy również fakt nieobecności na mistrzostwach trenera związkowego Włocha Eduardo Ganzery, który sam wykazał tu brak poczucia obowiązkowości. Ostatecznie jest on płatnym pracownikiem P. Z. B. i robi to co mu każą, jednak każdy dbały o rozwój sportu pięściarskiego zarząd powinień się starać umiejętności swego trenera (płaci mu poważne sumy!) wykorzystać dla dobra organizacji. Granzerra powinien być bezwzględnie w Poznaniu w czasie turnieju i obowiązkowo przyglądać się walkom, by zdać z nich obszerne sprawozdanie z wyłuszczeniem swoich uwag, z którego to sprawozdania zarząd mógłby już wyciągnąć pewne konkretne wnioski.

Ogólne zdziwienie wywołała również nieobecność na mistrzostwach sympatycznego łodzianina, Seweryniaka, który był uważany za „murowanego“ mistrza w swej kategorji i który — wobec słabej formy wykazanej w turnieju przez Wochnika i Anioł — napewno zakasowałby obu. Trudno zrozumieć stanowisko władz wojskowych, które na mistrzostwa go nie zwolniły, a kilka dni później zewoliły na wyjazd do Wiednia. Kto jak kto, ale te władze powinny zdawać sobie sprawę, że mistrzostwa Polski należy wyżej stawiać od chociażby najważniejszego spotkania międzypaństwowego i tu należało się spodziewać interwencji P. Z. B., któremu przecież zależeć na tem powinno, aby zaszczytny tytuł mistrza Polski zdobył bezwzględnie najlepszy pięściarz. A że uważa się go za najlepszego świadczy fakt wysłania do Wiednia z pominięciem mistrza Polski Wochnika. W formie pogłoski rozeszła się wieść, że interwencja była, lecz w kierunku odwrotnym t. j. aby umożliwić zdobycie drugiego mistrzostwa Śląskowi. Czy jednak władze wojskowe postąpiłyby analogicznie, gdyby Seweryniak nie był członkiem „Sokoła“, lecz „Strzelca“ — wątpić należy.

Tyle z „działalności“ P. Z. B. w związku z mistrzostwami, działalności w cudzysłowie, gdyż wiadomo, że mistrzostwa organizował i przeprowadził P. O. Z. B.

P. U. W. F. a zbiórka na fundusz olimpijski

W ciągu kilku lat naszego życia sportowego zdobyliśmy umiejętność trafnego i surowego oceniania zawodników, nabyliśmy zdolność krytykowania sędziów, wytykania błędów organizacjom klubowym i związkowym, ale zatrzymaliśmy ostrożnie skalpel krytycyzmu przed drzwiami Państwowego Urzędu Wych Fiz., który w świecie sportowym reprezentuje czynnik rządowy.

Działalność PUWF jaki instytucji, nigdy jeszcze nie spotkała się z analizą dziennikarską, a poszczególnie pociągnięcia tego urzędu, jeżeli były omawiane krytycznie przez pewne sfery to tylko z zachwytem. Taki stan rzeczy nie może wpływać korzystnie przedewszystkiem na pracę PUWF, który zajmując podobnie uprzywilejowane stanowisko traci kontakt z rzeczywistością i — co gorsza — traci głowę, a wraz z nią zdolność objektywnej oceny swej działalności. Dotychczasowe głosy prasy były w lwiej części bezkrytycznemi ocenami zachwytu subwencjonowanych przez urząd pisemek, co przecież nikogo, a chyba najmniej sam urząd nie może zadowolić.

Dzisiaj — bodaj poraz pierwszy w historji wychowania fizycznego — spróbujemy spojrzeć na nasze „słońce“ przez zadymione okulary, przyczyniające się jak wiadomo znakomicie do obserwowania plam na lśniącej tarczy. Zajmiemy się tylko jednem z posunięć PUWF., które jednak jest niezmiernie charakterystyczne dla całokształtu jego działalności.

Budżet urzędu został, jak to wszyscy wiemy, zmniejszony przez Sejm z 11 na 9 miljonów. Powodując się zasadami oszczędności w życiu państwowem, Sejm uznał za wskazane skreślić z preliminarza rządowego 2 miljony złotych przeznaczonych na sport i wychowanie fizyczne. Skreślenia te odbijają się oczywiście przedewszystkiem na akcji obozów letnich, dotkną niewątpliwie subsydjów dla związków sportowych, ogołocą z projektowanych inwestycyj Centr. Instytut Wych. Fiz. w Warszawie i wreszcie wybitnie zubożą fundusz olimpijski. Jasną jest bowiem rzeczą, że większość ciężarów związanych z wyjazdem do Los Angeles powinna spaść na społeczeństwo, ale również nie ulegają dyskusji, iż państwo winno przyłożyć tu swą hojną rękę. Ostatecznie wyjazd na Olimpjady jest państwową koniecznością, niema więc absolutnie żadnej racji, dla której należałoby pomoc władz odrzucić czy zbagatelizować.

Tak te rzeczy rozumie i PUWF. Przekonywa nas o tem artykuł wstępny w „Stadjonie“ (nr. 14), tygodniku uchodzącym za wyraziciela opinji PUWF., a zamieszczającym artykuły wstępne przeważnie pióra jednego ze współpracowników urzędu. Otóż przy wezwaniu do składania ofiar na fundusz olimpijski znajdujemy wytłomaczenie stanowiska PUWF.: „Rząd nie da nic“ — twierdzi widocznie dobrze poinformowany autor artykułu. „Nie dlatego, by nie chciał, a dlatego że nie może, że nie ma z czego dać. Wysokie Izby, przedstawiciele Narodu, postawiły go w tej sytuacji. Niech więc wyborcy poniosą konsekwencję — i płacą sami“.

A więc tak: pieniądze były, chęci były, ale... złośliwy Sejm skreślił, niechże teraz jego mocodawcy pokrywają koszta Olimpjady. W słowach tych wyczuwa się typową „Schadenfreunde“, że dzięki dążeniom oszczędnościowym Sejmu, wyborcy a w pierwszym rzędzie wyborcy - sportowcy będą musieli ugiąć się pod nowemi niespodziewanemi obciążeniami.

Skoro więc tak się sprawę stawia, warto przypomnieć sobie w jaki sposób odbywały się obrady nad budżetem PUWF. Urząd jest budżetowo traktowany łącznie z Min. W. R. i Oświecenia Publ., a więc wysokość wydatków uzasadniał min. Czerwiński. Oprócz tego w dyskusji zaczepił Instytut Wych. Fiz. na Bielanach ówczesny premjer p. Bartel. Obaj ci ministrowie znają pracę PUWF. dość powierzchownie, stanowczo zbyt powierzchownie by przekonać posłów o niezbędności tych wydatków. W latach ubiegłych wchodził wówczas na mównicę komisji budżetowej dyrektor PUWF., który z natury rzeczy orjentując się w niedomaganiach urzędu mógł rzeczowo uzasadnić preliminowane sumy. Nigdy jeszcze siła dowodzenia faktami nie zawiodła: przy układaniu budżetu na rok 1928 i na rok 1929/30 nie dokonano w budżecie PUWF. żadnego skreślenia. Ani jednego złotego nie cofnięto z kredytów, przeznaczonych na wychowanie fizyczne młodego pokolenia!

Obecny dyrektor PUWF. hołduje widocznie innym zasadom. Nie uważał za właściwe pofatygować się do Sejmu, by uzasadnić poważne bądź co bądź kwoty wydatków; unikał złożenia wyjaśnień, cyfr i dokumentów. Nieprzychylny nastrój spotęgowany został różnemi niedokładnościami w budżecie PUWF., wśród których koroną wszystkiego było kilkakrotne przekroczenie sum preliminowanych pierwotnie na budowę Centr. Instytutu W. F., co sprawiało niemiłe wrażenie braku planowości i małej ścisłości kosztorysów.

Bardzo źle się stało, że zabrakło kierownika PUWF. na trybunie sejmowej. Jego nieobecność mogła być różnie tłomaczona i była też komentowana rozmaicie, ale zawsze dla PUWF. nieprzychylnie. Gdyby dyrektor PUWF. zdecydował się na rzeczową obronę pieniędzy, których dla urzędu zażądał i gdyby nie ujawniono anormalnych, a niedopuszczalnych przejawów złej gospodarki — byłyby wszelkie podstawy do przypuszczenia na zasadzie praktyki lat ubiegłych, iż fundusze te zostałyby mu ofiarowane. W ten sposób wina za skreślenia w budżecie PUWF spada nie na Sejm, ale przedewszystkiem na urząd, który te rzeczy karygodnie zaniedbał. Obecne tłomaczenie się ma wszelkie cechy zwalania winy dla zatuszowania sprawy.

Oto dlaczego zabrakło pieniędzy na fundusz olimpijski, których „Wysokie Izby“ — jak pisze z przekąsem nasz domowy demagog — nie dały“. Nie dały, bo nie wiedziały na co mają uchwalać tak wysokie sumy; nie dały bo zabrakło w sali sejmowej wykresów dotychczasowej pracy PUWF., cyfr młodzieży na kolonjach, danych dotyczących rozwoju sportu. Nie dały, bo w warunkach absolutnego braku zainteresowania budżetem ze strony PUWF. — dać nie mogły.

Przestańmy więc wskazywać na siebie palcem i wzajemnie obciążać się zarzutami. PUWF. zawrócić winien na drogę ekspiacji i przyznać się do ciężkiego zaniedbania.

Nie może jednak z tego powodu cierpieć obchodząca nas teraz przedewszystkiem sprawa Olimpjady. PUWF. powinien już teraz obliczyć przypuszczalny budżet wyjazdu, który według naszych danych wahać się będzie około 700.000 złotych, i corocznie gromadzić rezerwy na fundusz olimpijski, tak by conajmniej połowa tej sumy została pokryta z kredytów państwowych.

Społeczeństwo sportowe chętnie rzuci swój grosz na tak szczytny cel. Ale nie wolno PUWF. wołać o oszczędności na cele olimpijskie z jednej strony, a z drugiej uchylać się od spełnienia obowiązku, choćby utrudnionego częściowo przez własne zlekceważenie sprawy.

Jan Kazim.

Dziwne metody

Zarząd Polskiego Związku Gier Sportowych w celu zorjentowania się co do składu reprezentacji kobiecej piłki koszykowej na mający się odbyć w czerwcu międzypaństwowy mecz ze Szwecją — postanowił urządzić rozgrywki przedeliminacyjne między trzema ośrodkami — Krakowem, Warszawą i Łodzią. Mecz pomiędzy drużynami reprezentacyjnemi Łodzi i Warszawy rozegrany został 16 marca w stolicy i przyniósł wywalczone z trudem zwycięstwo Warszawiankom 15 : 14. Wygranę zawdzięczały przedewszystkiem osłabieniu drużyny łódzkiej brakiem znakomitej Kwaśniewskiej. Te okoliczności kazały się spodziewać, że reprezentacja oparta oczywiście na szkielecie mistrza Polski „Cracovię“ będzie zasilona raczej zawodniczkami łódzkiemi z uwzględnieniem Warszawianek jako rezerwowych.

W tydzień poźniej miało być rozegrane spotkanie pomiędzy Warszawą a Krakowem również w stolicy. Spotkanie to rozreklamawano szeroko natomiast nie uwiadomiono wogóle Krakowskiego Związku że ma się odbyć jakiś mecz. Oczywiście rozgrywkę odwołano i o całej sprawie dziwnie jakoś ucichło a finał eliminacji okryty jest narazie tajemnicą.

Dlaczego tylko Warszawa i Łódź rozgrywały spotkanie, w jakim związku leży to z mającym się odbyć kurocm treningowym przed walką z Szwecją — dociec tego narazie nie można. Na podstawie smutnych doświadczeń nabytych przy eliminacji w innych sportach — urządzanych przez władze stołeczne — zaczynamy się obawiać, że i tu rzecz może przyjąć tego rodzaju obrót. Więc dopiero przed samym spotkaniem międzypaństwowem kiedy już nie starczy czasu na urządzenie eliminacji pomyśli się o tem, a wtedy wyznaczenie naszego zespołu musi się odbyć bez „eliminacji“. O skutkach mogących wyniknąć z niedobranego należycie składu reprezentacji nie potrzeba pisać. Nie wchodzi tu już w grę interes jednego klubu, lecz godność barw narodowych, a w podobnych wypadkach wszelkie konszachty są niedopuszczalne.

Eska.

Niefortunny czwórmecz

Trzymając się zasady, że lepiej późno niż nigdy P. Z. B. zreflektował się i zrezygnował ostatecznie z wysłania reprezentacji Polski do Budapesztu. Decyzji tej należy przyklasnąć, uczyniono bowiem nareszcie zadość postulatowi zdrowego rozsądku, w imię którego domagaliśmy się już oddawna, aby nie brać udziału w czwórmeczu. Szkoda zatem, że nie posłuchano na wcześniej, gdyż uniknęłoby się w ten sposób pewnego niezadowolenia (zupełnie zresztą usprawiedliwionego) Węgier wskutek odmowy w ostatniej chwili.

Nie uważamy za szczęśliwe wyjście z sytuacji wyjazd reprezentacji Łodzi dość zresztą problematycznie „wzmocnioną“ Dziembałą i Głonem. Jeżeli P. Z. B. decydował się na ekspedycję drużyny okręgowej, lub też t. zw. kombinowanej — powinien był to zręczniej uczynić. Śląsk i Łódź np. uzupełniały się nienajgorzej, a wstawienie Pyki, Górnego, oraz Wochnika na odpowiednich pozycjach byłoby faktycznie wzmocnieniem z prawdziwego zdarzenia, bowiem wyznaczanie Dziembały i Głona jest raczej humorystyczne.

Czegóż się teraz możemy spodziewać? Powiedzmy sobie otwarcie, że wynik 16:0 z Bawarją (zwłaszcza w jej obecnej, doskonałej formie) należy uważać za zupełnie prawdopodobny, a 14:2 lub w najlepszym razie 12:4 — niemal pewny; jedyną nadzieję pokładamy w Seweryniaku, bowiem reszta będzie nieraz i o klasę słabsza od swych rywali.

Zresztą niefortunny wynik spotkania z Węgrami aż nadto dosadnie potwierdza nasze przypuszczenia i pozwala wyciągnąć jedyny, smutny wniosek, że znajdziemy się na dalekiem, ostatniem miejscu. Zatem o jedna więcej kompromitacja P. Z. B.!

Jutro
Dziesiąty Bieg
„Kurjera Poznańskiego“

Wrażenia z Czechosłowacji

Dzięki inicjatywie kółka czeskosłowackiego przy Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, miałem sposobność odbyć dwutygodniową wycieczkę do Czechosłowacji. Z Poznania jechaliśmy przez Wrocław i przekroczywszy granicę czeską, zatrzymujemy się w Hradcu Kralowym. Hradec Kralowy, liczący około 45.000 mieszkańców, posiada bardzo rozwinięty przemysł metalowy maszynowy, garbarski, meblowy, fortepianowy i t. d. Zwiedzamy znaną fabrykę fortepianów Ant. Petrof'a. Wyrabia ta fabryka fortepiany, pianina, oraz pianina elektryczne.

Hradec Kralowy jest siedzibą wysoko postawionego szkolnictwa. Są tu: akademja handlowa, wyższa szkoła przemysłowa, szkoła garbarska i wiele innych szkół.

Szkoły zawodowe stoją na b. wysokim poziomie. Zwiedziliśmy np. szkołę garbarską, gdzie studjuje kilku Polaków, ponieważ w Polsce na podobnym poziomie szkoły takiej jeszcze nie mamy. Szkoła ta posiada najbardziej nowoczesne urządzenia, między innemi znajduje się tam cała fabryczka, która ilustruje poglądowo wszystkie fazy garbowania skór.

Z Hradca jedziemy do Złotej Pragi. Miljonowa Praga z wyższych zakładów posiada uniwersytet, dwie politechniki: czeską i niemiecką, oraz wyższą szkołę handlową.

O popularności wyższych szkół w Pradze świadczy fakt, że studentów studjujących tu jest około 20.000, złożonych z 32 narodowości. Dumą Pragi jest nowy pałac targowy, otwarty cały rok. Jest to olbrzymia budowla z betonu i szkła, licząca ogółem 9 pięter. Pałac ten, będący największą stałą wystawą świata, posiada z górą 3000 firm wywozowych. Wyposażony jest we własną restaurację, kawiarnię, pocztowy i celny urząd, kancelarję podróży, biuro spedycyjne, bank, kino i t. d.

Z Pragi jedziemy do Pilzna.

W Pilznie znajdują się zakłady Skody i słynne na cały świat browary. W zakładach Skody pracuje 22.000 robotników. Produkcja tych zakładów jest bardzo szeroka, obok lokomotyw i wagonów produkuje się auta, silniki samolotowe i maszyny wszelkiego rodzaju. Największym browarem w Pilznie jest „Prazdrój", którego produkcja roczna wynosi 900.000 hektolitrów, a piwnice, w których fermentuje piwo, ciągną się na przestrzeni 9 klm.

Eksportuje się piwo do Niemiec, Anglji, państw skandynawskich, Azji i Ameryki. Do Polski eksportuje się piwa niewiele, coś około 3.000 hektolitrów rocznie.

Przez Brno, które jest czeskim Manchester'em, jedziemy do Bratislawy, portu rzecznego Czechosłowacji, położonego nad Dunajem. Import przez ten port kieruje się przeważnie z Bułgarji, Jugosławji, Rumunji i Niemiec. Na eksport składa się nie tylko produkcja czeska, ale i tranzyt. Widzieliśmy np. rury cynkowe produkcji polskiej, które czekały w porcie na dalszy przeładunek. Według słów samych Czechów, w stosunkach polsko - czeskich bardzo ważną rolę mają odegrać porty polskie — Gdańsk i Gdynia i czeskie Bratislawa i Komarno.

Po Bratislawie przyszła kolej na Ostrawę Morawską. Cała Ostrawa Morawska znajduje się na pokładach węgla, nic więc dziwnego, że tu się koncentruje większa część ciężkiego przemysłu. W Ostrawie zwiedzamy witkowickie kopalnie, huty, walcownie, odlewnie żelaza i stali. Witkowice posiadają 9 wielkich pieców do wytapiania żelaza o produkcji dziennej 2000 ton, tyle również produkuje się stali. Na Ostrawie Morawskiej zakończyliśmy naszą wycieczkę po Czechosłowacji.

Muszę jeszcze dodać, że Czesi przyjmowali nas bardzo serdecznie i to nas utwierdziło w tem, że wzajemne poznawanie się jest najkrótszą drogą do zbliżenia się polsko - czeskiego.

Mieczysław Ciemnołoński.

Cierpimy za własne winy

Otrzymaliśmy poniższą odezwę z prośbą o zamieszczenie:

„Zgórą 11 lat cieszymy się swobodą i wolnością własnej odrodzonej ojczyzny, na co z utęsknieniem czekały całe pokolenia. Od chwili odrodzenia przeżywaliśmy dużo niespodzianek, które przejawiały się w różnych fazach życia ekonomicznego. Przechodziliśmy wojnę z Bolszewją, postępującą jak lawina inflację marki polskiej, wprowadzenie złotego jako jednostki monetarnej w Polsce, jego zachwianie się i nową inflację, wreszcie nowe ustalenie wartości złotego. Na te wszystkie przejawy reagowało życie gospodarcze jak barometr i kształtowało się mniej lub więcej korzystnie.

Niestety przejawy te, a zwłaszcza każdy okres pogarszania się sytuacji gospodarczej wywarł swoje namacalne piętno na położeniu materjalnem szczególnie naszej warstwy — pracowników umysłowych — żyjącej w coraz to gorszych warunkach. Ktokolwiek się styka z temi sprawami i żalami, ten umie ocenić właściwe położenie pracownika umysłowego i jego rodziny.

„Musimy sobie jednakże otwarcie powiedzieć, że ogół pracowniczy „cierpi za własne winy", a nie za cudze. Bardzo przeważający odłam pracowników, zatrudnionych w handlu, przemyśle i biurowości, nie stara się nawet zapoznać z temi smutnemi faktami, aby zrozumieć i poznać tragedję życia swych współkolegów. Czy istnieje możność naprawy tych stosunków na lepsze? Bezwzględnie istnieje! Tylko trzeba ocknąć się z tego letargu gnuśności i samolubstwa.

„Jedynem hasłem to gremjalne wstąpienie i przynależenie do organizacji zawodowej, jaką jest Związek pracowników kupieckich w Poznaniu.

„Po ludzku rozumując, każdy, kto popada w nieszczęście, ratuje się wszelkiemi środkami, aby z niego wybrnąć i znowu wydostać się na powierzchnię, o ile nie ogarnia go apatja i zwątpienie. Podjął tę walkę z sprzeciwnościami przedewszystkiem pracownik fizyczny, robotnik, broniąc swoich praw materjalnych. Jedynie pracownik umysłowy, nie potrafił dotąd stanąć do walki o lepsze jutro. Nie wie, że droga jest prosta i prowadzi do organizacji zawodowej, gdzie garnąć powinni się wszyscy bez wyjątku, aby stworzyć siłę i potęgę.

„Istnieje utarte zdanie, że najmniej rozumiejącym znaczenie silnej organizacji jest pracownik umysłowy, stojący pod względem organizacyjnym na ostatniem miejscu. Jest to przykra prawda, ale jej nie trzeba ukrywać. Należy ją jawnie głosić i pobudzać te ogromne rzesze ospałych, tych wszystkich, którzy stroniąc od organizacji zawodowej, wyrządzają sobie i całej warstwie ogromną szkodę.

„A gdzież jest praca nad ustawadawstwem socjalnem, czy nią interesują się jednostki samopas idące? Nie! Tę pracę prowadzą skutecznie od szeregu lat już związki zawodowe, które do pracy tej są powołane. Oczywiście, że wynik tej pracy jest taki, jakie jest zrozumienie organizacyjne ogółu pracowniczego.

„Jeżeli w masach, stroniących dotąd od nas przeniknie to pełne zrozumienie, będziemy zdolni wywalczyć sobie lepsze jutro!"

Badaj wszystko
nabywaj to, co najlepsze.
Maszyny do pisania
„Remington"

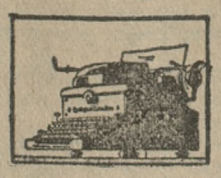

Korespondencyjne,
Buchalteryjne,
Podróżne.

Tow. Block - Brun Sp. Akc.
Poznań, plac Wolności 8, I.
Tel. 10-52 i 58-52.
Pw 11016-17.85

CHRYSLER TWIERDZI

Automobilista ma prawo więcej wymagać!

Żądać wozów szybszych, łatwiejszych do prowadzenia, tańszych w użyciu, dających większe bezpieczeństwo jadącym. Wozów posiadających elastyczne silniki o wielkiej mocy, które pozwalają szybko i bez trudu przeciskać się wśród zatorów ulicznych. Żądać ulepszeń, które zwiększają sprawność silnika, jak ekonomicznego gaźnika, o niskim ciśnieniu, zaopatrzonego w samoczynną pompkę paliwową oraz takich, jak cicho pracująca, łatwo przełączalna skrzynka zmianowa, która umożliwia branie stromych wzniesień bez zmniejszania szybkości.
Żądać pięknych wozów, posiadających resory umocowane w gumie, hydrauliczne hamulce niezawodnie działające bez względu na pogodę, o wewnętrznych szczękach, szczelnie osłoniętych od błota. Takimi samochodami są nowe modele Chrysler'ów. Chrysler 77 — Chrysler 70 — oraz lżejszy i tańszy Chrysler 66!

Chrysler 77 ze skrzynką biegów synchroniczną. 125 kilometrów na godzinę. Siedem modeli. Ceny począwszy od Zł. 31.000. — Chrysler 70 ze skrzynką zmianową o 2 biegach bezpośrednich. 112 kilometrów na godzinę. Cztery modele. Ceny począwszy od Zł. 25.000. — I wreszcie Chrysler 66, 105 kilometrów na godzinę. Cztery modele. Ceny od Zł. 19.500. —

U przedstawiciela naszego obejrzeć można trzy nowe modele Chrysler'a 77-70-66.

JENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ I W. M.
GDAŃSK, AUTO-KONCERN, Sp. z o. o., WARSZAWA.
AUTO-SALON S. z o. p. POZNAŃ, FREDRY 12

nw 10184

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Sodalicja Marjańska Młodzieży Kupieckiej** donosi członkom o miesięcznej mszy św., która odbędzie się dnia 27-go kwietnia o godz. 10 w kaplicy sodalicyjnej przy ul. Dominikańskiej 8. Udział obowiązkowy.

— **Tow. Przemysłowców — Łazarz.** W niedzielę, 27 bm. o godz. 8 u p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62, zbiórka z sztandarami, celem udziału w uroczystości Towarzystwa śpiewu im. Nowowiejskiego.

— **Kółko Dramatyczne Poznań - Wilda.** Plenarne zebranie odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 14 w salce parafjalnej.

— **Grono Zwolenników Rozrywek Godziwych im. Mik. Reja** urządza dnia 27 b. m. otwarcie sezonu. O godz. 7,45 zbiórka w lokalu p. Tomikowskiego, o godz. 13 wycieczka do ogrodu p. Knasieckiego przy ul. Bukowskiej, połączona z klubowym wyścigiem cyklistów.

— **Koło Absolwentów IV Szkoły Wydziałowej.** W dniu pierwszej rocznicy założenia koła, 27 bm., odprawi się msza św. o godz. 10 w kościele Pana Jezusa przy ul. Żydowskiej. O godz. 16 wspólne święcone, poczem o godz. 18 herbatka familijna na sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8 a. Na herbatkę familijną zaprasza się wszystkich sympatyków.

— **Żeńskie Tow. „Przemysł".** Zwiedzenie Muzeum Wielkopolskiego w niedzielę, dnia 27 bm. Zbiórka o godz. 10,45 przed muzeum, Aleje Marcinkowskiego 9.

— **Komitet Tow. Dzielnicy Wildeckiej.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 28 b. m. o godz. 19 w lokalu p. Deji, ul. Fabryczna 38.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej.** Kwartalne plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 28 bm. o godz. 20 w lokalu p. Beyerowej przy pl. Bernardyńskim 2.

— **Związek Faszystów Polskich — Oddział Wilda.** Zebranie odbędzie się dnia 28 bm. o godz. 20 w salce p. Żaka, ulica Strumykowa, narożnik Gen. Prądzyńskiego.

— **Koło Absolwentów I. Szkoły Wydziałowej im. Działyńskich** bierze gremjalny udział w uroczystości Koła Absolwentek i Absolwentów IV szkoły wydziałowej. — Zbiórka o godz. 9,30 przy kościele Pana Jezusa, ul. Żydowska.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Walkowska, Poznań, 10 zł. — Kaczmarek, Żabikowo, 5 zł. — Tadeusz Michalski 10 zł. H. K. z podziękowaniem Najśw. Sercu Jezus. za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 10 zł. — Dzieci z Kamionki złożyły na ręce nauczycielki 5 zł. — Jadwiga F. z prośbą o zdrowie, dalszą pomoc i opiekę 5 zł. — Emilja Konieczna z prośbą o pracę i błogosławieństwo dla rodziny 15 zł. — Wanda Walent 5 zł. — H. W. z Poznania z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 100 zł. — Stefan Menes 3 zł. — H. Wyganowska z prośbą o zdrowie 3 zł. — L. T. z prośbą o dobrą posadę i o błogosławieństwo dla domu i zdrowie dla całej rodziny 1 zł. — N. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski i błogosławieństwo 30 zł. — Klub „Zapałka" 24 zł. — W. S. z prośbą o zdrowie 50 zł. — H. P. Dębowo z prośbą o błogosławieństwo 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 3 041 zł.

Laboratorjum Kosmetyków Higjenicznych
Dr. J. Świtalskiej
Warszawa, Krucza 31, tel. 102-77
Wysyła higj. kosmetyki za zaliczeniem, katalogi gratis. nw 10114

APTEKA (obrót 115 tys. zł)
Drogerja (zupełnie odrębna)
z domem mieszkalnym, ogrodem do sprzedania. Duża stacja węzłowa 100 klm. od Warszawy. Zgłoszenia pod „H" do Tow. Rekl. Międz. g. r. RUDOLF MOSSE, Warszawa, Marszałkowska 124. Tw 1445

Mixin —
najlepszy i najtańszy proszek mydlany
nw 10127

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

71 **do kasy komitetu wpłacono do dnia 24. 4. 1930** 8985 mp

Personel Techniczny Drukarni św. Wojciecha	125.50	X. Kwiatkowski, Kraków od różnych osób z Rzeszowa	30,—
A. L. z podziek. Sercu Jezus. i Matce Boskiej Niep. Pocz. za odebr. łaski i złoż. egzaminu siostrzeńca z prośbą o dalsze łaski i opiekę	50,—	K. Szokszta Warszawa	4.65
A. L. z prośbą o zdrowie	30,—	Szkoła SS. Felicjanek, Besko	1,—
X. Y. z Z.	10,—	A. Lewandowiczowa, Poz.	20,—
Fr. Grewka, Toruń	3,—	X. Wilkoński, Grodzisk n/Prosną	100,—
N. N.	10,—	J. Januszewski, Kłosnowo	10,—
Sodalicja pp. Urszulanek	35,—	J. Kamiński, Poznań	10,—
J. D.	5,—	Fr. Stróżyk, Nacław	25,—
Konopińska	3,—	St. Zgodziński, Brzeźno	5,—
N. N., ul. Kopernika	10,—	E. Radomska, Puchaczew	2,—
III Opieka Żywego Różańca, Główna	21,—	St. Cofta, Poznań	100,—
Młodzież Męska	9,—	P. Cierpiałkowski, Toruń	10,—
Parafja Farna	15,—	F. Kaźmierowska, Kępno	3,—
S. J. K. p. Bank Sp. Zar.	2,—	L. Oskólski, Poznań	2,—
Czesław Tejkowski, Gdańsk p. Bank Zw. Sp. Zarobk.	25,—	Ł. Freitag, Mątwy z prośbą o zdrowie męża	5,—
Drowa Kapuścińska	25,—	Fr. Dobias, Lwów	1,—
		M. Pasławska, Lwów	5,—
		Dyr. St. Jaranowski, Katowice	30,—
		Magistrat m. Borku	50,—
		Szymańscy Września	3,—
		M. Eilmessowa, Kleparów	2,—
		X. I. Lubecki, Wielkomłyny	9.40
		E. Jarosz, Poznań, w miejsce wieńca na trumnę ś. p. Stefana Woyniewicza	10.05
		K. Heliński, Jaraczew, z podziekow. za odebr. łaski	10,—
		Zarząd Gminny Świętochłowice	100,—
		Bank Zw. Sp. Zar. Poznań	300,—
		Par. Liga Katolicka Ostrów II. rata	50,—
		A. Kowalska Gniezno	20,—
		R. Marmurowiczowa, Połajewo z prośbą o zdrowie	10,—
		Adwokat Tad. Mierzejewski, Śrem	200,—
		J. Dostatni, Cielcza	5,—
		St. Gettler, Buk	5,—
		W. Wtorkowska, Poznań	40,—

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Stały czytelnik.** Ukończenie conajmniej 6 klas gimn. jest wymagane przy przyjmowaniu do innych uczelni wzgl. w naukę niektórych zawodów; specjalnych uprawnień ukończenie 6 klas nie daje. (K.)

— **P. Magolewski, Chełmno.** Katalogi prasowe nie wymieniają czasopisma „Ruch Teologiczny"; prawdopodobnie nie istnieje. (K.)

— **L. H., Poznań.** Wyższa Szkoła Pielęgniarstwa P. Cz. Krzyża, Poznań, Wały Kościuszki 1; nauka trwa 2 lata i 4 miesiące. — Katolicka Szkoła Społeczna, Poznań, ul. Podgórna 12 b; kształci pracowniczki społeczne dla organizacyj i zakładów społecznych; nauka 2 lata. — Państwowe Seminarjum Ochroniarskie, Poznań, ul. Długa 4; informacje u kierowniczki p. Koehlerowej. — Kursy Naukowe dla Wychowawczyń zakładów zamkniętych itp., informacje w Zw. Tow. Dobroczynności „Caritas", Al. Marcinkowskiego 22. — Szkoła Instruktorek Gospodarstwa Domowego w Rudzie Częstochowskiej. — Państw. Seminarjum Gospodarcze w Warszawie, Nowowiejska 43 c. — Państw. Seminarjum Gospodarcze w Krakowie, Pędzichów. Nauka na ostatnich trzech szkołach trwa 3 lata. — Wymienioną przez Panią szkołę robót ręcznych nie znajdujemy w spisie szkół. (K.)

— **1234.** Terminy egzaminów zostaną jeszcze ogłoszone i prosimy czytać uważnie dział komunikatów. Egzamin trzeba zdawać. Prawa do zwolnienia od wojskowości niema, zwolnienie może nastąpić na skutek podania. (K.)

— **Młyn.** Zależy od wyniku postępowania sądowego; jeżeli Pan udowodni, że umowa opiewała na 12 godzin, może Pan proces wygrać. (K.)

— **Z. M.** Adresu prywatnego nie znamy. (K.)

— **J. W.** Pośredniczy Tow. Urzędników Gospodarczych przy Wlkp. Związku Kółek Rolniczych, Poznań, ul. Mickiewicza 33. (K.)

— **Ciekawy, Środa.** Uniwersytet Lwowski nie ma takiego wydziału. (K.)

— **B. K.** Takich zapomóg nikt nie wypłaca. (K.)

— **K. P.** Może Pan domagać się za nadgodziny wynagrodzenia o 50 procent wyższego niż za zwykłe godziny pracy. Co do butelek, sprawa zależy od tego, w jaki sposób powstała różnica; ważne są pod tym względem postanowienia umowy. (K.) z

— **W. W. J.** Pretensja nie jest jeszcze przedawniona; skarżyć należy do sądu powiatowego.

— **P. A. Ciszak.** Podatek dochodowy należy płacić, o ile dochód wynosi conajmniej 1500 zł rocznie; w wypadku niniejszym zatem podatek nie wchodzi w rachubę. (K.)

— **Eswu Poznań.** Po wypowiedzeniu przez siebie pracy utraci Pan prawo do urlopu; odszkodowania pieniężnego za niewyzyskany urlop nie może Pan żądać. Wynagrodzenia za nadliczbowe godziny pracy należy domagać się już teraz, najpóźniej w dniu rozwiązania umowy; pretensja ulega przedawnieniu po 2 latach. Odsetki za zwłokę w wypłacie wynagrodzenia 2—3 proc. miesięcznie. (K.)

— **Ubezpieczony.** Może Pan wypowiedzieć obecnie (listem poleconym) do 1-go sierpnia 1930. Tow. wypłaci w myśl warunków 70 proc. rezerwy składkowej, jaka powstanie do tego czasu; będzie to oczywiście znacznie mniej, niż Pan wpłacił. (K.)

— **S. K.** Nie wiemy gdzie mieszka. Opłata pocztowa za list zwyczajny do Ameryki 50 gr. (K.)

— **Syl. Paw.** Należy zgłosić się w Pow. Komendzie Uzupełnień, gdzie Pan otrzyma wszelkie informacje. (K.)

Dnia 25 bm. o godz. 3,15 rano, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz nigdy niezapomniany, troskliwy ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Wawrzyniec Mały

właściciel dóbr Dobiesławice i Mierogoniewice

przeżywszy lat 64. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 30 bm. przed połud. z kościoła parafjalnego Płonkowo.

W ciężkim smutku pogrążona

dw 4884 Osobnych zawiadomień nie wysyła się. **rodzina.**

†

Dnia 25 kwietnia 1930 r., o godz. 2 w południe, zasnęła w Bogu, po krótkich cierpieniach, nasza najukochańsza matka, babka i prababka, ś. p.

Antonina Świerkowska

z domu **Wierzcholska**

przeżywszy lat 81.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci, wnuki i prawnuki.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, d. 27 kwietnia, o godz. 5,30 wiecz., z domu żałoby w Kostrzynie. zw 23 184

Kostrzyn, dnia 26. 4. 1930.

†

Dnia 23 b. m., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Andrzej Zalewski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 27. 4. 1930, o godz. 4 po poł., z kostnicy cmentarnej Bożego Ciała. O liczny udział w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 172. rw 9680

†

W czwartek, dnia 24 b. m., o godz. 15,30, zasnęła w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, nasza droga i troskliwa matka, ś. p.

Weronika z Walterów Sobisiakowa

przeżywszy lat 48. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę 27, o godz. 19, z kaplicy S. S. Miłosierdzia w Górczynie.

zw 23 175 W ciężkim smutku pogrążeni

mąż i dzieci.

†

W drugie Święto Wielkiejnocy po poł., o godzinie 2,30, zmarła, po krótkiej lecz ciężkiej chorobie, w klinice w Halle, moja najukochańsza żona, ś. p.

Brunhilda Hoffmannowa

z domu **Franke**

W podróży zachorowała nagle na zapalenie płuc i nerek, tak, iż tylko na 3½ godziny przed zgonem zdążyłem do łoża Jej nieprzebłaganej śmierci. Proszę uprzejmie o łask. zaniechanie kondolencyj. Pogrzeb odbył się dnia 24 kwietnia, na cmentarzu Gertrudy w Halle.

W smutku pogrążony

Paweł Hoffmann, budowniczy.

Poznań, 26 kwietnia 1930 r. zw 23 182

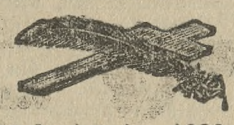

W piątek, dnia 18 kwietnia 1930 r., o godz. 20 zasnął w Bogu, po długich i bardzo ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy, najtroskliwszy ojciec, drogi brat, wuj, stryj i dziewierz, ś. p.

Roger de Bréchan

Złożenie zwłok do grobowca nastąpiło we wtorek, dnia 22 kwietnia 1930 r.

W ciężkim smutku

zw 23167 **synowie, siostra i rodzina.**

Śrem, Szubin-Wieś, Zbrudzewo, Poznań, Szubin.

Za okazane nam wyrazy współczucia oraz za oddanie ostatniej przysługi naszemu mężowi i ojcu, ś. p.

Arturowi Staevenowi

składamy wszystkim z serca płynące

podziękowanie

W szczególności dziękujemy ks. pastorowi Manicinsowi, p. dr. Waasemu, p. dr. Bąkowskiej, p. dr. Różyckiemu, Siostrom szpitala Dyakonisek, Zarządowi i Współpracownikom Firmy H. Cegielski oraz Lokatorom naszego domu. zw 23 156

Ludwika Staevenowa z dziećmi i rodziną.

†

Dnia 25 kwietnia 1930 r., zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, nasza najdroższa matka, teściowa, babka i prababka, ś. p.

z Paluszyńskich

Juljanna Sporakowska

przeżywszy lat 81. Pogrzeb odbędzie się z domu żałoby w Szemborowie, 29 kwietnia, o godz. 10.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci i rodzina.

Szemborowo, Poznań, Popielewo, Chicago, Essen. zw 23 183

CZERWONOŚĆ NOSA
usuwa skutecznie
„CHLORONOS"
który nadaje nosowi ładny i estetyczny wygląd. — Cena zł 16,50, za pobraniem wysyła Laboratorjum Dr. Adler, Kraków, ul. św. Gertrudy L. 28 II. p. Biuro. Pw 70764

Kupiec

poszukuje posady, podróżującego, magazyniera lub kierownika oddziału. Kaucja 2—3000 zł do dyspozycji. Oferty do Kurjera Pozn. pod **zw 23154**

Wysoka nagroda

za wskazanie adresu skradzionego 26. 3. 30 małego czarnego pieska, kuleje na tylną lewą nóżkę

Mańczak, Piaska 3, I.

zw 23191

Msza św. żałobna

za spokój duszy, ś. p.

Józefa Hanasza

odbędzie się w poniedziałek, 28. bm. o g. 8 rano w kościele św. Wojciecha.

zw 23197

ŻAŁOBNE

Garsonki, Bluzki, Swetry, Pończochy, Rękawiczki

stale w wielkim wyborze po najniższych cenach poleca

S. KACZMAREK

ul. 27 Grudnia 20.

Pw 10 590-14.173

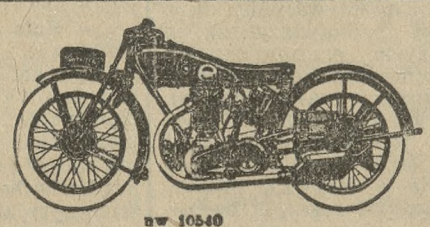

Najlepsza maszyna dla turysty

SAROLÉA

Gen. Repr. J. Francis

Poznań, ul. Dąbrowskiego 4.

Tel. 69-30.

zw 10540

WINIAKI LIKIERY

WINKELHAUSEN

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE: WINKELHAUSEN T.A. STAROGARD-POMORZE ZAŁ. 1846

RUMY ARAKI

Nagrodzone na P. W. K. Państwowym Złotym Medalem.

Pw 6026-42.14

NAGRODZONE ZŁOTEMI MEDALAMI

PAŃSTWOWE NAGRODY
ZAGRANICZNE
PARYŻ - NICEA - FLORENCJA

NAGRODZONE ZŁOTEMI MEDALAMI

NAJWIĘKSZE UZNANIE PAŃSTWA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKI
ZA DZWONY O JASNEM i CZYSTYM DŹWIĘKU ORAZ ZA WSPANIAŁE
ZESTROJENIE CAŁEGO ZESPOŁU.

Wielka nagroda od Pana Ministra Przemysłu i Handlu za specjalne konstrukcje i lekko chodzące dzwony kościelne jak i piękne wykonanie.

Największa i Najstarsza Odlewnia Dzwonów w Polsce

Założona 1621. Roczna produkcja 200 dzwonów kościelnych.

A. Białkowski, Poznań - Wilda Strumykowa 8, tel. 10-14 i 70-14

Wystawiam na Międzynarodowych Targach w Poznaniu

Dzwony Kościelne dla parafji św. Jana Chrzciciela w Kiszkowie, w której jest proboszczem Ksiądz Mieczysław Potocki. Ofiarowane przez Pana Rotmistrza i Dziedzica Bolesława Szulczewskiego z Łosbowniczek, pow. Gniezno, 1 Dzwon na ton G wagi 679 kg liczba wykonania 2180. 1 Dzwon na ton B wagi 387 kg liczba wykonania 2181. 1 Dzwon na ton C wagi 271 kg liczba wykonania 2182. Ofiarowane 3 dzwony ważą razem 1337 kg. Prześwietne Duchowieństwo uprzejmie i bardzo proszę o łaskawe zwiedzenie moich wystawionych eksponatów.

zw 23152

Rex-Acme

Król Szczytu

Wysoki komfort. Najniższe ceny od **Zł 1.900** począwszy

T. Koszczyński-Poznań

Pasaż Kino Apollo

Wejście: Fr. Ratajczaka lub Piekary.

Pw 11047-17,86

Krynica-Zdrój

Pensjonat „Reduta"

nowocześnie i komfortowo urządzony, położony w najpiękniejszej okolicy Krynicy-Zdroju, w pobliżu nowych łazienek, otwarty przez cały rok. — Zimna i ciepła woda. — Wszystkie pokoje z balkonami. — Kuchnia wykwintna, na życzenie dietetyczna. — Ceny umiarkowane. Zgłoszenia do 10 maja b. r. przyjmuje Helena Nowacka, w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 2509, lub wprost, Willa „Reduta", Krynica-Zdrój.

dw 4881

ZIOŁA LECZNICZE

O. Wojnowskiego

poleca

APTEKA p. KORONĄ

Poznań, Górna Wilda 61.

Broszury na żądanie bezpłatnie. zw 23177

REWIZJE GROMOCHRONÓW

naprawy, rekonstrukcje i zakłady tychże

wedle teraźniejszych wymogów techniki gromochronnej jak i przepisów Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego wykonuje

„ELEKTROS" właśc. **B. Filipiński**

Specjalne przedsiębiorstwo zakładów elektrycznych.

Materjały gromochronne w żelazie, w śpiżu i w miedzi przepisowych rozmiarów. dw 4882

Dla wykonujących gromochrony, odpowiedni rabat.

Telef. 51-75. POZNAŃ, ulica Szkolna 10. Telef. 51-75.

Zamiana starych maszyn do pisania na nowe modele. Stała rozsprzedaż maszyn gruntownie odremontowanych z gwarancją i prawem zamiany.

SKÓRA i S-ka

POZNAŃ, Aleje Marcinkowsk. 23
BYDGOSZCZ, ul. Gdańska 163

Samochody okazyjne

osobowe, towarowe i ciężarowe różnych fabrykatów, mało używane, **wyprzedajemy** po najniższych cenach. Przy regulacji gotówkowej, udzielamy poważnego rabatu. Firma

Hempowicz-Automobile, ul. Patr. Jackowskiego 49.

Tel. 65-15 i 22-22. zw 22 148

„MŁYNOTWÓRNIA"

TOW. AKC. WYTWÓRNI MASZYN MŁYNSKICH

ROGOŹNO (Wlkp.), tel. nr. 11

wykonuje wszelkie zamówienia dla młynów w najkrótszym terminie na dogodnych warunkach kredytowych.

NA SKŁADZIE DO NATYCHMIASTOWEJ DOSTAWY:

ASPIRATORY — ŁUSZCZARKI — PERLAKI — SORTOWNICE DO KASZY JAGIELNIKI — POSTAWY WALCOWE — ODSIEWACZE PŁASKIE — REFORMY — FILTRY — KAMIENIE MŁYNSKIE i SRUTOWNIKI.

Budowy kompletnych nowych młynów wykonujemy z montażem, ewentualnie z warunkiem „oddania klucza".

dw 4865

Brylanty

najkorzystniej w firmie

W. KRUK

jubiler, Poznań, ul. 27 Grudnia 6.

zw 23178

Alfa, Szkolna 10

narożnik Jaskółczej

Najtańsze źródło artykułów podarunkowych

Biżuterja, Papeterja, Albumy, Ramki, Kałamarze, Szkatułki, Figury, Obrazki

Centrala pocztówek artystycznych.

Proszę zważać na firmę. dw 9725

Szczęście

Stan. Jankowski

Kol. Loterji Państwowej

Bydgoszcz, ul. Długa nr. 1

P. K. O. 209 580.

uśmiecha się temu, **kto kupi los Loterji Państwowej** w mej kolekturze, jednej z najszczęśliwszych w Wielkopolsce i na Pomorzu.

Stale wysokie wygrane!

1/4 losu tylko 10, zł, 1/2 losu 20,— zł, cały los 40,— zł.

Główna wygrana 750.000 zł.

Co drugi los wygrywa. Ciągnienie I. kl. już 17 i 19 maja r. b. Zamówienia uskuteczniam odwrotnie dołączając do losu blankiet wpłaty na P. K. O.

Pw 10 791 63,217

Państwowy Monopol Spirytusowy

poszukuje

pod Hurtownię swoich wyrobów odpowiedniego

pomieszczenia

na parterze, o powierzchni od 250 m² z lokalem biurowym.

Spieszne oferty nadsyłać pod adresem:

Państwowa Wytwórnia Wódek Nr. 4

Poznań, ul. Komandorja 5.

zw 23 042

ZAKŁAD PRZYRODOLECZNICZY

D-ra Tarnawskiego w Kosowie (za Kołomyją) Mlp.

otwarty od 1 maja do połowy listopada

(Maj jest tu najpiękniejszy)

ŚRODKI: Wszelkie przyrodolecznicze, kuracja postem owocowa i hartująca po leczeniu w zdrojowiskach, w cierpieniach przemiany materji, nerwowych trawienia i innych przewlekłych. dw 4838

Nerwowi, neurastenicy

cierpiący na drażliwość, słabość woli, braku energji, melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledzionnicę, nerwowe zaburzenia serca i żołądka, otrzymają bezpłatnie broszurę Dr. Weisego Słabość nerwów

Dr. GEBHARD i S-ka — GDAŃSK. Nr. 85.

Pw 9660-10,199

8000 dolarów

ulokuje w przemyśle lub handlu, inżynier. Warunki: gwarancja hipoteczna, oraz stanowisko kierownicze. Wiadomości do eksped. Kurjera Pozn. pod **zw 22993**

Oszczędności przez ogrzewanie parą odlotową.

Wiele mniejszych i średnich zakładów z większem zapotrzebowaniem ciepła w przemyśle tekstylnym, papierniczym, ceramicznym, drzewnym itp. wytwarzają dzisiaj jeszcze z niestosunkowo wielkim nakładem kosztów osobno siłę i ciepło. — Przy zastosowaniu ogrzewania za pomocą pary odlotowej, można jednakże uzyskać siłę prawie bezpłatnie, jako produkt poboczny. Wspaniale wprost do tego nadające się maszyny są **WOLF'a STACJONOWANE LOKOMOBILE,** proste i niewymagające, które nierzadko już się w 2-3 latach wypłacają. Nawet przy mniejszem lub zmiennem zapotrzebowaniu ciepła do ogrzewania, okazują się oszczędności przy zużyciu pary odlotowej, często bardzo pokaźne. Wszystkie nasze lokomobile są zastosowane do wykorzystania pary odlotowej na cele ogrzewawcze lub suszące i odpowiadają wszelkiem wymaganiom ruchu w jaknajkorzystniejszy sposób.

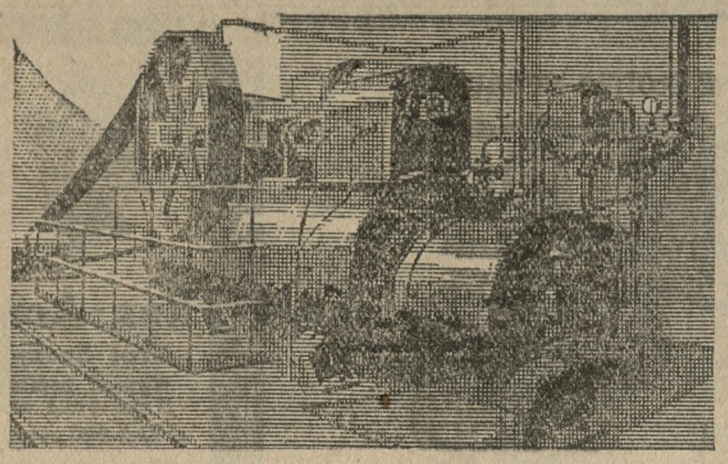

Prosimy zażądać przybycia naszego inżyniera specjalisty.

FABRYKA MASZYN BUCKAU R. WOLF, SP. AKC., MAGDEBURG

Biuro na Poznańskie i Pomorze: **Inż. M. ROWECKI**

Poznań, Plac Wolności 3, II. — Telefon 53-71.

Tw 1031

Ceny zniżone **Dogodne spłaty**

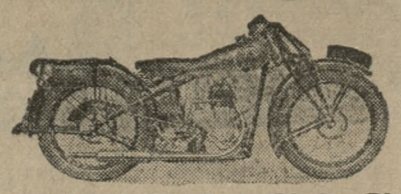

MOTOSA COCHE

T. Koszczyński, Poznań, Pasaż Kina Apollo
wejścia: **Fr. Ratajczaka** lub **Piekary, tel. 52-03.**

Najtrwalsze, najszybsze na świecie — Szczyt pracy precyzyjnej.

Pw 11045-17,83

Światowej marki motocykle angielskie „RALEIGH" i „CALTHORP"
Szczyt ekonomji, techniki, wytrzymałości i bezkonkurencyjnie niskich cen.

Wszelkie modele dostarcza na dogodnych warunkach spłaty, wyłączne zastępstwo na Woj. Poznańskie i miasto Poznań firma

„URSUS"

Dom Techniczno-Handlowy, Poznań,
nw 10506 **Górna Wilda 30.**

Ceny loco Poznań

MJ. 30.250	turystyczna	2.045
MO. 30.300	„	2.200
MA. 30.500	„	2.862
MT. 30 350	Sportowa	2.750
MH. 30.500	„	3.036

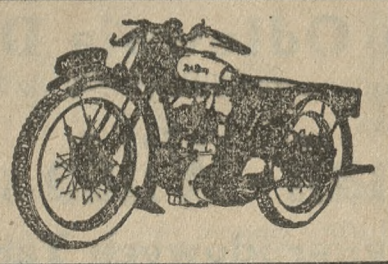

Silniki samochodowe

oraz zespoły z przekładniami dla wbudowy do łodzi motorowych lub innych celów przemysłowych wzgl. rolnych, o różnych wydajnościach silników, poleca bardzo korzystnie

E. STADIE-AUTOMOBILE

Telef. 16-02 i 21-63 — **Bydgoszcz** — Gdańska 160.
nw 10 534

MAŁE URZĄDZENIA CHŁODNICZE
Nie wymagają żadnego dozoru **„GLACIA"** Najwyższa pewność ruchu

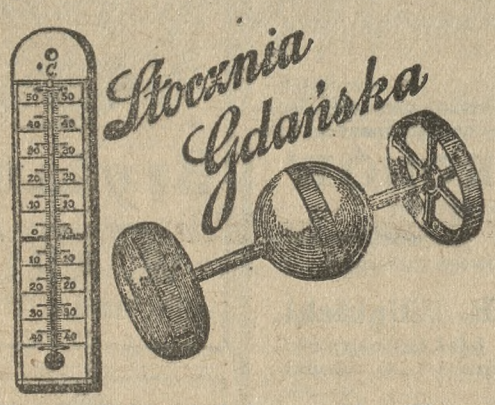

dla Hoteli, Cukierni, Laboratorjów, Mleczarń i podobnych celów.

Żądajcie bezpłatnych ofert z Centrali:

Stocznia Gdańska - Gdańsk,
Werftgasse 4, lub też z biur filjalnych

Warszawa, ul. Jasna 11, tel. 99-18
Lwów, ul Podleskiego 7, tel. 48-88
Poznań, Słowackiego 18, tel 77-85
Równe, J. Piłsudskiego 7, tel 3-67
Łódź, ul. Traugutta 9, tel. 141-83
Kraków, ul. Wiślna 12, tel. 30-49
Katowice, ul. Wita Stwosza 3. tel. 27-10
Lublin, Krak.-Przedm. 56, tel. 9-52
Wilno, ul. Jagiellońska 9, tel. 8-84

nw 9256

Przy **inwentarzach i bilansach** nieocenione są maszyny do **mnożenia i dodawania** ale **tylko najlepsze,** tylko **„ORIGINAL ODHNER"** i zapisujące **„SUNDSTRAND"!**

Gen. Repr.: **G. GERLACH – Poznań** Gwarna 14

Telefon 52-32 Pw 8357-2,67

KURSY HANDLOWE

autodydaktyczne
Księgowość
Korespondencja
Arytmetyka
Stenografja
Pisanie na maszynach
rozpoczynają się
1 maja 1930.

Pozn. Tow. Buchalterji
Sekretarjat św. Marcin 29.
zw 23160

Poważna oferta!

Jestem kier. handl., buch.-bil. i sam. koresp. poważnej zach.-polskiej chem. pralni i farbiarni. Doskonały organizator.

Posiadam duże doświadczenie w sprawach handl., finansowych, podatk. i prawniczych, nabyte pracą w przedsiębiorstwach bankowych, handl.-przem. francuskich, niemieckich i polskich. Znam języki polski, franc., niem. Pierwszorzędne referencje.

Szukam stanowiska odpowiedniego samodzieln., w kraju lub za granicą. Wyczerpujące dane osobiście. Poważne zgłoszenia proszę kierować pod zp 22 789 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

LOTERJA PAŃSTWOWA

Losy I. kl.

21 Loterji Państwowej Klasowej

Główna wygrana:

zł 750 000

pozatem wygrane po złotych **350 000, 250 000, 150 000, 100 000** itd. na ogólną sumę zł **32 000 000**

Co drugi los wygrywa!

Ciągnienie 17 i 19 maja.

Ceny losów 1/1 zł 40,—, 1/2 zł 20,—, 1/4 zł 10.—

Kolektury moje — dzięki wyjątkowemu szczęściu — cieszą się w całej Polsce nadzwyczajnem powodzeniem

Zamówienia załatwia się odwrotną pocztą. nw 10133

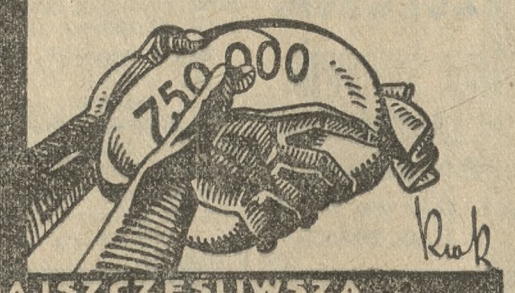

NAJSZCZĘŚLIWSZA
KOLEKTURA LOTERJI PAŃSTWOWEJ
Juljana Langera
CENTRALA POZNAŃ WIELKA 5.
TEL. 1637 — P.K.O. 212 475
ODDZIAŁY: WARSZAWA – GDYNIA

J. FRAGET
POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 11.

MAGAZYN
zaopatrzony w najnowsze wyroby
Fraget'owskie
jako to sztućce, przedmioty kościelne, restauracyjne i galanterję.

zw 23165

OKAZJA!

Przedsiębiorstwo blacharsko-instalacyjne, zaprowadzone, bez konkurencji, w mieście, gdzie 30 000 mieszkańców, do wydzierżawienia lub na sprzedaż. Zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego pod zw 23 134

DRUKI Familijne - Towarzyskie i Kupieckie
dostarcza solidnie gustownie i tanio
DRUKARNIA OGNISKA
Wielkie Garbary 11. Tel. 12-46
zw 22880

KTO

napisze imię, nazwisko, miesiąc urodzenia otrzyma darmo broszurę, określenie charakteru zdolności, przeznaczenia. Poznasz kim jest, kim być może. Warszawa, Redakcja „Wiedza Tajemna", skrzynka pocztowa 571. Załączyć znaczek pocztowy na przesyłkę. nw 10 178

PATENTY

wzory i znaki ochronne w Polsce i zagranica
MARCELI ZOCH,
inżynier dyplomowany rzecznik patentowy
Poznań, Przecznica 9.
Pw 9630-1,100

ROLNICY!
Czyście się już zaopatrzyli w

maszyny rolnicze?

Żądajcie ofert od firmy

„Amola" Sp. z o. o.
Poznań, Bukowska 11/13. Telefon 7171.
nw 10442

PLAC

oparkanowany 5000 m², z bramą wjazdową, około 100 m frontu ulicznego Poznań—Jeżyce, **wydzierżawię** w całości lub częściowo, **zaraz.** Oferty proszę składać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 23 146**

NA EKSPORT

Kupujemy do natychmiastowej dostawy

żyto, jęczmień oraz owies.

Prosimy o opróbkowane oferty.

Bracia Murawscy
Poznań, Fredry 2.
Telefon 39-08 i 39-03.

Pw 11019-17,54

Dancing „APOLLO“ Dancing

Restauracja

W niedzielę, dnia 27. 4. r. b. otwarcie po południu o godz. 5-tej **na Five o clock z występami artystycznemi.** Spotkanie się eleganckiego świata tylko w APOLLO.

Pierwszorzędny program na otwarcie

Les Costas

(niebywała atrakcja jeszcze nie widziana w Polsce).

Sistr Molly *(Duet taneczny)* ***Loba Montey*** *(Taniec Mondain)*

i inne atrakcje światowe.

Najlepsza orkiestra w Polsce **FRED MELODYSTA.**

Pw 11050-17,89 Z poważaniem ***Dyrekcja.***

Plac Wolności 5 **Plac Wolności 5**

Ważne dla zwiedzających Targi Poznańskie

Śniadalnia i Restauracja Mieszczańska

poleca wyborowe zimne i gorące zakąski.

Obiady, kolacje smaczne! Ceny niskie! Kuchnia polska!

Napoje krajowe i zagraniczne. zw 23165

SOLEC

wyleczy, najlepiej najskuteczniej

choroby reumatyczne, artretyczne, przymiot i jego następstwa, choroby skórne, zołzy, krzywicę, choroby nerwowe, zapalenie stawów i kości, zatrucie metalami

NAJSILNIEJSZE w EUROPIE wody siarczano-słone i pierwszorzędne kąpiele mułowe.

Sezony od 1-go maja do 30-go września.

Poczta i telegraf: SOLEC-ZDRÓJ. nw 10536

— Informacje i prospekty w każdej chwili na żądanie odwrotnie. —

Lakierowanie trwa od 2 do 6 dni. Cena już od 400,— złotych

Wytworny wygląd samochodu zależy w głównej mierze od lakierowania. Ostatnim wyrazem techniki lakierniczej jest system natryskowy „nitrocellulozą“, lecz umiejętnie stosowany. — Od szeregu lat pracujemy systemem „DUCO“ i setki wozów wyszły z naszej fabryki tym systemem lakierowane. — Setki zadowolonych odbiorców ze wszystkich stron Polski oraz 90 procent poznańskiego kupiectwa automobilowego oto moja klijentela, która udaje się do mojej fabryki celem uskutecznienia dobrego, szybkiego oraz taniego lakierowania w nitrocellulozie.

FABRYKA KAROSERJI „KAROSSA“

właśc. **Józef Kielman, Poznań, ul. Niegolewskich 22. Tel. 65-89.**

Pw 11.018-16,265

Do wynajęcia

4 pokoje, nadające się na biura, w nieruchomości naszej, położonej przy Al. Marcinkowskiego 13. Bliższych informacyj udzieli **Wydz. Administracji Nieruchomości Poznańskiego Banku Ziemian S. A.** Al. Marcinkowskiego 13. Pw 11 062-17,104

DANCING - RESTAURACJA

JAZZ — PALAIS

SOŁACZ, SOŁACKA 1 TELEFON 38-27

WINIARNIA - PARKIET - SEPARATKI

LOKAL CZYNNY BEZ PRZERWY

zw 1889

Zakładam

i porządkuję książkowość

wszelkich systemów, zestawiam bilanse oraz załatwiam korespondencję polsko-niemiecką (również tłomaczenia) w godzinach wieczorowych. Łaskawe zgłoszenia skierować proszę do Kurjera Pozn. pod **zw 23161**

Kierownik

branży kol. z kilkoletnią prakt. **szuka jakiejkolwiek posady** ewtl. w magazynie lub biurze. kaucja 1500 zł. Oferty do **Kurjera Pozn. pod zw 23151**

SZEŚCIOCYLINDROWY

ERSKINE

STUDEBAKERA

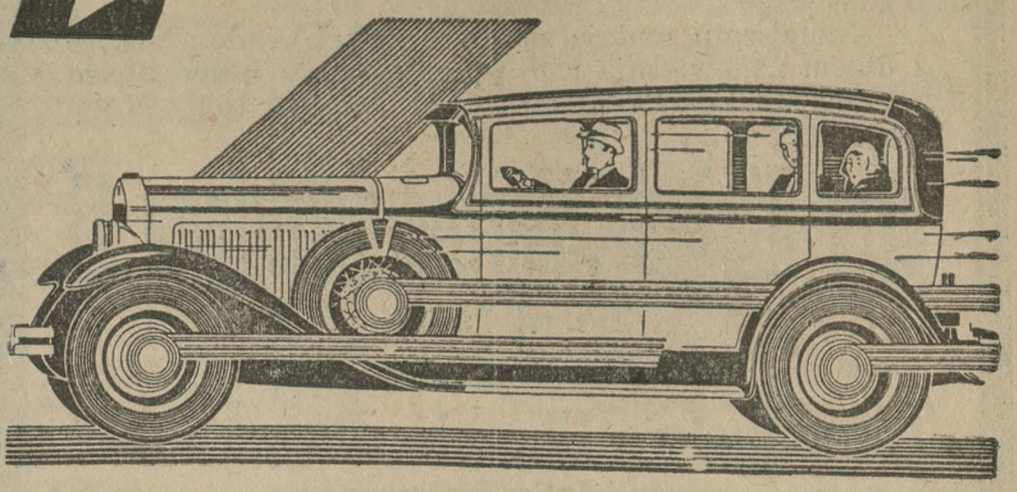

NOWY SUKCES STUDEBAKERA

w Zjeździe Gwiaździstym do Monte Carlo

Najmniejszy z modeli Studebakera, seryjny sześciocylindrowy Erskine, jedyny ze startujących z Polski samochodów przybył w przepisowym czasie do Monte Carlo, zdobywając 99.72% osiągalnych punktów dodatnich.

Erskine jest w ten sposób pierwszym samochodem z Polski, który uzyskał miejsce w klasyfikacji Zjazdu.

Sukces ten jest nowym dowodem niezawodności i wytrzymałości samochodów Studebakera.

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO W POLSCE:

„STUDERS“ Sp. z ogr. odp. Warszawa, ul. Fredry 4, tel. 238-00 i 242-00. Składy, garaże i warsztaty przy ul. Czerniakowskiej 194, tel. 438-28.

POZNAŃ, POZNAŃSKI AUTO-SKŁAD, ulica 27 Grudnia Nr. 15, tel. 39-09, 54-07.

nw 10 417

Części zapasowe stale na składzie.

Ratujcie włosy!!!

Na podstawie mojej kilkoletniej praktyki zagranicą powołałem do życia instytut celem skutecznej walki z wszystkiemi chorobami włosów, które społeczeństwo nie dostrzega, albowiem przejście takiej choroby nie wywołuje żadnych bólów. Im rychlej przeto uświadamia się o początkach wypadania, siwienia włosów, tworzenia się łupieżu i konieczności pielęgnacji podglebia włosów, tem wcześniej zapobiega się zagładzie uwłosienia. By przyjść społeczeństwu z pomocą, zaprowadziłem **zupełnie bezpłatnie badanie włosów każdemu.**

Włosy nietylko są piękną i naturalną ozdobą, ale często miarą dla osądzenia wieku, zdolności, piękności kobiecej, siły męskiej i rzeźkości, sprawa zatem dla każdego ważna i nie cierpiąca zwłoki. Lekarz może chorego wyleczyć dopiero wówczas, gdy pozna przyczyny jego choroby. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w interesie każdego jest, aby jak najrychlej przysłał pod niżej podanym adresem parę wyczesanych włosów z wypełnionym kwestjonarjuszem, które sumiennie zbadam. O wyniku badania zawiadomię zachowując ścisłą dyskrecję.

Adres Dr. ADLER - Kraków, Dietlowska 97.

Uwaga: Proszę pisać wyraźnie. Zgłoszenia tylko piśmienne. Na odpowiedź załączyć znaczek za 25 gr. KUPON nr. IV ważny do 4 maja r. b.

Pw 11 039-70,130

Nazwisko . . . . . .
Adres . . . . . .
Zajęcie . . . . . .
Czy cierpiał na wypadanie włosów? . . . . . .
Czy ma łupież? . . . . . .
Czy włosy są tłuste czy suche? . . . . . .
Czy włosy są rzadkie lub gęste? . . . . . .
Czy próbował jakieś środki bezskutecznie? . . . . . .
Jeżeli tak, jakie? . . . . . .
Czy cierpi na ból głowy? . .

Dr. Med.

na samodzielnej praktyce na Pomorzu, **pozna**

PANIĄ

miłą, inteligentną, najchętniej brunetkę (Wielkopolankę lub Pomorzankę) do lat 26. Cel matrymonjalny. Łaskawe zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego pod **zw 23 189**

Podróżujący

do stałego odwiedzania rozlewni piw, fabryk wody sodowej i browarów, potrzebny na stałą posadę do hurtowni szkła. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 23162**

---

2 linotypistów

zdolnych pracowników **przyjmie natychmiast**

Drukarnia Państwowa

w Poznaniu, ul. Składowa 3.

zw 23170

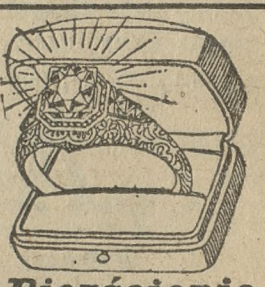

Pierścienie

brylanty, obrączki ślubne i zegarki kupuje się zawsze najkorzystniej w znanej fachowej od 20-tu lat istniejącej firmie

Stefan Hubert, św. Marcin 45 po stronie zamku.

nw 10 563

Fabryka wyrobów cementowych na prowincji **potrzebuje zaraz do oddziału nagrobków**

dzielnego fachowca.

Zgłoszenia do Kurjera Pozn. **pod nw 10509**

BAD-NAUHEIM

Niemcy Stacja pociągów pośp. D. linji Hamburg—(Berlin)—Kassel—Frankfurt n/M—Basel
45 minut od Frankfurtu nad Menem

Ciepłe źródła (30,5-34,4° C) solankowo-kwasowęglowe świat. sławy
Niezrównane dla chorych na **serce, arterje, reumatyzm, podagrę, bronchit oraz na choroby miecza pacierzowego i nerwów.**
Wytworne rozrywki. — Sporty wszelkiego rodzaju.
Wszelkie nowoczesne środki kuracyjne Piękny i przyjemny pobyt wypoczynkowy
Pierwszorzędne utrzymanie przy umiarkowanych cenach. nw 10025
Prospekty w zarządzie kąpieli i w zarządzie miejscowości kuracyjnej Bad-Nauheim oraz w biurach podróży.

Niniejszem podaje się do łaskawej wiadomości, że z dniem 22 kwietnia r. b. **przenieśliśmy biura nasze** do gmachu Poznańskiego Banku Ziemian (były Hotel Francuski)

przy Alejach Marcinkowskiego 13

(nr. tel. 15-38)

Spółka Akcyjna

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast“

Oddział w Poznaniu.

Towarzystwo nasze przyjmuje ubezpieczenia w następujących działach: ogniowym, od kradzieży z włamaniem, transportowym, szyb od pęknięcia i rozbicia, samochodów (auto-casco) od odpowiedzialności cywilnej, koni, chomage, życiowym, od nieszczęśliwych wypadków

zw 23195

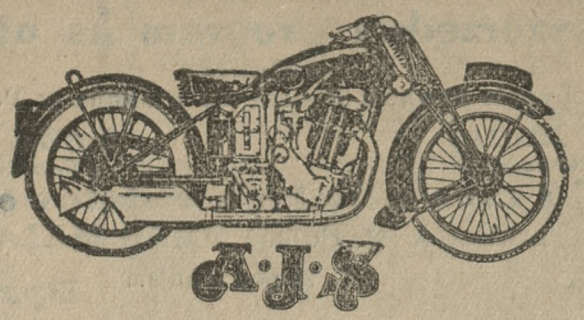

A·J·S

motocykle najszybsze

dla sportowca

najpewniejsze dla jeźdźców zawodowych, łączą w sobie najwyższą szybkość, bezspr zeczną pewność, z największą oszczędnością w użyciu.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę i wolne miasto Gdańsk

Motor-Dom-Importowy

Gdańsk, Sammtgasse 7.

Przedstawiciel na Poznań: „MOTOR“, ulica Dąbrowskiego nr. 7.
Prosimy żądać katalogu wprost od nas lub od naszego miejscowego przedstawiciela.
nw 10424

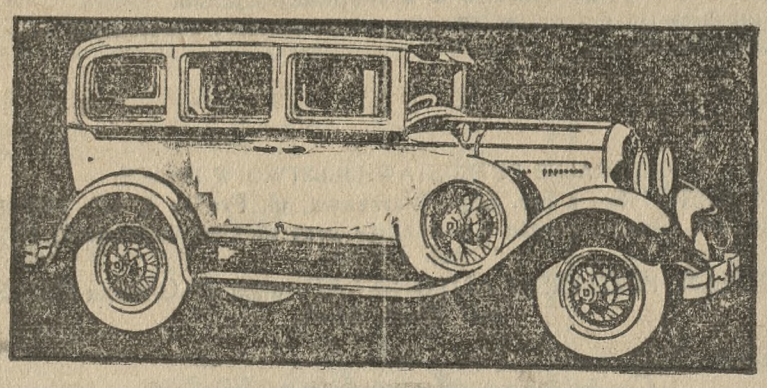

4 cyl. **6 cyl.**

„RUDGBY“ - „DURANT“

Z całym przekonaniem twierdzimy, że żaden samochód w cenie „DURANT“ „RUGBY“ nie wykaże tak wysokiej kultury technicznej. Piękno, wykwint... wygoda... pewność... trwałość... oszczędność... oraz zegarkowa sprawność motoru dają posiadaczowi maksimum zadowolenia.

„RUGBY“ 401

4 cyl.

2 tonowy, z demultyplikatorem, stanowi przełom w dotychczasowej technice samochodowej. Silna budowa, solidne wykonanie. Długie podwozie, nadające się specj. do omnibusów i ciężkiej pracy.

Wszystkie części zamienne stale na składzie. Przybory do wszystkich samochodów jak: **Opony** i dętki najlepszego fabrykatu **Good-Year** stale na składzie. Smary, oliwy, różnego fabrykatu, okucia do budowy karoserji, profile, zamki, blachy etc. poleca po najniższej cenie

„AUTOPOL“

Wyłączne Przedstawicielstwo na Woj. Poznańskie
Durant-Motors inc. U. S. A.

Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21.
Telef. 3141 **(Hotel Monopol).** Pw 11057-17,99

Niniejszem podaje się do łaskawej wiadomości, że z dniem 22 kwietnia r. b. **przenieśliśmy biura nasze** do gmachu Poznańskiego Banku Ziemian (były Hotel Francuski)

przy Alejach Marcinkowskiego 13

(nr. tel 41-30)

Włoska Spółka Akcyjna

„Riunione Adriatica di Sicurta“

Oddział w Poznaniu.

Towarzystwo nasze przyjmuje ubezpieczenia w następujących działach: ogniowym, kradzieżowym, z włamaniem, transportowym, od odpowiedzialności cywilnej, życiowym i nieszczęśliwych wypadków.

zw 23196

Prasowaczki

na odzież damską poszukuje na sezon

„BARWA“

Zgłoszenia z świadectwami w biurze fabryki w Mosinie.

Pw 11048/049-17,87/8

Truskawiec-Zdrój

Sanatorjum i pensjonat djetetyczny
Dra M. Staszewskiego
dla chorób dróg moczowych i przemiany materji. Zgłoszenia **do 1 maja Przemyśl, ul. Mickiewicza 17, od 1 maja Sanatorjum Truskawiec.** zw 22726

Młodej

siły kupieckiej

z obeznanej z branżą wydawniczą **na stanowisko kierownicze** do drukarni prowincjonalnej **poszukuje się zaraz.** Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji do Kurjera pod **nw 10568**

Pończochy
w wielkim wyborze kolorów hurt. i detalicznie poleca bardzo tanio Pracownia Pończoch. Przemysł Wełniany, Św. Marcin 56, I piętro. Pw 10397-15.26

Mme Dygat-Zakrzewska

Parisienne diplômée

Professeur aux cours pratiques de langue française a quelques heures libres dans la matinée

S'adresser **Ogrodowa 12, au fond de la cour 2e étage à droite.** zw 22760

Dr. Gustaw Zaremba

z Poznania
b. starszy ordynator szpit.
ordynuje jak w latach ubiegłych
w Krynicy, willa Wisła.

Wielki wybór.

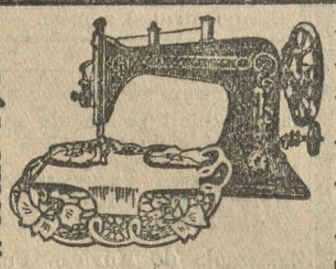

Tanio poleca w mieszkaniu

Maszyny do szycia

światowej sławy.
Części na składzie i do **„Singera“.** Reperacje wszelkich systemów.

T. Konikiewicz
Poznań, Pl Nowomiejski 1a
wejście z bramy

Pw 10359/059-14 22/28

Brukselska firma poszukuje

wymownych panów

do odwiedzania **stałej klijenteli prywatnej w Poznaniu** i okolicy. Wysoki, stały dochód. Reflektuje się tylko na pierwszorzędnych sprzedawców, którzy udowodnić mogą, że z powodzeniem odwiedzali dotychczas **prywatną** klijentelę. Zgłosz. tylko w języku francuskim lub niemieckim uprasza

Chudek, Rue Delocht 38. Bruksela (Belgja).
Pw 11061-17,103

J. Maciejewski dentysta od 10—1 i 4—6.

Tel. 61-94. Słowackiego 4/6 (narożnik Jasnej).
Dla pp. Urzędników i członków Kas Chorych odpowiednie ulgi

zw 23198

Niebywała okazja
Zupełna wyprzedaż
z powodu gruntownej renowacji
niżej cen zakupu

Porcelane, Kryształy, Kieliszki, garnki emaljowane
łóżka żelazne, materace, umywalki, sztućce.

Słoje do zapraw Forma Wecka znane i wypróbowane.

1/2 litra z wieczkiem . .	0,75	Sprężyna stalowa do słoji	0,07
3/4 litra z wieczkiem . .	0,95	Guma szeroka I gat. . . .	0,25
1 litra z wieczkiem . .	1,10	Nóż stalowy do owoców .	0,30

Szklanki	0,10	**Garnki emaljowane**	
Talerz	0,20	Kubek biały	0,45
Wazon malowany	0,50	Łyżka wazowa	0,60
Kosz do cukru szkl. . . .	0,50	Garnek wypukły	1,30
Wazon szklany 8II . . .	0,80	Garnek duży	1,75
		Taca 36-em	2,–

Serwisy obiadowe porcelana z gwarancją

12 noży grubo srebrzonych .	24,–	12 łyżeczek grubo srebrzonych . .	8,–
12 widelcy „ „	16,–	12 łyżeczek „ „ mocca	7,–
12 łyżek „ „	16,–	1 łyżeczka do cukru złocona . . .	1,50

F. STASZEWSKI, POZNAŃ 5 ul. 27 Grudnia

Dywan winien wytrwać
wiek ludzki
i wówczas jest tanim. Takie dywany jakości pierwszorzędnej znajdzie kupujący tylko
w specjalnym magazynie

KAZIMIERZ KUŻAJ
ul. 27. Grudnia 9.
Największy specjalny magazyn w Poznaniu.

Dywany — Kilimy — Pasiaki — Chodniki
i materjały do wykładania pokoi **jutowe, kokosowe, manilowe, włosowe, wełniane i pluszowe — Maty chińskie — Narzuty — Serwety — Kapy — Materjały na pokrycie mebli i dekoracyjne.**
Imponujący wybór w wszelkich gatunkach!

Specjalność: Dywany ręcznie wiązane produkcji krajowej i orjentalne. W krajowych ręcznie wiązanych prowadzimy tylko najlepszy wyrób i jesteśmy co do cen i wyrobu bez konkurencji.

Nie liche gatunki, lecz najlepsze po cenach najniższych sprzedawać było i pozostanie naszą zasadą. Firma **K. Kużaj** założona w roku 1896 posiada zaufanie dzięki swej zasadzie „Dobry towar — Rzetelna usługa **Hurt.** Umiarkowane ceny. “ **Detal.**

Pw 1(821-17.05

Pw 10399-15.126

Poważniejsza instytucja bankowa na prowincji poszukuje z dniem 1 czerwca r. b.

książkowego - bilansisty

(bankowca). Reflektanci, mogący się wykazać dłuższą praktyką bankową, zechcą skierować swoje zgłoszenia z dołączeniem odpisów świadectw, życiorysem oraz podaniem referencyj do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 4885

Książkowa

która pisze również poprawnie na maszynie, władająca językiem niemieckim **poszukiwana zaraz.** Oferty z odpisami świadectw pod **681** do Biura Ogłoszeń **„Kosmos“, Poznań, Zwierzyniecka 6.**
nw 10 562

Bilansistka

pisząca również biegle na maszynie, **potrzebna zaraz** lub **1. 6.** Zgłoszenia z dołączeniem odpisów świadectw oraz podaniem pretensyj uprasza się skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 23 153

Biegła młodsza maszynistka początkująca maszynistka

poszukiwane natychmiast do poważnego przedsiębiorstwa handlowego. Zgłosz. z odpisami świadectw i referencjami przyjmuje ekspedycja Kurjera Poznańskiego **zw 23168**

Przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu poszukuje na dobrą stałą posadę

kilku młodych kupców

(sił biurowych). Warunki: wiek 24—28. Wykształcenie w zakresie najmniej 6 klas gimnazjalnych, kilkoletnia praktyka biurowa w przedsiębiorstwach handlowych, pewność i dobry styl w korespondencji w języku polskim i niemieckim. Wyczerpujące oferty w obydwóch językach z podaniem wysokości żądanego wynagrodzenia, należy kierować do Biura Ogłoszeń **„PAR“, Poznań,** Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 17,22 Pw 10 996-17,22

Kupno samochodu
używanego jest kwestją zaufania

Wielki wybór samochodów używanych wyłącznie pierwszorzędnych fabryk z karoserjami otwartemi i krytemi jak również używane samochody wysyłkowe jako kupna wyjątkowo okazyjne poleca

Brzeskiauto Sp. Akc. Poznań
ul. Dąbrowskiego 29.
telef. 63-23 i 63-65.
Największe i najstarsze przedsiębiorstwo branży samochodowej w kraju. Pw 11 060-17,106

Zbożowiec

kawaler, lat 26, z 7-letnią praktyką, doświadczony, biegły, dobry organizator, obecnie od roku na stanowisku **kierowniczem** poważnego oddziału Spółdzielni, **poszukuje** odpowiedniego stanowiska **z dniem 1. 6. r. b.** Łaskawe oferty proszę nadesłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 23 056

Młodsza

służąca

najchętniej sierota, z bardzo dobrem obejściem, potrzebna do chłopca 5-letniego, bardzo rozwiniętego. Miejsce stałe i dobre dla uczciwej, porządnej i dbającej o czystość osoby. Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem referencyj do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 23 193

Fabryka Konfekcji Damskiej w Poznaniu poszukuje

krojczego modelarza

na płaszcze damskie. Siły pierwszorzędne z długoletnią praktyką i dobremi referencjami mogą się zgłosić do **„PAR“, Poznań,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 54,252 Pw 11 034-54,253

Rutynowanego bankowca poszukuje na posadę

członka Zarządu

Bank Ludowy w Łasinie. Kaucja wymagana. Odpisy świadectw, których się nie zwraca, wraz z podaniem i życiorysem, przyjmuje **J. Andrzejewski,** prezes Rady Nadzorczej, **Łasin,** powiat Grudziądz. zw 23 173

Gdzie można najwięcej wygrać?

Wiadomo, że w najstarszej kolekturze A. Kędziory w Poznaniu!

Ćwiartki losów klasy pierwszej **po 10,— zł,** połówki **po 20,— zł** i całe losy **po 40,— zł,** można jeszcze nabywać. Zamiejscowi **35 gr** porto. Ciągnienie 17 i 19 maja. — Ogólna suma wygranych, **32 miljony złotych.**

ANTONI KĘDZIORA
Kolektura Loterji Państwowej, Poznań, Sieroca 5/6
narożnik Nowej. zw 23 109

Inżynier - elektrotechnik

młody, energiczny, z przeszło 3-letnią praktyką w warsztatach elektr. akwizycji i budowie z politechniką Gdańską, pragnie **zmienić posadę,** najchętniej na posadę w **„Ruchu“** względnie **biurze technicznem możliwie w Poznaniu.** Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 23 114

Poszukujemy do Uniwersytetu Ludowego w Odolanowie

historyka

z wykształceniem uniwersyteckiem **od 1 maja r. b.,** na rok, ewtl. na stałe. Zgłoszenia piśmienne do **Towarzystwa Czytelni Ludwych w Poznaniu,** Fr. Ratajczaka 16. zw 23 163

Poszukuje się

ZASTĘPCÓW

do sprzedaży szczotek węglow. i metal. do maszyn elektrycznych oraz anod do spawania (szweisowania) elektryczn. Zgłoszenia piśm. do **„Technopol“, Fabryka szczotek węglowych, Tarnowskie Góry,** ul. Gliwicka 20. zw 23 174

Niniejszem zawiadamiamy naszych Szanownych Klientów, że nasz były akwizytor

p. Kazimierz Leszczyński

zamieszkały obecnie w Lesznie przy ulicy Dworcowej 26, a poprzednio w Kościanie przy ulicy Śmigielskiej 15,

z dniem 1 kwietnia r. b.

przestał u nas pracować i od tego czasu nie ma prawa reprezentować naszej Spółki ani też przyjmować zleceń lub inkasować należności od naszych P. P. Odbiorców.

„Materjał Budowlany" Sp. Akc.
w Poznaniu
Pw 10 037-17,68 **Reprezentacja**
Rafinerji „Limanowa" i olejów „Shell".

Samochody używane

osobowe i ciężarowe: **Buick, Oldsmobile, Minerwa, Fiat, Protos Bergmann** można nabyć najkorzystniej i najpewniej w firmie

„ELIBOR"

Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski". Salon samochodowy, św. Marcin 50, tel. 14-66.

zw 23179

Dnia 9 maja 1930, o godz. 14, odbędzie się przetarg

na większy barak mieszkalny

w Porażynie, powiat Nowy-Tomyśl. Barak znajduje się na placu p. Szczerbińskiego, naprzeciw dworca. Udzielenie przybitki zastrzega się. Bliższych wiadomości udzieli Dyrektor **Hauptmann, Bydgoszcz,** ul. Krakowska 4.

zv 23 171/2 **(—) Wendt.**

Kamienicę kupię

z wolnem 3 pokojowem lub większem mieszkaniem najchętniej z wiekszą hipoteką. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 23176

Fabryka

w śródmieściu Poznania, w pełnym biegu, z powodu likwidacji Tow. Akc. — **na sprzedaż.** Własne budynki fabryczne masywnie budowane nadają się również na każdy inny przemysł. Objekt ca. 200 000,— zł. Oferty do **„PAR", Poznań,** Al. Marcinkowskiego 11, pod 17,82 Pw 11 036-17,82

MAJĄTEK

ziemski o 1300 morgach — 200 mórg dobrych łąk — 300 mórg lasu, reszta średnia ziemia, tuż przy szosie i stacji kolejowej, 70 klm od Poznania, z młynem nowocześnie urządzonym — sam młyn daje tytułem dzierżawy 900 ctr. żyta — **na sprzedaż przy wpłacie zł 200 000,—.** Informacyj udziela **Gusovius — Poznań 3,** Gajowa 4 — Telefon 60-73. zw 23 192

W naszych nowych masywnych zabudowaniach fabrycznych wyposażonych w nieograniczoną siłę napędową, światło, elektryczną windę i wodę, znajdują się

wielkie, jasne ubikacje 300 qm

nadające się na skład i fabrykację, które za opłatą umiarkowanego czynszu, **są natychmiast do oddania i do objęcia.** Zgłoszenia pod szyfrą **„WK. 489"** do: **Tow. Rekl. Międzyn. Sp. z o. o., g. r. Rudolf Mosse, Katowice,** Mickiewicza 4.
Tw 1446

STOLARNIĘ

istniejącą przeszło 40 lat, z pełnem urządzeniem **maszynowem, elektr. w Poznaniu,** wskutek podeszłego wieku właściciela, **sprzedam zaraz** szybko decydującemu kupcowi. Niewykluczone objęcie mieszkania. Agenci bezcelowo. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod Tw 1440

Do wynajęcia

po Hotelu Francuskim, Al. Marcinkowskiego 13, **2 salki,** nadające się na lokale handlowe wszelkiego rodzaju. Bliższych informacyj udzieli **Wydz. Administracji Nieruchomości Poznańskiego Banku Ziemian S. A.,** Aleje Marcinkowskiego 13.
Pw 11 063-17,105

Szukam dwóch mieszkań

po dwa ewentualnie trzy pokoje z kuchnią i łazienką za dzierżawę do 3 lat; może też być za małem odstępnem. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 23 108**

WYTWÓRCY — HURTOWNICY!!

Mam w własnym domu, od 15. 5. r. b. do dyspozycji próżny lokal narożnikowy (Rynek — główna ulica miasta pow. Kujaw). **Najchętniej przyjąłbym detaliczną sprzedaż cukierków, kawy i herbaty, ew. komis.** Proszę o łaskawe propozycje do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 23 149

Samochód luksusowy

„Buick" 13/60 H. P., nabyty w maju 1928 r., oryginalna amerykańska karoserja (Phaeton), mając poza sobą jedynie 22 000 km., **sprzedam za cenę 7 500,— zł.** Do obejrzenia **w firmie A. TATARSKI, Wały Jana III.** Pw 11 032-54,249

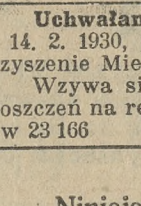

PIEGI

żółte plamy, opaleniznę usuwa, bieli skórę pod gwarancją aptekarza **Jana Gadebuscha**

„Axela"-Krem

1/2 słoika 2,50 zł, 1/1 słoika 4,50 zł, do tego **mydło „Axela"** 1 kaw. 1.25 zł. Do nabycia w drogerjach, składach aptecznych, perfumerjach i aptekach lub wprost w firmie J. GADEBUSCH, Poznań, ul. Nowa nr. 7

Pw 10 392/3-14.90/a

Lodownie

Maszynki do lodu
Meble ogrodowe
Noże i widelce
Siatki na płoty
Magle domowe
Karnisze do okien
Wanny do prania
Okucia budowlane
poleca korzystnie

JAN DEIERLING,
skład żelaza, Poznań, Szkolna 3.
Telef. 35-18 i 35-43.

Pw 1105-17,107

MATRYMONJALNE

Która z pań inteligentnych, panna lub bezdzietna wdówka, zdrowa, w średnim wieku i średniego wzrostu, wyzn. rzym.-kat. poważnie myśląca, niezależna ale gospodarna i sympatycznej powierzchowności, nieskazitelnej przeszłości zechciała by wyjść zamąż za wdowca, wyżej 50, niezależnego i tychże zalet, zajmującego dobre stanowisko kierowniczo-handlowe i posiadającego kilkupokojowe umeblowane mieszkanie. Nieanonimowe oferty z życiorysem, objaśnieniem stanu majątkowego i fotografją (którą natychmiast się zwraca) proszę z zaufaniem skierować do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 23 015. Za dyskrecję słowo honoru. Anonimy do kosza.

OSTRZEŻENIE

Unieważniem skradzony mi blanko weksel na zł 2 000,— z podpisami: Antoni Malinowski i Franciszek Smoliński.

zw 23 194 **Antoni Morkowski, Pleszew.**

WYDZIERŻAWIMY

lokale parterowe, nadające się na wszelkie cele przemysłowe i handlowe w Poznaniu, z oświetleniem sufitowem i bocznem, murowane zupełnie suche.

I hala wielkości 550 m² z 2 wjazdami i z 2 wejściami
I hala wielkości 430 m² z 2 wjazdami i z 1 wejściem
I hala wielkości 140 m² z 2 wjazdami
I hala wielkości 63 m² z 1 wjazdem

oraz 4 lokale na biura. Wszystkie **hale i biura** są z instalacjami elektrycznemi, z wodociągami, a teren skanalizowany. Zgłoszenia uprzaszamy do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 23 145

Uchwałami Walnych Zgromadzeń, z dnia 30. 1. 1930 i 14. 2. 1930, postanowiono rozwiązać „Spółdzielcze Stowarzyszenie Mieszkaniowe Urzędników P. K. O. w Poznaniu".

Wzywa się niniejszem wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń na ręce likwidatorów (Poznań, ul. Dąbrowskiego 6).

zw 23 166 **Likwidatorowie.**

KONKURS

Niniejszem ogłasza się konkurs na

naprawę dachu łupkowego

na kościele parafjalnym **w Ludomach.** Przejrzenie warunków u p. Rendanta (Stelmaszyk) Kasy Kościelnej Ludomy. Składanie ofert u Przewodniczącego Komisji Budowlanej **p. Józefa Gacka w Sierakówku,** do dnia 10 maja 1930 r., godz. 12-ej.

zw 23 159

PRZETARG PRZYMUSOWY

Nieruchomość położona w Dąbrowie Biskupiej, pow. Inowrocław i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Dąbrowa Biskupia k. 17, na imię rolnika Wilhelma Ramma z Dąbrowy Biskupiej, zostanie **w drodze egzekucji dnia 18 czerwca 1930, o godzinie 11 przed południem** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 36.

Nieruchomość oznaczona jako gospodarstwo i składa się:
a) z domu mieszkalnego z podwórzem,
b) z domu mieszkalnego z chlewem,
c) z stodoły,
d) z stajni,
e) z pralni,
f) z szopy i
g) młyna motorowego.

Powierzchnia gruntu wynosi 21 ha. 10. a. i 10 mtr².

Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej, dnia 17. 4. 1929 r. nw 10 009

Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdpodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach.

Zaleca się dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda.

Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna.

Inowrocław, dnia 18 kwietnia 1930 r.

Sąd Powiatowy.

Dnia 28 = 29 kwietnia r. b., odbędzie się w Poznaniu, ul. Grunwaldzka 24/26 (koszary 15 pułku ułanów)

Regjonalna Wystawa Ogierów i Koni Użytkowych

połączona z licytacją lub przetargiem z wolnej ręki.

Dnia 28 kwietnia, o godz. 10, zakup ogierów przez Zarząd Stadnin Państwowych.

Dnia 29 kwietnia, o godz. 10, otwarcie wystawy, o godz. 12 licytacja koni.

Zamknięcie wystawy dnia 29 kwietnia, o godz. 18. Na wystawę zgłoszono 130 ogierów od 3—6 lat z najlepszych hodowli Wielkopolskich. Prócz tego zgłoszono 30 koni użytkowych.

nw 10 558 **Wielkopolska Izba Rolnicza.**

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE

Co do majątku Romana Wiese'go, rolnika w Skoczce, pow. Szubin, wdraża się z dniem dzisiejszym t. j. z dniem 1. 4. 1930 r., o godz. 11 przed poł., postępowanie upadłościowe. Zarządcą masy upadłościowej mianuje się p. Józefa Kozłowskiego, kupca w Kcyni, pow. Szubin. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 15. 6. 1930 r.

Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzycieli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień 1 maja 1930 r., o godz. 11 przed poł., zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 13. 8. 1930 r., o godz. 11 przed południem.

Wszystkim, którzy posiadają jakiekolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia 30 kwietnia 1930 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy.

nw 10 611 **Sąd Powiatowy w Kcyni.**

Powiatowa Kasa Chorych w Starogardzie, poszukuje zaraz lub od 1. 5. r. b. dla swego ośrodka zdrowia **w Lubichowie, pow. Starogard**

higjenistki wzgl. sanitarjuszki.

Wynagrodzenie według umowy. Podania z odpisami świadectw i życiorysem wnosić jedynie do Zarządu Powiatowej Kasy Chorych w Starogardzie.

dw 4886 **Powiatowa Kasa Chorych.**

UCHWAŁA

Na wniosek kupca Tadeusza Skrzypczyńskiego w Ostrowie (Pozn.), Rynek 22, zastąpionego przez adw. Kwiatkowskiego i Kubiaka w/m., przedłuża się temuż Tadeuszowi Skrzypczyńskiemu termin odroczenia wypłat o dalsze 3 miesiące t. j. do dnia 1 sierpnia 1930 r. nw 10 612

Ostrów, dnia 18 kwietnia 1930 r.

Sąd Powiatowy.

Na wniosek jawnej spółki handlowej Dom Mody Józef Wagowski i S-ka w Poznaniu, Wrocławska 37, termin z dnia 10 maja r. b., znosi się i wyznacza się nowy termin na dzień 6 maja 1930 r., godz. 11,30. Wierzycieli wzywa się by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 23 kwietnia 1930. **Sąd Powiatowy 2a.**

nw 10 010

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 29 b. m., o godz. 10, w Swarzędzu, pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: nw 10 569

drzewo sosnowe gr. 40—45 cm., szopę z drzewa, wóz roboczy 80 ctr., wóz roboczy 50 ctr., 2 konie gniade ca 8-letnie, heblarka „Herkules", 12 podkładów z szynami wąskotorowemi, śrutownia.

Zbiórka w Rynku.

H. Prusiński, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Bydgoska 2.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 29 b. m., o godz. 9,30, w Swarzędzu, pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: nw 10 570

leżankę, obraz, umywalkę, maszynę do szycia, stół okrągły.

Zbiórka w Rynku.

H. Prusiński, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Bydgoska 2.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 28 b. m., o godz. 9,45, w Swarzędzu, pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: nw 10 571

nocne stoliki, szafę do rzeczy, umywalkę, łóżko, kleszcze drewniane, regał do biurka i stoliki do maszyny do pisania.

Zbiórka w Rynku.

H. Prusiński, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Bydgoska 2.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 29 b. m., o godz. 11-ej, w Swarzędzu, pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: nw 10 572

biurka, fotel biurkowy, kanapę, szafę do rzeczy, krzesła i regulator.

Zbiórka w Rynku.

H. Prusiński, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Bydgoska 2.

LICYTACJA MASY UPADŁOŚCIOWEJ

We wtorek, dnia 29 kwietnia 1930 r. i dni następne, aż do wyprzedania, o godz. 11,30 przed poł., przy ul. Wielkiej 25, I. p., sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

kilkaset tuzinów szydełek, naparstków, igieł, szpilek, kilkaset grosów guzików, foremek patentowych, większą ilość tasiemek pasków, bielizny wełnianej, ząbków do bielizny, borty, motywy perełek, jedwab do szycia, grzebienie, sznurowadła i wiele innych materjałów. Kilka szaf do bielizny, szafy składowe, szafę z kartotekami, 4 stoły składowe, regały do towarów, regały do akt, kilka szaf do garderoby, 2 biurka, szafę żelazną i 2 piece żelazne. nw 10 545/6

J. Bartkowiak, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Kochanowskiego 24
Telefon 75-24.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 28 kwietnia 1930 r., o godz. 9,30 przed poł., przy Małych Garbarach 5, w firmie „Express", sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

175 par obuwia damskiego, 60 par obuwia męskiego, 40 par trzewików dziecięcych i 50 par rozmaitego innego obuwia. nw 10 544

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

J. Bartkowiak, kom. sądowy, **Poznań,** ul. Kochanowskiego 24
Telefon 75-24.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: **1-łamowy milimetr 60 groszy**

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Dom
masywny zaraz na sprzedaż. — Mączyński, Mosina, ul. Garbarska 32. nw 10 552

Krynica
Parcela wspaniała, słoneczna pod lasem, w centrum, 2 350 m² nadająca się na budowę sanatorjum, wraz z materjałem budowlanym i planem okazyjnie do nabycia. Zgłoszenia N. Sacz, Skrytka pocztowa 182. zdw 45 251

Perski
duży dywan jak nowy okazyjnie sprzeda Zacisze 2, parter, nar. Jasnej. zdw 47 113

Parcelę
Szeląg, 3.50 metr kwadr. sprzedam. Oferty Kurjer zdw 47 112

45 drzwi
Stolarnia Żurkiewicz. Wielkie Garbary 11. zdw 47 115

Salon
mah. inkrustowany, sypialnia brzozowa w stylu Biedermeyer i rozmaite starożytne meble na sprzedaż. Skarbowa 4, parter, lewo. zdw 47 110

Dobermana
sprzedam tanio. Jabłecki, Gen. Prądzyńskiego 54. zdw 47 111

Parcele
różnych wielkości, wszystkich dzielnicach Poznania, bardzo dogodnych warunkach sprzedaje my. Zgłoszenia Hodwaniak, „Biuro Pracy". Plac Wolności 9, dom ogrodowy, III. piętro. zdw 47 107

Motocykl Sarolea
5 H. sportowy na sprzedaż. Dąbrowskiego 81. Janowski. zdw 47 102

Sprzedam
wzgl. wydzierżawię tartak jednotrakowy na Pomorzu, leżący między trzema nadleśnictwami obok dworca kolejowego. Oferty Kurjer zdw 47 244

Sprzedam
za 13 tys. zł I. piętrowy dom z dwoma składami. Łabuda, Jastarnia, półwysep Hel. zdw 47 246

Drukarnię
(pospieszną, tyglówkę, gilotynę) sprzeda Tetzlaw, Poznań, Grobla 18, II. zdw 47 218

Piekarnia
w Poznaniu z mieszkaniem, tanio na sprzedaż. A. Łajp, Chwaliszewo 9 I zdw 47 220

Lokomobilę
Wolfa, 18 K. M. do natychm. użytku sprzedam. Oferty Kurjer zdw 47 235

Parcele budowlane
w Mikuszowicach obok Białej Bielska, po cenie od 2 zł za 1 m² na dogodnych warunkach spłaty sprzedaje Bank Ludowy w Białej koło Bielska, ul. 11. Listopada 22. zdw 47 237

Restaurację
kawiarnię, dobre położenie, mieszkanie sprzedam tanio, powód wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 47 190

Wóz
reklamowy jak nowy okazyjnie sprzedam. Zaremba, Górna Wilda 51. zdw 47 225

Drogerja
w mieście powiatowem na sprzedaż. Do objęcia potrzeba 7 do 8 tys. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 47 240

Skład
św. Marcin, duże okno wystawowe do odstąpienia. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 886

Pianino
krzyżowe zagraniczne. Skryta 8, III. zdw 46 919

Parcelę
frontową w pierwszorzędnem położeniu, 480 m., w Dębcu, 5 minut tramwaj, tanio sprzedam. — Zgłosz. do Kurjera zdw 46 907

Sprzedam
tanio frak, jak nowy. Karaban, Poznańska 18. jw 3781

Platformę
małą, wóz rzeźnicki, półszorek, konia, rower, sprzedam. Szamarzewskiego 19, I. lewo. Niedziela 8—11. zdw 47 076

Taksówkę
„Mercedes" na biegu, 1 800 zł. sprzedam. Dąbrowskiego 33, lakiernia. zdw 46 970

Samochód
mały, dwuosobowy, sportowy — „amatorski" sprzedam. Dąbrowskiego 33, lakiernia. zdw 46 967

Dywany
chodniki, linoleum poleca po cenach najniższych Poznański Skład Dywanów — właściciel Piotr Jakubiak, ulica Wrocławska 20, przy Placu Św. Krzyskim. zdw 46 972

Rasowe
kury (leghorn) tanio sprzedam. Gilewski, Świerczewska 22, — Dębiec. zdw 46 985

Dom
piętrowy, 13 ubikacji, skład kolonjalny, piekarnia, wjazd podwórze, mieście powiatowem, gimnazjalnem przy kupnie wolne cena 25 000, wpłaty 7.000 złotych, reszte na dogodnych warunkach. Sprzeda Centrala, św. Marcin 78 Poznań. zdw 46 974

Skład
kolonjalny, 2 pokoje kuchnia, maglem, towarem, urządzeniem, cena 6 000 złotych Poznaniu. — Centrala św. Marcin 78. zdw 46 975

Dom
masyw, 2 morgi ziemi, chlew, cena 6 500 złotych, duża wieś, kowala lub stelmacha. Centrala św. Marcin 78. zdw 46 976

Szafę
ogniotrwałą sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 46 969

Samochód
„Buik" 10/40 wymagający remont tanio sprzedam. Gilewski, Dębiec, Świerczewska 22. zdw 46 984

Majątek
miejski wielkie miasto, dochód 450.000 zł rocznie sprzedam 340 tys. zł, wpłaty 150 000 zł albo wezmę wzamian majątek ziemski odpowiedniej wartości, hipoteka długoterminowa. Zgłoszenia pod „Majątek" do „Par", Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 11 021-63,234

Skład
konfekcji bławatów z mieszkaniem przy ruchliwej ulicy we Wronkach zaraz do oddania. — Zgłoszenia Kurjer nw 10 527

Dom
na sprzedaż w Kępnie przy ruchliwej ulicy nadający się na każde przedsiębiorstwo. obecnie znajduje się wtem domu rzeźnictwo. cena 13.000 zł wpłaty 8.000 zł, reszta na hipotekę. Właśc. W. Malak, Kępno, Dworcowa 274 zdw 46 723

Powózka
półkryta do sprzedania, cyklonetа dwu cylindrowa w dobrym stanie do sprzedania. Grunwaldzka 22 b, Restauracja zdw 46 805

Książki
Handb. der Forstw. 4 tomy — Wagnera. Tierärrtl. Leburtsh. Dr. Franck sprzedam. Fr. Ratajczaka 29, I. lewo. zdw 46 803

Szory
wyjazdowe sprzedam. Fr. Ratajczaka 29, I. lewo. zdw 46 802

Kanapy
leżanki, materace, reparuje sumiennie Łukaszewicz, Kraszewskiego 9 b. jw 3771

Samochód Buick
bardzo mało używany, limuzyna 3—4 osobowy 11/40 KM sprzedam tanio. Samochód można obejrzeć w garażu Hempowicza, Patrona Jackowskiego 49. zdw 46 796

Nieruchomość piekarska
z 5 morg. roli i 4 morg. łąki, położona w wielkiej wsi kościelnej w pow. wolsztyńskim, natychmiast do sprzedania. Cena 30.000 zł. — Dom mieszkalny II. piętrowy wybudowany w roku 1901. 2 składy z mieszkaniami i 3 dalsze mieszkania. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 794

Rower
i mandolinę sprzedam. Żydowska 26, III., prawo. zdw 47 173

Motor
elektr. 220 volt, 5 P. S., prąd stały, sprzeda „Delta", Dąbrowskiego 83/85. jw 3752

Skład
kolonjalny korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 46 957

Łóżko
składane z materacem dla służby a 22 złote. Adamski, Piaskowa 6/7. zdw 46 931

Szczerkowski
Poznań, Kramarska 24, poleca najtaniej odzież zawodową i ochronną. zdw 47 047

Sprzedam
stoisko z obuwiem na rynkach. Zielonacki, Zwierzyniecka 18. zdw 47 019

Willa
5 lub 10 pokojowa w Puszczykowie, z pięknym ogrodem owocowym do wydzierżawienia lub do sprzedania. W. Pawlak, Poznań, Chwaliszewo 9. zdw 47 009

Dwuzłotówki
z odwróconym orłem ca 100 sztuk kto reflektuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 018

Meble
tanio sprzedaje Stolarnia, Kwiatowa 6. zdw 46 792

Skład
kolonjalny z mieszkaniem zaraz sprzedam, Adres Kurjer zdw 46 882

Hotel
kompletny, sale, kino, — 000, wpłata 50 000, lub zamian om, gospodarstwo, (Znaczek), Laszkiewicz Strojna, Grunwaldzka 5. zdw 46 560

Skład
fryzjerski dobrze zaprowadzony w mieście powiatowem gdzie wyższe szkoły i wojsko przy głównej ulicy, z powodu wyjazdu tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 46 880

Powózka
i rower na sprzedaż. W. Skwerès, Ostrówek 12. śrw 115

Wózek
krzesełko składane dziecięce i „Fön" aparat do suszenia włosów. ul. Ratajczaka 12. Tuszewska. zdw 46 800

Dom
fabryczny i mieszkalny w śródmieściu powiatowego miasta bardzo korzystnie do nabycia. Śrem, skrzynka pocztowa 1. Pw 10 970-16.303

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pahl ul Marszałka Focha 29, magazyn mebli telefon 64-25. Pw 9 121 6.73

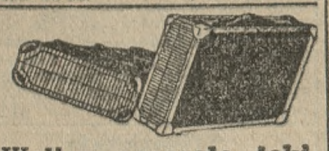

Walizy, parasole, teki
W. Czysz, Poznań, ul. Szkolna 11 Własna pracowania. Pw 10 813-17,28

Nieruchomość w Kościanie
ul. Śmigielska 23, składająca się z murowanego domu piętrowego i przeszło 3 mórg roli przy szosie śmigielskiej, nadających się pod budowę, będzie dnia 28 kwietnia o godz. 10-tej przed południem w Sądzie Grodzkim w Kościanie pokój nr. 17, przymusowo sprzedana. nw 10492

Wóz
2½ cala roboczy, półszory i waga Nowak, Aleje Marcinkowskiego 28, III. piętro. zdw 46 857

Wózków
dziecięcych wybór. — „Światek dziecięcy", Kraszewskiego 11. zdw 46 563

Samochód „Fiat" 501
prawie nowy w najlepszym porządku za bardzo niską cenę zaraz do sprzedania. Giełda Handlowa, ul. Stawna 13, tel. 28-08. zdw 46 644

Piekarnia
z powodu wyjazdu zaraz korzystnie do odstąpienia. Do objęcia potrzeba około 5 000 Oferty Skrzypczak, Krotoszyn, Piastowska 15. zdw 46 630

Sprzedam
skład kapeluszy damskich w pełnym sezonie wraz z mieszkaniem w miasteczku handlowem, ulica główna. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 10 528

Motor
elektryczny, prąd stały 5 K. S., 440 volt, w dobrym stanie tanio sprzedam, W. Narożny, Poznań, ul. Ogrodowa 15, telefon 2658. zdw 46 676

Sprzedam
żelazo krawieckie kute, maszynę do szycia, dwa palta, noszone ubranie jasne i kurtkę łowiecką. Ratajczaka 33 II. piętro, lewo. zdw 45 871

Pianino
tanio sprzedam. Mytko, Staszica 6. zdw 47 144

Fabrykę
wód mineralnych Poznań, z powodów rodzinnych korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 147

Restauracja
wyszynk letni, z mieszkaniem Poznaniu, dobry interes — obrót poważny, sprzedam zaraz 15 000, lub zamienię na dom w małem mieście. Zgłoszenia Olszański — św. Marcin 22, I piętro, podwórze, nad „Farmacją". zdw 47 032

Skład
kolonjalny I. kl., prosperuje prima urządzenie, z mieszkaniem, miasto 6 000 mieszkańców, 2 500 zł sprzedam. Strąbel, Wierzbiecice 43. zdw 47 153

Wózek
dziecięcy dobry, tanio sprzedam, Pietra Wawrzyniaka 43, IV. front, lewo. zdw 47 170

Piekarnię
z całkowitem urządzeniem z powodu wyjazdu, cena 2 300 sprzedam, Brzęczka, Zielony Rynek 4, Gniezno. nw 10 555

Wannę
kąpielową emaljową korzystnie sprzedam, Staszica 10, III. ptr., prawo. jw 3772

Dobrze
utrzymane skrzydło (Gdańskie) korzystnie na sprzedaż. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 46 872

Piekarnia
dobrze zaprowadzona także na inne przedsiębiorstwo do odstąpienia. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 163 nw 10 554

Doga
niemieckiego, piękny okaz sprzedam w dobre ręce 650 zł. Patr. Jackowskiego 36, II., lewe. jw 3762

Z powodu
wyjazdu sprzedam meble. Żupańskiego 21, IV. zdw 47 052

Willa
13 ubikacyj z ogrod. sprzedam, wpłata 45 tys. Oferty Kurjer zdw 47 051

Sprzedam lub zamienię samochód
Fiat 13/75 kon. torpedo, 6 cyl., 6 osob. na mniejszy albo na parcelę. Oferty Brandenburg, budowniczy, Różana 12. zdw 47 156

Maszynę
„Portable" pierwszorzędną sprzedam 380 złotych. Skarbowa 20, skład. zdw 46 853

Po najniższych cenach gramofony
sprzedaje F. Bałoń, Wożna 12. zdw 45 361

Skład stroju
dobrze prosperujący, — pewna egzystencja, w powiatowem mieście, zaraz do sprzedania pod korzystnemi warunkami. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 869

Płaszcze
damskie kostjumy, korzystnie. — Waly Jana III. 9, II. zdw 46 274

Pianino
krzyżowe czarne Carl Ecke za 2.500 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 850

Skład duży
kolonjalno-delikatesowy z obszernem mieszkaniem w Poznaniu sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 848

Wileńszczyzna
jedynie najtańszy teren dobrego kupna. Majątki, ośrodki, tereny parcelacyjne i leśne. Zabudowania dobre. Położenie malownicze, gleba dobra, przy kolei, szosie. Jeziora lub rzeki. Spłaty dogodne Dom Komisowy „Zachęta", Wilno, Mickiewicza 1, telefon 9-05. zdw 44 561

Majątek w Grodzieńskiem
obszar około 1 000 ha, las budulcowy. Młyn wodny turbinowy, gorzelnia czynna, budynki dobre. Parcelacja zezwolona, zysk ogromny, wpłata gotówki stosunkowo mała. Dom Komisowy „Zachęta", Wilno, Mickiewicza 1, telefon 9-05. Poleca również piękne i ciekawe najrozmaitsze objekty ziemskie w wielkim wyborze. zdw 44 560

Sprzedam
biały futrzany kołnierz. Adres wskaże Kurjer zdw 46 837

Skład
kolonjalny i towarów krótkich w Poznaniu. Obszerne mieszkanie. Dobra egzystencja. Z powodu choroby na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 46 836

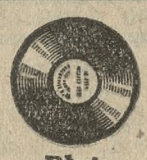

Płyty
najnowsze nagrania. Gramofony i naprawy fachowe tanio. — „Kastor" Poznań, św. Marcin 55 zdw 47 174/5

Zaręczynowe
pierścionki, ślubne obrączki, zegareczki ręczne, ceny 16 do 100 zł. Dla napraw własna pracownia — polecam. Chwiłkowski, św. Marcin 40. zdw 47 081

Taksówkę
samochodową z stałą koncesją sprzedam, Oferty Kurjer zdw 46 375

Sprzedam
dobre pianino, płyta metalowa, 1 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 450

Urządzenie
mleczarni sprzedam. — Włodek, Kaźmierz, pow. Szamotuły. zdw 46 529

Samochód
mały, dwuosobowy, sportowy, — sprzedam. Poznań, Dąbrowskiego 33, Lakiernia. zdw 46 527

Do kolejek polnych
łożyska, lasze, antymon, śruby, haki do szyn tanio rozsprzedaje Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych św. Marcin 30. zdw 43 480

Kowalskie narzędzia
dymadła, kowadła, wiertarki, imadła, maszyny do zgrzewania, gwintownice tanio rozsprzedaje Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych, św, Marcin 30. zdw 44 501

Skład żelaza
świetna egzystencja, możliwie dla fachowca z wolnem mieszkaniem w mieście prowincjonalnem, objekt ca. 25 000 wpłata wedle umowy, oddam zaraz. Oferty Kurjer zdw 45 927

Skład
rowerów emalji porcelany itd. sprzedam, wpłata podług ugody. Szymanowski, Śmigiel. zdw 46 350

Pierze
świeżo darte na sprzedaż. Piekary 25, skład kol. zdw 47 085

Maszynę
szewską, długoramienną Singera damską, urządzenie składowe. — Kotowski, Główna 116. zdw 47 120

Samochód
Ford reklamówka bardzo dobrym stanie zaraz na sprzedaż. A. Królak, ul. Jeżycka 27, tel. 78-49. zdw 47 135

Płaszcz
nowy okazyjnie sprzedam. „Olimpja", Ratajczaka 11-a. zdw 47 130

Kompletne
urządzenie fryzjerskie sprzedam lub przyjmę spólnika. Oferty Kurjer zdw 47 136

Młyn
parowy przy Poznaniu przemiału 140 centnarów, dobrze prosperujący, dom 5 pokoi kuchnia, 2 morgi ogrodu, z powodu wyjazdu spiesznie sprzedam, cena 70.000 złotych, wpłaty 30.000 zł. lub wydzierżawię, objęcie 9.000 zł. — Zgłoszenia „Pawilon", Poznań, Marszałka Focha 15. zdw 46 953

Fotograficzny
zakład sprzedam w Poznaniu. Oferty Kurjer zdwp 47 226

Skład
kolonjalny, towar, urządzenie, pokój kuchnia, czynsz 70 zł, spiesznie do objęcia, 3 000. Leszno, Jagiellońska 3. nw 10 560

Ogród.- restauracyjna
porcelanę, szkło, szklanki 10 groszy, Kufle do piwa 45 groszy tylko w Hurtowni Porcelany Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 47 199

Ślub-
ne prezenty, nagrody towarzystw Różne fanty, bardzo korzystnie jedynie tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 47 198

Okna
dobre do budowy lub cieplarni, jakoteż szalówkę, podłogi, belki sprzedam częściowo tanio z rozbiórki pawilonu teren za Wesołem Miasteczkiem. zdw 47 197

Meble
po zniżonych cenach poleca Płuciński, Wodna 7. Odstawiam własnym samochodem. zdw 47 181

Skład
pończoch, galanterji, zabawek, miasto powiatowe, gdzie szkoły, garnizon sprzedam. Agencja Kurjera, Krotoszyn. nw 10 557

Dom
piętrowy, 2 składy w mniejszem mieście w rynku zamienię na podobne w większem mieście, gdzie wyższe szkoły. Oferty Kurjer rw 9 694

2 wozy
rzeźnickie, 2 powozy na gumach półkryte, 2 siodła kompletne korzystnie sprzeda A. Jaskóła, Marszałka Focha 155 rw 9 695

Lodówka
do sprzedania. Interes blacharski, pl. Sapieżyński 2. rw 9 681

Skład
nadający się na filję rzeźnicką lub inne przedsiębiorstwo, zaraz sprzedam. Oferty do Kurjera rw 9668

Elektrovox
trzylampowy sprzedam korzystnie. Tomczak, Pocztowa 33. rw 9667

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, najtańsze w pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 47 035/6

Pierze
świeże, darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Poznań, Wierbięcice 13. zdw 46 735/6

Powozik
mały wolant parkowiec na sprzedaż. Dąbrowskiego 58. jw 3768/9

Półszorki
robocze nowe, kompletne oraz szory używane tanio na sprzedaż R. Herczyński, Poznań Górna Wilda 63, Rynek Wildecki. zdw 46 713/4

Rzeźnictwo
z mieszkaniem, warsztatem i urządzeniem w dzielnicy Poznania zaraz na sprzedaż. Oferty do Kurjera zdw 46 780/81

Piekarnia
piec patentowy, mieszkaniem powiatowe miasto, objęcie 4 000. — Zgłoszenia Misiorny, św. Marcin 15, I. zdw 47 132/33

Rzeźnictwo
przy Placu Świętokrzyskim dobrze prosperujące z całkowitem urządzeniem do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 46 852/3

Dom
masywny pod dachówką, 8 ubikacji, skład kolonjalny i rzeźnicki, około 3 morgi ogrodu owocowego i warzywnego. Chlewy, stajnie, masyw welbowane. W ładnej wiosce, poczta, szkoła, kaplica komunikacja autobusowa w miejscu. 10 klm. stacja kolejowa zaraz sprzedam. Cena podług ugody. Nadaje się na każde przedsiębiorstwo. Jan Myśliwiec, Grzebienisko, powiat Szamotuły. zdw 47 099/100

Angielkę
westfalską i piecyk gazowy — sprzeda Ślusarnia Kanałowa 17. zdw 47 089

Wyprzedaż
całkowita damskiego obuwia 30 procent taniej oraz męskie w dużym wyborze 27 Grudnia 2. w podwórzu. Górecki. zdw 32 059/60

Tanio
się ubierzesz umeblujesz w Domu Komisowym, św. Marcin 78 a Pw 10 348

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryngacz, Wielka 13. Klienteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem. Pw 9757

Pończochy
piękne, dobre, tanie — A. Szymański, Poznań św. Marcin 1 specjalny skład pończoch. Pw 10 394/5-14.186

Dom
mieszkalny przy ulicy Chwaliszewo na sprzedaż. Cena 18 000 zł. Dochód przeszło 2 000 zł. — Oferty do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 17,81 Pw 11 035-17,81

Warsztat
rzeźnicki z elektrycznym zapędem sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 892

Sypialkę
jaworową bardzo ładną z francuskiem łóżkiem, jadalkę, obrazy, firany itd sprzedam okazyjnie. Składowa 1, I. wejście, III. piętro. zdw 46 883

Morgę
gruntu z zagajeniem przy szosie Swarzędzkiej, 30 minut tramwaj sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 885

Limuzynę
w „Studebacker" mało używaną tanio sprzeda Sobecki. Pocztowa 29 zdw 45 967

Skład
bielizny i towarów krótkich z mieszkaniem w pełnym biegu z kompletnem urządzeniem, przy najruchliwszej ulicy Poznaniu — sprzedam z powodu wyjazdu. Okazja dla każdego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 021

Motocykle
angielskie „Raleigh" „Calthorpe" dla znawców na dogodnych warunkach spłaty. Firma Ursus. Poznań, Górna Wilda 30. nw 10 504

Smoking
ubranie granatowe, białe spodnie prawie nowe na sprzedaż. Szaramowicz, Wierzbięcice 38, pracownia obuwia. zdw 46 719

Do sprzedania
piesek biały szpic i wózek dziecięcy. Przybylska, Długa 14, II. zdw 46 703

Samochód
Fiat 503, mało używany za 5 500 zł sprzedam. Naszkiewicz, Grobla 14. zdw 46 697

Koń
kasztan wałach 6 lat na sprzedaż. Karpiński, Kramarska 25. zdw 46 696

Platformy
wózki ręczne korzystnie na sprzedaż. Krause, Za Grobla 3-4. zdw 46 735

Węże do ogrodu
gumowe tryskacze, narzędzia ogrodnicze najkorzystniej „Przewodnik", Centrala Towarów Żelaznych, św. Marcin 30. zdw 46 751

Pończosznicze
maszyny sprzeda tanio i wyuczy pracy. Hoffmann, Strumykowa 8. zdw 46 749

Skład
z urządzeniem korzystnie sprzedam zaraz w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 46 744

Skład
obszerny w najlepszem położeniu Inowrocławia, z eleganckiem urządzeniem sprzedam. Zgłoszenia poważnych reflektantów do Kurjera zdw 46 743

Motocykl
Indian z przyczepką, mało używany tanio sprzedam. Leszno, Osiecka 6, Suchy. zdw 46 742

Skrzydło
Irmlera dobry dźwięk za 1.400 zł sprzedam. Galewski, Wielka 7 II., między 3 a 5 i 7 a 8. Tw 1441

Ogród
owocowo-warzywny przeszło 6.000 m² w Sołaczu przy Alei Okrężnej sprzedam lub zamienię na gospodarstwo przy Poznaniu. — Oferty Kurjer zdw 46 483

Sypialnię
stylową, czeczotową. — piękna rzecz sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 354

Skład
kapeluszy damskich tanio sprzedam, nadaje się na inną branżę. Oferty Kurjer zdw 46 327

Fotograficzny
aparat sprzedam. Mikołajczak, Górna Wilda 19. zdw 45 643

Sprzedaję
kupuję w komis przyjmuję meble inne rzeczy używane. Skład komisowy, Pocztowa 20. zdw 45 177/8

Baczność
Do fabrykacji czekolady, marcepanu sprzedam maszynę, walcówkę dużych rozmiarów. Oferty Kurjer zdw 45 483

2
łóżka, szafę i umywalnię w dobrym stanie tanio sprzedam. Nowak, św. Marcin 33, III. prawo. zdw 46 654

Motocykl
Monet-Goyon w doskonałym stanie sprzedam prywatnie, cena 650 zł. Bogusławski, Zupańskiego 13. zdw 46 621

5 KUPNA

Brylanty
złoto, srebro itd. kupuje F. Tarkowska, Poznań, Plac Wolności 11. Pw 9656-10.111

Kupuję
stare siewniki 1¼ lub 1¾ metr. Fimmel, Nowy Tomyśl (Wlkp.). zdw 46 174

Kupię
dorożkę samochodową w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 366

Oszkloną
szafę ca. 3 mtr. szeroką kupię. Oferty Kurjer zdw 46 442

Kupię
maszynę do pisania i liczenia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 316

Samochód
używany kupię. Oferty Kurjer zdw 45 642

Dywany
orjentalne, małe, kupimy. Oferty z podaniem najtańszej ceny do Kurjera zdw 46 186

Poszukuję
kupna majątku ziemskiego 800—1 200 mórg z dobrą ziemią i dobrą komunikacją, oraz wygodnym domem mieszkalnym za zaliczką 120—140 tysięcy złotych. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 46 708

Wiertarkę
elektryczną, ręczną kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 754

Skład
z mieszkaniem kupię. Oferty do Kurjera zdw 46 671

Majerankę
kruszoną kupię. Oferty Kurjer zdw 46 785

Pianino
natychmiast kupię. Cena Kurjer zdw 46 820

Skrzyń
obitek do pakowania szkła kupię każdą ilość. Cichocki, Poznań, Woźna 20, telefon 53-38. zdw 46 814

Wózki do lodów
dwa kupię. Ofetry Kurjer zdw 46 993/94

Parceli
pod budowę wprost od właściciela za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 46 863

Plac
kupię przy ulicy Jarochowskiego. Oferty Kurjer zdw 46 022/3

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pw 10 350

Rakietę
kupię, oferty Kurjer zdw 46 897

Willkę
lub domek z ogródkiem, 3—5 pokoj. na wylotach Poznania wzgl. w Swarzedzu kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 996

Składu
poszukuję ewentualnie za zamianę mieszkania, 2 pokoje z kuchnią. Oferty Kurjer rw 9 692

Motocykl
do 500 kb. kupię. Oferty z ceną do Kurjera zdw 47 048

Parcelę
500—1000 m² lub domek kupię w Starołęce wzgl. okolicy Poznania. Zgłosz. Kurjer zdw 47 041

Rzeźnictwo
z urządzeniem, przyległem mieszkaniem poszukuję. Oferty Kurjer zdw 47 050

Skład
z przyległym pokojem, nadającym się na skład cukierków przy ożywionej ulicy kupię. Oferty Kurjer zdw 47 229

Złoto, srebro, brylanty
kupuje stale Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50. zdw 47 139

Rakietę
tennisową używaną kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 194

Psa
ostrego do podwórza poszukuję celem kupna. Trawiński, Poznań ul. Wroniecka 12, telefon 27-43 rw 9673

Rower
dobry kupię. Oferty cena Kurjer zdw 47 206

Willę
kupię do 100 tys.. Spieszne oferty Kurjer zdw 47 163

Kupię
wagon kartofli. Oferty z ceną do Kurjera zdw 45 435

6 KAMIENICE

Biuro
„Administracja Kamienic" przyjmie jeszcze 3—4 administracje. Załatwia sprawy sądowe, eksmisje. Pierwszorzędne referencje. Wynagrodzenie minimalne. Nowy Rynek 13, IV. prawo, tel. 59-21 zdw 46 332

Kamienica
II. piętrowa, dochodowa w Bydgoszczy (narożnik) z składami, wtem 2 mieszkania wolne, za cenę 100.000 zł, przy wpłacie 50.000 zł do 70.000 zł zaraz korzystnie na sprzedaż Oferty pod „Korzystne kupno", do Biura Ogłoszeń „Par", Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 11 025-63.237

Kamienicę
narożnikową IV. ptr. składami w centrum sprzedam, cena 73.000 zł wpłaty 50.000 zł. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 46 619

Dom
nowy 6 pokoi, kuchnia, cały wolny z morgą ziemi sprzedam lub wydzierżawię mieszkanie, czynsz 2 lata zgóry. Tomkowiak, Fabianowo, Poznań 3. zdw 46 784

Kamienica
śródmieściu, wpłata 80 000 bez pośredników na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 827

Kamienicę
kupię, wpłaty 20—80 000 zł. Oferty Kurjer zdw 46 846

Kamienicę
kupię z wolnem mieszkaniem. — Wpłacę 70 000 zł. Oferty do Kurjera zdw 46 777

Willę
w Puszczykowie, 12 ubikacyj, całą wolną oddam lub sprzedam, wpłaty 20 000. Zgłoszenia „Komis", Mielżyńskiego 25a. zdw 47 148

Dom
sprzedam Poznaniu, mieszkanie wolne, cena 30 000 lub zamienię bez ogrodu z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 47 142

Kamienicę
komfortową, 5 składów, 2 fronty dochód roczny 28.000, cena 270 tys., przy wpłacie 120.000 resztę po 7—8 %. Oferty Kurjer zdw 47 179

Kamienica
centrum, stan dobry, cena 52 000 wpłaty 35 000, dochód 5 500 oraz kamienica komfort., 5 sklepów, cena 200 tys., wpłaty 130 tys. dochód 22 000 sprzeda Zielke, Generała Umińskiego 7a, Wilda. zdw 47 162

Willę
centrum, 10 pokoi, 140 000, sprzedam, Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer zdw 47 114

7 PIENIĄDZ

Zysk
wysoki przy wkładce do 10 000 zł gwarantuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 525

Nowość
odrzucająca dobre zyski
dla zasobnego finansowo przedsiębiorstwa wyrobów z cienkiego żelaza sztabowego oddam produkcję i wykorzystanie zagranicą dobrze zaprowadzonego wynalazku (drążkowego zamykania górnego okna) za odpowiedniem odszkodowaniem. Ewentualnie podejmę się urządzenia fabrykacji za wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 424

100.000 zł
wypożyczy na 5 lat 13 % na I. hipotekę domu czynszowego lub majątku ziemskiego. Zgłoszenia poważnych reflektantów do Kurjera pod zdw 46 378. Pośrednicy wykluczeni

Szukam
wspólnika z 4 000 złotych do dobrego interesu. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 449

Wspólnika
poszukuję w celu założenia hurtowni. Potrzeba 20 000. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 448

6.000
dolarów pożyczki hipotecznej dam na kamienicę. Oferty Kurjer zdw 45 667

Pokój umeblowany
wynajmę za wypożyczenie około 1 500 zł. Drużbackiej 8, parter, prawo. zdw 46 739

10.000 zł
w dolarach na I. hipotekę poszukuję. Oferty z odsetkami Kurjer zdw 46 727

Pożyczki
25.000 zł na I. hipotekę przedsiębiorstwa przemysłowego, ubezpieczenie ogniowe ca. 150.000. — Oferty Kurjer zdw 46 807

Wspólnik
z gotówką 3.000—4.000 zł potrzebny zaraz do przedsiębiorstwa autobusowego. Oferty Kurjer zdw 46 797

3—6
tysięcy zł. poszukuję na I. hipotekę, dam 15% rocznie i ewentualnie zagwarantowane w dolarach. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 46 690

Poszukuję
pożyczki na hipotekę na jeden rok, 8 tysięcy złotych, zabezpieczenie w dolarach, gospodarstwo prywatne 115 morgowe oddam za rok 10 tysięcy złotych. Zgłoszenia pod zdw 46 689 Kurjer Poznański.

Dam
2 pokoje z kuchnią za wypożyczenie 15 000 zł, procent według umowy. Właściciel domu w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 46 685

Dobra lokata
10 000 złotych pożyczki na I hipotekę kamienicy w Poznaniu wartości 200 tysięcy na krótki czas potrzebne. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 894

Dam
do 100 000 złotych na I. hipotekę nieruchomości Poznaniu, 15 proc. Warunek odpowiednia posada dla rutynowanego kupca. Oferty do Kurjera zdw 43 517

Poszukuję
wspólnika z kapitałem 10 000 zł w dobrem i rentującem przedsiębiorstwie. Wskaże „Pawilon", Marsz. Focha 15. zdw 46 916

12 tysięcy zł
wypożyczę na hipotekę kamienicy przyjmę administrację lub in. zdrowe propozycje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 070

1 000 zł
poszukuję pożyczki, zastaw kosztowności. Kurjer zdw 47 082

Wspólnik
5.000 zł do autobusu, dobra linja, wysoki zarobek poszukiwany. — Oferty Kurjer zdw 46 962

Wspólnik
5—6.000 zł do tworzącej się większej restauracji. Koncesję posiadam. Objekt bardzo korzystny. Spieszne oferty Kurjer zdw 46 961

Oddam
na sezon letni w uzdrowisku handel delikatesów cukrów deserowych, rzeczy pamiątkowych etc. na rachunek za kaucją lub szukam wspólnika. Zgłoszenia pisemne lub osbiście. Wrocławska 22. Biuro losów. zdw 47 185

Na
hipotekę dużej kamienicy poszukuje 5.000 zł. Oferty Kurjer zdw 47 177

1 000 zł
na rok szukam. Procent pokój z śniadaniem Oferty Kurjer dw 4883

Wspólnik
chrześcijanin z kapitałem 20 do 30 tysięcy złotych z współpracą poszukiwany. Zgłoszenia do Biura Podróży „Orbis", Cieszyn, Rynek 9. nw 10 551

8 DO WYNAJĘCIA

2 pokoje
kuchnia łazienka, elektr., IV. p. Jeżyce wprost od gospodarza za czynszem zgóry 3.000 zł do wydzierżawienia. Oferty do Kurjera zdw 46 394

Mieszkanie
Puszczykówko 6 pokoi, kuchnia, łazienka, 3 balkonami oraz 3 pokoje kuchnia zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer z podaniem ceny zdw 46 300

Większy lokal
przy Starym Rynku, na wysokim parterze na cele przemysłowo-handlowe do wynajęcia. — Zgłoszenia Kurjer Poznański, filja Stary Rynek rw 9648

Mieszkanie
skład, 2 pokoje i kuchnia na prowincji, nadające się dla dentysty wynajmę zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 707

Pokój
kuchnia do wynajęcia gospodarza. Przemysłowa 25, Nowak. zdw 46 706

Mam
do wynajęcia mieszkania 2 pokoje kuchnia, i mniejsze w nowym budynku. Zgłoszenia do Orędownika. Dworzec w miejscu i komunikacja autobusowa. zdw 46 521

Mieszkanie
jednopokojowe przy Kraszewskiego czwarte piętro, od gospodarza do wynajęcia, przejęcie 1.350 zł, wtem policzona dzierżawa. Reflektantów na stałem stanowisku najchętniej bezdzietnych przyjmuje administrator Dutkiewicz, Chwaliszewo 70, front. zdw 46 866

Pokój
kuchnia do wynajęcia, czynsz 2 lata zgóry. Poznań, Starołęka, ul. Bystra 15. Czyż. zdw 46 852

Mieszkanie
3 pokojowe światło elektryczne, czynsz zgóry. Pawełczak, ul. Tęczowa 4. zdw 46 849

2 pokoje
i kuchnia do wynajęcia wprost od gospodarza w Kotowie przy Poznaniu. Jan Jezierski. zdw 46 738

Mieszkania
od 2—3 pokojowe z wygodami oddaje na własność członkom w pobliżu ul. Dąbrowskiego — Spółdzielnia Budowlana Mieszkaniowa „Zeterbe", Poznań, Kraszewskiego 4, od 10—15.30. zdw 46 896

3 pokoje
z kuchnią, elektr. w Puszczykówku blisko dworca z meblami lub bez zaraz do wynajęcia, 2 lata dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 46 906

Mieszkanie
zaraz do wydzierżawienia. Mur. Goślina 7, Bajer. zdw 46 938

Mieszkanie
2 i 3 pokojowe oddam za dzierżawę lub pożyczkę, przy Luboniu. Zgłoszenia Górna Wilda 121. zdw 47 159

Mieszkanie
ładne, duże, 3-pokojowe z łazienką i pokoik dla dziewczyny — z meblami do odstąpienia zaraz. — Oferty Kurjer zdw 47 053

2 pokoje
kuchnia, pokój służącej, hol, łazienka zaraz do wynajęcia w nowowybudowanej willi, Luboń 3 minuty od dworca, światło elektryczne, wodociągi, — dzierżawa 2 400 złotych, pierwszy rok zgóry, następnie 175 złotych miesięcznie. Oferty tylko poważnych reflektantów Kurjer zdw 47 077

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę odda „Komis", Sew. Mielżyńskiego 25-a. zdw 47 134

Mieszkania
różnych wielkości poleca Misiorny, św. Marcin 15, I. zdw 47 131

Mieszkania
w nowo budującym się domu, 10 minut od dworca Luboń do wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 954

Mieszkanie
2 razy pokój i kuchnia wynajmę. Świergul, ul. Lipowa 3, Żabikowo. zdw 47 230

Domek
2 pokoje, kuchnia, kilka mórg ziemi etc., 10 minut jazdy koleją od Poznania wydzierżawię. Oferty Kurjer zdw 47 189

Mieszkanie
pokój za dzierżawę w centrum 1—3 pokoi w pałacu do wydzierżawienia na stałe lub letnisko. wskaże Szczepański, Kantaka 5 I. zdw 47 186

Mieszkanie
3 pokoje z balkonem oraz piękne meble 8 000 zł włącznie rok dzierżawy oddam. Oferty zdw 47 161

Mieszkania — biura
Sześciopokojowe biurowe, parterowe, centrum, wprost właściciela, miesięczna dzierżawa Ośmiopokojwe komfortowe, okolica Łazarz, warunki dogodne Pięciopokojowe komfortowe, okolica zamku. Trzypokojowe komfortowe, willi Drodze Warszawskiej, roczna dzierżawa. Zgłoszenia Hodowaniak. „Biuro Pracy". Plac Wolności 9, dom ogrodowy, III. piętro. zdw 47 108

Wynajmę
2 pokoje z kuchnią. Winiary, Obornicka 26, Pawlak. zdw 47 106

Do wynajęcia
mieszkanie składające się z 8 do 10 pokoi wraz z przynależytościami. Bliższych informacyj udzieli Wydz. Administracji Nieruchomości Poznańskiego Banku Ziemian S. A., Aleje Marcinkowskiego 13. Pw 11 058-17.102

2 pokoje
i kuchnia od gospodarza do wynajęcia. Prądzyńskiego 28, dzierżawa zgóry. zdw 47 213

9 SZUKA MIESZK.

2 — 3
pokojowe mieszkanie w centrum miasta poszukuję wprost od gospodarza. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 46 656

Mieszkania
3 do 4 pokojowego poszukuję wprost od gospodarza, agenci wykluczeni. Zapłacę dzierżawę naprzód Łaskawe oferty do Kurjera zdw 46 462

Poszukuję
zaraz 4 próżnych komfortowych większych pokoi nie wyżej II. piętra w śródmieściu. Dzierżawę płacę zgóry Pośrednicy wykluczeni. Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 45 517

Szukam mieszkania
3—4 pokojowego z kuchnią. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 46 722

Poszukuję
2 lub 3 pokoi dzierżawę za parę lat lub odstępne. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 46 493

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego z wygodami w okolicach centrum poszukuje za czynszem zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 46 874

Pokój
z kuchnią ewentualnie pokoju od gospodarza, zapłacę 2 lata zgóry, agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer rw 9 689

Poszukuję
mieszkania 1—3 pokojowego z kuchnią, czynsz płacę za dłuższy czas zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera zdw 46 731/2

Poszukuję
2—4 pokoje kuchnię gotówka do dyspozycji. Oferty Kurjer zdw 47 126

Mieszkania
2—3 pokojowego, łazienki poszukuje mała rodzina (2 osoby). — Dzierżawa 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 47 158

Szukam
mieszkania 3 pokojowego, kuchnia, zapłacę bieżące 250 miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 47 187

Urzędnik Państwowy
poszukuje mieszkania dwu lub trzy-pokojowego. Dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 46 692

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Gniezno—Poznań
Zamienię dwupokojowe mieszkanie, kuchnię na podobne. Mikulski, Dąbrowskiego 38, fryzjernia jw 3756

Zamienię
6-pokojowe mieszkanie przy ul. Wyspiańskiego na 4-pokojowe. Oferty Kurjer Poznański pod dw 4863

Zamienię
2 pokoje z kuchnią w Puszczykowie blisko dworca, śliczne położenie na takież w Poznaniu. — Oferty Kurjer zdw 46 724

Zamiana
mieszkania, słoneczne, ładna 2 pokoje duże i kuchnia przy Gen. Umińskiego zamienię z ewentualną dopłatą na większe w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 698

Bydgoszcz—Poznań
trzy pokoje, kuchnia, łazienka, elektryczność, gaz, centrum Bydgoszczy zamienię na podobne w Poznaniu. Mogę dopłacić. Propozycje Kurjer Poznański pod zdw 46 791

Zamienię
2 pokoje, przedpokój, kuchnię — Poznań na takież lub mniejsze w Warszawie. Adres wskaże Kurjer zdw 47 073

2
pokoje kuchnię, łazienka, ogródek na Wspólnej (Wilda) dzierżawa 100 złotych, zamienię na pokój kuchnię. Oferty Kurjer rw 9 684

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
umeblowany, osobne wejście 2 osoby. Kościelna 17, II. jw 3765

Słoneczny
pokój umeblowany 1 lub 2 wynajmę. Światło elektryczne (naprzeciw Hotelu Polonja) Grunwaldzka 5, front, patrer. zdw 46 111

Pokój
dobrze umeblowany, słoneczny, frontowy, niekrępującem wejściem, lepszemu panu wynajmę Drejkarz, Wrocławska 2, II. zdw 46 404

Pokój
frontowy, słoneczny, elektryczność, wynajmę. Przecznica 4, II., lewo. zdw 46 490

Pokój
umebl. elektryka 1—2 osobom wynajmę. Nowak, Spokojna 5a. zdw 46 720

Pokój
utrzymaniem lub obiadem. Plac Nowomiejski 10a, I., lewo. zdw 46 710

Pokój
balkonowy, obszerny, słoneczny, do wynajęcia. Plac Wolności 9, dom ogrodowy, II., Grabowska. zdw 46 701

Panny
na pokój przyjmę. Ryniecka, Zagórze 5a. zdw 46 757

Pokój
mały umebl., miły, jasny z elektrycznem światłem, pełnem utrzymaniem, panience wynajmę. Adres Kurjer zdw 46 756

Pokój
Grottgera 2, IV. zdw 46 737

Pokój
dla małżeństwa. Karwowskiego 10, II., lewo, Łazarz. zdw 46 726

Pokój
elegancki, elektryczność wynajmę 1. 5. Skryta 14, III., lewo. zdw 46 647

Panie
na wspólny słoneczny pokój — przyjmę. Skryta 10, I. lewo. Łazarz. zdw 46 590

Frontowy
ładnie umeblowany, niekrępujący pokój panu wynajmę. Chwaliszewo 53/54, I. lewo. zdw 46 534

Pokój
umeblowany ładny niekrępujący, frontowy solidnemu panu od 1. 5. wynajmę. Stachowiak, Staszica 21. zdw 46 587

Pokój
umeblowany frontowy dla 2 panów od 1. 5. 30. do wynajęcia. Sgaller, Kozia 18/19. zdw 46 550

Dwuosobowy
pokój wynajmę. Plac Bernardyński 1, I. prawo. zdw 46 593

Dwóch
panów przyjmę. Focha 41, podwórze, prawo, I., lewo. zdw 46 761

Pokój
czysty 2 studentom wynajmę. — Stachowiak, Wierzbięcice 23. zdw 46 788

Duży
słoneczny frontowy pokój umeblowany dla solidnego pana. — Półwiejska 13, II. lewo. zdw 46 787

Pana
na pokój frontowy przyjmę. — Weihs, Fabryczna 35 b. zdw 46 783

Ładny
pokój umeblowany elektrycznem światłem do wynajęcia. — Górna Wilda 29, III. prawo. zdw 46 826

Pokój
wspólny wynajmę panu. Grobla 6, podwórze, lewo, I. prawo. zdw 46 825

Słoneczny
pokój wynajmę 1—2 panom, ul. Mylna 36, II. prawo. zdw 46 817

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz Jackowskiego 39, II. zdw 46 812

Pokój
umeblowany, osobne wejście dla dwóch panów do wynajęcia. — Górna Wilda 30, Łabenda. zdw 46 810

Małżeństwu
odnajmę pokój, używaniem kuchni, śródmieście, dzierżawa 2 lata. Kurjer zdw 46 809

Świeżo renowany
pokój umeblowany do wynajęcia ul. Czesława 16 a, I. prawo. zdw 46 795

Pokój
z osobnem wejściem na 2 lub 3 osoby do wynajęcia. Wodna 25, IV. prawo. zdw 46 790

Pokój
frontowy, komfortowo urządzony I. piętro, telefonem 1 wzgl. 2 lepszym panom lub paniom, całodziennem utrzymaniem albo bez wynajmę. Wskaże Kurjer zdw 46 877

Pokój
do wynajęcia. Polna 16, II. prawo. jw 3766

Pokój
wynajmę. Szamarzewskiego 26 a, I. lewo. jw 3770

Pokój
umeblowany dla pana 1. 5. do wynajęcia (pościel pożądana). — Fr. Ratajczaka 13, III. zdw 46 868

Słoneczny
pokój, Małeckiego 13, front II. lewo. zdw 46 862

Balkonowy
z światłem elektrycznem solidnej osobie wynajmę. Poplińskich 11, I. prawo. zdw 46 861

Pokój
umebl. z używ. kuchni dla 2 pań lub bezdzietnego małżeństwa. — Adres wskaże Kurjer zdw 47 062

Pokój
umeblowany, elektryczność, Niegolewskich 2, I. lewo. zdw 47 064

Pokój
umeblowany wynajmę. Ratajczaka 13, II. zdw 46 901

Pokój
wynajmę Poznańska 59, II, narożnik Jasnej. zdw 46 921

Pokój
balkonowy, czysty dla dwóch osób 1. 5. Szyperska 3, III. (2 wchód). zdw 46 905

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Olszewska, Podgórna 4. zdw 46 902

Pokój
elegancko umeblowany, telefon wynajmę. Ogurkowska, Ratajczaka 40, narożnik 27 Grudnia. zdw 46 909

Ładny
czysty pokój pani. Różana 4 a, II. lewo. zdw 46 854

Przyjmę
panów tanio na stancję. Wodna 8. II., Alejski. zdw 46 830/31

Sympatyczny
pokój dwuosobowy wynajmę od 1 wzgl. 15 maja. Schammert, ul. Krzyżowa 5, I piętro. zdw 46 691

Pokój
Zygmunta Augusta 10, IV. zdw 46 687

Pokój
frontowy umeblowany z używaniem kuchni małżeństwu wynajmę. Łazarz, Kanałowa 6, I., lewo zdw 46 779

Pokój
dwom panom wynajmę. Marciniak, Niegolewskich 1. zdw 46 773

Niekrępujące
wejście oddzielne, 2 pokoje ładnie umeblowane, światło elektryczne ogrzewanie centralne, bez pościeli, dla lepszych spokojnych panów zaraz do wynajęcia. Słowackiego 42, I p. prawo. jw 3774

Pokój
dwuosobowy dobrem utrzymaniem tanio wynajmę. Ogrodowa 2, III., lewo. zdw 46 844

Pokój
utrzymaniem lub bez wolny. Żupańskiego 13, I., lewo. zdw 46 839

Pokój
dwuosobowy, Półwiejska 4. — Pawlak. zdw 47 092/3

Pokój
elegancki dla panów zaraz do wynajęcia Kossaka 1, I. p., narożnik Wyspiańskiego. zdw 46 853

Wspólny
z utrzymaniem 100.— Marcina 29 III. p. zdw 46 832

Elegancki
pokój łazienką inteligentnemu panu z obiadami zaraz wynajmę Stroma 27, II., prawo. zdw 46 828

Pokój
frontowy inteligentnej osobie wynajmę. Wożna 14 b, I., — Tyzonowska. zdw 40 895

Słoneczny
frontowy 1—2 intelig. Dąbrowskiego 25 a, I. zdw 46 889

Sympatyczny
pokój frontowy, wejście z klatki schodowej od 1. 5. do wynajęcia, pościel pożądana. Szwajcarska 12 a, II., prawo. zdw 46 900

Pokój
lepszemu panu zaraz. Zgłoszenia W. Garbary, Restauracja. zdw 46 887

Zdrowy
wspólny wynajmę panu. Wrocławska 13, podwórze, lewo I. zdw 46 914

Centrum
czysty, słoneczny, pokój jednemu lub dwom panom wynajmę. — Murna 3, II., lewo. zdw 46 918

Lepszy
pokój wynajmę. Małeckiego 15, I., lewo. zdw 46 7.5

Pokój
frontowy dobrze umeblowany. — Bąkowska, Kramarska 27, I. narożnik Wielkiej. zdw 46 928

Pokój
przejściowy dla panienki zaraz. Gwarna 17, podw. prawo, I. Pytlińska. zdw 46 922

Pensjonat
dla przejezdnych poleca pokoje. Ceny umiarkowane. Ogurkowska Ratajczaka 40, telefon 55-18. zdw 46 908

Śródmieście
czysty, słoneczny pokój. Murna 3 (poprzeczna Nowej), parter lewo. zdw 46 904

Pokój
umeblowany dla dwóch panów do wynajęcia. Böttcher, Górna Wilda 43, parter. zdw 46 912

Pokój
umeblowany frontowy wynajmę zaraz. Balcerzak, Kraszewskiego 30. jw 3778

Pokój
od 1. 5. Dąbrowskiego 34, dom tylny, I. prawo. Tadajewska. jw 3779

Elegancki
słoneczny pokój wynajmę inteligentnemu panu lub pani na stanowisku. Dąbrowskiego 33, III. lewo. jw 3780

Pokój
2—3 panom zaraz wynajmę. Półwiejska 35, I. zdw 46 999

Pokój
umeblowany wynajmę. Przemysłowa 30, II. lewo. zdw 47 000

Elegancki
pokój lepszemu panu. Różana 4-a II. prawo. zdw 46 968

Jasna 1, II., lewo
pokój na 2 osoby do wynajęcia. zdw 46 971

Dwom
panienkom pokój wynajmę. — Kwiatowa 9, III., lewo. zdw 46 978

Pokój
1. 5. Dąbrowskiego 2, III., prawo. zdw 46 983

Pokój
wspólny panu. Wierzbięcice 39 a, parter, prawo. zdw 46 988

Pokój
balkonowy, elektr. łazienka przy parku Wilsona od 1. 5. Śniadeckich 32 a, III piętro, prawo — wejście Parkowa. zdw 46 987

Pokój
wspólny panu. Pocztowa 13., III. zdw 46 990

Pokój
utrzymanie 2 intelig. osób. Ulica Pocztowa 28, Drowa Korbońska zdw 46 929

Pokój
Młyńska 12, I. prawo. zdw 47 066

Śródmieście
pokój dobrze umeblowany, słoneczny, czysty, elektryczność wynajmie. Klapczyńska, Wały Zygmunta Augusta 1. zdw 46 932

Panu
młodszemu wspólny pokój. Plac Świętokrzyski 3, III., prawo. zdw 46 939

Pokój
umebl. balkonowy, słoneczny dla 2 pań lub panów. Kraszewskiego 9 a, I. lewo. zdw 46 947

Pokój
umeblowany do wynajęcia. — Wierzbięcice 11, II. Jasicki. zdw 47 200

Pokój
słoneczny elektrycznem światłem do wynajęcia zaraz. Wierzbięcice 22, II. lewo. zdw 47 196

Pokój
jednoosobowy od 1 maja. Kanałowa 7, II. prawo. zdw 47 188

Pokój
duży słoneczny 1—2 lepszym panom 1. 5. Półwiejska 33, II., prawo. zdw 47 087

Śródmieście
dwuosobowy pokój wynajmę. — Rzeczypospolitej 2, Chudzicka. zdw 46 959

Pokój
z osobnem wejściem od 1 maja wynajmę. Wielkie Garbary 48, I., prawo. zdw 46 941

Pokój
do wynajęcia. Dąbrowskiego 36, III. lewo. zdw 46 952

Pana
na wspólny pokój. Grobla 4, parter, lewo. zdw 46 950

Willa
pokój umeblowany, balkon, wynajmę inteligentowi. Szymańska, Topolowa 6, koniec Ratajczaka. zdw 46 951

Pokój
dla pana zaraz elektryczność, telefon. Ratajczaka 11 a, IV. wejście, parter, prawo. zdw 47 086

Wspólny
pokój wynajmę. Gwarna 8, III., prawo. zdw 47 078

Umeblowany
frontowy pokój na 2 osoby wynajmę. Waligóra, Grochowe Łąki 6 b, II. (od 3—5) rw 9682

Pokój
umeblowany na dwie osoby, ul. Wszystkich Świętych 3, III. prawo. rw 9669

Pokój
dla inteligentnego, bezdzietnego małżeństwa. G. Wilda 17, III., lewo. zdw 46 942

Pokoik
solidnemu panu z używaniem łazienki. Szwajcarska 18, III ptr. lewo. zdw 47 038

Małżeństwu
2 pokoje, używanie kuchni. Górna Wilda 111, III. Kolczyńska. zdw 47 027

Gabinet
elegancki oraz sypialnia (elektryczność, telefon) — razem lub osobno wynajmę. Kręta 7, III. prawo. zdw 47 029

Studentce
spokojnej słoneczny frontowy — obok Zamku, elektryczność, łazienka, 40 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 47 030

Ładny
pokój panu, lub bezdzietnemu małżeństwu wynajmę. Kamieński Długa 5. zdw 47 031

Dwa
pokoje umeblowane małżeństwu wynajmę. Plac Działowy 10, II. zdw 47 021

Pokój
eleg. umeblowany, duży, jasny, dla inteligentnego małżeństwa. Kantaka 5, II piętro prawo. zdw 47 026

Dwa
trzy pokoje słoneczne używalnością kuchni, nowoczesne wygody. Wały Jagiełły 20 m. 5, narożnik Półwiejskiej. zdw 47 025

Wspólny
pokój dla pana, elektryczność. Szkolna 3, prawo, II. prawo. zdw 46 020

Wspólny
pokój panom. Półwiejska 12, w podwórzu. Kowalski. zdw 47 011

Pokój
umebl. z utrzymaniem, światłem elektr. wydzierżawię. Św. Marcin 66/67, III. prawo, dom front. zdw 47 010

Pokój
wynajmę. Grobla 19, III. prawo. zdw 47 017

1 panienkę
na wspólny pokój od 1. V. Św. Marcin 66/67, Tischler. zdw 47 015

Pokój
wynajmę z dwoma łóżkami. Łąkowa 17, w podwórzu, III., lewo. Otomańska. zdw 47 012

Panienkę
na wspólny pokój. Ul. W. Świętych 8, IV., prawo. zdw 47 151

Pokój
dla dwóch osób od 1. 5. do wynajęcia. Drygalska, ul. Przemysłowa 41. zdw 47 152

Czysty
frontowy pokój panom wynajmę. Małeckiego 17, I., lewo. zdw 47 149

Pokój
dla dwóch pań lub panów. Za Bramką 7, Szymańska. Pw 11 043-54.255

Słoneczny
duży front. pokój wolny dla lepszego pana wzgl. oficera z ordynansem. Czynsz 3 m. zgóry. Adres wskaże Kurjer zdw 47 063

Pokój
studentce, ewent. utrzymanie. — Ogrodowa 9, I. lewo. zdw 47 069

Pokój
umeblowany. — Św. Marcin 32, front, II. prawo. zdw 47 055

2 pokoje
gabinet i sypialnie, światło elektryczne, blisko dworca i akademji, panom wynajmę. Bukowska nr. 5, II. wprost. zdw 47 060

Pokój
do wynajęcia panom. Długa 13, parter prawo. zdw 47 046

Pokój
dwom inteligentnym paniom wynajmę od 1. 5. Obejrzeć 2—5. Działyńskich 2, wysoki parter prawo. zdw 47 033

Słoneczny
pokój czysty. Sieradzonowa, ul. Strzelecka 25. zdw 47 034

Panią
na pokój przyjmę. Garncarska 1, II. prawo. zdw 47 008

Pokój
do wynajęcia pani lub panu. Zacisze 4-a, parter. zdw 47 080

2
ewentl. 3 pokoje, w lepszej dzielnicy, dobrze umeblowane i słoneczne, z używaniem kuchni lub z utrzymaniem przy samotnej osobie od 1 maja do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 47 137

Pokój
1—2 solidnym, inteligentnym panom. Plac Świętokrzyski 3, III., prawo. zdw 46 944

Słoneczny
frontowy pokój solidnemu panu Działyńskich 2, Schaefer. zdw 47 203

Pokój
umeblowany, dwuosobowy wynajmę. Śniadeckich 17, III. lewo zdw 47 195

Panom
utrzymaniem (bez). Wiza, Wrocławska 13. zdw 47 180

Pokój
umebl. z własną pościelą. Maczyński, Matejki 66. rw 9 685

Elegancki
pokój jednej, dwom osobom wolny. Szewska 20, III., lewo. rw 9 686

Pokój
wspólny z osobnem wejściem. — Kowalska, Wodna 8. rw 9 688

Pana
na wspólny pokój. Tylne Chwaliszewo 25, I., prawo. rw 9 693

Pokój
balkon, solidny dla 1—2 panów, osobne wejście. Wierzbięcice 10, I. zdw 47 123

Dwa
pokoje ewentualnie podczas targów. Małeckiego 14, Głowińska. zdw 47 117

Pokój
dla dwóch panów osobne wejście Jeżyce, Piotra Wawrzyniaka 13, podwórze, I., prawo. zdw 47 118

Pokój
dwuosobowy, 27 Grudnia 19, ul. Strzelecka. zdw 47 122
lecka. zdw 47 122

Pokój
dla małżeństwa bezdzietnego. — Marsz. Focha 80, dom ogrodowy II., prawo. zdw 47 119

Panience
wspólny pokój, Śniadeckich 6, I., lewo. zdw 47 097

Pokój
wspólny lepszej pani. Kręta 24, II., lewo. zdw 47 101

Pokój
od 1. V. wynajmę. Poznańska 33, II., lewo. zdw 47 105

Ładny
pokój dwuosobowy wynajmę zaraz. Górna Wilda 13, III. prawo zdw 47 263

Pokój
dobrze umeblowany parterowy, frontowy z elektryka, osobnem wejściem od 1. 5. lub później do wynajęcia ul. Romana Szymańskiego 8, parter, prawo. zdw 47 262

Pokój
na 2 osoby. Spokojna 27, I. zdw 47 217

Wspólny
pokój dla panienki. Kopernika 5, I., lewo, Moczyńska. zdw 47 214

Pokój
utrzymaniem 1—3 osobom (pianino). Półwiejska 2, III. prawo. zdw 47 222

Pokój
balkonowy trzyosobowy. Wierzbięcice 39 a, III. prawo. zdw 47 221

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
ładnego, niekrępującego od 1. V. poszukuje oficer, kawaler w okolicy Matejki Gruwaldzkiej wzgl. Jeżyc w pobliżu koszar. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 47 095

Spokojnego
pokoju dla 2 panów do 15 minut od St. Rynku po 30—35 zł od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 46 729

Pokoju
skromnego wejście z klatki schodowej (bez pościeli) szuka inteligentny pan. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 381

Studentka
szuka pokoju z fortepianem blisko Uniwersytetu. Oferty Kurjer zdw 46 801

Pokoiku
czystego, niekrępującego poszukuje urzędniczka od 1. 5. Oferty z cena do Kurjera zdw 46 799

Pokoju
niekrępującego w pobliżu Rynku Łazarskiego poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 793

Dwa pokoje
na spokojne biuro w śródmieściu światło elektr., telefon. nie wyżej II. piętra, niekrep. wejście poszukuję. Oferty ekspedycja Kurjera zdw 46 879

Artysta
malarz poszukuje umeblowanego pokoju słonecznego w śródmieściu od 15. 5. Prosze podać warunki Oferty Kurjer zdw 46 878

Małżeństwo
z jednem dzieckiem poszukuje pokoju próżnego lub umeblowanego. Oferty Kurjer zdw 46 873

Małżeństwo z dzieckiem
poszukuje od 15 maja pokoju umeblowanego ewentualnie używaniem kuchni. Oferty i podaniem ceny do Kurjera zdw 46 855

Spokojnego
niekrępującego pokoju poszukują zaraz dwaj starsi, poważni studenci (bracia). Centrum. Warunki Kurjer zdw 46 778

Próżnych
2 pokoi przy plantach z elektr., łazienką i ewentl. telefonem blisko śródmieścia poszukuje pan. Oferty Kurjer zdw 46 891

Małego
pokoju z własną pościelą poszukują dwie siostry. Oferty Kurjer zdw 46 890

Skromnie
umeblowanego pokoju poszukuję od 15 maja, śródmieściu. Kurjer zdw 45 240

Poszukuję
pokoju umeblowanego od 1 maja. Oferty z podaniem ceny Kurjer nw 10 556

Hafciarka
poszukuje niekrępującego pokoju elektryczność, cena. Oferty Kurjer zdw 47 205

Samotna
pani z 2 dziećmi poszukuje pokoju skromnego u samotnej osoby. Ewentl. opiekę nad dziećmi. — Oferty Kurjer zdw 47 192

Kresowianka
poszukuje pokoju skromnego, niekrępującego. Oferty z cena zdw 47 178

Pokoju
czystego, niekrępującego, elektr. oświetleniem poszukuje pan od 1. Łaskawe zgłoszenia, podaniem ceny Kurjer rw 9676

Skromny
pokoik niekrępujący najchętniej z oddzielnem wejściem, śródmieście poszukiwany. Oferty z podaniem ceny Kurjer rw 9 672

Pokoju
skromnego poszukuje bezdzietne małżeństwo. Kurjer zdw 46 782

Pokoju
na Jeżycach lub okolicy poszukuję. Warunki pod jw 3766

13 LOKALE

Cztery ubikacje
nadające się na biura, składnice lub cichy przemysł przy ulicy Gwarnej wolne, wielkość ca. 80 kwm. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 446

Murowana szopa
piętrowa, nadająca się na garaż dla 3 samochodów, na składnicę, warsztat lub t. p. wolna natychmiast. Okolica Matejki i Grunwaldzkiej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 45 447

Na biuro
lub dla lekarza dwa pokoje do wynajęcia. Św. Marcin 18, II., lewo. zdw 46 753

Ubikacja
na warsztat do wynajęcia od gospodarza. Adres Kurjer zdw 46 823

Skład paszy
z elektrycznym zapędem, dobrze prosperujący, sprzedam. Adres Kurjer zdw 46 771

Garaż do samochodu
w centrum miasta ewtl. z mieszkaniem dla szofera do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 47 224

Ubikacje
nadające się na różne przedsiębiorstwa z przyległą bocznicą kolejową, lub bez, do wynajęcia. Zgłoszenia przyjmuje administracja nieruchom. Radcy J. Draheima przy ul. Dąbrowskiego 83/85, tel. 14-31. jw 3773

Lokalu
bliskości St. Rynku — na cichy przemysł poszukuję. — Śpieszne oferty Kurjer zdw 47 127

Na biura
dwa pokoje w centrum. Adres wskaże Kurjer zdw 46 835

14 DZIERŻAWY

Skład
z mieszkaniem do wynajęcia przy bardzo ruchliwej ulicy od 1 maja 1930 w Wolsztynie. Zgłoszenia: Biała Góra 17. (Nie blaszwatnicy). zdw 46 511

Wolny skład
z mieszkaniem na każdą branżę, najlepsze położenie, w mieście prowincjonalnem, dobra egzystencja dla konfekcji również na cukiernię Oferty Kurjer zdw 45 926

Skład
do wydzierżawienia. Karpiński, ul. Kramarska 25. zdw 46 695

Gospodarstwa
w Poznaniu lub w pobliżu poszukuje dzierżawy od lipca lub października rb. Oferty Kurjer zdw 46 484

Skład
rzeźnicki warsztat, dwa pokoje z kuchnią wydzierżawię. Elżbieta Dybizbańska, Buk, Plac St. Reszki 6. zdw 46 767

Skład
z 2 wzgl. 3 pokojowem mieszkaniem w Szamotułach przy głównej ulicy blisko rynku wydzierżawie zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 46 763

Stajnia
na 2 lub 3 konie do wydzierżawienia. Składnica Wierzbięcice 37. zdw 47 145/146

Do wydzierżawienia
60 morgowe gospodarstwo z inwentarzem 3 km od miasta. — Zgłoszenia od Stanisławy Bogajczyk, Grochowe Łąki 1, Poznań. zdw 45 959

Plac
w Jeżycach wydzierżawię na składnicę lub warsztaty. Skład papieru, Kościelna 3. jw 3776

Mieszkanie
5 pok. czas letni lub stałe. Oborniki, woda, lasy, wydzierżawię. Oferty Kurjer zdw 47 023

Ubikacja
warsztatowa dla instalatora lub elektrotechnika przy ul. św. Marcina do wydzierżawienia. Czynsz 2 100 złotych za rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 005

Skład
odpowiedni na fryzjerstwo lub kwiaciarnię do wynajęcia. Niegolewskich 2. zdw 46 289

Młyn kaszowy
oraz śrutownik dobrze zaprowadzony na dogodnych warunkach z mieszkaniem do wydzierżawienia. St. Andersz, Czempin, tel. 50. rw 9 690

Piekarnię
dobrze prosperującą w ruchliwej okolicy wydzierżawię zaraz z powodu stosunków rodzinnych. Do objęcia potrzebne 7.000 złotych gotówki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 236

15 LETNISKA

W pięknej
lesistej okolicy (jeziora) blisko Poznania wynajmuję pokoje z utrzymaniem od 1 maja po cenach umiarkowanych Ziembo, Promienko, poczta Biskupice, stacja Promno. zdw 46 393

W Puszczykówku
wynajmę jeden, dwa lub trzy pokoje z kuchnią blisko lasu i dworca. Willa Haliny Grodzkiej Puszczykówko, w pobliżu sołtysa zdw 46 390

Truskawiec
pensjonat „Zacisze" znany z wykwintnej i troskliwej kuchni otwarty od 15 maja. zdw 46 635

Poronin
pensjonat „Stary Dwór". Jadwigi Dzieglowej, cały rok otwarty. Kwiecień, maj, czerwiec ceny zniżone. zdw 46 628

Zakopane — „Januszek"
ulica Chałubińskiego, pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania. Kuchnia wykwintna. Piękny, rozległy park. Cena 8,50. zdw 44 558

Krynica
willa „Stefanja", położona w centrum w dużym ogrodzie. Pokoje bez utrzymania. Wiadomość do 30 kwietnia. Zawiercie Inż. Szymanowska, od maja Krynica zdw 44 849

Krynica
Pensjonat „Grunwald" E. Choynowskiej i N. Gorbaniowej, ulica Lipowa, czwarta willa od nowych łazienek. Pokoje słoneczne, wszelkie wygody woda zimna i gorąca, kuchnia smaczna i obfita tylko na świeżem maśle, na żądanie djetetyczna. Maj, czerwiec ceny 20 % tańsze Pw 10 994 54.220

Inteligentna
panna pragnie spędzić 3 tygodnie wypoczynku swe dworze na wsi w dobrych warunkach. Adres: Poznań, Mickiewicza 19. Ottowicz. zdw 46 734

Na sezon letni
w Puszczykowie (centrum) odnajmę 1—2 pokoje z balkonem światłem elektrycznem i ogrodem. Oferty Kurjer zdw 46 031

Letnisko
kuracja mleczna. Willa Graefe, Poznań - Szelag. zdw 46 768

W Puszczykówku
niedaleko dworca prawo 2 pokoje umeblowane z używaniem kuchni zaraz na całe lato wydzierżawię. Zgłoszenia do „Par" Al. Marcinkowskiego 11 pod 17.80. Pw 11 033-17.80

Letnisko
pokój umeblowany, elektryka, używalność kuchni, łazienki, ogród, las. Mosina, Lipowa 1. zdw 46 899

Truskawiec
Kresowy Ziemiański Pensjonat „Krzysia". Utrzymanie pierwszorzędne. Ceny umiarkowane. Pw 11042-16.28

Inteligentna
osoba, z jaknajlepszemi referencjami, poszukuje letniska z całem dobrem utrzymaniem, przy zacnej rodzinie, blisko Poznania, lub w Poznaniu, przy ogrodzie — niedrogo. Kurjer Poznański zdw 47 140

Rymanów - Zdrój
pensjonat „Gozdawa" nowo otwarty 1-go maja. Adres Rymanów - Zdrój, pokoje z utrzymaniem, ceny przystępne. zdw 47 247

16 OSOBISTE

Ostrzegam
przed kupnem mieszkania Śniadeckich 4, I., lewo, od p. Ehleer. Zabraniam trzymać nowych sublokatorów, ponieważ starym wszystkim wypowiedziała Administrator Kazimierz Szulczyński, Dąbrowskiego 88. zdw 46 843

W sprawie
mieszkania prosze o spotkanie jak umówione przy wejściu na Targi o godz. 11, albo 3. K. Z. zdw 47 116

93 970 — 95 400
Za świąteczne życzenia dziękuję. Pozdrawiam. Grys, M. zdw 47 238

W. W.
zgadłam. Dziekuje. Dz.. zdw 46 860

Za
długi męża mego Józefa nie odpowiadam i proszę pod niżej podanym adresem nie pisać, gdyż wszelki ślad po nim zaginął. — Cecylja Wawrzyniakowa. Chodzież, św. Barbary 29. zdw 47 056

Dwie inteligentne przystojne panie i pan sportsmen
którzyby chcieli wziąć udział w zdjęciach wielkiego filmu i mogą przyłączyć się finansowo do produkcji, zechcą podać swe adresy do Kurjera zdw 47 004

20 LICYTACJE

Licytacja przymusowa
We wtorek, dnia 29. 4. 30. o godzinie 2 po południu sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę w majetności Edwardowo pod Poznaniem 4 krowy, Polarczyk, komornik obwodowy zdw 47 191

21 ZGUBY

Zamienioną walizkę
w pociągu Poznań—Inowrocław nocą na Wielkanoc, akta urzędowe, pieczęć urzędową, proszę zwrócić Mierniczemu Kłodnickiemu, Grudziądz Groblowa. Zwrócę zostawioną walizkę. Posterunki Policji Państwowej proszę o pomoc. zdw 46 688

Zegarek
dublée zgubiłam 25-go piątek, — idąc ul. Batorego, parkiem Moniuszki, aleją do Solacza godz. 6.10, 6.30. — Uczciwego znalazcę proszę o adres do Kurjera zdw 47 001/2

Prośba
Znalazcę dokumentów na nazwisko W. M. wraz z biletem i wizą na wyjazd do Holandji, proszę o łaskawe oddanie za wynagrodzeniem w składzie kolonjalnym, Spokojna 21. zdw 47 044

22 ROZMAITE

Witold Leworski Wrocławska 36
Najpiękniejsze obrazy, najniższe ceny. Pw 103 87/88-14.74/75

Przyjmuję
jedwabne, wełniane pończochy do nadrabiania. Nowy Rynek 9/10. zdw 46 357

Książki
oprawia solidnie, tanio Introligatornia, Przecznica 11 a. zdw 46 405

Pensjonat
dla przyjezdnych Poznań, Gwarna 17, II. Pokoje umeblowane większe i mniejsze. Ceny przystępne T. Rowecka. zdw 46 430

Pracownia
sukien i okryć poleca nowości na sezon wiosenny i letni — Salon mód, Łukowska, Kantaka 2. zdw 32 039

Pluskwy
z zarodkami wytępiam radykalnie wydymieniem, gazami trującemi tępię szczury itd. Amicus, Małeckiego 15, II. zdw 38 371

Przechowywanie futer
przez lato pod gwarancją fachowej konserwacji W. Królikiewicz Magazyn futer ul. Podgórna 3. Nowości sezonowe stale na składzie. Ceny konkurencyjne. Pw 10 761-15.176

Przy najniższych cenach najpiękniejsze obrazy
tylko w firmie Witold Leworski, Wrocławska 36.
Pw 10 384/5-14.72/3

Portrety
fotografje artystyczne wykonuja Bracia Pęcherscy, Al. Marcinkowskiego 8, telefon 3955.
dw 3 834

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu, centrum miasta, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Świętokrzyskiego. zdw 46 070

Krawcowa
zdolna, dziernie 3.500 zł. Oferty Kurjer zdw 46 640

Retuszerka
retuszuje płyty fotograficzne. — Głębocka, Szwajcarska 19.
zdw 46 547

Najmodniejsze
klubowe garnitury w skórę i wszelkie meble wyścielane wykonuje Styczyński, Wrocławska 18 telefon 15 84 zdw 46 760

Srebrzenie - złocenie
papierośnic, torebek, alp.-cukiernic, zastaw metalowych, przedmiotów antycznych wykonuje „Galwanostegja", Wielkie Garbary 4. zdw 43 867

Wyroby budowlane
po cenach przystępnych jak zawiasy dwu i trzyczęściowe żelazne i mosiężne do bram i drzwi, zasuwy (kantrygle), zasuwy na wierzch, regnery do okien, boczne baskwile, zasuwki baskwilowe do bram, zamki do krat zesuwanych i inne artykuły wykonuje Ślusarnia budowlana Poznań, ul. Wenecjańska 11/12, telefon 21-08. zdw 46 821

Obiady
na maśle 1.20. Restauracja, ulica Grunwaldzka 22 b. zdw 46 806

Wykonuję
suknie od 8, płaszcze do 20 zł. Nowakowa, Składowa 12.
zdw 46 867

Fachowo i skutecznie
przeprowadza reklamacje podatkowe, wypełnia deklaracje o dochodzie Biuro Obrony Prawnej, Św. Wojciech 26. zdw 46 925/6

Specjalista
wykonuje garderobę chłopięcą, Wały Król. Jadwigi 7-a, II.
zdw 46 776

Eleganckie, szyte!
Cena zmuszająca do kupna. — Wrocławska 15 Fabryczny Skład Obuwia „Waza"
Pw 11 040/41-17.63/4

Krawcowa
dzielna na eleganckie suknie — oraz płaszcze poleca się poza dom 3.50 dziennie. Ofetry Kurjer zdw 46 898

Plisowanie dekatyzowanie
wykonuje szybko, najtaniej — Półwiejska 17. zdw 46 920

Rewizor ksiąg
zaprowadza książkowość, przeprowadza rewizje, ustawia bilans i t. p. Wyjeżdżam również poza Poznań. Feliks Rączkowski, ul. Spokojna 27. zdw 46 924

Malarskie
prace wykonuję czysto i tanio. — Tynecki, Rzeczypospolitej 9.
zdw 46 992

Ogrodnik
wykonuje wszelkie prace w zakres ogrodnictwa wchodzące, obsadzanie balkonów, zakładanie ogródków i t. d. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 46 965

Tapicer
Lewicki, Grobla 4, naprawia materace 3,—, leżanki 4,—
zdw 46 936

Żaluzje
naprawia Stolarnia Gloger, Kantaka 5, Poznań.
zdw 46 937

Suknie
wykonuję podług najnowszych żurnali, przerabiam. Górna Wilda 67, podw., II. zdw 47 016

Przyjmę
wspólnika do wypoż. rowerów dams. - męskich, z kap. 800 zł, warsz. naprawy miejscu postoju w centr. posiadam. Oferty Kurjer zdw 47 155

Szyję
pierwszorzędnie, tanio, szybko. Time, Św. Marcin 43. zdw 47 037

Żurnale mód
od skromnych do najwytworniejszych. Sobczak, Ślusarska 5.
zdw 46 963

3-letnią
dziewczynkę jasno-blondynkę oddam na własne. Oferty Kurjer rw 9677

Mody
damskie i męskie wykonuje Nowacki, Piekary 10. zdw 47 215

Dekoracje
okien mieszkań i okien wystawowych wykonuje artystycznie Zakład tapicerski Styczyński, Wrocławska 18, telefon 15-84, ostatnie urządzenie Teatru Wielkiego
zdw 46 759

23 OŻENKI

Panna
przystojna, lat 28, 3 000 wyprawa, wyjdzie zamąż za solidnego rzemieślnika, niższego urzędnika, właściciela mniejszego składu. — Zgłoszenia z fotografją uprasza do Kurjera zdw 46 712

Wdowa
bezdzietna w średnim wieku, posiadająca trzypokojowe mieszkanie, poszukuje pana do lat 60, na stałem stanowisku w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer
zdw 46 745

Inteligentna
z wyższem wykształceniem, dobrze usytuowana nauczycielka — pozna lekarza ewentl. studenta medycyny, inni niewykluczeni. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 335

Dr. med.
zapozna ładną, przystojną, inteligentną pannę posiadającą odpowiednie mieszkanie i cośkolwiek gotówki. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo rodziców lub krewnych mile widziane. Dyskrecja rzecz honorowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 051

Panna
przystojna, religijna, gospodarna lat 27, posiadająca gotówkę na pokój i kuchnie poszukuje rzemieślnika lub urzędnika. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer
zdw 46 554

Wyższy
urzędnik państwowy, dypl. inżynier, lat 43, ożeni się z osobą kulturalną, niezależną materjalnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 876

Kawaler
lat 29, inż., przystojny brunet, stęskniony do ciepła rodzinnego pozna w celu matrymonjalnym, inteligentną, wybitnie ładną, — skromną panią, z dobrego domu. Panie od lat 19—25 pragnące słonecznego pożycia, raczą złożyć oferty tylko z fotografją do Kurjera, którą się zwraca pod słowem honoru. zdw 46 875

Kawaler
lat 33, lepszy rzemieślnik, blondyn, średniego wzrostu, posiadający 3 pokojowe mieszkanie z umeblowaniem szuka panny do lat 27. Majątek pożądany. Oferty z fotografją, którą pod słowem honoru zwraca, uprasza się do Kurjera zdw 46 840

Dyroktor
majątków poszukuje żony wykształconej i gospodarnej. Zgłoszenia od Kurjera zdw 46 829

Dla
inteligentnej panny lat 22, posag 40 000, poszukuje się urzędnika, kupca lub ziemianina w celu matrymonjalnym. Zgłoszenia „Wanda", Fabryczna 35-a, IV.
zdw 46 973

Pragnę
poznać pana z wyższem wykształceniem na dobrem stanowisku, cel matrymonjalny. Mam lat 28, sztynka, przystojna, wykształcona, posiadam wyprawę i 45 000 złotych. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 141

Która
z pań dopomoże materjalnie studjach inteligentnemu młodzieńcowi o wyższych aspiracjach, mającemu zdolności literackie. Oferty Kurjer zdw 47 103

Biuro
matrymonjalne, tak się wsławiło, że nazwę „Rekord" słusznie zdobyło. Panie, panowie, spieszcie do niego, w niem się spełniają życzenia każdego. Skarbowa 15, telefon 40-18. zdw 46 948

Wdowa
w starszym wieku, bezdzietna, posiadająca 14 tys. zł i skład kolonjalny i emelji, szuka dla braku znajomości męża, w wieku od 40 —50 lat dobrego i trzeźwego. — Zgłoszenia do Agencji Kurjera, Ostrów, Rynek 35. nw 10 559

Poważna oferta
Kawaler, kupiec oficer rez., lat 43, ożeni się z panną lub wdówką serjo myślącą. Anonimy w kosz. Oferty Kurjer rw 9658

Fotograf
samodzielny lat 30, szuka znajomości pań w celu matrymonjalnym. Panie szczerego charakteru najchętniej z zawodu fotograficznego raczą złożyć oferty z fotografją pod zdw 47 245

Sportsmen
poszukuje towarzyszki podróży autem Poznań—Zakopane—Pieniny. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 212

Dla
kuzynki przystojnej, inteligentnej lat 21, beznagannej przeszłości, braku znajomości poszukuje męża urzędnika etatowego, nauczyciela lat 35. Posiada wyprawę odpowiednią oraz 4.000. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 231

24 NAUKA

Nauczycielka-wychowawczyni
z dobrym francuskim i niemieckim i muzyką potrzebna od 1. 5. Zgłoszenia z podaniem świadectw referencyj i wynagrodzenia pod zdw 46 076

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka I. II. piętro. zdw 44 588

Szkoła Języków Marji Romington
Strzelecka 8. zdw 46 711

Angielski
specjalnie dla doktorów, dyrektorów, przemysłowców, inżynierów rozpoczynam od 1 maja. Nowoczesna metoda. Specjalista. Oferty do Kurjera zdw 46 645

Wiosenne
towarzyskie komplety angielskiej konwersacji dla uzupełniających garden — tea — tennis — party; spacery, wycieczki. Specjalista. Oferty do Kurjera zdw 46 642

Stenografja
bezpłatnie dla wszystkich absolwentów moich kursów, celem pielęgnowania jej i osiągnięcia jak największej biegłości. Upraszam zgłaszać się. Tyran-Zaworska, Strzelecka 33, dawniej św. Marcin. zdw 46 979/80

Wydawnictwo

nasze

służy swym inserentom wiarogodnym wykazem wysokości liczby czytelników. Zeszłej niedzieli wynosił zapotrzebowany nakład

38 200

egzemplarzy.

Ogłaszanie u nas nazwać można prawdziwie celową reklamą!

Administracja.

Kto
udziela konwersacji polskiej wzamian za niemiecką? Oferty Kurjer zdw 46 772

Kursy
stenografji, pisania na maszynach, książkowości. Tyran-Zaworskiej, Strzelecka 33.
zdw 45 274-5

Kursy kroju
szycia, dzienne, wieczorowe. — Marcin 18, III., lewa.
zdw 46 903

Kto
udzieli lekcji angielskiego, francuskiego? Oferty cena Kurjer
zdw 47 202

Student
który kończył gimnazjum Marcinkowskiego w Poznaniu poszukuje korepetycji. Oferty Kurjer
zdw 47 094

25 MUZYKA

Lekcyj
gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. Kaulfussówna, Wilda, Strumykowa 7, III zdw 46 704/5

Fortepian
wolny do ćwiczeń oraz lekcyj muzyki udzielam tanio. Wielkie Garbary 20, I., lewo. rw 9 696

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Biuralistka
polsko-niemiecka w bardzo krytycznym położeniu poszukuje jakiejkolwiek posady. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 45 989

Kiper
z 35 letnią praktyką i dobremi świadectwami specjalista na fermentacje rodzynkowych, owocowych win i miodów, chce zmienić miejsce. Oferty pod „Kiper" Dworcowa 14, u p. Rydlewskiego Bydgoszcz. zdw 45 465

Młynarz
lat 25, poszukuje posady od 1. V. lub później na parowem, motorowem młynie, wykonuje mniejsze remonty przy motorach. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 46 634

Kontrabasista
symfoniczno - operowy poszukuje posady w Poznaniu lub na wyjazd od 1 maja. Oferty Kurjer
zdw 45 583

Zbożowiec
pierwszorzędna, samodzielna i ustosunkowana siła, przyjmie od 1 lipca kierownicze stanowisko w poważnej firmie zbożowej. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 046

Inteligentna
panienka, pisząca na maszynie, pracowała w większem przedsiębiorstwie, szuka zaraz odpowiedniej posady. Oferty Kurjer
zdw 46 633

Młody
pomocnik branży bławatów poszukuje miejsca od 1. 5. Wymagania skromne, możliwe z utrzymaniem Łaskawe oferty skierować Cz. Stachowiak, firma „Bławat Polski", Gostyń. zdw 45 587

Leśnik
poszukuje posady jako taki, gajowy, uchodźca, Ślązak, żonaty lat 33, obeznany z wszelkiemi pracami, długą praktyką, bażanternik, dobry tępiciel wszelkich szkodników, gospodarz rolny i rybny. — Łaskawe oferty pod zdw 46 627 Kurjer Poznański.

Młody
człowiek ze znajomością języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego, piszący biegle na maszynie szuka posady. Oferty Kurjer zdw 46 249

Panienka
młoda, miła, znająca cośkolwiek książkowość gospodarczą poszukuje posady początkującej w majątku. Oferty Kurjer
zdw 46 425

Sumienny
pracowity Poznańczyk, kawaler, lat 25, szuka posady księgowego, korespondenta polsko-niemieckiego w banku lub innem przedsiębiorstwie od 1. 5. Czteroletna samodzielna praca biurowa, szkoła Ekonomiczno-Handlowa Zgłoszenia Kurjer zdw 45 998

Panienka
lat 19, inteligentna, muzykalna, poszukuje posady do towarzystwa pani lub panienki w dom wyższej inteligencji. — Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer
zdw 46 171

Osoba
starsza, inteligentna, znająca dobrze prowadzenie pensjonatu, poszukuje posady lub też do internatu. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 46 583

Skrzypaczka
obligacistka rutynowana równocześnie śpiewaczka, wolna od 1 maja, Kielce, restapracja „Zacisze", Bednarek. zdw 46 097

Szofer
żonaty, posiadający czerwony dyplom szuka posady zaraz. Zgłoszenia: J. Kandziora, Międzychód n/W., Dworcowa 20.
zdw 46 419

Poszukuję
posady inkasenta-woźnego z kaucją 1 500—2 000 zł. Oferty Kurjer zdw 47 067

Panienka
z ukończoną prywatną szkołą handlową, pisząca biegle na maszynie, znająca język niemiecki, z praktyką, szuka zajęcia. Kurjer zdw 46 451

Szofer
z dobremi poleceniami poszukuje posady, trzeźwy, sumienny od 1. lub później. Oferty Kurjer
zdw 46 069

Pierwszorzędny
jazzbandzista wolny zaraz lub 15. 5. Schikanowski, Grudziądz, ul. Długa 14. zdw 46 348

Pomocnik
drogeryjny dopiero wyuczony — jeszcze bez dyplomu przyjmie posadę za utrzymanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 46 346

Pierwszorzędna
praczka i prasowaczka poszukuje pracy poza dom. Wiadomość: — Stawski, Skarbowa 13.
zdw 46 345

Szofer - służący
bezdzietne małżeństwo, żona pokojowa poszukują posady, miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 46 377

Szofer - monter
władający językiem polskim, niemieckim i francuskim poszukuje posady, może złożyć kaucję. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 46 402

Gospodyni
poszukuje posady samodzielnej od 1. lub później. Najchętniej do samotnej osoby. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 46 415

Pokojowa
poszukuje miejsca na wyjazd lub do dworu. Oferty Kurjer
zdw 45 978

Szofer
kawaler, z dobremi świadectwami i poleceniami, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 46 600

Młynarz
samotny, lat 26, poszukuje posady zaraz lub później, obeznany z wszelkiemi maszynami motorowemi, ssąco-gazowemi. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 46 636

Szofer - monter
trzeźwy, sumienny, z kilkuletnią praktyką warsztatową, dobremi świadectwami, poszukuje prywatnej posady, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 46 552

Gospodyni
kucharka samodzielna, znająca wykwintną kuchnię, poszukuje posady od 1 maja. Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 541

Kuchmistrz
prywatny poleca się na wszelkie uroczystości. Pogorzelski, Ogrodowa 6. zdpw 46 717

Ogrodnik
kawaler lat 24, z dobremi świadectwami, poszukuje zaraz posady. Zgłoszenia M Czerniak, Chwalibogowo I., powiat Września. zdw 45 914

Zaufana
inteligentna osoba przyjmie posadę w lepszym domu na wsi, do pomocy pani w gospodarstwie, wychowywaniu dzieci, szyciu, prasowaniu od 1 maja. Oferty Kurjer zdw 46 718

Wychowawczyni
która mogłaby zająć się doglądaniem gospodarstwa i pomóc w lekcjach dzieciom, szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 46 715

Posługaczka
poszukuje posługi na pół dnia od 1 maja. Oferty Kurjer
zdw 46 709

Szofer
z dobremi świadectwami, poszukuje posady, na życzenie może złożyć kaucję, najchętniej prywatnie lub firmowy. Oferty Kurjer zdw 46 699

Urzędnik
państwowy, 7 lat na kier. stanosku, który stracił posadę przez nieszczęście, z wykształceniem średniem i szkołą handlową, szuka zajęcia, skromne wymagania. Oferty Kurjer zdw 46 693

Gospodyni
poszukuje posady od 1 do samotnej osoby. Oferty Kurjer
zdw 46 752

Stenotypistka
polsko - niemiecka poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 46 750

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, umiejąca dobrze gotować, szuka posady od 1. do wszystkiego, do starszych osób. Oferty Kurjer zdw 46 748

Szofer
mechanik wyuczony na maszyny do pisania i liczenia, przyjmie posadę. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 741

Gospodyni
z dobremi świadectwami, poszukuje posady. Św. Marcin 45a, tel. 3602, F. B. zdw 46 740

Pielęgniarka
dobrze wychowana, poszukuje posady od 1 maja do dzieci tylko w lepszym domu najchętniej w majątku. Oferty Kurjer
zdw 46 733

Poszukuję
4—5 pokoi za dwuletnią dzierżawą wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 47 208

Blacharz
instalator młodszy poszukuje pracy, miejscowość obojętna. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański nw 10 535

Krawcowa - mistrzyni
praktykach w pierwszorzędnych salonach mód poszukuje posady, może wyjechać. Oferty Kurjer
zdw 46 492

Rutynowany
kuchmistrz kawaler, lat 34, poszukuje posady zaraz lub na sezon. Oferty Kurjer zdw 46 368

Poszukuję
posady magazyniera, woźnego lub inkasenta, kaucja 1.500 zł. Poważne oferty Kurjer
zdw 46 765

Dziewczyna
szuka posady do wszelkich prac domowych z szyciem od 1. 5. — Zgłoszenia prosze Kurjer
zdw 46 762

Dziewczę
do dzieci lat 16 poszukuje posady. Oferty do Kurjera
zdw 46 786

Panna
średnim wieku z dobrej rodziny obywat. czysta, uczciwa, znająca dobrze gotowanie, haftowanie i wszelką pracę domową oraz język polski niemiecki poszukuje posady gospodyni do jednej lub dwojga osób. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 824

Osoba
inteligentna z dobremi świadectwami przyjmie samodzielna posadę jako gospodyni, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer
zdw 46 822

Służąca
z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer
zdw 46 819

Bona
inteligentna kochająca dzieci poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 815

Wdowa
bezdzietna, inteligentna, lat 37, poszukuje posady u starszych państwa lub u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 46 813

Prania
lub posługi szukam. Oferty Kurjer zdw 46 811

Panna
kochająca dzieci cośkolwiek szycia szuka posady 1. 5. 1930. — Oferty Kurjer zdw 46 808

Pokojowa
z dobremi świadectwami, szyciem i prasowaniem do większego domu od 1. 5. szuka posady. Oferty Kurjer zdw 46 870

Szofer
samotny w starszym wieku, trzeźwy pracowity z dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 46 934

Poszukuję
posady jako elewka w majątku. Oferty Kurjer Poznański
zdw 46 940

Szofer - służący
kawaler, z dobremi świadectwami oraz trzeźwy, pracowity, sumienny poszukuje posady od 1 maja. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 46 935

Krawcowa
rutynowana szuka pracy poza dom. Oferty Kurjer zdw 46 946

Mężatka
intel. z zamiłowaniem do kupiectwa poszukuje zaraz zastępstwa wzgl. innego samodzielnego stanowiska, posiadam obszerne własne mieszkanie. Oferty Kurjer
zdw 47 013

Młody
pomocnik drzewny szuka posady, miejscowość obojętna. Kurjer
zdw 47 014

Poszukuję
posady placowego, woźnego, lub portjera. Mogę złożyć kaucji 1000 zł. Oferty Kurjer zdw 47 007

Książkowy - bilansista
zupełnie samodzielnie pracujący korespondent polsko - niemiecki, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 47 150

Inwalida
wojenny, lat 36, poszukuje posady jako inkasent lub woźny lub jakiejkolwiekbądź innej posady odpowiedniej jako kasjer, gwarancja do wysokości 3 000 zł. — Oferty Kurjer zdw 47 143

Młoda
praczka, posługaczka, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 47 058

Kucharka
samodzielnem gotowaniem i do wszystkiego, najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer
zdw 47 049

Dziewczyna
z szyciem szuka posady do dzieci, najchętniej zaraz. Oferty Kurjer zdw 47 040

Służąca
początkująca do wszystkiego szuka posady, najchętniej do starszych państwa. — Wymagania skromne. Oferty Kurjer
zdw 47 039

Inteligentna
panna poszukuje posady ekspedjentki w branży papierniczej lub bufetowej. Może stawić kaucję. Oferty Kurjer zdw 47 043

Korespondentka
polsko - niemiecka pierwszorzędna siła, pisząca biegle na maszynie, szuka posady lub godzinowe zajęcie. Oferty zdw 47 138

Służąca
poszukuje posady, z gotowaniem do dwóch osób. Telefon 58-25.
zdw 46 949

Starsza
służąca, umiejąca dobrze gotować zaprawiać, z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 46 865

Kucharka
gospodyni w średnim wieku, znająca wszelkie prace domowe poszukuje posady od 1 maja do małej rodziny. Oferty Kurjer
zdw 46 858

Bona - wychowawczyni
dobremi świadectwami, znająca się na szyciu, szuka posady od 1. V. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdw 46 684

Młodszy
książkowy, załatwiający samodzielnie korespondencje polsko-niemiecką, poszukuje jakiejkolwiek posady. Łaskawe oferty proszę złożyć do Kurjera
zdw 46 770

Z kaucją
400 zł kawaler poszukuje stałej posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 841

Szofer
początkujący przyjmie posadę za małem wynagrodzeniem. Może złożyć kaucję. Oferty Stanisław Lorek, Rawicz, Kościelna 402.
zdw 47 242/43

PRZEJRZYJ STATYSTYKĘ KRADZIEŻY

a przekonasz się jakie olbrzymie straty ponosi ten, który niema na swej posesji odpowiedniego ogrodzenia. Jedyne solidne, trwałe i tanie parkany dostarcza najstarsza **i specjalna** fabryka kompletnych parkanów i siatek drucianych

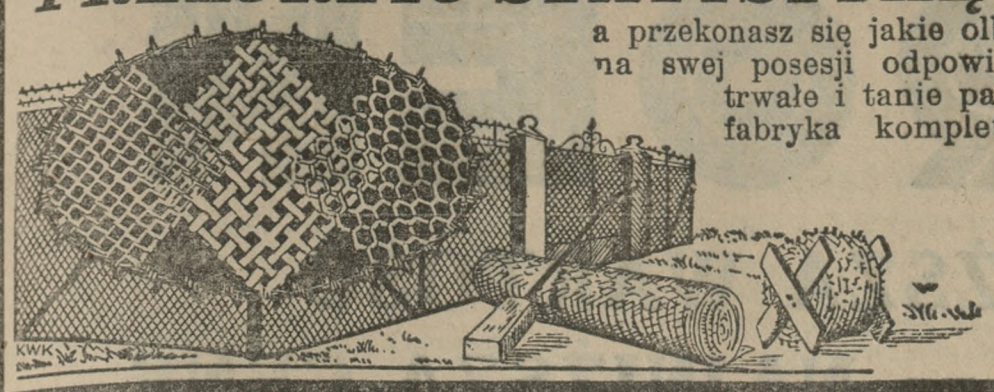

„Drutownia-Poznań"

Specjalna fabryka kompletnych parkanów i siatek drucianych

Poznań, św. Marcin 45a

naprzeciw Hotelu Continental. **Telefon 24-01.**

Pw 11 064-17112

Dziewczyna
poszukuje posługi. Oferty do Kurjera zdw 46 789

Dziewczyna
lat 16 z prowincji szuka posady do dzieci, która już posiada dobre świadectwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 893

Posługaczka
z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 1. maja. Oferty Kurjer zdw 46 888

Wdowa
inteligentna poszukuje posady gospodyni w małym gospodarstwie domowem u samotnej osoby od 1 maja. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 46 884

Posługę
przyjmę. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 923

Bieliźniarka
z pierwszorzędnemi referencjami poleca się na wyprawy poza dom i w dom. Oferty Kurjer zdw 46 998

Szofer
kawaler z długoletnią praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 46 989

Posady
ekspedjentki do kolonjalnego lub cukierni szukam. Oferty Kurjer zdw 46 981

Młoda
maszynistka i stenotypistka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 47 075

Panna
z zyciem do starszych dzieci szuka posady. Oferty Kurjer zdw 47 068

Młodsza gosposia
znająca dobre gotowanie, prasowanie sztywnej bielizny oraz wszelką pracę domową poszukuje posady do 2 lub 3 osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 061

Kowal - szofer
poszukuje posady od 1. 5. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 955

Były nauczyciel
rysunków w szkolnictwie państwowem, wyszkolenie niemieckie, zna dobrze malarstwo zdobnicze i reklamowe, projektuje samodzielnie i wykonuje plakaty, transparenty, dekoracje wystaw, szuka odpowiedniej posady, najchętniej w Oddziale Propagandy poważnego przedsiębiorstwa lub instytucji. Termin, miejscowość, obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 47 228

Czeladnik
rzeźnicki dzielny, który pracował w większych warsztatach w Poznaniu i Berlinie, zna się na zakupie bydła, poszukuje posady w okolicy Poznania. Gliński, Śrem, Rynek 25. Hotel Centralny. rw 9674

Agenci i Organizatorzy losowi
jakoteż ci, którzy nimi zostać pragną, otrzymają przy sprzedaży obligacyj premjowych (losowych) najwyższą prowizję i najlepsze warunki już przy pierwszej racie. Ze względu na nowe grupy losowe - duży zbyt zapewniamy. — Zdolnym dajemy wolny bilet kolejowy i wysokie pensje. Wszystkich pouczamy. Oferty Ludowy Bank Spółdzielczy, Lwów, plac Akademicki 4. Pw 10 810-72,64

Pierwszorzędną
garderobę damską spiesznie i tanio wykonuje Pracownia sukien damskich Kościan, Wrocławska 11, I. rw 9675

Dziewczyna
wiejska do wszystkiego, lat osiemnaście (pierwszą posada) poszukuje posady, niższe zasługi.— Zgłoszenia Kurjer rw 9 691

Starsza
osoba inteligentna, wykształcona znająca gosp. domowe przyjmie za skromne wynagrodzenie posadę u samotnej osoby, albo do wyreczenia pani domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 47 249

Rzeźbiarz
poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 47 204

Osoba
z lepszej rodziny, gospodarna, czysta z dobrem gotowaniem i dobremi referencjami szuka posady do samotnej osoby. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 47 211

Ogrodniczy
pomocnik z dobremi świadectwami przyjmie posadę przy willi lub na majątku. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 47 121

Pierwszorzędna kucharka
dobremi świadectwami szuka posady w restauracji, kasynie lub pensjonacie. Oferty Kurjer zdw 47 109

Werkmistrz
dyplomowany mistrz ślusarski, obeznany dokładnie z maszynami rolniczemi i parowemi, posiada szersze wiadomości techniczne, poszukuje posady werkmistrza lub montera wyjazdowego. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 104

Panienka
lat 18, poszukuje posady do dzieci, zna język polski, niem. od 1 maja lub później. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 47 219

28 WOLNE MIEJSCA

Dyrektryzy
samodzielnej poszukuje zaraz Salon mód damskich w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 870

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna zaraz. Wskaże Kurjer zdw 46 523

Ucznia
przyjmie Głębocki, mistrz stolarski. Szwajcarska 19. zdw 46 545

Służąca
do wszystkiego dobrze polecona potrzebna zaraz. Marszałka Focha 65, skład obuwia. zdw 46 339

Potrzebna
bufetowa do obsługi gości z lepszą garderobą zaraz św. Wojciech 14/15. Kawiarnia. zdw 46 338

Poszukujemy zdolnych zastępców!
Do sprzedaży losów na raty. Nasi zastępcy zarabiają miesięcznie ponad zł 4 000 nie ponosząc żadnego ryzyka, ponieważ wszelkie na raty sprzedane premjówki i dolarówki przechowujemy we własnym skarbcu. Niskie ceny i najlepsze prowizje, patent P. K. P. Piszcie natychmiast: „Najwyższa prowizja" „Par". Lwów, Akademicka 14. Pw 10 360 72.61

Potrzebna
bufetowa, znająca „Express" zaraz. Cukiernia Hallera, Al. Marcinkowskiego 28. zdw 46 716

Sztrykier
specjalista na plecionki, potrzebny zaraz. Zgłoszenia Babińskiego 6. zdw 46 702

Starszy
pomocnik fryzjerski, damsko męski, dobry ondulator potrzebny zaraz lub później. Wacław Majchrzak, Rybnik, Górny Śląsk. zdw 47 248

Freblanka
kochająca dzieci potrzebna do 2 chłopców 4 i 6 lat na 4 godz. po południu. Jaroszyk, Chwaliszewo 24. zdw 46 694

Stanowisko
samodzielne niezależne możesz uzyskać kupując los I. kl. Lot. Państwowej za 10 zł w kolekturze Józefa Hlawskiego, Sosnowiec, 3 Maja 23. Zamów — zapłacisz po otrzymaniu losu. nw 10 297

Kolporterów
do sprzedaży bardzo aktualnej nowości (książek) poszukujemy. Oferty do Kurjera zdw 46 830

Krawcowej
dobrej na damską garderobę potrzebuje Böttcher, Górna Wilda 43. zdw 49 910/11

Agenci
mogę się zgłosić Guziński, Aleje Marcinkowskiego 28. zdw 46 856

Dziewczyna
potrzebna zaraz do administracji na wieś z gotowaniem, do wszystkiego z własną pościelą. Jackiewiczowa, Otoczna, poczta Podwegierki, pow. Września. zdw 47 241

Woźnicy
obeznanego w branży piekarskiej poszukuję natychmiast. Zgłoszenia: Czesław Adamkiewicz, Piekarnia - Cukiernia, Poznań, Fr. Ratajczaka 32. zdw 47 065

Agenci i Organizatorzy losowi
jakoteż ci, którzy nimi zostać pragną, otrzymają przy sprzedaży obligacyj premjowych (losowych) najwyższą prowizję i najlepsze warunki już przy pierwszej racie. Ze względu na nowe grupy losowe - duży zbyt zapewniamy. — Zdolnym dajemy wolny bilet kolejowy i wysokie pensje. Wszystkich pouczamy. Oferty Ludowy Bank Spółdzielczy, Lwów, plac Akademicki 4. Pw 10 810-72,64

Uczeń
fryzjerski. Wjazdowa 8. zdw 47 022

Krawcowa
jako pomocnica potrzebna. Nowak, Marsz. Focha 100, suterena II., wchód VII. zdw 47 024

W akwizycji
wydawniczej w Poznaniu znajdą dwie inteligentne, wymowne panienki łatwy, dobry zarobek. — Adres wskaże Kurjer zdw 47 154

Pomocnik
krawiecki na duże sztuki na stałe potrzebny zaraz. Błoch, Marsz. Focha 84. zdw47 160

Kino Dźwiękowe „HARFA" przy ul. Marszałka Focha nr. 23.
(dawniej Kino Bajka)
wyświetla przebojowy film świata. p. t.
SKRZYDLATA FLOTA
z uroczą **Anitą Page,** oraz **Ramonem Navarro.**
Wielka epopea powietrzna! Fascynujący dramat lotniczy!
Osobne przedstawienie dla młodzieży
w niedzielę, dnia 27 kwietnia, bilety wstępu 0,50 gr. zw 28190
Następne seanse o godz. 5, 7. 9. Przedsprzedaż biletów od godz. 12—1.

COLOSSEUM, św. Marcin 65.
Mężatki strzeżcie się
upajający dramat sensacyjny w 8 akt.
Nadprogram Pw 11056-17.28
„BRZDĄC" z Charlie Chaplinem i Jackie Cooganem

Apteka
w Pelplinie poszukuje aptekarza (ki) na zastępstwo lub stałe. Znajomość języka niemieckiego potrzebna. Uprasza się o podanie referencyj i warunków pod dw 4 875

Ekspedjentka uczennica
potrzebne zaraz. Skład obuwia, Marszałka Focha 65. zdw 46 340

Lekarz
potrzebny na małe miasto. Powodzenie i mieszkanie zapewnione. Zgłoszenia Kurjer rw 9 654

Poszukuję
od 1 maja 1930 r. sekretarza dla spraw notarjalnych. St. Klauziński, adwokat i notarjusz. Wolsztyn. zdw 46 387

Dzielną
maszynistkę na konfekcję męską przyjmie Kamiński, Górna Wilda 41. zdw 46 569/70

Żelaźniak
rutynowany podróżujący dla sprzedaży narzędzi patentowanych dla włościan, ziemian, przemysłu potrzebny za pensją i prowizją. Uprasza się dokładny życiorys, odpis świadectw, referencje pod zdw 45 953 do Kurjera Poznańskiego.

Potrzebna
służąca zaraz lub 15. najchętniej wiejska dziewczyna. Waberska, Marsz. Focha 83. zdw 46 700

Akwizytorów
dwóch dzielnych na rejon poznański możliwie z branży olejowej poszukujemy. Tylko dzielni i rutynowani sprzedawcy mogący podać dopowiednie referencje zechcą złożyć oferty do „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 17.59. Pw 11 026-17,59

Wyręczycielka
pierwszorzędna znająca się na gospodarstwie wiejskiem i szyciu poszukiwana na czas przejściowy do dworu do pomocy pani domu. Zgłoszenia „Par", 27-go Grudnia 18, pod 58.133. Pw 11 027-58.134

Służąca
do wszystkiego z dobrem, samodzielnem gotowaniem potrzebna od 15. bm. Zgłoszenia od 4—6 po południu. Staszica 5, II. ptr., lewo. zdw 46 494

Poszukuje
się kilka młodych panien do sprzedaży artykułu, który każdy musi kupić. Zapewniony stały, wysoki zarobek. Kaucja wymagana bardzo mała. Szczegółowe oferty składać Kurjer Poznański zdw 46 871

Służąca
uczciwa do wszelkich prac domowych może się zgłosić od 1. V. 30. Zgłoszenia po południu. Czajka, Sienna 2. zdw 46 847

Potrzebna
służąca do lepszego domu gotowaniem, dobremi świadectwami. Łazarz, Berwińskiego 1, II., lewo, 4—6. zdw 46 845

Krawcowe
młodsze do ręki na płaszcze, kostjumy zaraz. Salon Mód Kaczmarek, Wielka 17. zdw 46 769

Manikurzysta
dobra siła potrzebny. Zjednoczeni Fryzjerzy, Fredry 12. zdw 46 838

Pokojowa
z szyciem potrzebna na wieś Tarnowo p. Kruszwica od 1. lub 15 maja. Przedstawienie osobiste pierwszego maja od godziny 3 do 5 lub drugiego maja od 10 do 11 w Poznaniu przy Alejach Marcinkowskiego 3 b. u p. Bąkowskiej. zdw 45 552/3

Przedstawiciela
na Poznańskie i Pomorze poszukuje Wytw. cukierków z kaucją 3.000,— Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 834

Pomocnik
krawiecki młodszy na dzienną pracę potrzebny zaraz Mróz, Ratajczaka 20. zdw 46 915

Kilka
bieliźniarek na męskie koszule w dom poszukuję. Oferty do Kurjera pod zdw 46 927

Podróżującego
na artykuły fryzjerskie poszukuję. Zgłoszenia Kurjer — Jeżyce jw 3775

Bufetowa
młodsza zawodowa potrzebna zaraz. „Oaza", Dąbrowskiego 53/55. jw 3777

Nowość w Polsce!
Panie — panowie do akwizycji poszukiwani. Wysoka prowizja Śniadeckich 30, II., 4—7. zdw 46 849

Służąca
uczciwa, zdrowa, silna do wszelkich prac domowych z praniem potrzebna od 1 maja. Zgłoszenia od 3—6. Łazarz, Chełmońskiego 21, I. ptr., prawo. zdw 46 617

Posługaczka
potrzebna od 1. 5. na cały dzień. Zgłoszenia: Gąsiorowskich 12, II. lewo. zdw 46 594

Kucharka
potrzebna 1 maja. Matejki 50, drugie piętro, prawo, piąta — siódma. zdw 46 577

Dziewczyna
do dzieci od 1. 5. może się zgłosić. Półwiejska 26, I. lewo. zdw 46 520

Krawcowa
samodzielna do krawieczczyzny damskiej potrzebna. Zgłoszenia dnia 29. 4. od godz. 9—11. Stary Rynek, Sport - Poznań. zdw 46 766

Stenografja
bezpłatnie dla wszystkich absolwentów moich kursów, celem pielęgnowania jej i osiągnięcia jaknajwiększej biegłości. Upraszam zgłaszać się: Tyran-Zaworska, Strzelecka 33, dawniej św. Marcin 68. zdw 46 977

Apteka
na Pomorzu poszukuje siły fachowej, piszącej biegle sygnatury na maszynie Maasa. Referencje oraz życiorys proszę do Kurjera Pozn. zdw 47 239

Dziewczyna
potrzebna zaraz. Nowacka, Piekary 10. zdw 47 209

Potrzebny
zaraz starszy szofer z kaucją na stałą posadę. Oferty Kurjer zdw 47 234

Kasyno oficerskie
7 Bataljonu Telegraficznego, Cytadela, poszukuje kucharki. Warunki na miejscu. zdw 47 223

Dziewczyna
młodsza, czysta i uczciwa potrzebna. Smulowa, Śniadeckich 24. zdw 47 216

Krawcowe
na suknie, płaszcze, kostjumy samodzielne, tylko zdolne siły na stałe zatrudnienie potrzebne. L. Sawicki, Piekary 1. zdw 46 995

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych potrzebna. Grodzka, Górna Wilda nr. 117. zdw 46 991

Dziewczynę
młodszą z cośkolwiek gotowaniem skromną i uczciwą. Pietrzykowska, Szewska 1, II. p. zdw 46 881

Uczennice
przyjmie do pracowni mód damskich i dziecięcych Łacińska — ul. Stroma 22. zdw 46 982

Obuwniczego
czeladnika na damską i męską pracę przyjmę. Półwiejska 16. zdw 47 028

Pana
młodszego do ekspedycji z kaucją 500 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 46 679

Uczeń
potrzebny do drogerji przy wolnym stole i stancji. L. Weichman, Oborniki, Rynek 1. zdw 46 035

Potrzebny
pierwszorzędny kucharz do objęcia kuchni na rachunek. Wiadomość: Toruń, „Dwór Artusa", kawiarnia i restauracja. Pw 11 029-64.130

Elewki
bezpłatnie wyucze dobrego gotowania. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 331

Służąca
uczciwa z gotowaniem i do wszystkiego, potrzebna od 1. 5. 30. Mielcarek, Półwiejska 19, skład. zdw 46 329

Osoby
samotnej, starszej z gotówką 1000—1.500 zł poszukuje do prowadzenia interesu komis używanych rzeczy w powiatowem mieście. Może być jako wspólnik Zgłoszenia „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 54.240 Pw 11.017-54.240

Panny
do ręki i szewków prasowania na konfekcję męską przyjmie zaraz J. Dobrak, Za Groblą 5, II. zd 47 071

KINO RENAISSANCE, Poznań, ul. Kantaka 8/9.
HARRY PEEL w filmie p. t. Pw 11051-17,90
TAJEMNICZY KLUB

Kino „ODEON", ul. 27 Grudnia nr. 14
Cały Poznań mówi że filmy w Odeonie są najlepsze po cudnym Dzwonniku z Notre Dame **od dziś** wyświetla się arcydzieło kinematografji zw 28158
Szatan w Jedwabiach
w roli gł. **Iwan Pietrowicz i Nita Noldi.** Następny program „Ziemia Obiecana" Jadwiga Smosarska i Solski.

Posługaczka
przed południem potrzebna. — Szwajcarska 25 II. zdw 46 930

Dzielna krawcowa
do ręki na płaszcze i kostjumy może zaraz się zgłosić. Romana Szymańskiego 8, Fr. Kycia. zdw 47 074

Gosposia
potrzebna od 1 maja na czas wyjazdu pani domu na kurację. — Tylko dobre rekomendacje będą uwzględnione. Łebiński, Podolska 7. zdw 47 072

Chłopiec biurowy
skromny i uczciwy natychmiast potrzebny. Diabolo - Seperator, Wodna 14. Zgłoszenia poniedziałek 8—9 rano. zdw 47 157

Ręczniarka
na płaszcze damskie zaraz. — E. Pawłowicz, Grochowe Łąki 6, III. r 9670

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. Gwiro, Mostowa 26. r 9671

Szofer
fordzista, sumienny, trzeźwy, na autobus potrzebny. Adres Kurjer zd 47 003

Panna
do maszyny, ręki i ręcznych dziurek na kamizelki. Czesława 16, III., front. zdw 46 997

Krawcowych
kilka na sukienki przyjmie Pilińska, Lodowa 1, Łazarz. zdw 46 964

Pw 6623-72,53

CITROËN

NAJWYŻSZA WARTOŚĆ za NAJNIŻSZĄ CENĘ

NAJNIŻSZA CENA została osiągnięta, dzięki częściowej **produkcji w kraju,** we własnej filji fabrycznej. Oto kilka przykładów osiągniętej **zniżki cen:**

dawniej zł		obecnie zł
~~16.050~~	C4 SEDAN	14.250
~~18.200~~	C4 LIMUZYNA 7-mio osobowa	15.500
~~20.000~~	C6 SEDAN	16.850
~~21.600~~	C6 LIMUZYNA 7-mio osobowa bez przedz.	18.900

NAJWYZSZA WARTOSC, dzięki niezrównanym zaletom technicznym; dzięki **bogatemu wyposażeniu** w przybory, które spotyka się jedynie na samochodach luksusowych, o conajmniej dwukrotnie wyższej cenie. Samochody Citroën wyposażone są w **najnowsze zdobycze techniki.**

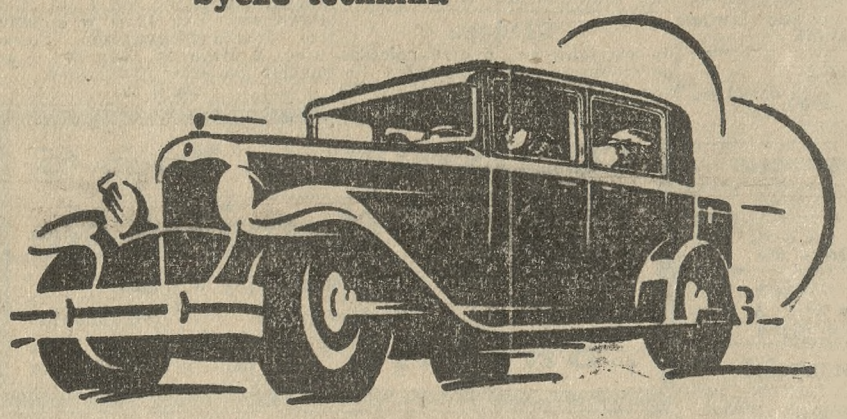

Polskie Towarzystwo Samochodów Citroën w Warszawie

Składy Fabryczne: **Poznań, Dąbrowskiego 7** — Bydgoszcz: Gdańska 152 — Inowrocław: Rynek 16.

Tw 1437

Dzielny
prawnik (sekretarz adwokacki) z praktyką w urzędach i opinją nieskazitelną potrzebny zaraz. — Szczegółowe oferty Kurjer zdw 47 057

Potrzebny
szofer, kawaler, na autobus — z dłuższą praktyką, z kaucją. Adres Kurjer zdw 47 054

Służąca
uczciwa z gotowaniem potrzebna od 1. 5. Zgłoszenia w niedzielę. Konieczny, Graniczna 11. zdw 47 006

Potrzebna
zaraz książkowa do żurnalu amerykańskiego i wszelkich prac biurowych, ze znajomością języka niemieckiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 728

FOTOGRAF
rutynowany w zdjęciach technicznych, na pensję i prowizję **potrzebny zaraz.** Zgłoszenia do eksped. Kurjera Pozn. pod **zw 22944**

Ekspedjentka
młodsza z branży żywnościowej. Oferty Kurjer zdw 47 091

Służąca
uczciwa, czysta, do wszystkiego. Oferty do Kurjera zdw 47 129

Maszynlarki
na kamizelki. Wroniecka 18, III. (lewo). zdw 47 042

Posada
bufetowego, druga szofera zaraz do objęcia, gwarancja 1.000 złot. Zgłoszenia „Pawilon", Poznań, Marszałka Focha 15. zdw 46 960

Uczennica
uczciwa może się zgłosić. „Olimpja", Ratajczaka 11-a. zdw 47 128

Bona - pielęgniarka
rutynowana z dobremi poleceniami, szyciem, potrzebna do Bydgoszczy od 1 czerwca ewent. lipca do noworodka i dwojga dzieci w wieku 7 i 9 lat. Osobiste zgłoszenia między godz. 5—7 popoł. Poznań, Ratajczaka 10, III. zdw 46 943

Zastępcy
Losowi pokrzywdzeni którzy nie otrzymali należnej im ciężko zapracowanej prowizji, przesyłajcie udokumentowane pretensje a postaramy się odzyskać dla Was pieniądze. Zgłoszenia: Lwów, skrytka pocztowa 203. Pw 10 820 72.70

Posługaczka
może się zgłosić. Pocztowa 26, Pensjonat. zdw 47 210

Potrzebna
dziewczyna lat 15—16 do posług zaraz z całem utrzymaniem i wynagrodzeniem. Adres wskaże Kurjer zdw 47 227

Podróżujących
przyjmę na prowincję. Zgłoszenia Poznań, Polna 28. zdw 47 201

Agenci
losowi, organizatorzy i generalni przedstawiciele mogą otrzymać pobczny artykuł. Zgłoszenia. ul. Wrocławska 22. I. zdw 47 184

Krawcowa
siła pierwszorzędna potrzebna — Salon Mód. Ratajczaka 29. parter zdw 47 182

Dziewczynka
do posyłek potrzebna Salon Mód Ratajczaka 29 parter. zdw 47 183

Pomocnik
krawiecki na małe sztuki może się natychmiast zgłosić Rase, Kościelna 49 zdw 47 090

Przyjmę
1 maja na kurs ondulacji, manicure Salon fryzjerski. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 088

Leokadja
Marciniak może się zaraz zgłosić Czajkowska, Masztalarska 5a. zdw 47 172

Służącą
młodą, uczciwą przyjmę. Czajkowska, Masztalarska 5a. zdw 47 171

Podróżujący
na prowizję może się zgłosić. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 176

Pomocnice
krawieckie potrzebne. Wróblewska, Wielka 18. rw 9 687

Uczennica
potrzebna do rzeźnictwa zaraz najchętniej z prowincji. Żupańskiego 5 zdw 46 851

Uczeń
syn uczciwych rodziców, który ukończył 6 względnie 4 klasy gimnazjum może się natychmiast zgłosić. Drogerja Poznańska St. Kotockiego w Śmiglu Rynek 27. zdw 46 625

Kucharka
potrzebna od 1 maja. Zgłoszenia do Dancingu - Restauracji Jazz-Palais. Solacz. Solacka 1. dw 4 888

DZISIAJ w KINIE

Apollo: W sidłach kłamstwa.
Aurora: „Najnowsze dzieje Tarzana".
Casino: „Miłość bez grosza".
Collosseum: „Mężatki strzeżcie się".
Edison: W porywie zmysłów.
Harfa (dawn. Bajka): „Skrzydlata flota".
Metropolis: „Dusze w niewoli"
Odeon: Szatan w Jedwabiach.
Renaissance: Tajemniczy klub
Słońce: „Zaginiona żona".
Wilsona: „Człowiek śmiechu".

Sprzedamy okazyjnie

nasz **dom dochodowy** w najlepszym punkcie Gniezna i **fabrykę mydła, proszków do prania i mydeł toaletowych** z zaprowadzoną klientelą od ca 30 lat razem lub oddzielnie. zw 25019

P. Zwierzyński, Gniezno.

Humor zagraniczny

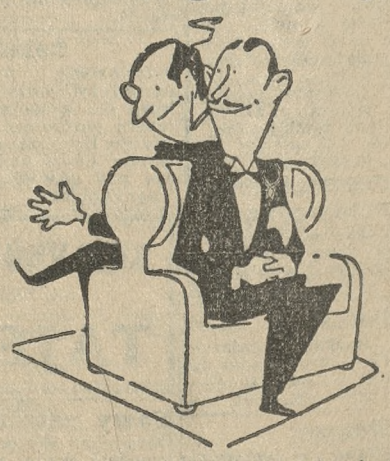

— Stawiam sobie pytanie, czy mogę się ożenić z kobietą o mniejszej inteligencji, niż moja?
— Jeżeli ją znajdziesz, bezwzględnie tak!
(Humorist London) S. F.

Przedpłata za maj 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr., każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149